ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ
ΛΟΥΚΑΝ[1]

[Dedicatory]

1.1 Επειδηπερ πολλοι επεχειρησαν αναταξασθαι διηγησιν περι των πεπληροφορημενων εν
ἡμιν πραγματων, 2 καθως παρεδοσαν ἡμιν οἱ απ’ αρχης αυτοπται και ὑπηρεται γενομενοι
του λογου, 3 εδοξεν καμοι, παρηκολουθηκοτι Ανωθεν πασιν, ακριβως καθεξης σοι γραψαι,
κρατιστε Θεοφιλε, 4 ἱνα επιγνως περι ὡν κατηχηθης λογων την ασφαλειαν.

[The birth of John the baptizer foretold]

1.5 Εγενετο εν ταις ἡμεραις Ἡρωδου, του[2] βασιλεως της Ιουδαιας, ἱερευς τις ονοματι
Ζαχαριας, εξ εφημεριας Αβια· και ἡ γυνη αυτου[3] εκ των θυγατερων Ααρων, και το ονομα
αυτης Ελισαβετ. 6 Ησαν δε δικαιοι αμφοτεροι ενωπιον[4] του Θεου, πορευομενοι εν πασαις
ταις εντολαις και δικαιωμασιν του Κυριου αμεμπτοι. 7 Και ουκ ἦν αυτοις τεκνον, καθοτι
ἡ Ελισαβετ ἦν[5] στειρα· και αμφοτεροι προβεβηκοτες εν ταις ἡμεραις αυτων ησαν.

[The setting]

8 Εγενετο δε εν τω ἱερατευειν αυτον εν τη ταξει της εφημεριας αυτου εναντι[6] του
Θεου, 9 κατα το εθος της ἱερατειας, ελαχεν του θυμιασαι εισελθων εις τον ναον του Κυρι-
ου· 10 και παν το πληθος του λαου ἦν[7] προσευχομενον εξω τη ὡρα του θυμιαματος. 11 Ωφθη
δε αυτω αγγελος Κυριου ἑστως εκ δεξιων του θυσιαστηριου του θυμιαματος· 12 και εταραχθη
Ζαχαριας ιδων, και φοβος επεπεσεν επ’ αυτον.

[Gabriel delivers]

13 Ειπεν δε προς αυτον ὁ αγγελος: “Μη φοβου, Ζαχαρια, διοτι εισηκουσθη ἡ δεησις
σου, και ἡ γυνη σου Ελισαβετ γεννησει υἱον σοι, και καλεσεις το ονομα αυτου Ιωαννην.
14 Και εσται χαρα σοι και αγαλλιασις, και πολλοι επι τη γεννησει[8] αυτου χαρησονται·
15 εσται γαρ μεγας ενωπιον του[9] Κυριου· και οινον και σικερα ου μη πιη· και Πνευματος
Ἁγιου πλησθησεται ετι εκ κοιλιας μητρος αυτου. 16 Και πολλους των υἱων Ισραηλ επιστρε-
ψει επι Κυριον τον Θεον αυτων· 17 και αυτος προελευσεται ενωπιον Αυτου εν πνευματι
και δυναμει Ηλιου, επιστρεψαι καρδιας πατερων επι τεκνα, και απειθεις εν φρονησει
δικαιων, ἑτοιμασαι Κυριω λαον κατεσκευασμενον.”

[Zacharias doubts]

18 Και ειπεν Ζαχαριας προς τον αγγελον: “Κατα τί γνωσομαι τουτο? Εγω γαρ ειμι
πρεσβυτης, και ἡ γυνη μου προβεβηκυια εν ταις ἡμεραις αυτης.” 19 Και αποκριθεις ὁ αγγε-
λος ειπεν αυτω: “Εγω ειμι Γαβριηλ, ὁ παρεστηκως ενωπιον του Θεου· και απεσταλην
λαλησαι προς σε και ευαγγελισασθαι σοι ταυτα. 20 Και ιδου, εση σιωπων και μη δυναμενος
λαλησαι αχρι ἧς ἡμερας γενηται ταυτα, ανθ’ ὡν ουκ επιστευσας τοις λογοις μου, οἵτινες
πληρωθησονται εις τον καιρον αυτων.”

[Zacharias punished]

---

[1] Both the text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©. I venture to affirm to the reader that all original wording of Luke is preserved in this edition, if not in the Text, at least in the apparatus. “Diminish not a word” Jeremiah 26:2 (see Deut. 4:2 and Luke 4:4, “every word” [as in 99.6% of the MSS]). The last note at the end of this book gives explanation about the apparatus.

[2] του **f[35]** A,C,D [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,W [1%] NU

[3] η γυνη αυτου **f[35]** A [98.6%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 αυτω ℵB,C,D,W [1.4%] NU

[4] ενωπιον **f[35]** A,D,W [99.4%] CP,HF,RP,TR,OC || εναντιον ℵB,C [0.6%] NU

[5] η ελισαβετ ην **f[35]** A,C [92.9%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 ℵD [2.3%] NU || 23 [4.4%] || ~ 32 B,W [0.4%]

[6] εναντι **f[35]** B,D,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || εναντιον ℵA,C [20%]

[7] του λαου ην **f[35]** A,C,D [45%] CP,TR || ~ 312 ℵB,W [55%] HF,RP,OC,NU (The verb works with the participle in a periphrastic construction; the reading of A,C,D is the more natural, by far.)

[8] γεννησει **f[35]** [70%] CP,HF,RP,TR,OC || γενεσει ℵA,B,C,D,W [30%] NU

[9] του **f[35]** B,D,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- ℵA,C [20%]

21 Και ἦν ὁ λαος προσδοκων τον Ζαχαριαν, και εθαυμαζον εν τω χρονιζειν αυτον
εν τω ναω.[1] 22 Εξελθων δε ουκ ηδυνατο[2] λαλησαι αυτοις, και επεγνωσαν ὁτι οπτασιαν
ἑωρακεν εν τω ναω—και αυτος ἦν διανευων αυτοις, και διεμενεν κωφος. 23 Και εγενετο,
ὡς επλησθησαν αἱ ἡμεραι της λειτουργιας αυτου, απηλθεν εις τον οικον αυτου.
24 Μετα δε ταυτας τας ἡμερας συνελαβεν Ελισαβετ ἡ γυνη αυτου, και περιεκρυβεν
ἑαυτην μηνας πεντε· λεγουσα 25 ὁτι "Οὑτως μοι πεποιηκεν ὁ[3] Κυριος εν ἡμεραις αἷς επειδεν
αφελειν το[4] ονειδος μου εν ανθρωποις!"

[The birth of Jesus foretold—5 BC]

1.26 Εν δε τω μηνι τω ἑκτω απεσταλη ὁ αγγελος Γαβριηλ ὑπο[5] του Θεου εις πολιν της
Γαλιλαιας ἡ ονομα Ναζαρετ,[6] 27 προς παρθενον μεμνηστευμενην[7] ανδρι ᾧ ονομα Ιωσηφ, εξ
οικου[8] Δαυιδ· και το ονομα της παρθενου Μαριαμ. 28 Και εισελθων ὁ αγγελος προς αυτην[9]
ειπεν, "Χαιρε, κεχαριτωμενη, ὁ Κυριος μετα σου· ευλογημενη συ εν γυναιξιν!"[10] 29 Ἡ δε
ιδουσα[11] διεταραχθη επι τω λογω[12] αυτου,[13] και διελογιζετο ποταπος ειη ὁ ασπασμος οὑτος.

[Gabriel delivers]

30 Και ειπεν ὁ αγγελος αυτη: "Μη φοβου, Μαριαμ, εὑρες γαρ χαριν παρα τω Θεω.
31 Και ιδου, συλληψη[14] εν γαστρι και τεξη Υἱον, και καλεσεις το ονομα αυτου **Ιησουν**.
32 Οὑτος εσται μεγας, και Υἱος Ὑψιστου κληθησεται· και δωσει αυτω Κυριος ὁ Θεος τον
θρονον Δαυιδ του πατρος αυτου· 33 και βασιλευσει επι τον οικον Ιακωβ εις τους αιωνας·
και, της βασιλειας αυτου ουκ εσται τελος!"

[Mary agrees]

34 Ειπεν δε Μαριαμ προς τον αγγελον, "Πως εσται[15] τουτο, επει ανδρα ου γινωσ-
κω?" 35 Και αποκριθεις ὁ αγγελος ειπεν αυτη: "Πνευμα Ἁγιον επελευσεται επι σε, και
δυναμις Ὑψιστου επισκιασει σοι· διο και το γεννωμενον Ἁγιον κληθησεται Υἱος Θεου!
36 Και ιδου, Ελισαβετ ἡ συγγενης[16] σου, και αὑτη[17] συνειληφυια[18] υἱον εν γηρει[19] αυτης,
και οὑτος μην ἑκτος εστιν αυτη τη καλουμενη στειρα· 37 ὁτι ουκ αδυνατησει παρα τω
Θεω[20] παν ῥημα." 38 Ειπεν δε Μαριαμ: "Ἰδου ἡ δουλη Κυριου! Γενοιτο μοι κατα το ῥημα
σου." Και απηλθεν απ' αυτης ὁ αγγελος.

[Mary visits Elizabeth]

39 Αναστασα δε[21] Μαριαμ εν ταις ἡμεραις ταυταις επορευθη εις την ορεινην, μετα
σπουδης, εις πολιν Ιουδα, 40 και εισηλθεν εις τον οικον Ζαχαριου και ησπασατο την

[1] αυτον εν τω ναω **f35** ℵA,C,D [96.6%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 B,W [1%] NU || 1 [2.4%]
[2] ηδυνατο **f35** C,D,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || εδυνατο ℵA,B [7%] NU (Attic or Koine?)
[3] ο **f35** A,B [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵC,D,W [0.7%] NU
[4] το **f35** A,C [98.8%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [1.2%] NU
[5] υπο **f35** A,C,D [98.4%] CP,HF,RP,TR,OC || απο ℵB,W [1.6%] NU
[6] ναζαρετ **f35** ℵB,D,W [69%] CP,HF,RP,TR,OC || ναζαρεθ (C) [29.5%] NU || ναζαραθ A [1.5%]
[7] μεμνηστευμενην **f35** C [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || εμνηστευμενην ℵA,B,W [0.3%] NU || μεμνησμενην D [alone]
[8] οικου **f35** A,B,D,W [88%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || 1 και πατριας ℵC [12%]
[9] ο αγγελος προς αυτην **f35** A,C,D [97.8%] CP,HF,RP,TR,OC || 34 B,W [1.2%] NU || ~ 3412 ℵ [1%]
[10] ευλογημενη συ εν γυναιξιν **f35** A,C,D [98.6%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,W [1.4%] NU
[11] ιδουσα **f35** A,C [97.6%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [2.4%] NU
[12] διεταραχθη επι τω λογω **f35** A [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 ℵB(D)W [3%] NU || 1 C [alone]
[13] αυτου **f35** A [96.3%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,C,D,W [3.7%] NU
[14] συλληψη **f35** [99.4%] CP,HF,RP,TR,OC || συλλημψη ℵA,B,C(D,W) [0.6%] NU
[15] εσται **f35** ℵA,B,C,D,W [78%] CP,HF,RP,TR,NU || 1 μοι [22%] OC
[16] συγγενης **f35** C [90%] CP,HF,RP,TR,OC || συγγενις ℵA,B(D) [10%] NU || συνγενεις W [alone]
[17] αὑτη **f35** || αυτη CP,HF,RP,TR,OC,NU
[18] συνειληφυια **f35** A,C,D [98.8%] CP,HF,RP,TR,OC || συνειληφεν ℵB,W [1.2%] NU
[19] γηρει **f35** ℵA,B,C,D,W [90%] CP,HF,RP,OC,NU || γηρα [10%] TR
[20] τω θεω **f35** A,C [99%] CP,HF,RP,TR,OC || του θεου ℵB,D,W [1%] NU
[21] αναστασα δε **f35** ℵB,C,D,W [90.6%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ~ και 1 A [9.4%]

Ελισαβετ. 41 Και εγενετο ὡς ηκουσεν ἡ Ελισαβετ τον ασπασμον της Μαριας[1] εσκιρτησεν
το βρεφος εν τη κοιλια αυτης, και επλησθη Πνευματος ῾Αγιου ἡ Ελισαβετ.

[Elizabeth prophesies]

42 Και ανεφωνησεν[2] φωνη[3] μεγαλη και ειπεν: "Ευλογημενη συ εν γυναιξιν, και
ευλογημενος ὁ Καρπος της κοιλιας σου! 43 Και ποθεν μοι τουτο ἱνα ελθη ἡ μητηρ του
Κυριου μου προς με?[4] 44 Ιδου γαρ, ὡς εγενετο ἡ φωνη του ασπασμου σου εις τα ωτα μου
εσκιρτησεν το βρεφος εν αγαλλιασει[5] εν τη κοιλια μου. 45 Και μακαρια ἡ πιστευσασα, ὁτι
εσται τελειωσις τοις λελαλημενοις αυτη παρα Κυριου."

[Mary worships]

46 Και ειπεν Μαριαμ: "Μεγαλυνει ἡ ψυχη μου τον Κυριον, 47 και ηγαλλιασεν το
πνευμα μου επι τω Θεω τω Σωτηρι μου· 48 ὁτι επεβλεψεν επι την ταπεινωσιν της δουλης
αυτου. Ιδου γαρ, απο του νυν μακαριουσιν με πασαι αἱ γενεαι, 49 ὁτι εποιησεν μοι μεγα-
λεια[6] ὁ Δυνατος, και ῾Αγιον το ονομα αυτου. 50 Και το ελεος αυτου εις γενεας γενεων[7]
τοις φοβουμενοις αυτον. 51 Εποιησεν κρατος εν βραχιονι αυτου· διεσκορπισεν ὑπερηφανους
διανοια καρδιας αυτων· 52 καθειλεν δυναστας απο θρονων και ὑψωσεν ταπεινους· 53 πει-
νωντας ενεπλησεν αγαθων και πλουτουντας εξαπεστειλεν κενους. 54 Αντελαβετο Ισραηλ
παιδος αυτου, μνησθηναι ελεους, 55 καθως ελαλησεν προς τους πατερας ἡμων, τω ῾Αβρααμ
και τω σπερματι αυτου ἑως αιωνος."[8]

56 Εμεινεν δε Μαριαμ συν αυτη ὡσει[9] μηνας τρεις, και ὑπεστρεψεν εις τον οικον
αυτης.

[The birth of John]

1.57 Τη δε Ελισαβετ επλησθη ὁ χρονος του τεκειν αυτην, και εγεννησεν υἱον. 58 Και
ηκουσαν οἱ περιοικοι και οἱ συγγενεις αυτης ὁτι εμεγαλυνεν Κυριος το ελεος αυτου μετ'
αυτης, και συνεχαιρον αυτη.

[John is named]

59 Και εγενετο εν τη ογδοη ἡμερα[10] ηλθον περιτεμειν το παιδιον, και εκαλουν αυτο
επι τω ονοματι του πατρος αυτου, Ζαχαριαν. 60 Και αποκριθεισα ἡ μητηρ αυτου ειπεν,
"Ουχι, αλλα κληθησεται Ιωαννης!" 61 Και ειπον[11] προς αυτην ὁτι "Ουδεις εστιν εν τη
συγγενεια[12] σου ὃς καλειται τω ονοματι τουτω". 62 Ενενευον δε τω πατρι αυτου το τί αν
θελοι καλεισθαι αυτον.[13] 63 Και αιτησας πινακιδιον εγραψεν λεγων, "Ιωαννης εσται[14] το[15]
ονομα αυτου!" Και εθαυμασαν παντες. 64 Ανεωχθη δε το στομα αυτου παραχρημα και ἡ
γλωσσα αυτου, και ελαλει ευλογων τον Θεον. 65 (Και εγενετο επι παντας φοβος τους περι-
οικουντας αυτους· και εν ὁλη τη ορεινη της Ιουδαιας διελαλειτο παντα τα ῥηματα ταυτα.
66 Και εθεντο παντες οἱ ακουσαντες εν τη καρδια αυτων λεγοντες, "Τί αρα το παιδιον
τουτο εσται?" Και[16] χειρ Κυριου ἦν μετ' αυτου.)

---

[1] η ελισαβετ τον ασπασμον της μαριας **f[35]** A,W [98.3%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 345612 ℵB,C,D [1.7%] NU

[2] ανεφωνησεν **f[35]** A,B,D,W [89%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ανεβοησεν ℵC [11%]

[3] φωνη **f[35]** ℵA,C,D [99.2%] CP,HF,RP,TR,OC || κραυγη B,W [0.8%] NU

[4] με **f[35]** A,C,D,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || εμε ℵB [0.3%] NU

[5] το βρεφος εν αγαλλιασει **f[35]** A [97.5%] CP,HF,RP,OC || ~ 3412 ℵB,C,D,W [2.5%] TR,NU

[6] μεγαλεια **f[35]** A,C [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || μεγαλα ℵB,D,W [0.3%] NU

[7] γενεας γενεων **f[35]** A [69%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και 2 [2.8%] || γενεαν 2 D [0.6%] || γενεαν και γενεαν ℵ [25.3%] || 1 και 1 B,C,W [0.8%] NU || three other variants [1.5%]

[8] εως αιωνος **f[35]** C [35%] CP || 1 αιωνας [1%] || εις τον αιωνα ℵA,B,D,W [64%] HF,RP,TR,OC,NU [Render "while there is an age"—I take the point to be that the things mentioned are pertinent to this world, not the next.]

[9] ωσει **f[35]** A,C [97.8%] CP,HF,RP,TR,OC || ως ℵB,W [2%] NU || --- D [0.2%]

[10] ογδοη ημερα **f[35]** A [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 τη 1 ℵB,C,D,W [2.5%] NU

[11] ειπον **f[35]** A,B,C [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ειπαν ℵD,W [1%] NU

[12] εν τη συγγενεια **f[35]** D [88%] CP,HF,RP,TR,OC || εκ της συγγενειας ℵA,B,C,W [12%] NU

[13] αυτον **f[35]** A,C,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτο P[4]ℵB,D [8%] NU

[14] εσται **f[35]** C [26%] CP || εστιν ℵA,B,D,W [74%] HF,RP,TR,OC,NU

[15] το **f[35]** ℵA,C,D,W [99.4%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P[4]B [0.6%] NU

[16] και **f[35]** A [98.6%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 γαρ P[4]ℵB,C,D,W [1.4%] NU

[Zacharias prophesies]

67 Και Ζαχαριας, ὁ πατηρ αυτου, επλησθη Πνευματος Ἁγιου και προεφητευσεν[1]
λεγων: 68 "Ευλογητος Κυριος ὁ Θεος του Ισραηλ, ὁτι επεσκεψατο και εποιησεν λυτρωσιν
τω λαω αυτου, 69 και ηγειρεν κερας σωτηριας ἡμιν εν τω[2] οικω Δαυιδ του[3] παιδος αυτου
—70 καθως ελαλησεν δια στοματος των ἁγιων των[4] απ' αιωνος προφητων αυτου—71 σωτη-
ριαν εξ εχθρων ἡμων και εκ χειρος παντων των μισουντων ἡμας· 72 ποιησαι ελεος μετα
των πατερων ἡμων, και μνησθηναι διαθηκης ἁγιας αυτου, 73 ὁρκον ὁν ωμοσεν προς Ἀβρααμ
τον πατερα ἡμων· 74 του δουναι ἡμιν αφοβως (εκ χειρος των[5] εχθρων ἡμων[6] ῥυσθεντας)
λατρευειν αυτω, 75 εν ὁσιοτητι και δικαιοσυνη ενωπιον αυτου πασας τας ἡμερας[7] της ζωης[8]
ἡμων.

76 "Και συ,[9] παιδιον, προφητης Ὑψιστου κληθηση, προπορευση γαρ προ προσω-
που[10] Κυριου ἑτοιμασαι ὁδους αυτου, 77 του δουναι γνωσιν σωτηριας τω λαω αυτου εν
αφεσει ἁμαρτιων αυτων,[11] 78 δια σπλαγχνα ελεους Θεου ἡμων, εν οἱς επεσκεψατο[12] ἡμας
ανατολη εξ ὑψους· 79 επιφαναι τοις εν σκοτει και σκια θανατου καθημενοις, του κατευ-
θυναι τους ποδας ἡμων εις ὁδον ειρηνης."

80 Το δε παιδιον ηυξανεν και εκραταιουτο πνευματι, και ἠν εν ταις ερημοις ἑως
ἡμερας αναδειξεως αυτου προς τον Ισραηλ.

[The birth of Jesus—4 BC]

2.1 Εγενετο δε εν ταις ἡμεραις εκειναις εξηλθεν δογμα παρα Καισαρος Αυγουστου απο-
γραφεσθαι πασαν την οικουμενην. 2 Αὑτη ἡ[13] απογραφη πρωτη εγενετο ἡγεμονευοντος της
Συριας Κυρηνιου. 3 Και επορευοντο παντες απογραφεσθαι, ἑκαστος εις την ιδιαν[14] πολιν.

[At night, in Bethlehem, the Savior is born]

4 Ανεβη δε και Ιωσηφ απο της Γαλιλαιας, εκ πολεως Ναζαρετ,[15] εις την Ιουδαιαν,
εις πολιν Δαυιδ ἡτις καλειται Βηθλεεμ, δια το ειναι αυτον εξ οικου και πατριας Δαυιδ,
5 απογραψασθαι συν Μαριαμ, τη μεμνηστευμενη[16] αυτω γυναικι,[17] ουση εγκυω. 6 Εγενετο
δε εν τω ειναι αυτους εκει επλησθησαν αἱ ἡμεραι του τεκειν αυτην· 7 και ετεκεν τον Υἱον
αυτης τον πρωτοτοκον, και εσπαργανωσεν αυτον και ανεκλινεν αυτον εν τη[18] φατνη, διοτι
ουκ ἠν αυτοις τοπος εν τω καταλυματι.

[Angels and shepherds]

8 Και ποιμενες ησαν εν τη χωρα τη αυτη, αγραυλουντες και φυλασσοντες φυλακας
της νυκτος επι την ποιμνην αυτων. 9 Και ιδου,[19] αγγελος Κυριου επεστη αυτοις και δοξα
Κυριου περιελαμψεν αυτους, και εφοβηθησαν φοβον μεγαν. 10 Και ειπεν αυτοις ὁ αγγελος:
"Μη φοβεισθε, ιδου γαρ, ευαγγελιζομαι ὑμιν χαραν μεγαλην, ἡτις εσται παντι τω λαω·

---

1 προεφητευσεν **f**^{35} (D) [94%] CP,HF,RP,TR,OC || επροφητευσεν P^{4}ℵA,B,C,W [3.8%] NU || επροεφητευσεν [2.2%]
2 τω **f**^{35} A [93%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,C,D,W [7%] NU
3 του **f**^{35} A,C [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}ℵB,D,W [0.7%] NU
4 των **f**^{35} A,C,D [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}ℵB,W [2%] NU
5 των **f**^{35} A,C [98.4%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [1.6%] NU
6 ημων **f**^{35} A,C,D [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,W [1.5%] NU
7 πασας τας ημερας **f**^{35} ℵA,C,D [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || πασαις ταις ημεραις P^{4}B,W [0.5%] NU
8 της ζωης **f**^{35} [77%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}ℵA,B,C,D,W [23%] NU
9 συ **f**^{35} A [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 δε P^{4}ℵB,C,D,W [0.7%] NU
10 προ προσωπου **f**^{35} A,C,D [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ενωπιον (P^{4})ℵB,W [0.3%] NU
11 αυτων **f**^{35} P^{4}ℵB,D [85%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ημων A,C [13%] || αυτου W [1%] || --- [1%]
12 επεσκεψατο **f**^{35} A,C,D [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || επισκεψεται P^{4}ℵB,W [0.4%] NU
13 η **f**^{35} ℵA,C,W [99.4%] CP,HF,RP,TR,OC || --- B,D [0.6%] NU
14 ιδιαν **f**^{35} A,C [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || εαυτου B,D,W [0.7%] NU || εαυτων ℵ
15 ναζαρετ **f**^{35} B,W [73%] CP,HF,RP,TR,OC || ναζαρεθ ℵD [26.5%] NU || ναζαραθ A,C [0.5%]
16 μεμνηστευμενη **f**^{35} [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εμνηστευμενη ℵA,B,C,D [0.6%] NU || εμεμνηστευμενη C || two other variants [0.4%]
17 γυναικι **f**^{35} A [98.4%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,C^{v}D,W [1.6%] NU
18 τη **f**^{35} [95.3%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵA,B,D,W [4.7%] NU
19 ιδου **f**^{35} A,D [99.2%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,W [0.8%] NU

11 ὁτι ετεχθη ὑμιν σημερον Σωτηρ, ὅς εστιν Χριστος Κυριος, εν πολει Δαυιδ. 12 Και
τουτο ὑμιν το σημειον: εὑρησετε[1] Βρεφος εσπαργανωμενον, κειμενον[2] εν[3] φατνη.” 13 Και
εξαιφνης εγενετο συν τω αγγελω πληθος στρατιας ουρανιου αινουντων τον Θεον και
λεγοντων, 14 “Δοξα εν ὑψιστοις Θεω και επι γης ειρηνη, εν ανθρωποις ευδοκια!”[4]

[Shepherds go and report]

15 Και εγενετο ὡς απηλθον απ’ αυτων εις τον ουρανον οἱ αγγελοι, και οἱ ανθρωποι,[5]
οἱ ποιμενες, ειπον[6] προς αλληλους, “Διελθωμεν δη ἑως Βηθλεεμ και ιδωμεν το ῥημα τουτο
το γεγονος, ὃ ὁ Κυριος εγνωρισεν ἡμιν!” 16 Και ηλθον[7] σπευσαντες και ανευρον[8] την τε
Μαριαμ και τον Ιωσηφ, και το Βρεφος κειμενον εν τη φατνη. 17 Ιδοντες δε διεγνωρισαν[9]
περι του ῥηματος του λαληθεντος αυτοις περι του παιδιου τουτου. 18 Και παντες οἱ ακου-
σαντες εθαυμασαν περι των λαληθεντων ὑπο των ποιμενων προς αυτους. 19 Ἡ δε Μαριαμ
παντα συνετηρει τα ῥηματα ταυτα, συμβαλλουσα εν τη καρδια αυτης. 20 Και ὑπεστρεψαν[10]
οἱ ποιμενες δοξαζοντες και αινουντες τον Θεον επι πασιν οἷς ηκουσαν και ειδον, καθως
ελαληθη προς αυτους.

[Jesus is named]

21 Και ὁτε επλησθησαν[11] ἡμεραι οκτω του περιτεμειν αυτον,[12] και εκληθη το ονομα
αυτου **Ιησους**, το κληθεν ὑπο του αγγελου προ του συλληφθηναι[13] αυτον εν τη κοιλια.

[Jesus is presented to God]

22 Και ὁτε επλησθησαν αἱ ἡμεραι του καθαρισμου αυτων[14] κατα τον νομον Μω-
σεως,[15] ανηγαγον αυτον εις Ἱεροσολυμα παραστησαι τω Κυριω 23 (καθως γεγραπται εν
νομω Κυριου ὁτι “Παν αρσεν διανοιγον[16] μητραν ἁγιον τω Κυριω κληθησεται”), 24 και
του δουναι θυσιαν κατα το ειρημενον εν[17] νομω Κυριου, “ζευγος τρυγονων ἢ δυο νεοσσους[18]
περιστερων”.

[Simeon]

25 Και ιδου, ἦν ανθρωπος[19] εν Ἱερουσαλημ[20] ᾧ ονομα Συμεων, και ὁ ανθρωπος
οὗτος δικαιος και ευλαβης, προσδεχομενος παρακλησιν του Ισραηλ, και Πνευμα ἦν Ἁγιον[21]
επ’ αυτον. 26 (Και ἦν αυτω κεχρηματισμενον ὑπο του Πνευματος του Ἁγιου μη ιδειν
θανατον πριν ἢ[22] ιδη τον Χριστον Κυριου.) 27 Και ηλθεν εν τω Πνευματι εις το ἱερον·
και εν τω εισαγαγειν τους γονεις το παιδιον Ιησουν, του ποιησαι αυτους κατα το ειθισμενον

---

[1] ευρησετε **f**35 B,D [87%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ευρησεται ℵA,W [13%]

[2] κειμενον **f**35 A [94%] CP,HF,RP,TR,OC || και 1 B,W [3.5%] NU || --- ℵD [2.5%]

[3] εν **f**35 ℵA,B,D,W [90%] CP,HF,RP,OC,NU || 1 τη [10%] TR

[4] ευδοκια **f**35 (99.4%) CP,HF,RP,TR,OC || ευδοκιας ℵA,B,D,W (0.4%) NU || two other readings (0.2%) [1627 MSS x 6 MSS, according to *Text und Textwert*]

[5] και οι ανθρωποι **f**35 A,D (97.7%) CP,HF,RP,TR,OC || και (1.1%) || --- (ℵ)B,W (1.1%) NU || one other variant (1%)

[6] ειπον **f**35 A,D [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ελαλουν ℵB,W [0.5%] NU || ειπαν [0.5%]

[7] ηλθον **f**35 ℵD,W [98.2%] CP,HF,RP,TR,OC || ηλθαν B [0.2%] NU || απηλθον [1.6%]

[8] ανευρον **f**35 ℵA [92.2%] CP,HF,RP,TR,OC || ανευραν B,NU || ευρον D,W [6%] || ηυραν [0.7%] || ευραν [0.1%]

[9] διεγνωρισαν **f**35 A [97.8%] CP,HF,RP,TR,OC || εγνωρισαν ℵB,D,W [2.2%] NU

[10] υπεστρεψαν **f**35 ℵA,B,D,W [97.4%] CP,HF,RP,OC,NU || επεστρεψαν [2.6%] TR

[11] επλησθησαν **f**35 ℵA,B,W [82%] CP,HF,RP,TR,NU || 1 αι D [18%] OC

[12] αυτον **f**35 ℵA,B,W [65%] CP,HF,RP,NU || το παιδον D [32%] TR,OC || αυτο [3%]

[13] συλληφθηναι **f**35 [99.1%] CP,HF,RP,TR,OC || συλλημφθηναι ℵA,B [0.8%] NU || συνλημφθηναι D,W

[14] αυτων **f**35 ℵA,B,W [90%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || αυτου D [10%]

[15] μωσεως **f**35 A [62%] CP,HF,RP,TR || μωυσεως ℵB,D,W [35%] OC,NU || μωυσεος [3%]

[16] διανοιγον **f**35 A,B,D,W [88%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || διανοιγων ℵN [12%]

[17] εν **f**35 A,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 τω ℵB,D,W [1%] NU

[18] νεοσσους **f**35 A,D,N [85%] CP,HF,RP,TR,OC || νοσσους ℵB,W [15%] NU

[19] ην ανθρωπος **f**35 A,D,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵB,W [1%] NU

[20] ιερουσαλημ *rell* || ιεροσολυμοις OC

[21] ην αγιον **f**35 ℵA,B,W [83%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ 21 D,N [17%] TR

[22] πριν η **f**35 A,D,N [91%] CP,HF,RP,TR,OC || 12 αν [0.5%] [NU] || 1 αν B [0.5%] || 1 W [8%] || εως αν ℵ

του νομου περι αυτου, 28 και αυτος εδεξατο αυτο[1] εις τας αγκαλας αυτου[2] και ευλογησεν τον Θεον και ειπεν: 29 "Νυν απολυεις τον δουλον σου, Δεσποτα, κατα το ῥημα σου, εν ειρηνη, 30 ὁτι ειδον οἱ οφθαλμοι μου το σωτηριον σου, 31 ὁ ἡτοιμασας κατα προσωπον παντων των λαων: 32 φως εις αποκαλυψιν εθνων, και δοξαν λαου σου Ισραηλ." 33 Και ἦν Ιωσηφ και ἡ μητηρ αυτου[3] θαυμαζοντες επι τοις λαλουμενοις περι αυτου.

34 Και ευλογησεν αυτους Συμεων, και ειπεν προς Μαριαμ την μητερα αυτου: "Ιδου, οὑτος κειται εις πτωσιν και αναστασιν πολλων εν τω Ισραηλ, και εις σημειον αντιλεγομενον 35 (και σου δε[4] αυτης την ψυχην διελευσεται ῥομφαια), ὁπως αν αποκαλυφθωσιν εκ πολλων καρδιων διαλογισμοι."

[Anna]

36 Και ἦν Αννα προφητις, θυγατηρ Φανουηλ, εκ φυλης Ασηρ—αὑτη προβεβηκυια εν ἡμεραις πολλαις, ζησασα ετη μετα ανδρος ἑπτα[5] απο της παρθενιας αυτης 37 και αυτη χηρα ὡς[6] ετων ογδοηκοντα τεσσαρων—ἡ ουκ αφιστατο απο[7] του ἱερου, νηστειαις και δεησεσιν λατρευουσα νυκτα και ἡμεραν. 38 Και αὑτη, αυτη[8] τη ὡρα επιστασα, ανθωμολογειτο τω Κυριω,[9] και ελαλει περι Αυτου πασιν τοις προσδεχομενοις λυτρωσιν εν[10] Ἱερουσαλημ.

[Back to Natsareth]

39 Και ὡς ετελεσαν ἁπαντα[11] τα[12] κατα τον νομον Κυριου, ὑπεστρεψαν[13] εις την Γαλιλαιαν, εις την[14] πολιν ἑαυτων,[15] Ναζαρετ.[16] 40 Το δε παιδιον ηυξανεν και εκραταιουτο πνευματι,[17] πληρουμενον σοφιας·[18] και, χαρις Θεου ἦν επ' αυτω.[19]

[A twelve-year-old Boy]

2.41 Και επορευοντο οἱ γονεις αυτου κατ' ετος εις Ἱερουσαλημ τη ἑορτη του Πασχα· 42 και ὁτε εγενετο ετων δωδεκα, αναβαντων αυτων[20] εις Ἱεροσολυμα[21] κατα το εθος της ἑορτης. 43 Και τελειωσαντων τας ἡμερας, εν τω ὑποστρεφειν αυτους, ὑπεμεινεν Ιησους ὁ Παις εν Ἱερουσαλημ· και ουκ εγνω[22] Ιωσηφ και ἡ μητηρ[23] αυτου. 44 Νομισαντες δε αυτον εν τη συνοδια ειναι,[24] ηλθον ἡμερας ὁδον, και ανεζητουν αυτον εν τοις συγγενεσιν[25] και

[1] αυτο f^{35} אA,B,D,N,W [70%] CP,HF,RP,TR,NU || αυτον [30%] OC
[2] αυτου f^{35} A,D,N [96%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,W [4%] NU
[3] (ο A,N 2.2%) ιωσηφ και η μητηρ αυτου (-α. N 0.5%) f^{35} (A)(N) (98.8%) CP,HF,RP,TR,OC || ο πατηρ 5 (-α. 0.3%) 234 (+αυτου א 0.4%) (א)B,D,W (0.9%) NU || three other variants (0.3%)
[4] δε f^{35} אA,D,N [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- B,W [0.4%]
[5] ετη μετα ανδρος επτα f^{35} [88%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2314 אB,N,W [5.2%] NU || ~ 1423 A,D [6.8%]
[6] ως f^{35} W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εως אA,B,N [1.1%] NU || --- D [0.4%]
[7] απο f^{35} A,N [98.7%] CP,HF,RP,TR,OC || --- B,D,W [1.3%] NU || εκ א
[8] αὑτη αυτη f^{35} [93%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 A,B,W [4.5%] || 2 אD,N [2.5%] NU
[9] κυριω f^{35} A [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || θεω אB,D,N,W [0.7%] NU
[10] εν f^{35} A,D,N [94.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,W [5.5%] NU
[11] απαντα f^{35} A,D [95.8%] CP,HF,RP,TR,OC || παντα אB,N,W [4.2%] NU
[12] τα f^{35} A,B,W [87%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || --- אD,N [13%]
[13] υπεστρεψαν f^{35} A,D,N [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || επεστρεψαν (א)B,W [0.4%] NU
[14] την f^{35} A,N [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D,W [2%] NU
[15] εαυτων f^{35} אA,B,D,N,W [65%] CP,HF,RP,OC,NU || αυτων [35%] TR
[16] ναζαρετ f^{35} אN,W [63%] CP,HF,RP,TR,OC || ναζαρεθ B^{v}(D) [35.3%] NU || ναζαρατ A [0.3%] || ναζαραθ [1.4%]
[17] πνευματι f^{35} A,N [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D,W [0.4%] NU
[18] σοφιας f^{35} אA,D,N [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || σοφια B,W [0.5%] NU
[19] αυτω f^{35} (D) [41%] || αυτο אA,B,N,W [58%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || αυτον [1%] [The dative is better—the grace was resting on Him all the time.]
[20] αναβαντων αυτων f^{35} N [90%] CP,HF,RP,TR,OC || αναβαινοντων 2 (א)A,B,W [9.6%] NU || ανεβησαν (D) [0.4%]
[21] εις ιεροσολυμα f^{35} A,C^{v}D(N) [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,W [0.5%] NU
[22] εγνω f^{35} A,C,N [96.4%] CP,HF,RP,TR,OC || εγνωσαν אB,D,W [3.6%] NU
[23] ιωσηφ και η μητηρ f^{35} A,C,N [97.1%] CP,HF,RP,TR,OC || οι γονεις אB,D,W [2.9%] NU
[24] εν τη συνοδια ειναι f^{35} A,C(N) [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4123 אB,D,W [1%] NU
[25] συγγενεσιν f^{35} אA,C(D) [86%] CP,HF,RP,TR,OC || συγγενευσιν B,N,W [14%] NU

εν τοις γνωστοις.[1] 45 Και μη εὑροντες αυτον,[2] ὑπεστρεψαν εις Ἱερουσαλημ ζητουντες[3] αυτον. 46 Και εγενετο μεθ'[4] ἡμερας τρεις εὑρον αυτον εν τω ἱερω, καθεζομενον εν μεσω των διδασκαλων, και ακουοντα αυτων και επερωτωντα αυτους. 47 (Εξισταντο δε παντες οἱ ακουοντες αυτου επι τη συνεσει και ταις αποκρισεσιν αυτου.)

48 Και ιδοντες αυτον εξεπλαγησαν, και προς αυτον ἡ μητηρ αυτου ειπεν:[5] "Τεκνον, τί εποιησας ἡμιν οὑτως? Ιδου, ὁ πατηρ σου καγω οδυνωμενοι εζητουμεν σε." 49 Και ειπεν προς αυτους: "Τί ὁτι εζητειτε με? Ουκ ηδειτε ὁτι εν τοις του Πατρος μου δει ειναι με?" 50 Και αυτοι ου συνηκαν το ῥημα ὃ ελαλησεν αυτοις.

51 Και κατεβη μετ' αυτων και ηλθεν εις Ναζαρετ,[6] και ἦν ὑποτασσομενος αυτοις. Και ἡ[7] μητηρ αυτου διετηρει παντα τα ῥηματα ταυτα[8] εν τη καρδια αυτης. 52 Και Ιησους προεκοπτεν[9] σοφια και ἡλικια, και χαριτι παρα Θεω και ανθρωποις.

[Enter John the baptizer—26 AD]

3.1 Εν ετει δε[10] πεντεκαιδεκατω της ἡγεμονιας Τιβεριου Καισαρος, ἡγεμονευοντος Ποντιου Πιλατου της Ιουδαιας και τετραρχουντος[11] της Γαλιλαιας Ἡρωδου, Φιλιππου δε του αδελφου αυτου τετραρχουντος[12] της Ιτουραιας και Τραχωνιτιδος χωρας, και Λυσανιου της Αβιληνης τετραρχουντος,[13] 2 επι αρχιερεως[14] Αννα (και Καιαφα), εγενετο ῥημα Θεου επι Ιωαννην τον[15] Ζαχαριου υἱον εν τη ερημω. 3 Και ηλθεν εις πασαν την[16] περιχωρον του Ιορδανου, κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εις αφεσιν ἁμαρτιων· 4 ὡς γεγραπται εν βιβλω λογων Ἡσαιου του προφητου, λεγοντος:[17] "Φωνη βοωντος: Ἑν τη ερημω ἑτοιμασατε την ὁδον Κυριου, ευθειας ποιειτε τας τριβους αυτου. 5 Πασα φαραγξ[18] πληρωθησεται, και παν ορος και βουνος ταπεινωθησεται· και εσται τα σκολια εις ευθειαν, και αἱ τραχειαι εις ὁδους λειας· 6 και οψεται πασα σαρξ το σωτηριον του Θεου.'"

["Brood of vipers!"]

7 Ελεγεν ουν τοις εκπορευομενοις οχλοις βαπτισθηναι ὑπ' αυτου: "Γεννηματα εχιδνων! Τίς ὑπεδειξεν ὑμιν φυγειν απο της μελλουσης οργης? 8 Ποιησατε ουν καρπους αξιους της μετανοιας, και μη αρξησθε λεγειν εν ἑαυτοις, 'Πατερα εχομεν τον Ἁβρααμ'· λεγω γαρ ὑμιν ὁτι δυναται ὁ Θεος εκ των λιθων τουτων εγειραι τεκνα τω Ἁβρααμ! 9 Ηδη δε και ἡ αξινη προς την ῥιζαν των δενδρων κειται· παν ουν δενδρον μη ποιουν καρπον καλον εκκοπτεται και εις πυρ βαλλεται."

["What shall we do?"]

[1] και εν τοις γνωστοις **f**35 D [85%] CP,HF,RP,TR,OC || 134 A,B,C,N,W [14.9%] NU || --- ℵ [0.1%]
[2] αυτον **f**35 A,N [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,C(D)W [1.5%] NU
[3] ζητουντες **f**35 ℵA,N [95%] CP,HF,RP,TR,OC || αναζητουντες B,C,D,W [4.3%] NU || επιζητουντες [0.7%]
[4] μεθ **f**35 A,C,D,N [95.8%] CP,HF,RP,TR,OC || μετα ℵB,W [4.2%] NU
[5] προς αυτον η μητηρ αυτου ειπεν **f**35 A,N [98.6%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 612345 ℵB,C,D,W [1.4%] NU
[6] ναζαρετ **f**35 ℵC,W [60%] CP,HF,RP,TR,OC || ναζαρεθ B,D [38.5%] NU || ναζαρατ A,N [0.3%] || ναζαραθ [1.2%]
[7] και η **f**35 ℵA,B,C,N,W [83.5%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ~ 2 δε D [16.5%]
[8] ταυτα **f**35 A,C,N [98.4%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [1.6%] NU
[9] προεκοπτεν **f**35 A,C,D,N [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 εν τη ℵ [0.1%] [NU] || 1 τη B,W [0.2%]
[10] δε *rell* || --- [12%]
[11] τετραρχουντος **f**35 B,D,N,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || τετρααρχουντος ℵA,C,NU
[12] τετραρχουντος **f**35 A,B,D,N,W [99.9%] CP,HF,RP,TR,OC || τετρααρχουντος ℵC,NU
[13] τετραρχουντος **f**35 A,B,D,N,W [99.9%] CP,HF,RP,TR,OC || τετρααρχουντος ℵC,NU
[14] επι αρχιερεως **f**35 ℵA,B,C,D,N,W [96.5%] CP,HF,RP,NU || επ 2 [0.4%] OC || 1 αρχιερεων [2.8%] || επ αρχιερεων [0.3%] TR
[15] τον **f**35 ℵA,B,C,D,N,W [82%] CP,HF,RP,OC,NU || 1 του [18%] TR
[16] την **f**35 ℵC,D [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- A,B,N,W [0.5%]
[17] λεγοντος **f**35 A,C,N [98.2%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [1.8%] NU
[18] φαραγξ **f**35 ℵB,C,D,N,W [75%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || φαραξ A [25%]

10 Και επηρωτων αυτον οἱ οχλοι λεγοντες, "Τί ουν ποιησομεν?"[1] 11 Αποκριθεις δε
λεγει[2] αυτοις, "'Ὁ εχων δυο χιτωνας μεταδοτω τω μη εχοντι, και ὁ εχων βρωματα ὁμοιως
ποιειτω". 12 Ηλθον δε και τελωναι βαπτισθηναι ὑπ' αυτου[3] και ειπον προς αυτον, "Διδασ-
καλε, τί ποιησομεν?"[4] 13 Ὁ δε ειπεν προς αυτους, "Μηδεν πλεον παρα το διατεταγμενον
ὑμιν πρασσετε". 14 Επηρωτων δε αυτον και στρατευομενοι λεγοντες, "Και ἡμεις, τί ποιη-
σομεν?"[5] Και ειπεν προς αυτους,[6] "Μηδενα διασεισητε μηδε συκοφαντησητε,[7] και αρκεισθε
τοις οψωνιοις ὑμων".

["A greater One is coming"]

15 Προσδοκωντος δε του λαου και διαλογιζομενων παντων εν ταις καρδιαις αυτων
περι του Ιωαννου, μηποτε αυτος ειη ὁ Χριστος, 16 απεκρινατο ὁ Ιωαννης ἁπασιν[8] λεγων:[9]
"Εγω μεν ὑδατι βαπτιζω ὑμας· ερχεται δε ὁ ισχυροτερος μου, οὗ ουκ ειμι ἱκανος λυσαι
τον ἱμαντα των ὑποδηματων αυτου. Αυτος ὑμας βαπτισει εν Πνευματι Ἁγιω και πυρι·
17 οὗ το πτυον εν τη χειρι αυτου, και διακαθαριει[10] την ἁλωνα αυτου και συναξει[11] τον
σιτον εις την αποθηκην αυτου, το δε αχυρον κατακαυσει πυρι ασβεστω."

[John is imprisoned—historical aside]

(18 Πολλα μεν ουν και ἑτερα παρακαλων ευηγγελιζετο τω λαω.[12] 19 Ὁ δε Ἡρωδης
ὁ τετραρχης[13]—ελεγχομενος ὑπ' αυτου περι Ἡρωδιαδος, της γυναικος[14] του αδελφου αυτου,
και περι παντων ὧν εποιησεν πονηρων ὁ Ἡρωδης—20 προσεθηκεν και τουτο επι πασιν:
και[15] κατεκλεισεν τον Ιωαννην εν τη[16] φυλακη.**)**

[Jesus is baptized]

21 Εγενετο δε εν τω βαπτισθηναι ἁπαντα τον λαον, και Ιησου, βαπτισθεντος και
προσευχομενου, ανεωχθηναι τον ουρανον 22 και καταβηναι το Πνευμα το Ἁγιον σωμα-
τικω ειδει ὡσει[17] περιστεραν επ' αυτον, και **φωνην** εξ ουρανου γενεσθαι λεγουσαν,[18] "Συ
εἶ ὁ Υἱος μου ὁ αγαπητος· εν σοι ευδοκησα."[19]

[Mary's genealogy]

---

[1] ποιησομεν **f35** [45%] CP,RP,TR,OC || ποιησωμεν ℵA,B,C(D)N,W [55%] HF,NU (The indicative is correct; they are committing themselves to do what he says.)

[2] λεγει **f35** A,D [97.8%] CP,HF,RP,TR,OC || ελεγεν P4ℵB,C,N [2.2%] NU || ειπεν W

[3] υπ αυτου **f35** C [40%] CP || --- P4ℵA,B,D,N,W [60%] HF,RP,TR,OC,NU

[4] ποιησομεν **f35** [43%] CP,RP,TR,OC || ποιησωμεν P4ℵA,B,C(D)N,W [57%] HF,NU (The indicative continues to be correct.)

[5] και ημεις τι ποιησομεν **f35** A [45%] CP,RP,TR,OC || 123 ποιησωμεν N [53.4%] HF || ~ 3 ποιησωμεν 12 P4vℵB,C,W [1.6%] NU || ~ 3 ποιησωμεν D (Still indicative.)

[6] προς αυτους **f35** ℵA,N,W [99.1%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτοις P4B,C,D [0.9%] NU

[7] διασεισητε μηδε συκοφαντησητε *rell* || ~ 321 OC

[8] απασιν **f35** A,C [98.2%] CP,HF,RP,TR,OC || πασιν P4ℵB,N,W [1.8%] NU || --- D

[9] ο ιωαννης απασιν λεγων **f35** A,C,N [91.3%] CP,HF,RP,TR,OC || 234 [5.7%] || 34 [0.4%] || ~ 1243 [1.6%] || ~ 4312 P4ℵB,W [0.3%] NU || ~ 3124 [0.6%] || ~ 3412 [0.1%] || --- D

[10] και διακαθαριει **f35** A,C,D,N,W [97.9%] CP,HF,RP,TR,OC || διακαθαραι P4ℵB,NU || 1 καθαριει [1.8%] || one other reading

[11] συναξει **f35** A,C(D)N,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || συναγαγειν P4ℵB,NU

[12] τω λαω **f35** [15%] || τον λαον *rell* [The verb ευαγγελιζω normally takes the dative, although the accusative does occur; evidently there is no difference in meaning.]

[13] τετραρχης **f35** A,B,D,N,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || τετρααρχης ℵC,NU

[14] γυναικος **f35** P4,75vℵB,D,N [75%] CP,HF,RP,OC,NU || 1 φιλιππου A,C,W [25%] TR

[15] και **f35** P75vA,C,N,W [98.2%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- ℵB,D [1.8%]

[16] τη **f35** A,C,N,W [86%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P4ℵB,D [14%] NU

[17] ωσει **f35** A,N [96.4%] CP,HF,RP,TR,OC || ως P4ℵB,D,W [3.6%] NU

[18] λεγουσαν **f35** A,N [99.2%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P4ℵB,D,W [0.8%] NU

[19] ευδοκησα **f35** P4ℵB,N [72%] CP,HF,RP,OC,NU || ηυδοκησα A,W [28%] TR || --- D

(**3**.23 Και αυτος ἦν ὁ[1] Ιησους, ὡσει ετων τριακοντα αρχομενος,[2] ων (ὡς ενομιζετο) υἱος[3]
Ιωσηφ, του Ηλει,[4] 24 του Ματθαν,[5] του Λευι, του Μελχι,[6] του Ιαννα,[7] του Ιωσηφ, 25 του
Ματταθιου, του Αμως, του Ναουμ, του Εσλι,[8] του Ναγγαι, 26 του Μααθ, του Ματταθιου,
του Σεμει,[9] του Ιωσηφ,[10] του Ιουδα,[11] 27 του Ιωανναν,[12] του Ῥησα, του Ζοροβαβελ, του
Σαλαθιηλ, του Νηρι,[13] 28 του Μελχι,[14] του Αδδι,[15] του Κωσαμ, του Ελμωδαμ,[16] του Ηρ,
29 του Ιωση,[17] του Ελιεζερ, του Ιωρειμ,[18] του Ματθατ,[19] του Λευι,[20] 30 του Συμεων, του
Ιουδα, του Ιωσηφ, του Ιωναμ,[21] του Ελιακειμ,[22] 31 του Μελεα, του Μαιναν,[23] του Ματταθα,
του Ναθαν,[24] του Δαυιδ, 32 του Ιεσσαι, του Ωβηδ,[25] του Βοοζ,[26] του Σαλμων,[27] του Ναασσων,
33 του Αμιναδαβ,[28] του Αραμ,[29] του Ιωραμ,[30] του Ἑσρωμ, του Φαρες, του Ιουδα, 34 του
Ιακωβ, του Ισαακ, του Ἁβρααμ, του Θαρρα,[31] του Ναχωρ, 35 του Σερουχ,[32] του Ῥαγαβ,[33]

---

[1] ο **f**^{35} A,N [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^4ℵB,D,W [3%] NU

[2] ωσει ετων τριακοντα αρχομενος **f**^{35} A(D)N [98.8%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4123 P^4ℵB,W [1.2%] NU

[3] ως ενομιζετο υιος **f**^{35} A(D)N [98.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 P^4ℵB,W [1.3%] NU

[4] ηλει **f**^{35} ℵA,B [60%] || ηλι P^4N [40%] CP,TR,NU (ἡλι HF,RP,OC) [Codex W omits the whole genealogy, while codex D replaces it with Matthew's.]

[5] ματθαν **f**^{35} N [45%] CP,OC || ματθατ A,B [52%] HF,RP,TR || μαθθαθ P^4(ℵ) [alone] || ματθα [1.9%] || ματταθ [0.9%] || three other spellings [0.2%] || μαθθατ [none!] NU (NU serves up a patchwork quilt.)

[6] μελχι **f**^{35} N [66%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || μελχει P^4ℵA,B [33.4%] || μελχη [0.6%]

[7] ιαννα **f**^{35} A [87.9%] CP,HF,RP,TR || ιανναι P^{4v}ℵB [1.2%] NU || ιωαννα N [4.8%] OC || ιανναν [1.4%] || αννα [1.1%] || ιωαννε [0.9%] || nine other spellings [2.7%]

[8] εσλι **f**^{35} [64%] CP,HF,RP,TR,NU || εσλει ℵA,B [28.1%] || εσλιμ N [3.5%] OC || εσλειμ [2.5%] || four other spellings P^{4v} [1.9%]

[9] σεμει **f**^{35} [51%] CP,RP,TR || σεμεει A,N [45.4%] HF || σαιμει [2.2%] || σεμεειν P^4ℵB [0.5%] || σεμεη [0.7%] || σεμευ OC || two other spellings [0.2%] || σεμειν [none!] NU (NU serves up another patchwork quilt.)

[10] ιωσηφ **f**^{35} A,N [94.2%] CP,HF,RP,TR || ιωσηχ P^4ℵB [5.7%] OC,NU || two other spellings [0.1%]

[11] ιουδα **f**^{35} A,N [94.7%] CP,HF,RP,TR || ιωδα P^4ℵB [5%] OC,NU || four other spellings [0.3%]

[12] ιωανναν **f**^{35} [49%] CP,OC || ιωαννα [13%] TR || ιωαναν P^4A,B [18%] HF,RP,NU || ιωναν ℵ [12%] || ιωνναν [2%] || ιαναν [3%] || ιανναν [1.6%] || four other spellings [1.4%] || --- N (If we take the letters one by one, we get: ι=100%, ω=a. 94%, α=a. 87%, ν=100%, ν=a. 69%, α=100%, ν=a. 72%; the plurality variant wins all around.)

[13] νηρι **f**^{35} N [65%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || νηρει P^4ℵA,B [34%] || six other spellings [1%]

[14] μελχι **f**^{35} N [65%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || μελχει P^4ℵA,B [35%]

[15] αδδι **f**^{35} N [67.5%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || αδδει P^4ℵA,B [30%] || seven other spellings [2.5%]

[16] ελμωδαμ **f**^{35} A [82%] CP,HF,RP,TR,OC || ελμαδαμ ℵB,N [1%] NU || ελμωδαν [7%] || ελμωδαδ [5%] || ελμασαμ P^4 || twelve other spellings [5%]

[17] ιωση **f**^{35} A,N [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ιησου P^4ℵB [1.5%] NU || six other spellings [3%]

[18] ιωρειμ A,B [72%] CP,HF,RP,TR,OC || ιωριμ ℵN [12%] NU || ιωρημ [10%] || eight further spellings [6%]

[19] ματθατ **f**^{35} [76%] CP,HF,RP,TR,OC || μαθθατ P^4B [0.5%] NU || ματταθ A [11%] || μαθθαθ ℵ || ματθαν N [6%] || μαθατ [1.5%] || eleven further spellings [5%]

[20] λευι **f**^{35} N [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || λευει P^4ℵA,B [20%]

[21] ιωναμ **f**^{35} ℵB [25%] NU || ιωναν [48%] CP,HF,RP,TR || ιωνα OC || ιωαναν A [7%] || ιωανναν [12%] || ιωανα N || seven further spellings [8%]

[22] ελιακειμ *rell* || ελιακιμ N [1%] NU || ελειακειμ [1%] || ελιακημ [1%] || three other spellings

[23] μαιναν **f**^{35} N [93.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μεννα P^{4v}ℵB [1.5%] NU || eight other spellings [5%] || --- A

[24] ναθαν **f**^{35} A,N [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ναθαμ P^4ℵB,NU

[25] ωβηδ **f**^{35} N [83%] CP,HF,RP,TR,OC || ιωβηδ A [14%] NU || ιωβηλ ℵB || ωβηλ D || ιωβητ P^4 || five other spellings [3%]

[26] βοοζ **f**^{35} [91%] CP,HF,RP,TR,OC || βοος A,B,D [8%] NU || βαλλς ℵ || four other spellings [1%] || --- N

[27] σαλμων **f**^{35} A,N [98%] CP,HF,RP,TR,OC || σαλα P^4ℵB,NU || σαλμαν [1%] || two other variants [0.5%]

[28] αμιναδαβ **f**^{35} A(D) [76%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || αμιναδαμ [15%] || αμηναδαβ [5%] || αδαμ ℵ || five other readings [4%] || --- B

[29] αραμ **f**^{35} A,D [95%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 του αρνι N || αδμειν του αρνει B || αδμιν του αρνει ℵ || αδμιν του αρνι NU [There are at least four further variations. The available statements of evidence are confusing, but it appears that αδμιν has about 1%, and αδμειν may have up to 4%.]

[30] του ιωραμ **f**^{35} [80%] HF,OC || --- ℵA,B,N [20%] CP,RP,TR,NU (it^b gives us overt V century attestation for 'Joram', though I have demonstrated, to my own satisfaction at least, that **f**^{35} must hark back at least to the III.)

[31] θαρρα **f**^{35} N [40%] CP,HF || θαρα ℵA,B,D [60%] RP,TR,OC,NU

[32] σερουχ **f**^{35} ℵA,B(D)N [98%] CP,HF,RP,OC,NU || σαρουχ [2%] TR

[33] ραγαβ **f**^{35} [25%] || ραγαυ ℵA,B,D,N [70%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || six other spellings [5%]

του Φαλεκ,[1] του Ἑβερ,[2] του Σαλα, 36 του Καιναν,[3] του Αρφαξαδ, του Σημ, του Νωε, του
Λαμεχ, 37 του Μαθουσαλα, του Ενωχ,[4] του Ιαρεδ,[5] του Μαλελεηλ, του Καιναν,[6] 38 του
Ενως, του Σηθ, του Αδαμ, του Θεου.)

[Jesus tested by Satan]

4.1 Ιησους δε, πληρης Πνευματος Ἁγιου,[7] ὑπεστρεψεν απο του Ιορδανου και ηγετο εν τω
Πνευματι εις την ερημον,[8] 2 ἡμερας τεσσαρακοντα[9] πειραζομενος ὑπο του διαβολου. Και
ουκ εφαγεν ουδεν εν ταις ἡμεραις εκειναις, και συντελεσθεισων αυτων ὑστερον[10] επει-
νασεν. 3 Και ειπεν[11] αυτω ὁ διαβολος, "Ει Υἱος εἶ του Θεου, ειπε τω λιθω τουτω ἱνα
γενηται αρτος!" 4 Και απεκριθη Ιησους προς αυτον λεγων,[12] "Γεγραπται ὁτι 'Ουκ επ' αρτω
μονω ζησεται[13] ανθρωπος, αλλ' επι παντι ῥηματι Θεου'."[14]

5 Και αναγαγων αυτον ὁ διαβολος εις ορος ὑψηλον,[15] εδειξεν αυτω πασας τας
βασιλειας της οικουμενης εν στιγμη χρονου. 6 Και ειπεν αυτω ὁ διαβολος: "Σοι δωσω την
εξουσιαν ταυτην ἁπασαν, και την δοξαν αυτων, ὁτι εμοι παραδεδοται, και ᾧ εαν θελω
διδωμι αυτην. 7 Συ ουν, εαν προσκυνησης[16] ενωπιον εμου,[17] εσται σοι[18] πασα."[19] 8 Και
αποκριθεις αυτω ειπεν ὁ Ιησους:[20] "'Ὑπαγε οπισω μου, Σατανα![21] Γεγραπται,[22] 'Προσκυ-
νησεις Κυριον τον Θεον σου,[23] και αυτω μονω λατρευσεις'!"

9 Και ηγαγεν[24] αυτον εις Ἱερουσαλημ[25] και εστησεν αυτον[26] επι το πτερυγιον του
ἱερου και ειπεν αυτω: "Ει[27] Υἱος εἶ του Θεου, βαλε σεαυτον εντευθεν[28] κατω· 10 γεγραπ-
ται γαρ ὁτι 'Τοις αγγελοις αυτου εντελειται περι σου του διαφυλαξαι σε', 11 και,[29] 'Επι
χειρων αρουσιν σε, μηποτε προσκοψης προς λιθον τον ποδα σου'." 12 Και αποκριθεις ειπεν
αυτω ὁ Ιησους ὁτι "Ειρηται, 'Ουκ εκπειρασεις Κυριον τον Θεον σου'!"

---

[1] φαλεκ **f**^{35} אA,B,D,N [50%] CP,HF,TR,OC,NU || φαλεγ A [50%] RP
[2] ἑβερ **f**^{35} CP$^{?}$,RP,someTRs || εβερ HF,OC,someTRs,NU
[3] καιναν **f**^{35} A,N [97%] CP,HF,RP,TR,OC || καιναμ אB [0.5%] NU || three other spellings [2%] || --- D
[4] ενωχ **f**^{35} CP,RP,TR,OC || ἑνωχ HF,NU
[5] ιαρεδ **f**^{35} D,N [90%] CP,HF,RP,TR,OC || ιαρετ P^{75v}אB,NU || ιαρεθ A [9.5%]
[6] καιναν **f**^{35} A,B,D,N [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || καιναμ א,NU
[7] πληρης πνευματος αγιου **f**^{35} P^{4,7,75v}אB,D,N,W [45%] CP,OC,NU || ~ 231 A [55%] HF,RP,TR
[8] εις την ερημον **f**^{35} A,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εν τη ερημω P^{4,7}אB,D,W [1%] NU
[9] τεσσαρακοντα **f**^{35} D [99%] CP,HF,RP,TR,OC || τεσσερακοντα P^{7}A,B,N [1%] NU || μ P^{75}אW
[10] υστερον **f**^{35} A,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D,W [1%] NU
[11] και ειπεν **f**^{35} A,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε אB,D,W [1%] NU
[12] ιησους προς αυτον λεγων **f**^{35} A [81%] CP,HF,RP,TR || ο 1234 [16%] OC || ~ 23 ο 1 אB,W [1.5%] NU || ~ αυτω ο 1 [1%] || ο 1 ειπεν D || two other variants
[13] ζησεται **f**^{35} [80%] CP,HF,RP,OC || 1 ο אA,B,D,W [20%] TR,NU
[14] αλλ επι παντι ρηματι (+του 0.4%) θεου **f**^{35} A(D) (90.7%) CP,HF,RP,TR || 1 εν 345 D (1.5%) || 1234 εκπορευομενω δια στοματος 5 (7.3%) OC || --- אB,W (0.4%) NU || one other reading (0.1%)
[15] ο διαβολος εις ορος υψηλον **f**^{35} A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 345 (D) [0.5%] || 34 W || --- אB [0.2%] NU
[16] προσκυνησης *rell* || προσκυνησεις [15%]
[17] εμου **f**^{35} אB,D,W [65%] CP,HF,RP,NU || μου A [35%] TR,OC
[18] σοι **f**^{35} [25%] || σου אA,B,D,W [75%] CP,HF,RP,TR,OC,NU
[19] πασα **f**^{35} אA,B,D [98%] CP,HF,RP,OC,NU || παντα W [2%] TR [It will be observed that this is the third variant set within the space of four words, and within these sets the attestation varies considerably. In the main, the copyists tried to reproduce faithfully what was in front of them.]
[20] αυτω ειπεν ο ιησους **f**^{35} [68%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 3421 אW [12%] NU || ~ 2134 A [13%] || ~ 1342 D [7%] || 124 B || two other variants
[21] υπαγε οπισω μου σατανα **f**^{35} A [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D,W [3.5%] NU
[22] γεγραπται **f**^{35} אA,B,D,W [80%] CP,HF,RP,NU || 1 γαρ [20%] TR,OC
[23] προσκυνησεις κυριον τον θεον σου **f**^{35} A [80%] CP,HF,RP,TR || ~ 23451 אB,D,W [20%] OC,NU
[24] και ηγαγεν **f**^{35} A,D [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε אB,W [3%] NU
[25] ιερουσαλημ *rell* || ιεροσολυμα [3%] OC
[26] αυτον **f**^{35} A,D,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτω [1%] || --- אB [0.5%] NU
[27] ει *rell* || 1 ο [1%] TR
[28] εντευθεν *rell* || ανωθεν [13%] || ευθεν [1%] || --- [14%]
[29] και **f**^{35} D [75%] CP,HF,RP || 1 οτι אA,B,W [25%] TR,OC,NU

13 Και συντελεσας παντα πειρασμον, ὁ διαβολος απεστη απ’ αυτου αχρι καιρου.

[Jesus begins His public ministry, in Galilee][1]

4.14 Και ὑπεστρεψεν ὁ[2] Ιησους εν τη δυναμει του Πνευματος εις την Γαλιλαιαν, και φημη
εξηλθεν καθ’ ὁλης της περιχωρου περι αυτου· 15 και αυτος εδιδασκεν εν ταις συναγωγαις
αυτων, δοξαζομενος ὑπο παντων.

[His home town rejects Him]

16 Και ηλθεν εις την[3] Ναζαρετ,[4] οὗ ἠν τεθραμμενος· και εισηλθεν, κατα το ειω-
θος αυτω, εν τη ἡμερα των σαββατων εις την συναγωγην, και ανεστη αναγνωναι. 17 Και
επεδοθη αυτω βιβλιον Ἡσαιου του προφητου·[5] και αναπτυξας το βιβλιον εὑρεν τον τοπον
οὗ ἠν γεγραμμενον: 18 “Πνευμα Κυριου επ’ εμε, οὗ εἱνεκεν[6] εχρισεν με ευαγγελισασθαι[7]
πτωχοις. Απεσταλκεν με ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν,[8] κηρυξαι αιχμαλω-
τοις αφεσιν και τυφλοις αναβλεψιν, αποστειλαι τεθραυσμενους εν αφεσει, 19 κηρυξαι ενι-
αυτον Κυριου δεκτον.”

["Today this Scripture is fulfilled"]

20 Και πτυξας το βιβλιον, αποδους τω ὑπηρετη, εκαθισεν.[9] Και παντων εν τη
συναγωγη οἱ οφθαλμοι ησαν[10] ατενιζοντες αυτω. 21 Ηρξατο δε λεγειν προς αυτους ὁτι
“Σημερον πεπληρωται ἡ γραφη αὑτη εν τοις ωσιν ὑμων”. 22 (Και παντες εμαρτυρουν αυτω
και εθαυμαζον επι τοις λογοις της χαριτος τοις εκπορευομενοις εκ του στοματος αυτου·
και ελεγον, “Ουχ[11] οὑτος εστιν ὁ υἱος Ιωσηφ?”)[12] 23 Και ειπεν προς αυτους: “Παντως
ερειτε μοι την παραβολην ταυτην: ‘Ιατρε, θεραπευσον σεαυτον!’—ὁσα ηκουσαμεν γενομενα
εν τη[13] Καπερναουμ[14] ποιησον και ὡδε[15] εν τη πατριδι σου.”

[Jesus treads on their toes]

24 Ειπεν δε: “Αμην λεγω ὑμιν[16] ὁτι ουδεις προφητης δεκτος εστιν εν τη πατριδι
αυτου. 25 Επ’ αληθειας δε λεγω ὑμιν,[17] πολλαι χηραι ησαν εν ταις ἡμεραις Ηλιου εν τω
Ισραηλ, ὁτε εκλεισθη ὁ ουρανος επι ετη τρια και μηνας ἑξ, ὡς εγενετο λιμος μεγας επι
πασαν την γην· 26 και προς ουδεμιαν αυτων επεμφθη Ηλιας ει μη εις Σαρεπτα[18] της

---

[1] [A number of months elapsed between verses 13 and 14; John 1:15-4:42 records some of what transpired during that interval.]

[2] ο **f[35]** ℵA,B,D,W [55%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || --- [45%]

[3] την **f[35]** A [90%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [10%] NU

[4] ναζαρετ **f[35]** [60%] CP,HF,RP,TR,OC || ναζαρεθ W [40%] || ναζαρα ℵB [0.3%] NU || ναζαρατ A [0.2%]

[5] ησαιου του προφητου **f[35]** A [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 ℵB,W [1.5%] NU || ο προφητης ησαιας D || one other variant

[6] ειυεκευ **f[35]** ℵA,B,D,W [94%] CP,HF,RP,OC,NU || ενεκεν [6%] TR

[7] ευαγγελισασθαι *rell* || ευαγγελιζεσθαι [1%] TR

[8] ιασασθαι τους συντετετριμμενους την καρδιαν **f[35]** A [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [1.5%] NU

[9] εκαθισεν *rell* || εκαθησεν [11%]

[10] εν τη συναγωγη οι οφθαλμοι ησαν **f[35]** D,N [88%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 123645 A [6%] || ~ 451236 ℵB,W [6%] NU

[11] ουχ **f[35]** A [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ουχι ℵB,D,N,W [2.5%] NU

[12] ουτος εστιν ο υιος ιωσηφ **f[35]** A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4251 ℵB,W [0.5%] NU || ~ 4521 D || ~ 4125 N || two other variants

[13] εν τη **f[35]** [80%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 A,N [19%] || εις την ℵB,W [0.3%] NU || εις D [1%]

[14] καπερναυμ **f[35]** A,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || καφαρναυμ ℵB,D,W [0.8%] NU

[15] ὡδε [60%] || ὧδε **f[35]** [40%] (I include this information for the record, and so as not to lose sight of it; since there is no contrast in meaning here, and I am not aware that the Autographs contained ‘breathing’ marks, I stay with the conventional spelling. However, it may be noted that the difference between ᾧ δε (‘so to whom’) and ὧδε (‘here’) would be indistinct in most MSS; the simple expedient reflected in **f[35]** resolves the ambiguity.)

[16] λεγω υμιν **f[35]** ℵB,D,N,W [72%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ~ 21 A [28%]

[17] υμιν *rell* || 1 οτι ℵW [25%]

[18] σαρεπτα *rell* || σαρεφθα N [11%] || σαραπτα W [3%] OC || seven other spellings [3%]

Σιδωνος,[1] προς γυναικα χηραν. 27 Και πολλοι λεπροι ησαν επι Ελισσαιου[2] του προφητου
εν τω Ισραηλ·[3] και ουδεις αυτων εκαθαρισθη ει μη Νεεμαν[4] ὁ Συρος."

[Typical mob action]

28 Και επλησθησαν παντες θυμου εν τη συναγωγη ακουοντες ταυτα, 29 και αναστ-
αντες εξεβαλον αυτον εξω της πολεως και ηγαγον αυτον ἑως[5] οφρυος του ορους εφ' οὗ ἡ
πολις αυτων ωκοδομητο,[6] εις το[7] κατακρημνισαι αυτον. 30 Αυτος δε, διελθων δια μεσου
αυτων, επορευετο.

[Capernaum becomes His base of operations—27 AD]

31 Και κατηλθεν[8] εις Καπερναουμ,[9] πολιν της Γαλιλαιας· και ἦν διδασκων αυτους
εν τοις σαββασιν. 32 Και εξεπλησσοντο επι τη διδαχη αυτου, ὁτι εν εξουσια ἦν ὁ λογος
αυτου.

[A demonized man]

33 Και εν τη συναγωγη ἦν ανθρωπος εχων πνευμα δαιμονιου ακαθαρτου· και
ανεκραξεν φωνη μεγαλη 34 λεγων:[10] "Εα! Τί ἡμιν και σοι, Ιησου Ναζαρηνε? Ηλθες απολεσαι
ἡμας? Οιδα σε τίς εἶ, ὁ Ἁγιος του Θεου!" 35 Και επετιμησεν αυτω ὁ Ιησους λεγων,
"Φιμωθητι, και εξελθε εξ[11] αυτου!" Και ῥιψαν αυτον το δαιμονιον εις[12] μεσον, εξηλθεν απ'
αυτου, μηδεν βλαψαν αυτον. 36 Και εγενετο θαμβος επι παντας, και συνελαλουν προς αλλη-
λους λεγοντες: "Τίς ὁ λογος οὗτος! ὁτι εν εξουσια και δυναμει επιτασσει τοις ακαθαρτοις
πνευμασιν, και εξερχονται!" 37 Και εξεπορευετο ηχος περι αυτου εις παντα τοπον της
περιχωρου.

[Peter's mother-in-law]

38 Αναστας δε εκ[13] της συναγωγης[14] εισηλθεν εις την οικιαν Σιμωνος. Πενθερα δε[15]
του Σιμωνος ἦν συνεχομενη πυρετω μεγαλω, και ηρωτησαν αυτον περι αυτης. 39 Και
επιστας επανω αυτης επετιμησεν τω πυρετω, και αφηκεν αυτην. Παραχρημα δε αναστασα
διηκονει αυτοις.

[Healings at sunset]

40 Δυνοντος[16] δε του ἡλιου, παντες[17] ὁσοι ειχον ασθενουντας νοσοις ποικιλαις
ηγαγον αυτους προς αυτον· ὁ δε ἑνι ἑκαστω αυτων τας χειρας επιθεις[18] εθεραπευσεν[19]
αυτους. 41 Εξηρχετο δε και δαιμονια απο πολλων, κραζοντα[20] και λεγοντα ὁτι "Συ εἶ ὁ
Χριστος,[21] ὁ Υἱος του Θεου!" Και επιτιμων ουκ εια αυτα λαλειν, ὁτι ηδεισαν τον Χρισ-
τον αυτον ειναι.

---

[1] σιδωνος **f**^{35} [95%] CP,HF,RP,TR || σιδωνιας ℵA,C [3%] OC,NU || σειδωνιας B,W || σιδονιας D [1%] || two other variants [0.5%]

[2] ελισσαιου **f**^{35} C [86%] CP,HF,RP,TR || ελισαιου ℵA(B)D [13%] OC,NU || ελεισεου W || three other readings

[3] επι ελισσαιου του προφητου εν τω ισραηλ **f**^{35} A [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 5671234 ℵB,C,D,W [5%] NU

[4] νεεμαν **f**^{35} [77%] CP,HF,RP,TR,OC || ναιμαν ℵA,B,C(D)W [8%] NU || νεεμμαν [13%] || six other spellings [2%]

[5] εως **f**^{35} ℵA,B,C [97.5%] CP,HF,RP,OC,NU || 1 της D [1.5%] TR || 1 του [1%]

[6] αυτων ωκοδομητο **f**^{35} A,C [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^4ℵB(D)W [1.5%] NU

[7] εις το **f**^{35} A,C [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ωστε P^{4v}ℵB,D,W [3%] NU || two other variants [2%]

[8] κατηλθεν *rell* || 1 ο ιησους [14%]

[9] καπερναυμ **f**^{35} A,C [99.4%] CP,HF,RP,TR,OC || καφαρναυμ P^4ℵB,D,W [0.6%] NU

[10] λεγων **f**^{35} A,C,D [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,W [1%] NU

[11] εξ **f**^{35} P^{75}A,C,Q [86%] CP,HF,RP,TR,OC || απ ℵB,D,W [14%] NU

[12] εις **f**^{35} D [80%] CP,HF,RP || 1 το P^{75}ℵA,B,C,Q,W [20%] TR,OC,NU

[13] εκ **f**^{35} A [96%] CP,HF,RP,TR,OC || απο P^{75}ℵB,C,D,N,Q,W [4%] NU

[14] συναγωγης *rell* || 1 ο ιησους [12%]

[15] πενθερα δε **f**^{35} ℵA,B,D,N,Q [83%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ η 21 C [5%] || η 12 W [12%] TR

[16] δυνοντος *rell* || δυναντος [17%] || δυσαντος D

[17] παντες **f**^{35} ℵA,D,N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || απαντες B,C [1%] NU

[18] επιθεις **f**^{35} ℵA,C,N [94%] CP,HF,RP,TR || επιτιθεις B,D,Q,W [6%] OC,NU

[19] εθεραπευσεν **f**^{35} ℵA,C,N,Q [96%] CP,HF,RP,TR,OC || εθεραπευεν B,D,W [4%] NU

[20] κραζοντα **f**^{35} B,C,N,Q [66%] CP,HF,RP,TR || κραυγαζοντα A,D,W [34%] OC[NU] || κραζοντων ℵ

[21] ο χριστος **f**^{35} A,N,Q [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,C,D,W [1.5%] NU

42 Γενομενης δε ἡμερας εξελθων επορευθη εις ερημον τοπον· και οἱ οχλοι εζητουν[1]
αυτον και ηλθον ἑως αυτου, και κατειχον αυτον του μη πορευεσθαι απ' αυτων. 43 Ὁ δε
ειπεν προς αυτους ὁτι "Και ταις ἑτεραις πολεσιν ευαγγελισασθαι με δει την βασιλειαν του
Θεου, ὁτι εις[2] τουτο απεσταλμαι".[3] 44 Και ἦν κηρυσσων εν ταις συναγωγαις[4] της
Γαλιλαιας.[5]

[By the sea]

5.1 Εγενετο δε, εν τω τον οχλον επικεισθαι αυτω του[6] ακουειν τον λογον του Θεου,
και αυτος ἦν ἑστως περι[7] την λιμνην Γενησαρετ,[8] 2 και ειδεν[9] δυο πλοια ἑστωτα παρα την
λιμνην (οἱ δε ἁλιεις αποβαντες απ' αυτων,[10] απεπλυναν[11] τα δικτυα). 3 Εμβας δε εις ἑν των
πλοιων, ὃ ἦν του[12] Σιμωνος, ηρωτησεν αυτον απο της γης επαναγαγειν ολιγον. Και
καθισας[13] εδιδασκεν εκ του πλοιου[14] τους οχλους.

[A miraculous catch]

4 Ὡς δε επαυσατο λαλων, ειπεν προς τον Σιμωνα, "Επαναγαγε εις το βαθος και
χαλασατε τα δικτυα ὑμων εις αγραν". 5 Και αποκριθεις ὁ Σιμων ειπεν αυτω,[15] "Επισ-
τατα, δι' ὁλης της[16] νυκτος κοπιασαντες ουδεν ελαβομεν, επι δε τω ῥηματι σου χαλασω το
δικτυον".[17] 6 Και τουτο ποιησαντες συνεκλεισαν πληθος ιχθυων[18] πολυ, διερρηγνυτο[19] δε
το δικτυον[20] αυτων. 7 Και κατενευσαν τοις μετοχοις τοις[21] εν τω ἑτερω πλοιω του ελθον-
τας συλλαβεσθαι αυτοις· και ηλθον και επλησαν αμφοτερα τα πλοια, ὡστε βυθιζεσθαι αυτα.
8 Ιδων δε Σιμων Πετρος προσεπεσεν τοις γονασιν[22] Ιησου λεγων, "Εξελθε απ' εμου, ὁτι
ανηρ ἁμαρτωλος ειμι, Κυριε!" 9 Θαμβος γαρ περιεσχεν αυτον και παντας τους συν αυτω
επι τη αγρα των ιχθυων ἧ[23] συνελαβον· 10 ὁμοιως δε και Ιακωβον και Ιωαννην, υἱους
Ζεβεδαιου, οἳ ησαν κοινωνοι τω Σιμωνι. Και ειπεν προς τον Σιμωνα ὁ Ιησους, "Μη φοβου·
απο του νυν ανθρωπους εση ζωγρων". 11 Και καταγαγοντες τα πλοια επι την γην, αφεντες
ἁπαντα[24] ηκολουθησαν αυτω.

[The hinge: proof, evaluation, rejection]

---

[1] εζητουν $\mathbf{f}^{35}$ [40%] CP,TR || επεζητουν P^{75v}ℵA,B,C,D,Q,W [60%] HF,RP,OC,NU

[2] εις $\mathbf{f}^{35}$ A,C(D)Q [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || επι P^{75}ℵB,W [1.5%] NU

[3] απεσταλμαι $\mathbf{f}^{35}$ A,Q [95%] CP,HF,RP,TR,OC || απεσταλην P^{75}ℵB,C,D,W [5%] NU

[4] εν ταις συναγωγαις $\mathbf{f}^{35}$ A,C (97.1%) CP,HF,RP,TR || 23 (0.7%) || 1 τη συναγωγη (0.2%) || εις τας συναγωγας P^{75}ℵB,D,Q,W (1.8%) OC,NU || long omissions (0.1%)

[5] της γαλιλαιας $\mathbf{f}^{35}$ A,D (94.7%) CP,HF,RP,TR,OC || 1 ιουδαιας P^{75}ℵB,C,Q (4.1%) NU || των ιουδαιων W (0.2%) || αυτων (0.5%) || conflations (0.2%) || long omissions (0.1%) || two other variants (0.1%) [Comparing this variant set with the prior one, there are a variety of 'conflations'—εις τας συναγωγας της ιουδαιας is read by only 0.8%, which number includes P^{75}ℵB,Q.]

[6] του $\mathbf{f}^{35}$ C,D,Q [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || και P^{75}(ℵ)A,B,W [2.5%] NU

[7] περι $\mathbf{f}^{35}$ [18%] || παρα P^{75}ℵA,B,D,Q,W [82%] CP,HF,RP,TR,OC,NU

[8] γενησαρετ $\mathbf{f}^{35}$ [29%] || γεννησαρετ P^{75}ℵA,B,C,Q,W [60%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || γεννησαρεθ [9%] || γεννησαρεδ D || two other spellings [2%]

[9] ειδεν *rell* || ιδε A,C,D,Q [11%] || four other variants [4%]

[10] αναβαντες απ αυτων $\mathbf{f}^{35}$ A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 P^{75}B,C,D,Q,W [1%] NU || ~ 31 ℵ

[11] απεπλυναν $\mathbf{f}^{35}$ A [90%] CP,HF,RP,TR,OC || επεπλυνον [7%] || επλυναν ℵC,Q [2%] || επλυνον B,D,W [1%] NU

[12] του $\mathbf{f}^{35}$ A,C,Q [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D,W [1%] NU

[13] και καθισας $\mathbf{f}^{35}$ A,C,D [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε P^{75}ℵB,Q,W [0.5%] NU

[14] εδιδασκεν εκ του πλοιου $\mathbf{f}^{35}$ A,C,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 P^{75}B [1%] NU || ~ εν τω πλοιω 1 ℵD

[15] ο σιμων ειπεν αυτω $\mathbf{f}^{35}$ A,C,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 23 P^{75}B,NU || ~ 32 ℵ || four other variants D [1%]

[16] της $\mathbf{f}^{35}$ C,D [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,W [1%] NU

[17] το δικτυον $\mathbf{f}^{35}$ A,C [98%] CP,HF,RP,TR,OC || τα δικτυα P^{75}ℵB,W [2%] NU || D is wild

[18] πληθος ιχθυων *rell* || ~ 21 D [2.5%] TR

[19] διερρηγνυτο $\mathbf{f}^{35}$ (A) [99%] CP,HF,RP,TR,OC || διερρησσετο P^{75}ℵ(B) [0.5%] NU || διερρητο C || διερρησοντο W || ρησσεσθαι D

[20] το δικτυον $\mathbf{f}^{35}$ A,C [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || τα δικτυα $P^{4,75}$ℵB(D)W [1.5%] NU

[21] τοις $\mathbf{f}^{35}$ A,C [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D,W [1%] NU

[22] γονασιν $\mathbf{f}^{35}$ $P^{4,75}$ℵB(D)W [85%] CP,HF,RP,OC,NU || 1 του A,C [15%] TR

[23] η $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,C,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ων P^{75}B,D [0.5%] NU

[24] απαντα $\mathbf{f}^{35}$ A,C,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || παντα ℵB(D) [4%] NU

[A leper—the proof]

5.12 Και εγενετο εν τω ειναι αυτον εν μια των πολεων, και ιδου, ανηρ πληρης λεπρας! Και ιδων[1] τον Ιησουν, πεσων επι προσωπον εδεηθη αυτου λεγων, "Κυριε, εαν θελῃς, δυνασαι με καθαρισαι!" 13 Και εκτεινας την χειρα ἡψατο αυτου ειπων,[2] "Θελω· καθαρισθητι!" Και ευθεως ἡ λεπρα απηλθεν απ' αυτου. 14 Και αυτος παρηγγειλεν αυτω μηδενι ειπειν, "Αλλα[3] απελθων δειξον σεαυτον τω ἱερει και προσενεγκαι[4] περι του καθαρισμου σου καθως προσεταξεν Μωσης,[5] εις μαρτυριον αυτοις."

15 Διηρχετο δε μαλλον ὁ λογος περι αυτου, και συνηρχοντο οχλοι πολλοι ακουειν και θεραπευεσθαι ὑπ' αυτου[6] απο των ασθενειων[7] αυτων. 16 Αυτος δε ἠν ὑποχωρων εν ταις ερημοις και προσευχομενος.

[An examining council—the evaluation]

17 Και εγενετο εν μια των ἡμερων και αυτος ἠν[8] διδασκων, και ησαν καθημενοι Φαρισαιοι και νομοδιδασκαλοι, οἳ ησαν εληλυθοτες εκ πασης κωμης της Γαλιλαιας και Ιουδαιας και Ἱερουσαλημ—και δυναμις Κυριου ἠν εις το ιασθαι αυτους.[9]

["Your sins are forgiven"]

18 Και ιδου, ανδρες φεροντες επι κλινης ανθρωπον ὃς ἠν παραλελυμενος, και εζητουν αυτον εισενεγκειν και θειναι[10] ενωπιον αυτου. 19 Και μη εὑροντες πως[11] εισενεγκωσιν αυτον, δια τον οχλον, αναβαντες επι το δωμα δια των κεραμων καθηκαν αυτον συν τω κλινιδιω εις το μεσον, εμπροσθεν του Ιησου. 20 Και ιδων την πιστιν αυτων ειπεν αυτω,[12] "Ανθρωπε, αφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι σου!"

[A 'discussion' ensues]

21 Και ηρξαντο διαλογιζεσθαι οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι λεγοντες: "Τίς εστιν οὑτος ὃς λαλει βλασφημιας? Τίς δυναται αφιεναι ἁμαρτιας[13] ει μη μονος ὁ Θεος?" 22 Επιγνους δε ὁ Ιησους τους διαλογισμους αυτων, αποκριθεις ειπεν προς αυτους: "Τί διαλογιζεσθε εν ταις καρδιαις ὑμων? 23 Τί εστιν ευκοπωτερον ειπειν, 'Αφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι σου', ἠ ειπειν, 'Εγειραι[14] και περιπατει!'? 24 Ἱνα δε ειδητε ὁτι εξουσιαν εχει ὁ Υἱος του Ανθρωπου[15] επι της γης αφιεναι ἁμαρτιας"—ειπεν τω παραλελυμενω:[16] "Σοι λεγω, εγειραι![17] Και αρας το κλινιδιον σου πορευου εις τον οικον σου."

[God is glorified]

25 Και παραχρημα αναστας ενωπιον αυτων, αρας εφ' ᾡ[18] κατεκειτο, απηλθεν εις τον οικον αυτου δοξαζων τον Θεον. 26 Και εκστασις ελαβεν ἁπαντας και εδοξαζον τον Θεον· και επλησθησαν φοβου λεγοντες ὁτι "Ειδομεν παραδοξα σημερον!"

[Enter Levi (Matthew)]

---

[1] και ιδων $\mathbf{f}^{35}$ A,C,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε ℵB [1%] NU

[2] ειπων $\mathbf{f}^{35}$ A,N [98%] CP,HF,RP,TR,OC || λεγων ℵB,C,D,W [2%] NU

[3] αλλα *rell* || αλλ [17%]

[4] προσενεγκαι $\mathbf{f}^{35}$ ℵ [30%] || προσενεγκε A,B,C,D,N,W [70%] CP,HF,RP,TR,OC,NU

[5] μωσης $\mathbf{f}^{35}$ A [74%] CP,HF,RP,TR || μωυσης ℵB,C(D)N,W [26%] OC,NU

[6] υπ (απ A) αυτου $\mathbf{f}^{35}$ (A)N [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,C,D,W [2.5%] NU

[7] ασθενειων *rell* || ασθενιων ℵN,W [14%]

[8] ην *rell* || 1 ο ιησους [11%]

[9] αυτους $\mathbf{f}^{35}$ A,C,D,N (98.4%) CP,HF,RP,TR,OC || αυτον ℵB,W (0.9%) NU || eight other variants (0.7%) (Why would the editors of NU choose such an inferior reading?)

[10] θειναι $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,C,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 αυτον B [1%] [NU]

[11] πως $\mathbf{f}^{35}$ [35%] || ποιας ℵA,B,C,D,N,W [57%] CP,HF,RP,OC,NU || ποθεν [4%] || δια ποιας [2%] TR || ποιας οδου [2%]

[12] αυτω $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || τω παραλυτικω C,D [3%] || τω ανθρωπω [0.5%] || --- ℵB [1%] NU

[13] αφιεναι αμαρτιας $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,C,N(W) [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 [0.8%] || ~ 2 αφειναι B,D [0.2%] NU

[14] εγειραι $\mathbf{f}^{35}$ [55%] CP,HF,RP,TR || εγειρε ℵA,B,C,D,N,W [45%] OC,NU

[15] εξουσιαν εχει ο υιος του ανθρωπου $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,C,D,N [91%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 345612 B,W [9%] NU

[16] παραλελυμενω *rell* || παραλυτικω ℵC,D,N,W [11%]

[17] εγειραι $\mathbf{f}^{35}$ [55%] CP,HF,RP,TR || εγειρε ℵA,B,C,D,N,W [45%] OC,NU

[18] ω $\mathbf{f}^{35}$ [58%] CP,TR || ο ℵA,B,C,N,W [42%] HF,RP,OC,NU || D is wild

27 Και μετα ταυτα εξηλθεν και εθεασατο τελωνην ονοματι Λευιν[1] καθημενον επι το
τελωνιον, και ειπεν αυτω, "Ακολουθει μοι!" 28 Και καταλιπων[2] ἅπαντα[3] αναστας ηκολου-
θησεν[4] αυτω. 29 Και εποιησεν δοχην μεγαλην[5] Λευις αυτω εν τη οικια αυτου· και ἦν οχλος
τελωνων πολυς[6] και αλλων οἳ ησαν μετ' αυτων κατακειμενοι.

[The Pharisees have a problem]

30 Και εγογγυζον οἱ γραμματεις αυτων, και οἱ Φαρισαιοι,[7] προς τους μαθητας
αυτου λεγοντες, "Δια τί μετα των[8] τελωνων και ἁμαρτωλων εσθιετε και πινετε?!" 31 Και
αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν προς αυτους: "Ου χρειαν εχουσιν οἱ ὑγιαινοντες ιατρου, αλλ'[9]
οἱ κακως εχοντες. 32 Ουκ εληλυθα καλεσαι δικαιους, αλλα ἁμαρτωλους, εις μετανοιαν."

33 Οἱ δε ειπον[10] προς αυτον, "Δια τί[11] οἱ μαθηται Ιωαννου νηστευουσιν πυκνα και
δεησεις ποιουνται, ὁμοιως και οἱ των Φαρισαιων, οἱ δε σοι εσθιουσιν και πινουσιν?"
34 Ὁ δε[12] ειπεν προς αυτους: "Μη δυνασθε τους υἱους του νυμφωνος εν ᾧ ὁ νυμφιος μετ'
αυτων εστιν ποιησαι νηστευειν?[13] 35 Ελευσονται δε ἡμεραι[14] ὁταν απαρθη απ' αυτων ὁ
νυμφιος· τοτε νηστευσουσιν εν εκειναις ταις ἡμεραις."

[New wine X old wineskins]

36 Ελεγεν δε και παραβολην προς αυτους ὁτι "Ουδεις επιβλημα[15] ἱματιου καινου[16]
επιβαλλει επι ἱματιον παλαιον· ει δε μη γε, και το καινον σχιζει[17] και τω παλαιω ου συμ-
φωνει[18] το απο του καινου. 37 Και ουδεις βαλλει οινον νεον εις ασκους παλαιους· ει δε
μη γε, ῥηξει ὁ νεος οινος[19] τους ασκους, και αυτος εκχυθησεται και οἱ ασκοι απολουνται.
38 Αλλα[20] οινον νεον εις ασκους καινους βλητεον, και αμφοτεροι συντηρουνται.[21] 39 Και[22]
ουδεις πιων παλαιον ευθεως[23] θελει νεον, λεγει γαρ, "Ο παλαιος χρηστοτερος[24] εστιν'."

[Jesus is Lord of the Sabbath]

6.1 Εγενετο δε εν σαββατω δευτεροπρωτω[25] διαπορευεσθαι αυτον δια των[26] σπορι-
μων· και ετιλλον οἱ μαθηται αυτου τους σταχυας και ησθιον,[27] ψωχοντες ταις χερσιν.

---

[1] λευιν *rell* || λευι [10%] || λευειν אA,B,C,N,W [4%] || λευει (D) [1%]
[2] καταλιπων *rell* || καταλειπων A [12%]
[3] απαντα **f**^{35} A [93%] CP,HF,RP,TR,OC || απαντας א || παντας C || παντα B,D,N,W [2%] NU || --- [5%]
[4] ηκολουθησεν **f**^{35} אA,C,N [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || ηκολουθει B,D,W [0.7%] NU
[5] μεγαλην *rell* || 1 ο [1.5%] TR
[6] τελωνων πολυς **f**^{35} A [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 אB,C,D,N,W [5%] NU
[7] γραμματεις αυτων και οι φαρισαιοι **f**^{35} A,N [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 53412 (B)C,W [1%] NU || 1345 [1%] || ~ 5341 א(D) (Render, "the scribes and Pharisees complained about them to His disciples.")
[8] των **f**^{35} אA,B,C,D,N,W [70%] CP,HF,RP,OC,NU || --- [30%] TR
[9] αλλ *rell* || αλλα A,B,W [0.4%] NU
[10] ειπον *rell* || ειπαν P^{4}B,C,D,N,W [0.7%] NU
[11] δια τι **f**^{35} אA,C,D,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}B,W [1%] NU
[12] δε **f**^{35} A [91%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ιησους P^{4}אB,C,D,W [9%] NU
[13] νηστευειν **f**^{35} אA,C,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || νηστευσαι B [1%] NU
[14] ημεραι **f**^{35} אC [25%] || 1 και P^{4}A,B,D,W [75%] CP,HF,RP,TR,OC,NU
[15] επιβλημα **f**^{35} A,C [97%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 απο P^{4}אB,D,W [3%] NU
[16] καινου **f**^{35} A,C [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 σχισας P^{4}אB,D,W [2%] NU
[17] σχιζει **f**^{35} A [97%] CP,HF,RP,TR || σχισει אB,C,D,W [2%] OC,NU || σχιζεται [1%]
[18] συμφωνει **f**^{35} [79%] CP,HF,RP || 1 επιβλημα (D) [1%] TR || 1 το επιβλημα [18%] OC || συμφωνησει το επιβλημα P^{4}אB,C,W [2%] NU || συμφωνησει A
[19] ο νεος οινος **f**^{35} A [84%] CP,HF,RP,TR || ~ 1312 P^{4}B,C,D,W [15%] OC,NU || 13 א [1%]
[20] αλλα *rell* || αλλ B,C [40%]
[21] και αμφοτεροι συντηρουνται **f**^{35} A,C(D) (98.6%—of which 1.7% have minor variations) CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}(א)B(W) (1.2%) NU || long omissions (0.2%)
[22] και **f**^{35} אA,C,W [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{4}B [0.4%] || D omits verse 39
[23] ευθεως **f**^{35} A [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ευθυς [2%] || --- P^{4}אB,C,W [1.5%] NU
[24] χρηστοτερος **f**^{35} A,C [99%] CP,HF,RP,TR,OC || χρηστος P^{4}אB,W [1%] NU
[25] δευτεροπρωτω **f**^{35} A,C,D (92.1%) CP,HF,RP,TR,OC || δευτερω πρωτω (6%) || --- P^{4}אB,W (1.6%) NU || four other variants (0.2%)
[26] των **f**^{35} C,D [88%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}אA,B,W [12%] NU
[27] τους σταχυας και ησθιον **f**^{35} A(D)W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 3412 P^{4,75v}B,C [2%] NU || 234 א

2 Τινες δε των Φαρισαιων ειπον αυτοις,[1] "Τί ποιειτε ὃ ουκ εξεστιν ποιειν[2] εν[3] τοις σαββα-
σιν?" 3 Και αποκριθεις προς αυτους ειπεν ὁ Ιησους:[4] "Ουδε τουτο ανεγνωτε, ὃ εποιησεν
Δαυιδ ὁποτε[5] επεινασεν, αυτος και οἱ μετ' αυτου οντες:[6] 4 ὡς[7] εισηλθεν εις τον οικον του
Θεου και τους αρτους της προθεσεως ελαβεν και[8] εφαγεν, και εδωκεν και[9] τοις μετ' αυτου
—οὓς ουκ εξεστιν φαγειν ει μη μονους τους ἱερεις?" 5 Και ελεγεν αυτοις ὁτι[10] "Κυριος
εστιν ὁ Υἱος του Ανθρωπου και του σαββατου!"[11]

[He heals on the Sabbath]

6 Εγενετο δε και[12] εν ἑτερω σαββατω εισελθειν αυτον εις την συναγωγην και
διδασκειν. Και ἦν εκει ανθρωπος,[13] και ἡ χειρ αυτου ἡ δεξια ἦν ξηρα. 7 Παρετηρουν[14] δε[15]
οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι, ει[16] τω σαββατω θεραπευσει,[17] ἱνα εὑρωσιν κατηγοριαν[18]
αυτου.[19] 8 Αυτος δε ηδει τους διαλογισμους αυτων και ειπεν[20] τω ανθρωπω[21] τω ξηραν
εχοντι την χειρα, "Εγειραι[22] και στηθι εις το μεσον". Ὁ δε[23] αναστας εστη. 9 Ειπεν ουν[24]
ὁ Ιησους προς αυτους: "Επερωτησω[25] ὑμας τι:[26] Εξεστιν τοις σαββασιν[27] αγαθοποιησαι ἠ
κακοποιησαι, ψυχην σωσαι ἠ αποκτειναι?"[28,29] 10 Και περιβλεψαμενος παντας αυτους[30] ειπεν
αυτω,[31] "Εκτεινον την χειρα σου!" Ὁ δε εποιησεν οὑτως[32] και αποκατεσταθη[33] ἡ χειρ αυτου,
ὑγιης ὡς ἡ αλλη.[34]

[The rejection]

---

[1] αυτοις **f**^{35} A [97%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτω D [1%] || --- P^{4}ℵB,C,W [1.5%] NU || two other variants
[2] ποιειν **f**^{35} ℵA,C,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}B [0.5%] NU || D is wild || three other variants
[3] εν **f**^{35} A,C [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}ℵB,W [5%] NU
[4] προς αυτους ειπεν ο ιησους **f**^{35} P^{75v}C [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ~ 45312 A [12%] || ~ 45123 ℵW [4%] || ~ 31245 [1%] || 1235 P^{4}B || ~ 453 αυτους [0.5%] || ~ 45 ελεγεν 12 D || ~ 453 [2%]
[5] οποτε **f**^{35} A [89%] CP,HF,RP,TR,OC || οτε P^{4}ℵB,C,D,W [11%] NU
[6] οντες **f**^{35} A,C [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || παντες [1%] || --- P^{4}ℵB,D,W [2.5%]
[7] ως **f**^{35} ℵA,C [93%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || πως [7%] || --- P^{4}B,D
[8] ελαβεν και **f**^{35} A [85%] CP,HF,RP,TR,OC || λαβων B,C [0.5%] NU || --- ℵD,W [14.5%]
[9] και **f**^{35} ℵA,D [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}B,W [2.5%] NU
[10] οτι **f**^{35} A(D) [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}ℵB,W [2%] NU
[11] ο υιος του ανθρωπου και του σαββατου **f**^{35} A(D) [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 671234 ℵB,W [0.3%] NU
[12] και **f**^{35} A [86%] HF,RP,TR,OC || --- P^{4}ℵB,W [14%] CP,NU || D is wild
[13] εκει ανθρωπος **f**^{35} A [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{4}ℵB,W [3%] NU || 2 D
[14] παρετηρουν **f**^{35} ℵ [89%] CP,HF,RP,TR,OC || παρετηρουντο P^{4}A,B,D [11%] NU
[15] δε **f**^{35} A [93%] CP,HF,RP,OC || 1 αυτον P^{4}ℵB,D,W [7%] TR,NU
[16] ει **f**^{35} D [25%] || 1 εν P^{4}ℵA,B,D,W [75%] CP,HF,RP,TR,OC,NU
[17] θεραπευσει **f**^{35} P^{4}B [97%] CP,HF,RP,TR,OC || θεραπευει ℵA,D,W [3%] NU
[18] κατηγοριαν **f**^{35} A,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || κατηγορειν P^{4}ℵB [7%] NU || κατηγορησαι D
[19] αυτου *rell* || κατ 1 W [15%]
[20] και ειπεν **f**^{35} A [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε P^{4}ℵB,W [3%] NU || 2 [0.5%] || λεγει D
[21] ανθρωπω **f**^{35} A,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ανδρι P^{4}ℵB [3%] NU || --- D
[22] εγειραι **f**^{35} [55%] CP,HF,RP,TR || εγειρε P^{4}ℵA,B,W [45%] OC,NU || εγειρου D
[23] ο δε **f**^{35} A [96%] CP,HF,RP,TR,OC || και P^{4}ℵB,D,W [4%] NU
[24] ουν **f**^{35} A [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || δε P^{4}ℵB,D,W [2.5%] NU
[25] επερωτησω **f**^{35} A,D [99.2%] CP,HF,RP,TR,OC || επερωτω P^{4}ℵB,W [0.4%] NU || ερωτησω [0.4%]
[26] τι **f**^{35} A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ει P^{4}ℵB,D,W [1%] NU
[27] τοις σαββασιν **f**^{35} A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || τω σαββατω P^{4}ℵB,D,W [1%] NU
[28] αποκτειναι **f**^{35} A [90%] CP,HF,RP,OC || απολεσαι P^{4}ℵB,D,W [10%] TR,NU
[29] αποκτειναι *rell* || 1 οι δε εσιωπων D [15%]
[30] αυτους *rell* || 1 εν οργη D [10%] || 1 μετ οργης [1%]
[31] αυτω **f**^{35} P^{4}A,B [90%] CP,HF,RP,OC,NU || τω ανθρωπω ℵD,W [10%] TR
[32] εποιησεν ουτως **f**^{35} [42%] CP,TR || 1 P^{4}A,B [54.5%] HF,RP,OC,NU || εξετεινεν ℵD,W [3.5%]
[33] αποκατεσταθη **f**^{35} P^{4}B [55%] CP,HF,RP,TR,OC || απεκατεσταθη A,D,W [44%] NU || απεκατεστη ℵ [1%]
[34] υγιης ως η αλλη **f**^{35} [80%] CP,HF,RP,TR || 234 A,D,Q [18%] OC || 12 και 34 D [1.5%] || 1 W || --- P^{4,75v}ℵB [0.5%] NU

11 Αυτοι δε επλησθησαν ανοιας, και διελαλουν[1] προς αλληλους τί αν ποιησειαν[2] τω
Ιησου.

[Choosing the Twelve]

12 Εγενετο δε εν ταις ἡμεραις ταυταις εξηλθεν[3] εις το ορος προσευξασθαι, και ἦν
διανυκτερευων εν τη προσευχη του Θεου. 13 Και ὅτε εγενετο ἡμερα προσεφωνησεν τους μα-
θητας αυτου, και εκλεξαμενος απ’ αυτων δωδεκα, οὓς και αποστολους ωνομασεν:[4] 14 Σιμωνα
(ὃν και ωνομασεν Πετρον) και Ανδρεαν τον αδελφον αυτου,[5] Ιακωβον και Ιωαννην,[6] Φιλιπ-
πον και Βαρθολομαιον,[7] 15 Ματθαιον[8] και Θωμαν,[9] Ιακωβον (τον του[10] Αλφαιου) και Σιμω-
να (τον καλουμενον Ζηλωτην),[11] 16 Ιουδαν Ιακωβου και Ιουδαν Ισκαριωτην[12] (ὃς και[13]
εγενετο προδοτης).

[A sermon on a level place]

17 Και καταβας μετ’ αυτων εστη επι τοπου[14] πεδινου, και οχλος[15] μαθητων αυτου,
και πληθος πολυ του λαου απο πασης της Ιουδαιας και Ἱερουσαλημ, και της παραλιου
Τυρου και Σιδωνος, οἳ ηλθον ακουσαι αυτου και ιαθηναι απο των νοσων αυτων· 18 και
οἱ οχλουμενοι[16] ὑπο[17] πνευματων ακαθαρτων—και[18] εθεραπευοντο! 19 Και πας ὁ οχλος
εζητει[19] ἅπτεσθαι αυτου, ὅτι δυναμις παρ’ αυτου εξηρχετο και ιατο παντας.

[Blessings]

20 Και αυτος επαρας τους οφθαλμους αυτου εις τους μαθητας αυτου ελεγεν:
“Μακαριοι οἱ πτωχοι,[20] ὅτι ὑμετερα εστιν ἡ βασιλεια του Θεου. 21 Μακαριοι οἱ πεινωντες
νυν, ὅτι χορτασθησεσθε. Μακαριοι οἱ κλαιοντες νυν, ὅτι γελασετε. 22 Μακαριοι εστε ὅταν
μισησωσιν ὑμας οἱ ανθρωποι, και ὅταν αφορισωσιν ὑμας και ονειδισωσιν και εκβαλωσιν
το ονομα ὑμων ὡς πονηρον, ἑνεκα του Υἱου του Ανθρωπου. 23 Χαρητε[21] εν εκεινη τη
ἡμερα και σκιρτησατε! Ιδου γαρ ὁ μισθος ὑμων πολυς εν τω ουρανω· κατα ταυτα[22] γαρ
εποιουν τοις προφηταις οἱ πατερες αυτων.

[Woes]

24 “Πλην ουαι ὑμιν τοις πλουσιοις! ὅτι απεχετε την παρακλησιν ὑμων. 25 Ουαι
ὑμιν οἱ εμπεπλησμενοι![23] ὅτι πεινασετε. Ουαι ὑμιν[24] οἱ γελωντες νυν! ὅτι πενθησετε και

---

[1] διελαλουν *rell* || ελαλουν P^{4} [15%] || διαλογιζοντο D || one other variant
[2] ποιησειαν **f**^{35} P^{4} [91%] CP,HF,RP,TR,OC || ποιησαιεν P^{75}B [6%] NU || ποιησειεν A,W [0.5%] || ποιησιεν א || five other variants D [2%]
[3] εξηλθεν **f**^{35} Q [97%] CP,HF,RP,TR,OC || εξελθειν αυτον P^{4,75}אA,B,D,W [3%] NU
[4] ωνομασεν *rell* || ονομασε [15%] || εκαλεσε D
[5] αυτου **f**^{35} A,Q [92%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P^{4,75}אB,D,W [8%] NU
[6] ιωαννην **f**^{35} A,Q [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P^{4}אB,D,W [1%] NU
[7] βαρθολομαιον **f**^{35} A,Q [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P^{4}אB,D,W [1%] NU
[8] ματθαιον **f**^{35} A,Q [99%] CP,HF,RP,TR,OC || μαθθαιον P^{4}אB,D [0.5%] NU || μαθθεον W || two other variants
[9] θωμαν **f**^{35} A,B,Q,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P^{4}א(D) [2%] NU
[10] τον του **f**^{35} A,D,Q [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{4}אB,W [2%] NU || 2 [3%]
[11] ζηλωτην **f**^{35} A [96%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P^{4,75v}אB,D,Q,W [4%] NU
[12] ισκαριωτην **f**^{35} A,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ισκαριωθ P^{4,75}אB [0.5%] NU || σκαριωθ D || four other variants
[13] και **f**^{35} A,D,Q [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,W [0.5%] NU
[14] τοπου *rell* || του [15%] || του 1 [1%]
[15] οχλος **f**^{35} A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 πολυς P^{75}אB,W [1%] NU
[16] οχλουμενοι **f**^{35} D,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ενοχλουμενοι P^{75}אA,B,T [1%] NU
[17] υπο **f**^{35} [60%] CP,HF,RP,TR || απο P^{75}אA,B,D,Q,T,W [40%] OC,NU
[18] και **f**^{35} [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אA,B,D,Q,T,W [1.5%] NU
[19] εζητει **f**^{35} A,D,Q [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εζητουν P^{75}אB,T,W [1%] NU
[20] πτωχοι *rell* || 1 τω πνευματι Q [10%]
[21] χαρητε **f**^{35} אA,B,D [95] CP,HF,RP,OC,NU || χαιρετε [5%] TR
[22] ταυτα **f**^{35} אA [98.5%] CP,HF,RP,TR || τα αυτα P^{75}B,D,Q,W [1.5%] OC,NU
[23] εμπεπλησμενοι **f**^{35} A(D) [85%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 νυν P^{75}אB,Q,T(W) [15%] NU
[24] υμιν **f**^{35} P^{75}A,D,Q [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,W [3%] NU

κλαυσετε. 26 Ουαι[1] ὁταν καλως ειπωσιν ὑμας[2] παντες οἱ ανθρωποι,[3] κατα ταυτα[4] γαρ εποιουν
τοις ψευδοπροφηταις οἱ πατερες αυτων.

[Instructions]

27 "Αλλα,[5] ὑμιν λεγω τοις ακουουσιν: Αγαπατε τους εχθρους ὑμων, καλως ποιειτε
τοις μισουσιν ὑμας· 28 ευλογειτε τους καταρωμενους ὑμας,[6] προσευχεσθε ὑπερ[7] των επηρεα-
ζοντων ὑμας. 29 Τω τυπτοντι σε επι την σιαγονα, παρεχε και την αλλην· και απο του
αιροντος σου το ἱματιον, και τον χιτωνα μη κωλυσης. 30 Παντι δε τω[8] αιτουντι σε διδου,
και απο του αιροντος τα σα μη απαιτει. 31 Και καθως θελετε ἱνα ποιωσιν ὑμιν οἱ ανθρω-
ποι, και ὑμεις[9] ποιειτε αυτοις ὁμοιως. 32 Και ει αγαπατε τους αγαπωντας ὑμας, ποια ὑμιν
χαρις εστιν? Και γαρ οἱ ἁμαρτωλοι τους αγαπωντας αυτους αγαπωσιν. 33 Και[10] εαν αγαθο-
ποιητε τους αγαθοποιουντας ὑμας, ποια ὑμιν χαρις εστιν? Και γαρ[11] οἱ ἁμαρτωλοι το αυτο
ποιουσιν. 34 Και εαν δανειζητε[12] παρ' ὡν ελπιζετε απολαβειν,[13] ποια ὑμιν χαρις εστιν?[14]
Και γαρ[15] ἁμαρτωλοι ἁμαρτωλοις[16] δανειζουσιν, ἱνα απολαβωσιν τα ισα.

[Be compassionate]

35 "Πλην αγαπατε τους εχθρους ὑμων, και αγαθοποιειτε, και δανειζετε,[17] μηδεν
απελπιζοντες· και εσται ὁ μισθος ὑμων πολυς, και εσεσθε υἱοι[18] Ὑψιστου· ὁτι αυτος χρησ-
τος εστιν επι τους αχαριστους και πονηρους. 36 Γινεσθε ουν[19] οικτιρμονες, καθως και[20] ὁ
Πατηρ ὑμων οικτιρμων εστιν.

[We get what we give]

37 "Και μη κρινετε, και ου μη κριθητε.[21] Μη καταδικαζετε, και ου μη καταδι-
κασθητε. Απολυετε, και απολυθησεσθε. 38 Διδοτε, και δοθησεται ὑμιν: μετρον καλον—
πεπιεσμενον και[22] σεσαλευμενον και[23] ὑπερεκχυνομενον[24]—δωσουσιν εις τον κολπον ὑμων.
Τω γαρ αυτω μετρω ᾧ[25] μετρειτε αντιμετρηθησεται ὑμιν."

---

[1] ουαι $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}ℵA,B,Q,T [96%] CP,HF,RP,OC,NU || 1 υμιν (D)W [4%] TR

[2] καλως ειπωσιν υμας $\mathbf{f}^{35}$ ℵA (22%) CP || ~ 132 D,Q,T,W (76.1%) HF,RP,TR,OC || ~ 312 P^{75}B (0.2%) NU || 12 (1.2%) || long omissions (0.4%) || two other variants (0.1%)

[3] παντες οι ανθρωποι $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}A,B,Q,T (38.3%) TR,OC,NU || ~ 231 ℵ (0.2%) || 23 D (60.5%) CP,HF,RP || 13 W (0.6%) || long omission (0.4%)

[4] ταυτα $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,T [94%] CP,HF,RP,TR || τα αυτα P^{75}B,D,W [6%] OC,NU

[5] αλλα $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,B,D,W [73%] CP,OC || αλλ [27%] HF,RP,TR,NU

[6] υμας $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,B,D [45%] NU || υμιν P^{75} [46%] CP,HF,RP,OC || 1 και W [1%] || υμιν και [8%] TR

[7] υπερ $\mathbf{f}^{35}$ A,D [99%] CP,HF,RP,TR,OC || περι P^{75}ℵB,W [1%] NU

[8] δε τω $\mathbf{f}^{35}$ A,D [93%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 [6.5%] || --- ℵB,W [0.5%] NU

[9] και υμεις $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,D,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 [1.5%] || --- B [0.5%] NU

[10] και $\mathbf{f}^{35}$ A,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 γαρ P^{75}ℵB,NU || long omission [0.7%]

[11] γαρ $\mathbf{f}^{35}$ A,D [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,W [2%] NU

[12] δανειζητε $\mathbf{f}^{35}$ [64%] CP,HF,RP,TR,OC || δανειζετε [26%] || δανιζετε A,D [9%] || δανισητε B [0.2%] NU || δανισηται ℵW || four further variants

[13] απολαβειν $\mathbf{f}^{35}$ A,D [99%] CP,HF,RP,TR,OC || λαβειν P^{75}ℵB,W [1%] NU

[14] εστιν $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,D(W) [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- $P^{45v,75}$B [0.3%]

[15] γαρ $\mathbf{f}^{35}$ A,D [73%] CP,HF,RP,OC || 1 οι [25%] TR || 1 και [1.5%] || --- P^{75}ℵB,W [0.5%] NU

[16] αμαρτωλοις *rell* || αμαρτωλους [12%]

[17] δανειζετε $\mathbf{f}^{35}$ [90%] CP,HF,RP,TR,OC || δανιζετε A,B,D,W [9%] NU || δανιζεται ℵ [1%]

[18] υιοι $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,B,D,W [94%] CP,HF,RP,OC,NU || 1 του [6%] TR

[19] ουν $\mathbf{f}^{35}$ A [96%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,D,W [4%] NU

[20] και $\mathbf{f}^{35}$ A,D [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- ℵB,W [3.5%]

[21] κριθητε $\mathbf{f}^{35}$ A,C,D [93%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P^{75}ℵB,W [7%] NU

[22] και $\mathbf{f}^{35}$ A,C [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [1%] NU

[23] και $\mathbf{f}^{35}$ A,C [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{45}ℵB,D,W [1.5%] NU

[24] υπερεκχυνομενον $\mathbf{f}^{35}$ P^{75} [96%] CP,HF,RP,TR,OC || υπερεκχυννομενον ℵA,B,C,D,W [4%] NU

[25] τω γαρ αυτω μετρω ω $\mathbf{f}^{35}$ A,C (91.4%) CP,HF,RP,TR,OC || 1245 (5.9%) || 1345 P^{45} (0.7%) || 1235 (0.4%) || 1234 (0.3%) || ~ 524 ℵB,D,W (1.1%) NU || four other variants (0.2%)

39 Ειπεν δε[1] παραβολην αυτοις: "Μητι δυναται τυφλος τυφλον ὁδηγειν? Ουχι
αμφοτεροι εις βοθυνον πεσουνται?[2] 40 Ουκ εστιν μαθητης ὑπερ τον διδασκαλον αυτου,[3] κατ-
ηρτισμενος δε πας εσται ὡς ὁ διδασκαλος αυτου. 41 Τί δε βλεπεις το καρφος το[4] εν τω
οφθαλμω του αδελφου σου, την δε δοκον την εν τω ιδιω οφθαλμω ου κατανοεις? 42 Ἢ
πως[5] δυνασαι λεγειν τω αδελφω σου, 'Αδελφε, αφες εκβαλω το καρφος το εν τω οφθαλμω
σου', αυτος την εν τω οφθαλμω σου δοκον ου βλεπων? Ὑποκριτα! Εκβαλε πρωτον την
δοκον εκ του οφθαλμου σου, και τοτε διαβλεψεις εκβαλειν το καρφος το εν τω οφθαλμω
του αδελφου σου.[6]

[A tree is known by its fruit]

43 "Ου γαρ εστιν δενδρον καλον ποιουν καρπον σαπρον, ουδε[7] δενδρον σαπρον
ποιουν καρπον καλον 44—ἑκαστον γαρ δενδρον εκ του ιδιου καρπου γινωσκεται: ου γαρ εξ
ακανθων συλλεγουσιν συκα, ουδε εκ βατου τρυγωσιν σταφυλην.[8] 45 Ὁ αγαθος ανθρωπος εκ
του αγαθου θησαυρου της καρδιας αυτου[9] προφερει το αγαθον, και ὁ πονηρος ανθρωπος[10]
εκ του πονηρου θησαυρου της καρδιας αυτου[11] προφερει το πονηρον· εκ γαρ του[12] περισ-
σευματος της[13] καρδιας λαλει το στομα αυτου.

[Two foundations]

46 "Τί δε με καλειτε, 'Κυριε, Κυριε', και ου ποιειτε ἃ λεγω? 47 Πας ὁ ερχομενος
προς με και ακουων μου των λογων και ποιων αυτους—ὑποδειξω ὑμιν τινι εστιν ὁμοιος:
48 ὁμοιος εστιν ανθρωπω οικοδομουντι οικιαν, ὃς[14] εσκαψεν και εβαθυνεν και εθηκεν θεμε-
λιον επι την πετραν. Πλημμυρας[15] δε γενομενης, προσερρηξεν[16] ὁ ποταμος τη οικια εκεινη,
και ουκ ισχυσεν σαλευσαι αυτην, τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν.[17] 49 Ὁ δε ακουσας και
μη ποιησας ὁμοιος εστιν ανθρωπω οικοδομησαντι την[18] οικιαν επι την γην χωρις θεμελιου,
ᾗ προσερρηξεν[19] ὁ ποταμος, και ευθεως[20] επεσεν·[21] και εγενετο το[22] ῥηγμα της οικιας εκεινης
μεγα."

[The faith of a centurion]

---

1 δε **f35** P^{45v}A [95%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και ℵB,C,D,W [5%] NU
2 πεσουνται **f35** ℵA,C [95%] CP,HF,RP,TR,OC || εμπεσουνται B(D,W) [5%] NU
3 αυτου **f35** A,C [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D,W [5%] NU
4 το *rell* || τω [23%]
5 η πως **f35** A,C,D,W [99.2%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 P^{75}B,NU || 2 δε ℵ [0.2%] || και 2 [0.4%]
6 εκβαλειν το καρφος το εν τω οφθαλμω του αδελφου σου **f35** ℵA,C(D) [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2-10,1 P^{75}B,W [2%] NU
7 ουδε **f35** A,C,D [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 παλιν P^{75}ℵB,W [2.5%] NU
8 τρυγωσιν σταφυλην **f35** A [96%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}ℵB,C,D,W [2.5%] NU || ~ σταφυλας 1 [1%] || 2 [0.5%]
9 αυτου **f35** A,C,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D [1%] NU
10 ανθρωπος **f35** A,C,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D [1%] NU
11 θησαυρου της καρδιας αυτου **f35** A,C [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75v}ℵB,D,W [1%] NU
12 του **f35** C [65%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵA,B,D,W [35%] NU
13 της **f35** C [86%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵA,B,D,W [14%] NU
14 ος *rell* || 1 και [0.5%] OC
15 πλημμυρας **f35** A,C [98%] CP,HF,RP,TR,OC || πλημυρας D [1.5%] || πλημυρης P^{75}W || πλημμυρης ℵB [0.5%] NU
16 προσερρηξεν **f35** P^{75}A,C [99%] CP,HF,RP,TR,OC || προσερηξεν ℵB,D,W [1%] NU
17 τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν **f35** A,C,D [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || δια το καλως οικοδομησθαι αυτην ℵB,W [1.5%] NU
18 την **f35** P^{75} [30%] || --- ℵA,B,C,D,W [70%] CP,HF,RP,TR,OC,NU
19 προσερρηξεν **f35** P^{75}ℵA,C(W) [99%] CP,HF,RP,TR,OC || προσερηξεν B [1%] NU || συνερηξεν D
20 ευθεως **f35** A,W [91%] CP,HF,RP,TR || ευθυς $P^{45,75}$ℵB,C [9%] OC,NU || --- D
21 επεσεν **f35** A,C,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || συνεπεσεν $P^{45,75}$ℵB,D [4%] NU
22 το *rell* || --- [16%]

7.1 Επει δε[1] επληρωσεν παντα τα ῥηματα αυτου εις τας ακοας του λαου, εισηλθεν[2]
εις Καπερναουμ.[3] 2 Ἑκατονταρχου δε τινος δουλος κακως εχων εμελλεν[4] τελευταν, ὃς ἠν
αυτω εντιμος. 3 Ακουσας δε περι του Ιησου, απεστειλεν προς αυτον πρεσβυτερους των
Ιουδαιων, ερωτων αυτον ὁπως ελθων διασωση τον δουλον αυτου. 4 Οἱ δε παραγενομενοι
προς τον Ιησουν παρεκαλουν αυτον σπουδαιως, λεγοντες[5] ὁτι αξιος εστιν ᾧ παρεξει[6] τουτο,
5 “Αγαπα γαρ το εθνος ἡμων, και την συναγωγην αυτος ωκοδομησεν ἡμιν”. 6 Ὁ δε Ιησους
επορευετο συν αυτοις.

Ηδη δε αυτου ου μακραν απεχοντος απο της οικιας, επεμψεν προς αυτον[7] ὁ ἑκα-
τονταρχος φιλους[8] λεγων αυτω: “Κυριε, μη σκυλλου, ου γαρ ειμι ἱκανος[9] ἱνα μου ὑπο την
στεγην[10] εισελθης. 7 Διο ουδε εμαυτον ηξιωσα προς σε ελθειν. Αλλ’[11] ειπε λογω και ιαθη-
σεται[12] ὁ παις μου· 8 και γαρ εγω ανθρωπος ειμι ὑπο εξουσιαν τασσομενος, εχων ὑπ’
εμαυτον στρατιωτας. Και λεγω τουτω, ‘Πορευθητι!’ και πορευεται· και αλλω, ‘Ερχου!’ και
ερχεται· και τω δουλω μου, ‘Ποιησον τουτο!’ και ποιει.”

9 Ακουσας δε ταυτα ὁ Ιησους εθαυμασεν αυτον, και στραφεις τω ακολουθουντι αυτω
οχλω ειπεν, “Λεγω ὑμιν, ουδε[13] εν τω Ισραηλ τοσαυτην πιστιν εὑρον!” 10 Και ὑπο-
στρεψαντες οἱ πεμφθεντες εις τον οικον[14] εὑρον τον ασθενουντα[15] δουλον ὑγιαινοντα.

[A widow’s son raised]

11 Και εγενετο εν τη[16] ἑξης, επορευετο[17,18] εις πολιν καλουμενην Ναιν,[19] και συνεπο-
ρευοντο αυτω[20] οἱ μαθηται αυτου ἱκανοι,[21] και οχλος πολυς. 12 Ὡς δε ηγγισεν τη πυλη της
πολεως, και ιδου, εξεκομιζετο τεθνηκως, υἱος μονογενης[22] τη μητρι αυτου, και αυτη[23] χηρα·
και οχλος της πολεως ἱκανος[24] συν αυτη. 13 Και ιδων αυτην ὁ Κυριος εσπλαγχνισθη επ’
αυτη[25] και ειπεν αυτη, “Μη κλαιε!” 14 Και προσελθων ἡψατο της σορου, οἱ δε βασταζοντες
εστησαν. Και ειπεν, “Νεανισκε, σοι λεγω, εγερθητι!” 15 Και ανεκαθισεν ο νεκρος και
ηρξατο λαλειν! Και εδωκεν αυτον τη μητρι αυτου.

---

[1] επει δε **f35** ℵ [94%] CP,HF,RP,TR,OC || επειδη A,B,C,W [3%] NU || επειδη 2 [2.5%] || οτε 2 [0.5%] || D is wild
[2] εισηλθεν *rell* || 1 ο ιησους [12%]
[3] καπερναουμ **f35** A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || καφαρναουμ P75ℵB,C,D,W [1%] NU
[4] εμελλεν **f35** [60%] CP,HF,RP || ημελλεν P75ℵA,B,C,D,W [39.5%] TR,OC,NU || two other variants [0.5%]
[5] λεγοντες *rell* || 1 αυτω [16%]
[6] παρεξει **f35** [90%] CP,HF,RP,TR,OC || παρεξη ℵA,B,C,D,W [5%] NU || παρεξεις [5%]
[7] προς (επ A) αυτον **f35** (A)C,D(W) [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵB [1%] NU
[8] ο εκατονταρχος φιλους **f35** P45vA,D [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 ℵC [2%] || ~ 31 εκατονταρχης P75vB,W [0.5%] NU || three other variants [1%]
[9] ειμι ικανος **f35** A,C,D [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 (μι ℵ) P75v(ℵ)B,W [0.3%] NU
[10] μου υπο την στεγην **f35** ℵC,D,W [55%] CP,HF || ~ 2341 P75vA,B [45%] RP,TR,OC,NU
[11] αλλ **f35** ℵD [90%] CP,HF,RP,OC || αλλα P75A,B(C)W [10%] TR,NU
[12] ιαθησεται **f35** ℵA,C,D,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ιαθητω P75vB [0.3%] NU
[13] ουδε **f35** P75ℵA,B,C,W [55%] TR,OC,NU || ουτε [45%] CP,HF,RP || ουδεποτε D
[14] οι πεμφθεντες εις τον οικον **f35** A,C [87%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 34512 P75ℵB,W [10%] NU || ~ 3512 D || two other variants [3%]
[15] ασθενουντα **f35** A,C(D) [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵB,W [1.5%] NU
[16] τη **f35** ℵC,D,W [50%] CP,TR || τω P75A,B [50%] HF,RP,OC,NU
[17] επορευετο **f35** A,C,D [98%] CP,HF,RP,TR,OC || επορευθη P75ℵB,W [1,5%] NU || two other variants
[18] επορευετο *rell* || 1 ο ιησους [10%]
[19] ναιν *rell* || ναειν [20%] || five further spellings [2%]
[20] αυτω **f35** P75ℵB,C,D,W [85%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || --- A [15%]
[21] αυτου ικανοι **f35** A,C (98.4%) CP,HF,RP,TR,OC || 1 P75ℵB,D,W (1%) NU || 2 (0.5%)
[22] υιος μονογενης **f35** A,C,D [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P75vℵB,W [0.7%] NU
[23] αυτη **f35** A,W [89%] CP,HF,RP,TR || 1 ην P75ℵB,C [11%] OC,NU || ουση D
[24] ικανος **f35** A,C [94%] CP,HF,RP,TR || 1 ην P75ℵB,W [6%] some TRs,OC,NU || D is wild
[25] αυτη *rell* || αυτην ℵ [20%]

16 Ελαβεν δε φοβος παντας[1] και εδοξαζον τον Θεον, λεγοντες ὁτι "Προφητης μεγας
εγηγερται[2] εν ἡμιν!" και ὁτι "Επεσκεψατο ὁ Θεος τον λαον αυτου!"[3] 17 Και εξηλθεν ὁ
λογος οὑτος εν ὁλη τη Ιουδαια περι αυτου, και εν[4] παση τη περιχωρω.

[Messengers from John]

18 Και απηγγειλαν Ιωαννη οἱ μαθηται αυτου περι παντων τουτων. 19 Και προσκα-
λεσαμενος δυο τινας των μαθητων αυτου, ο Ιωαννης επεμψεν προς τον Ιησουν[5] λεγων, "Συ
εἶ ὁ Ερχομενος, ἠ αλλον[6] προσδοκωμεν?" 20 Παραγενομενοι δε προς αυτον οἱ ανδρες ειπον:[7]
"Ιωαννης ὁ Βαπτιστης απεσταλκεν[8] ἡμας προς σε λεγων, 'Συ εἶ ὁ Ερχομενος, ἠ αλλον[9]
προσδοκωμεν?'" 21 Εν αυτη δε[10] τη ὡρα εθεραπευσεν πολλους απο νοσων και μαστιγων και
πνευματων πονηρων, και τυφλοις πολλοις εχαρισατο το[11] βλεπειν. 22 Και αποκριθεις ὁ
Ιησους[12] ειπεν αυτοις: "Πορευθεντες απαγγειλατε Ιωαννη ἁ ειδετε[13] και ηκουσατε: ὁτι[14]
τυφλοι αναβλεπουσιν,[15] χωλοι περιπατουσιν, λεπροι καθαριζονται,[16] κωφοι ακουουσιν,
νεκροι εγειρονται, πτωχοι ευαγγελιζονται. 23 Και, μακαριος εστιν ὃς εαν μη σκανδαλισθη
εν εμοι!"

[Jesus praises John]

24 Απελθοντων δε των αγγελων[17] Ιωαννου, ηρξατο λεγειν τοις οχλοις[18] περι
Ιωαννου: "Τί εξεληλυθατε[19] εις την ερημον θεασασθαι, καλαμον ὑπο ανεμου σαλευομενον?
25 Αλλα τί εξεληλυθατε[20] ιδειν, ανθρωπον εν μαλακοις ἱματιοις ημφιεσμενον? Ιδου, οἱ εν
ἱματισμω ενδοξω και τρυφη ὑπαρχοντες εν τοις βασιλειοις εισιν. 26 Αλλα τί εξεληλυ-
θατε[21] ιδειν, προφητην? Ναι, λεγω ὑμιν, και περισσοτερον προφητου. 27 Οὑτος[22] εστιν περι
οὗ γεγραπται: 'Ιδου, εγω[23] αποστελλω τον αγγελον μου προ προσωπου σου, ὃς κατασ-
κευασει την ὁδον σου εμπροσθεν σου'. 28 Λεγω γαρ[24] ὑμιν, μειζων εν γεννητοις γυναι-
κων προφητης[25] Ιωαννου του Βαπτιστου[26] ουδεις εστιν· ὁ δε μικροτερος εν τη βασιλεια του
Θεου μειζων αυτου εστιν."

29 (Και πας ὁ λαος ακουσας, και οἱ τελωναι, εδικαιωσαν τον Θεον, βαπτισθεντες
το βαπτισμα Ιωαννου. 30 Οἱ δε Φαρισαιοι και οἱ νομικοι την βουλην του Θεου ἠθετησαν
εις ἑαυτους, μη βαπτισθεντες ὑπ' αυτου.)

[Inconsistency of the Pharisees]

---

[1] παντας **f^{35}** P^{75}B,D [86%] CP,HF,RP,OC,NU || απαντας אA,C,W [14%] TR

[2] εγηγερται **f^{35}** W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ηγερθη P^{75}אA,B,C [2%] NU || εξηγερθη D

[3] αυτου *rell* || 1 εις αγαθον [17%]

[4] εν **f^{35}** A,D [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,W [2%] NU

[5] ιησουν **f^{35}** אA,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || κυριον B [1%] NU || D is wild

[6] αλλον *rell* || ετερον אB,W [8.5%] OC

[7] ειπον *rell* || ειπαν אB,D [0.5%] NU

[8] απεσταλκεν **f^{35}** A,D [92%] CP,HF,RP,TR,OC || απεστειλεν P^{75v}אB,W [8%] NU

[9] αλλον *rell* || ετερον אD,W [3%] OC

[10] αυτη δε **f^{35}** A,D [94%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 [2%] || εκεινη P^{75v}אB,W [4%] NU

[11] το **f^{35}** W [55%] CP,HF,RP,TR,OC || του [3%] || --- P^{75}אA,B [42%] NU || D is wild

[12] ο ιησους **f^{35}** A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D,W [1%] NU

[13] ειδετε *rell* || ιδετε [28%]

[14] οτι **f^{35}** A(D) [95%] CP,HF,RP,TR || --- P^{75v}אB,W [5%] OC,NU

[15] αναβλεπουσιν *rell* || 1 και P^{75}W [8%] OC

[16] καθαριζονται **f^{35}** A [84%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P^{75}אB,D,W [16%] NU

[17] αγγελων *rell* || μαθητων [10%] OC

[18] τοις οχλοις **f^{35}** א(D) [78%] CP,HF,RP || προς τους οχλους A,B,W [22%]TR,OC,NU || προς του οχλου P^{75}

[19] εξεληλυθατε **f^{35}** [88%] CP,HF,RP,TR,OC || εξηλθατε P^{75}A,B,D,W [2.5%] NU || εξηλθετε [9.5%] || εξηλθαται א

[20] εξεληλυθατε **f^{35}** [85%] CP,HF,RP,TR,OC || εξηλθατε P^{75v}A,B,D,W [4%] NU || εξηλθετε [11%] || εξηλθαται א

[21] εξεληλυθατε **f^{35}** A,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || εξηλθατε P^{75}B,D [3%] NU || εξηλθετε [5%] || εξηλθαται א

[22] ουτος *rell* || 1 γαρ [20%]

[23] εγω **f^{35}** A [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D,W [1.5%] NU

[24] λεγω γαρ **f^{35}** A [96%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 P^{75}B [2%] NU || αμην 1 א [1%] || 1 δε D,W [1%]

[25] προφητης **f^{35}** A(D) [86%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,W [14%] NU

[26] του βαπτιστου **f^{35}** A(D) [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,W [1.5%] NU

31 "Τίνι[1] ουν ὁμοιωσω τους ανθρωπους της γενεας ταυτης, και τίνι εισιν ὁμοι-
οι? 32 'Ὁμοιοι εισιν παιδιοις τοις εν αγορα καθημενοις και προσφωνουσιν αλληλοις και
λεγουσιν,[2] 'Ηὐλησαμεν ὑμιν, και ουκ ωρχησασθε· εθρηνησαμεν ὑμιν,[3] και ουκ εκλαυσατε'.
33 Εληλυθεν γαρ Ιωαννης ὁ Βαπτιστης μητε[4] αρτον εσθιων[5] μητε οινον πινων,[6] και λεγετε,
'Δαιμονιον εχει!' 34 Εληλυθεν ὁ Υἱος του Ανθρωπου εσθιων και πινων, και λεγετε, 'Ἰδου,
ανθρωπος φαγος και οινοποτης, φιλος τελωνων[7] και ἁμαρτωλων!' 35 Και εδικαιωθη ἡ
σοφια απο των τεκνων αυτης παντων."[8]

[A lesson in forgiveness]

36 Ηρωτα δε τις αυτον των Φαρισαιων ἱνα φαγη μετ' αυτου, και εισελθων εις την
οικιαν[9] του Φαρισαιου ανεκλιθη.[10] 37 Και ιδου, γυνη εν τη πολει ἡτις ἠν[11] ἁμαρτωλος,
και[12] επιγνουσα ὁτι ανακειται[13] εν τη οικια του Φαρισαιου, κομισασα αλαβαστρον μυρου,
38 και στασα παρα τους ποδας αυτου οπισω[14] κλαιουσα, ηρξατο βρεχειν τους ποδας αυτου
τοις δακρυσιν[15] και ταις θριξιν της κεφαλης αυτης εξεμασσεν· και κατεφιλει τους ποδας
αυτου και ηλειφεν τω μυρω.

39 Ιδων δε ὁ Φαρισαιος ὁ καλεσας αυτον, ειπεν εν ἑαυτω λεγων, "Οὑτος, ει ἠν
προφητης, εγινωσκεν αν τίς και ποταπη ἡ γυνη ἡτις ἁπτεται αυτου—ὁτι ἁμαρτωλος εστιν!"
40 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν προς αυτον, "Σιμων, εχω σοι τι ειπειν". 'Ο δε φησιν,
"Διδασκαλε, ειπε".[16] 41 "Δυο χρεωφειλεται[17] ησαν δανειστη[18] τινι. 'Ο εἱς ωφειλεν δηναρια
πεντακοσια, ὁ δε ἑτερος πεντηκοντα. 42 Μη εχοντων δε[19] αυτων αποδουναι, αμφοτεροις
εχαρισατο. Τίς ουν αυτων, ειπε,[20] πλειον αυτον αγαπησει?"[21] 43 Αποκριθεις δε ὁ[22] Σιμων
ειπεν, "'Υπολαμβανω ὁτι ᾡ το πλειον εχαρισατο". 'Ο δε ειπεν αυτω, "Ορθως εκρινας".

44 Και στραφεις προς την γυναικα τω Σιμωνι εφη: "Βλεπεις ταυτην την γυναικα?
Εισηλθον σου εις την οικιαν· ὑδωρ επι τους ποδας μου[23] ουκ εδωκας, αὑτη δε τοις δακρυ-
σιν εβρεξεν μου τους ποδας και ταις θριξιν της κεφαλης[24] αυτης εξεμαξεν. 45 Φιλημα μοι

---

[1] τινι *rell* || ειπεν δε ο κυριος 1 [0.5%] TR

[2] και λεγουσιν **f**^{35} A [98%] CP,HF,RP,TR,OC || α λεγει ℵB [0.5%] NU || λεγοντες D [1%] || λεγοντα W

[3] υμιν **f**^{35} A [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [2%] NU

[4] μητε **f**^{35} A,D [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μη ℵB,W [0.5%] NU || μηποτε [1%]

[5] αρτον εσθιων **f**^{35} A [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵW [1%] NU || ~ εσθων 1 B || 2 [2%] || εσθων D

[6] οινον πινων **f**^{35} (A) [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵ(B)W [1%] NU || 2 (D) [2%]

[7] φιλος τελωνων **f**^{35} ℵA,B,D,W [93%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ 21 [7%] TR

[8] των τεκνων αυτης παντων **f**^{35} A [87%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4123 B,W [1.5%] NU || ~ 41 εργων 3 ℵ || 123 D [11%]

[9] την οικιαν **f**^{35} A [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || τον οικον ℵB,D,W [3.5%] NU

[10] ανεκλιθη **f**^{35} A,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || κατεκλιθη B,D [2%] NU || κατεκειτο ℵ

[11] εν τη πολει ητις ην **f**^{35} A [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 45123 ℵ(B) [1%] NU || 123 D || ~ τις 5123 W [1%]

[12] και **f**^{35} ℵA,B,W [55%] OC,NU || --- (D) [45%] CP,HF,RP,TR

[13] ανακειται **f**^{35} [95%] CP,HF,RP,TR,OC || κατακειται ℵA,B(D)W [5%] NU

[14] παρα τους ποδας αυτου οπισω **f**^{35} [81%] CP,HF,RP,TR || ~ 51234 P^{82v}ℵB,D,W [5%] OC,NU || 123 του ιησου 5 A [14%] || two other variants

[15] ηρξατο βρεχειν τους ποδας αυτου τοις δακρυσιν **f**^{35} A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 6712345 ℵB,W [1%] NU || three other variants D

[16] φησιν διδασκαλε ειπε **f**^{35} [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 ℵB [1%] NU || εφη 23 A(D) || ~ 213 W

[17] χρεωφειλεται **f**^{35} [90%] CP,HF,RP,TR,OC || χρεοφειλεται [6%] NU || χρεοφιλεται ℵA,B,W [4%] || χρεοφιλετε D

[18] δανειστη **f**^{35} [90%] CP,HF,RP,TR,OC || δανιστη ℵA,B,D,W [10%] NU

[19] δε **f**^{35} ℵA,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- B,D [3%] NU

[20] ειπε **f**^{35} [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵBD,W [2.5%] NU || επι A

[21] πλειον αυτον αγαπησει **f**^{35} A [92%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 132 P^{75v}ℵB(W) [1.5%] NU || ~ 213 (D) || 13 [6.5%]

[22] δε ο **f**^{35} A [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 (W) [1%] || 1 ℵ [3%] || 2 D || --- B [0.5%] NU

[23] επι τους ποδας μου **f**^{35} A [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4123 ℵ [0.3%] || ~ μοι 123 [0.5%] || ~ μοι 13 B,NU || 13 μοι D || υπο 3 μοι W

[24] της κεφαλης **f**^{35} [78%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵA,B,D,W [22%] NU

ουκ εδωκας, αὑτη δε αφ’ ἧς εισηλθον[1] ου διελιπεν[2] καταφιλουσα μου τους ποδας. 46 Ελαιω
την κεφαλην μου ουκ ηλειψας, αὑτη δε μυρω ηλειψεν μου τους ποδας.[3] 47 Οὗ χαριν, λεγω
σοι, αφεωνται αἱ ἁμαρτιαι αυτης αἱ πολλαι, ὁτι ηγαπησεν πολυ· ᾧ δε ολιγον αφιεται,
ολιγον αγαπα.”

48 Ειπεν δε αυτη, “Αφεωνται σου αἱ ἁμαρτιαι”. 49 Και ηρξαντο οἱ συνανακειμενοι
λεγειν εν ἑαυτοις, “Τίς οὑτος εστιν ὃς και ἁμαρτιας αφιησιν?” 50 Ειπεν δε προς την
γυναικα, “Ἡ πιστις σου σεσωκεν σε· πορευου εις ειρηνην.”

[Jesus takes the offensive]

[Women provide for Jesus]

8.1 Και εγενετο εν τω καθεξης και αυτος διωδευεν κατα πολιν και κωμην κηρυσσων και
ευαγγελιζομενος την βασιλειαν του Θεου, και οἱ δωδεκα συν αυτω· 2 και γυναικες τινες
αἳ ησαν τεθεραπευμεναι απο[4] πνευματων πονηρων και ασθενειων: Μαρια (ἡ καλουμενη
Μαγδαληνη)[5] αφ’ ἧς δαιμονια ἑπτα εξεληλυθει· 3 και Ιωαννα γυνη Χουζα, επιτροπου
Ἡρωδου· και Σωσαννα,[6] και ἑτεραι πολλαι—αἱτινες διηκονουν αυτω[7] απο[8] των ὑπαρ-
χοντων αυταις.

[Parable of the soils]

4 Συνιοντος δε οχλου πολλου, και των κατα πολιν επιπορευομενων προς αυτον,
ειπεν δια παραβολης: 5 “Ἐξηλθεν ὁ σπειρων του σπειραι τον σπορον αυτου·[9] και εν τω
σπειρειν αυτον ὃ μεν επεσεν παρα την ὁδον, και κατεπατηθη, και τα πετεινα του ουρανου
κατεφαγεν αυτο. 6 Και ἑτερον επεσεν[10] επι την πετραν, και φυεν εξηρανθη, δια το μη εχειν
ικμαδα. 7 Και ἑτερον επεσεν εν μεσω των ακανθων, και συμφυεισαι αἱ ακανθαι απεπνιξαν
αυτο. 8 Και ἑτερον επεσεν εις[11] την γην την αγαθην, και φυεν εποιησεν καρπον ἑκατον-
ταπλασιονα.” Ταυτα λεγων εφωνει, “Ὁ εχων ωτα ακουειν, ακουετω!”

[The purpose of parables]

9 Επηρωτων δε αυτον οἱ μαθηται αυτου λεγοντες,[12] “Τίς ειη ἡ παραβολη αὑτη?”[13]
10 Ὁ δε ειπεν: “Ὑμιν δεδοται γνωναι τα μυστηρια της βασιλειας του Θεου, τοις δε λοιποις
εν παραβολαις, ἱνα ‘βλεποντες μη βλεπωσιν, και ακουοντες μη συνιωσιν’.

[The parable of the soils explained]

11 “Εστιν δε αὑτη ἡ παραβολη: Ὁ σπορος εστιν ὁ λογος του Θεου. 12 Οἱ δε παρα
την ὁδον εισιν οἱ ακουοντες·[14] ειτα ερχεται ὁ διαβολος και αιρει τον λογον απο της καρ-
διας αυτων, ἱνα μη πιστευσαντες σωθωσιν. 13 Οἱ δε επι της πετρας οἵ, ὁταν ακουσωσιν,
μετα χαρας δεχονται τον λογον· και οὑτοι ῥιζαν ουκ εχουσιν, οἳ προς καιρον πιστευουσιν
και εν καιρω πειρασμου αφιστανται. 14 Το δε εις τας ακανθας πεσον:[15] οὑτοι εισιν οἱ
ακουσαντες,[16] και ὑπο μεριμνων και πλουτου και ἡδονων του βιου πορευομενοι συμπνι-
γονται, και ου τελεσφορουσιν. 15 Το δε εν τη καλη γη: οὑτοι εισιν οἱτινες εν καρδια καλη
και αγαθη ακουσαντες τον λογον, κατεχουσιν και καρποφορουσιν εν ὑπομονη.”

---

[1] εισηλθον *rell* || εισηλθεν [7%] OC
[2] διελιπεν **f³⁵** B,D [66%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || διελειπεν ℵA,W [34%]
[3] μου τους ποδας **f³⁵** ℵ [60%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 A,B [40%] NU || --- D,W
[4] απο *rell* || 1 νοσων και μαστιγων και [3%] OC
[5] μαγδαληνη *rell* || μαγδαλινη [18%] || four further spellings
[6] σωσαννα **f³⁵** [35%] CP,HF || σουσαννα ℵA,B,D,W [65%] RP,TR,OC,NU || three other spellings
[7] αυτω **f³⁵** ℵA [50%] CP,TR,OC || αυτοις B,D,W [50%] HF,RP,NU
[8] απο **f³⁵** [90%] CP,HF,RP,TR,OC || εκ ℵA,B,D,W [10%] NU
[9] αυτου **f³⁵** ℵB,D,W [76%] HF,RP,TR,OC,NU || εαυτου A [24%] CP
[10] επεσεν **f³⁵** ℵA,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || κατεπεσεν P^{75}B [0.5%] NU
[11] εις **f³⁵** P^{75}ℵA,B [90%] CP,HF,RP,OC,NU || επι D,W [10%] TR
[12] λεγοντες **f³⁵** A [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,W [1.5%] NU || το D
[13] ειη η παραβολη αυτη **f³⁵** A [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4123 P^{75}ℵW [0.5%] NU || ~ 413 B || ει 234 [0.5%] || ~ 1423 [1%]
[14] ακουοντες **f³⁵** A,W [97.5%] CP,HF,RP,TR || ακουσαντες P^{75}ℵB [2.5%] OC,NU || ακολουθουντες D
[15] πεσον *rell* || πεσων [22%] || εμπεσον [4.5%] || εμπεσων [1.5%]
[16] ακουσαντες *rell* || ακουοντες [20%]

[All will be exposed]

16 Ταυτα λεγων εφωνει: “῾Ο εχων ωτα ακουειν, ακουετω![1] Ουδεις δε λυχνον ἁψας, καλυπτει αυτον σκευει ἡ ὑποκατω κλινης τιθησιν, αλλ᾽ επι λυχνιας[2] επιτιθησιν,[3] ἱνα οἱ εισπορευομενοι βλεπωσιν το φως. 17 Ου γαρ εστιν κρυπτον ὃ ου φανερον γενησεται, ουδε αποκρυφον ὃ ου γνωσθησεται[4] και εις φανερον ελθη. 18 Βλεπετε ουν πως ακουετε: “῝Ος γαρ εαν[5] εχη,[6] δοθησεται αυτω· και ὃς εαν[7] μη εχη,[8] και ὃ δοκει εχειν αρθησεται απ᾽ αυτου.”

[Relationships redefined]

19 Παρεγενοντο[9] δε προς αυτον ἡ μητηρ και οἱ αδελφοι αυτου, και ουκ εδυναντο[10] συντυχειν αυτω δια τον οχλον. 20 Και απηγγελη[11] αυτω λεγοντων,[12] “῾Η μητηρ σου και οἱ αδελφοι σου ἑστηκασιν εξω, ιδειν σε θελοντες”.[13] 21 ῾Ο δε αποκριθεις ειπεν προς αυτους, “Μητηρ μου και αδελφοι μου οὑτοι εισιν, οἱ τον λογον του Θεου ακουοντες και ποιουντες αυτον!”[14]

[Jesus stills a storm]

22 Και εγενετο[15] εν μια των ἡμερων και αυτος ενεβη[16] εις[17] πλοιον και οἱ μαθηται αυτου· και ειπεν προς αυτους, “Διελθωμεν εις το περαν της λιμνης”. Και ανηχθησαν. 23 Πλεοντων δε αυτων αφυπνωσεν. Και κατεβη λαιλαψ ανεμου εις την λιμνην, και συνεπληρουντο και εκινδυνευον. 24 Και προσελθοντες[18] διηγειραν αυτον λεγοντες, “Επιστατα, Επιστατα,[19] απολλυμεθα!” ῾Ο δε εγερθεις[20] επετιμησεν τω ανεμω και τω κλυδωνι του ὑδατος—και επαυσαντο,[21] και εγενετο γαληνη![22] 25 Ειπεν δε αυτοις, “Που εστιν[23] ἡ πιστις ὑμων?” Φοβηθεντες δε εθαυμασαν, λεγοντες προς αλληλους: “Τίς αρα οὑτος εστιν? ὁτι και τοις ανεμοις επιτασσει και τω ὑδατι, και ὑπακουουσιν αυτω!”

[Jesus handles demon infestation]

26 Και κατεπλευσαν[24] εις την χωραν των Γαδαρηνων,[25] ἡτις εστιν αντιπεραν[26] της Γαλιλαιας. 27 Εξελθοντι δε αυτω επι την γην, ὑπηντησεν αυτω[27] ανηρ τις εκ της πολεως,

[1] ταυτα λεγων εφωνει ο εχων ωτα ακουειν ακουετω **f**^{35} [55%] CP || --- P^{75}ℵA,B,D,W [45%] HF,RP,TR,OC,NU

[2] λυχνιας *rell* || την λυχνιαν ℵD [14%] || λυχνιαν [5%]

[3] επιτιθησιν **f**^{35} A,W [86%] CP,HF,RP,TR,OC || τιθησιν P^{75}ℵB [14%] NU || τιθι D

[4] γνωσθησεται **f**^{35} A,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μη γνωσθη P^{75}ℵB(D) [1.5%] NU

[5] ος γαρ εαν **f**^{35} A [66%] CP,HF,RP,OC || 12 αν D [34%] TR || ~ 1 αν 2 ℵB [0.5%] NU || 12 W || οσον 2 P^{75}

[6] εχη *rell* || εχει [24%]

[7] εαν **f**^{35} W [80%] CP,HF,RP,OC || αν P^{75}ℵA,B,D [20%] TR,NU

[8] εχη *rell* || εχει [21%]

[9] παρεγενοντο **f**^{35} ℵA,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || παρεγενετο P^{75}B,D [1%] NU

[10] εδυναντο **f**^{35} [48%] CP || ηδυναντο P^{75}ℵA,B,D,W [51%] HF,RP,TR,OC,NU || four other variants [1%]

[11] και απηγγελη **f**^{35} A [74%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 απηγγελλη [9%] || 1 απηγγελλει [4%] || 1 απηγγελει [9%] || 1 απηγγελθη W || ~ 2 δε ℵB,D [2.5%] NU || απηγγελλη δε P^{75} [0.5%] || five other variants [1%]

[12] λεγοντων **f**^{35} A [96%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}B,W [0.5%] NU || οτι ℵD [2.5%] || 1 οτι [1%]

[13] σε θελοντες **f**^{35} ℵA,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}B,NU || ζητουντες 1 D

[14] αυτον **f**^{35} [78%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,D,W [22%] NU

[15] και εγενετο **f**^{35} [80%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε P^{75}ℵA,B,D,W [20%] NU

[16] ενεβη *rell* || ανεβη P^{75} [21%] || αναβηναι D

[17] εις *rell* || 1 το W [11%]

[18] και προσελθοντες **f**^{35} [32%] CP || ~ 2 δε P^{75v}ℵA,B,D,W [68%] HF,RP,TR,OC,NU

[19] επιστατα *rell* || --- W [10%] || κυριε D

[20] εγερθεις **f**^{35} A,D,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || διεγερθεις P^{75}ℵB [3%] NU

[21] επαυσαντο *rell* || επαυσατο ℵW [25%]

[22] γαληνη *rell* || 1 μεγαλη [23%]

[23] εστιν **f**^{35} D [93%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,W [7%] NU

[24] κατεπλευσαν *rell* || κατεπλευσεν W [1%] OC || καταπλευσαντες [1%] || κατεπαυσαν ℵ || two other variants

[25] γαδαρηνων **f**^{35} A,W [90%] CP,HF,RP,TR,OC || γερασηνων P^{75}B,D [0.3%] NU || γεργεσηνων ℵ [2%] || γαδαρινων [7%]

[26] αντιπεραν **f**^{35} [33%] CP,HF,RP,TR || αντιπερα P^{75}ℵA,B,D,W [60%] OC,NU || περαν [7%]

[27] αυτω **f**^{35} A,D [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,W [3%] NU

ὃς ειχεν[1] δαιμονια εκ χρονων ἱκανων—και[2] ἱματιον ουκ ενεδιδυσκετο,[3] και εν οικια ουκ
εμενεν, αλλ' εν τοις μνημασιν. 28 Ιδων δε τον Ιησουν και[4] ανακραξας, προσεπεσεν αυτω,
και φωνη μεγαλη ειπεν: "Τί εμοι και σοι, Ιησου, Υἱε του Θεου του Ὑψιστου? Δεομαι σου,
μη με βασανισης!" 29 Παρηγγειλεν[5] γαρ τω πνευματι τω ακαθαρτω εξελθειν απο του ανθρω-
που (πολλοις γαρ χρονοις συνηρπακει αυτον, και εδεσμειτο[6] ἁλυσεσιν και πεδαις φυλασσο-
μενος· και διαρρησσων[7] τα δεσμα ηλαυνετο ὑπο του δαιμονος[8] εις τας ερημους). 30 Επηρωτη-
σεν δε αυτον ὁ Ιησους λεγων,[9] "Τί σοι εστιν ονομα?"[10] Ὁ δε ειπεν, "Λεγεων"[11] (ὁτι δαιμο-
νια πολλα εισηλθεν[12] εις αυτον). 31 Και παρεκαλει[13] αυτον ἱνα μη επιταξῃ αυτοις εις την
Αβυσσον απελθειν.

32 Ἠν δε εκει αγελη χοιρων ἱκανων βοσκομενων[14] εν τω ορει· και παρεκαλουν[15]
αυτον ἱνα επιτρεψῃ αυτοις εις εκεινους εισελθειν, και επετρεψεν αυτοις. 33 Εξελθοντα δε
τα δαιμονια απο του ανθρωπου εισηλθον[16] εις τους χοιρους—και ὡρμησεν ἡ αγελη κατα
του κρημνου εις την λιμνην και απεπνιγη!

34 Ιδοντες δε οἱ βοσκοντες το γεγενημενον[17] εφυγον και[18] απηγγειλαν εις την πολιν
και εις τους αγρους. 35 Εξηλθον δε ιδειν το γεγονος, και ηλθον προς τον Ιησουν· και
εὑρον καθημενον τον ανθρωπον αφ' οὗ τα δαιμονια εξεληλυθει,[19] ἱματισμενον και σωφρο-
νουντα, παρα τους ποδας του Ιησου· και εφοβηθησαν. 36 Απηγγειλαν δε αυτοις και[20] οἱ
ιδοντες πως εσωθη ὁ δαιμονισθεις. 37 Και ηρωτησαν[21] αυτον ἁπαν το πληθος της περιχω-
ρου των Γαδαρηνων[22] απελθειν απ' αυτων, ὁτι φοβω μεγαλω συνειχοντο. Αυτος δε εμβας
εις το[23] πλοιον ὑπεστρεψεν.

38 Εδεετο[24] δε αυτου ὁ ανηρ αφ' οὗ εξεληλυθει τα δαιμονια ειναι συν αυτω.
Απελυσεν δε αυτον ὁ Ιησους[25] λεγων, 39 "'Ὑποστρεφε εις τον οικον σου και διηγου ὁσα
εποιησεν σοι ὁ Θεος".[26] Και απηλθεν καθ' ὁλην την πολιν κηρυσσων ὁσα εποιησεν αυτω ὁ
Ιησους.

---

[1] ος ειχεν **f**^{35} A,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εχων P^{75}אB [1%] NU

[2] εκ χρονων ικανων και **f**^{35} A,W (98.6%) CP,HF,RP,TR,OC || 12 πολλων 4 (0.4%) || ~ 4 χρονω ικανω P^{75}אB (0.7%) NU || ~ 4 χρονω πολλω (0.2%) || απο 23 ος D

[3] ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο **f**^{35} A(D)W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 ενεδυσατο 1 P^{75}אB [1%] NU

[4] και **f**^{35} A [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB(D)W [2%] NU

[5] παρηγγειλεν **f**^{35} P^{75}B [77%] HF,RP,TR,OC,NU || παρηγγελλε אA,C,W [20%] CP || παρηγγελεν [2.5%] || ελεγεν D || two other variants

[6] εδεσμειτο **f**^{35} A,C(D)W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εδεσμευετο P^{75v}אB [1%] NU

[7] διαρρησσων *rell* || διαρησσων P^{75}B,C [12%]

[8] δαιμονος **f**^{35} A,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || δαιμονιου P^{75}אB,C,D [1%] NU || δαιμονων [3%]

[9] λεγων **f**^{35} A,C,D,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB [1.5%] NU

[10] σοι εστιν ονομα **f**^{35} A,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 132 P^{75v}אB,D [2%] NU || ~ 31 C || two other variants

[11] λεγεων **f**^{35} P^{75}A,C,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || λεγιων אD [0.3%] NU || λεγειων B

[12] δαιμονια πολλα εισηλθεν **f**^{35} A,W [91.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 P^{75}אB [1%] NU || ~ 213 [5%] || 12 εισηλθον C [2.5%] || 2 γαρ ησαν 1 D

[13] παρεκαλει **f**^{35} A [86%] CP,HF,RP,TR,OC || παρεκαλουν P^{75}אB,C(D) [14%] NU || --- W

[14] βοσκομενων **f**^{35} A,C,W [82%] CP,HF,RP,TR,OC || βοσκομενη P^{75}אB,D [18%] NU

[15] παρεκαλουν **f**^{35} אA(D)W [91.5%] CP,HF,RP,TR,OC || παρεκαλεσαν P^{75}B,C [1.5%] NU || παρεκαλει [7%]

[16] εισηλθον **f**^{35} P^{75}אA,B,C [82%] CP,HF,RP,OC,NU || εισηλθεν W [18%] TR || ωρμησαν D

[17] γεγενημενον **f**^{35} [82%] HF,RP,TR,OC || γενομενον [3%] CP || γεγονος P^{75}אA,B,C,D [12%] NU || γεγονως W [3%]

[18] και **f**^{35} P^{75}אA,B,C,W [99%] HF,RP,OC,NU || 1 απελθοντες [1%] CP,TR

[19] εξεληλυθει **f**^{35} A,C,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εξηλθεν P^{75}אB [0.5%] NU || D is wild

[20] και **f**^{35} A,W [94%] CP,HF,RP,TR || --- P^{75}אB,C,D [6%] OC,NU

[21] ηρωτησαν **f**^{35} (D)W [76%] CP,HF,RP,TR,OC || ηρωτησεν אA,B,C [23%] NU || three other variants [1%]

[22] γαδαρηνων **f**^{35} A,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || γερασηνων P^{75}B,C,D,NU || γεργεσηνων א [3.5%]

[23] το **f**^{35} A,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,C(D) [8%] NU

[24] εδεετο **f**^{35} אC [98%] CP,HF,RP,TR,OC || εδειτο B [1%] NU || εδεειτο A [1%] || εδετο P^{75v} || --- (W) || ηρωτα D

[25] ο ιησους **f**^{35} A,C,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D [1.5%] NU

[26] εποιησεν σοι ο θεος **f**^{35} A [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2134 P^{75}אB,W [3%] NU || ~ 2341 D || 23 κυριος πεποιηκεν C

[A desperate father]

40 Εγενετο δε εν[1] τω ὑποστρεψαι[2] τον Ιησουν, απεδεξατο αυτον ὁ οχλος, ησαν γαρ
παντες προσδοκωντες αυτον. 41 Και ιδου, ηλθεν ανηρ ᾧ ονομα Ιαειρος,[3] και αυτος[4] αρχων
της συναγωγης ὑπηρχεν· και πεσων παρα τους ποδας του[5] Ιησου παρεκαλει αυτον εισελθειν
εις τον οικον αυτου, 42 ὅτι θυγατηρ μονογενης ἦν αυτω, ὡς ετων δωδεκα, και αὑτη[6]
απεθνησκεν.

[A desperate woman]

Εν δε τω ὑπαγειν αυτον, οἱ οχλοι συνεπνιγον αυτον. 43 Και γυνη—ουσα εν ῥυσει
αἱματος απο ετων δωδεκα, ἡτις ιατροις προσαναλωσασα ὁλον τον βιον,[7] ουκ ισχυσεν ὑπ'[8]
ουδενος θεραπευθηναι—44 προσελθουσα οπισθεν ἡψατο του κρασπεδου του ἱματιου αυτου·
και παραχρημα εστη ἡ ῥυσις του αἱματος αυτης! 45 Και ειπεν ὁ Ιησους, "Τίς ὁ ἁψαμενος
μου?" Αρνουμενων δε παντων, ειπεν ὁ Πετρος και οἱ μετ' αυτου:[9] "Επιστατα, οἱ οχλοι
συνεχουσιν σε και αποθλιβουσιν, και λεγεις, 'Τίς ὁ ἁψαμενος μου?'"[10] 46 Ὁ δε Ιησους
ειπεν, "'Ἡψατο μου τις, εγω γαρ εγνων δυναμιν εξελθουσαν[11] απ' εμου". 47 Ιδουσα δε ἡ
γυνη ὁτι ουκ ελαθεν, τρεμουσα ηλθεν και προσπεσουσα αυτω, δι' ἣν αιτιαν ἡψατο αυτου
απηγγειλεν αυτω[12] ενωπιον παντος του λαου, και ὡς ιαθη παραχρημα. 48 Ὁ δε[13] ειπεν
αυτη: "Θαρσει[14] θυγατερ,[15] ἡ πιστις σου σεσωκεν σε. Πορευου εις ειρηνην."

[Jesus raises a dead girl]

49 Ετι αυτου λαλουντος, ερχεται τις παρα του αρχισυναγωγου, λεγων αυτω[16] ὁτι
"Τεθνηκεν ἡ θυγατηρ σου· μη[17] σκυλλε τον διδασκαλον." 50 Ὁ δε Ιησους ακουσας απε-
κριθη αυτω λεγων,[18] "Μη φοβου· μονον πιστευε[19] και σωθησεται". 51 Ελθων[20] δε εις την
οικιαν, ουκ αφηκεν εισελθειν ουδενα[21] ει μη Πετρον και Ιωαννην και Ιακωβον,[22] και τον
πατερα της παιδος και την μητερα. 52 Εκλαιον δε παντες και εκοπτοντο αυτην· ὁ δε ειπεν,
"Μη κλαιετε· ουκ[23] απεθανεν, αλλα καθευδει". 53 Και κατεγελων αυτου, ειδοτες ὁτι
απεθανεν. 54 Αυτος δε εκβαλων εξω παντας, και[24] κρατησας της χειρος αυτης, εφωνησεν

---

[1] εγενετο δε εν **f35** ℵA,C,D,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 32 P75B [1.5%] NU
[2] υποστρεψαι **f35** A,C,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || υποστρεφειν P75ℵB [1%] NU || three other variants
[3] ιαειρος **f35** P75vℵA,B,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || ιαιρος [2%] NU || ιαηρος [4%] || seven further spellings [1%] || --- C(D)
[4] αυτος **f35** ℵA,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ουτος P75B,D [5%] NU
[5] του **f35** A,C,D,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- ℵB [1.5%]
[6] αὑτη **f35** CP,HF,RP,TR,OC || αυτη NU || --- (D)
[7] ιατροις (εις εατρους TR) προσαναλωσασα ολον τον βιον **f35** (ℵ)A(C)W [99.7%] CP,HF,RP(TR)OC[NU] || --- P75B(D)
[8] υπ **f35** ℵ(C)W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || απ P75A,B [0.3%] NU || --- (D)
[9] και οι μετ αυτου **f35** [86%] CP,HF,RP,TR || 12 συν αυτω ℵA,C,D,W [9%] OC || --- P75B [5%] NU
[10] και λεγεις τις (τι C) ο αψαμενος μου **f35** A,(C)W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵB [1.5%] NU || 1236 ηψατο D [0.5%]
[11] εξελθουσαν **f35** A,C,D,W [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || εξεληλυθυιαν P75ℵB [0.7%] NU
[12] αυτω **f35** C [93%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵA,B,D,W [7%] NU
[13] δε *rell* || 1 ιησους C [20%]
[14] θαρσει **f35** A,C,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵ(B)D [1.5%] NU
[15] θυγατερ **f35** ℵA,C,D [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || θυγατηρ B,W [1.5%] NU
[16] αυτω **f35** A,C,D,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75vℵB [3%] NU
[17] μη **f35** A,C,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μηκετι P75ℵB,D [0.5%] NU
[18] λεγων **f35** A,C,D,W [91%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵB [9%] NU
[19] πιστευε **f35** ℵA,C,D,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || πιστευσον B [0.3%] NU
[20] ελθων **f35** ℵA,B,C,W [98%] HF,RP,OC,NU || εισελθων D [2%] CP,TR
[21] ουκ αφηκεν εισελθειν ουδενα **f35** A,W [94.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1234 συν αυτω [2%] || 123 τινα συν αυτω B,C [1%] NU || 123 συν αυτω τινα D [0.5%] || ~ 42 συνεισελθειν αυτω ℵ || six other variants [2%]
[22] ιωαννην και ιακωβον **f35** (P75)(B)C(D,W) [82%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ 321 ℵA [18%] TR
[23] ουκ **f35** A (88.6%) CP,HF,RP,TR,OC || ου γαρ ℵB,C,D,W (11.3%) NU || ουδε γαρ (0.1%)
[24] εκβαλων εξω παντας και **f35** [78%] CP,HF,RP,TR,OC || 134 C [1%] || ~ 1324 A,W [19%] || --- P75ℵB,D [1.5%] NU || one other reading

λεγων, "“Ἡ παις, εγειρου!”[1] 55 Και επεστρεψεν το πνευμα αυτης, και ανεστη παραχρημα! Και διεταξεν αυτη δοθηναι φαγειν. 56 Και εξεστησαν οἱ γονεις αυτης· ὁ δε παρηγγειλεν αυτοις μηδενι ειπειν το γεγονος.

[Jesus sends out the Twelve]

9.1 Συγκαλεσαμενος δε τους δωδεκα[2] εδωκεν αυτοις δυναμιν και εξουσιαν επι παντα τα δαιμονια, και νοσους θεραπευειν· 2 και απεστειλεν αυτους κηρυσσειν την βασιλειαν του Θεου και ιασθαι τους ασθενουντας.[3] 3 Και ειπεν προς αυτους: "Μηδεν αιρετε εις την ὁδον —μητε ῥαβδους[4] μητε πηραν μητε αρτον μητε αργυριον, μητε ανα[5] δυο χιτωνας εχειν. 4 Και εις ἣν[6] οικιαν εισελθητε, εκει μενετε, και εκειθεν εξερχεσθε. 5 Και ὁσοι εαν[7] μη δεξωνται[8] ὑμας, εξερχομενοι απο της πολεως εκεινης, και[9] τον κονιορτον απο των ποδων ὑμων αποτιναξατε[10] εις μαρτυριον επ αυτους." 6 Εξερχομενοι δε διηρχοντο κατα τας κωμας, ευαγγελιζομενοι και θεραπευοντες πανταχου.

[Herod is troubled]

7 Ηκουσεν δε Ἡρωδης ὁ τετραρχης[11] τα γινομενα[12] ὑπ' αυτου[13] παντα· και διηπορει, δια το λεγεσθαι ὑπο τινων ὁτι Ιωαννης εγηγερται[14] εκ[15] νεκρων, 8 ὑπο τινων δε ὁτι Ηλιας εφανη, αλλων δε ὁτι προφητης εἱς[16] των αρχαιων ανεστη. 9 Και ειπεν[17] Ἡρωδης,[18] "Ιωαννην εγω απεκεφαλισα· τίς δε εστιν οὑτος περι οὗ εγω[19] ακουω τοιαυτα?" Και εζητει ιδειν αυτον.

[Jesus feeds about 5,000 men]

10 Και ὑποστρεψαντες οἱ αποστολοι διηγησαντο αυτω ὁσα εποιησαν. Και παραλαβων αυτους ὑπεχωρησεν κατ' ιδιαν εις τοπον ερημον πολεως καλουμενης[20] Βηθσαιδα.[21] 11 Οἱ δε οχλοι, γνοντες, ηκολουθησαν αυτω. Και δεξαμενος[22] αυτους ελαλει αυτοις[23] περι της βασιλειας του Θεου, και τους χρειαν εχοντας θεραπειας ιατο.[24]

---

[1] εγειρου **f**^{35} A,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εγειρε אB,C,D [1.5%] NU || εγειραι [1%]

[2] δωδεκα **f**^{35} P^{75}A,B,D,W [74%] HF,RP,NU || 1 μαθητας αυτου [15%] CP,TR,OC || 1 αποστολους אC [11%]

[3] τους ασθενουντας **f**^{35} C,W (97.6%) CP,HF,RP,TR,OC || 1 ασθενεις אA,D (1.3%) [NU] || παντας 12 (0.7%) || four other readings (0.2%) || --- B (0.1%)

[4] ραβδους **f**^{35} A [85%] CP,HF,RP,TR,OC || ραβδον אB,C,D,W [15%] NU

[5] ανα **f**^{35} A,D,W (98.9%) CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- אB,C (1%) || long omission (0.1%)

[6] ην **f**^{35} [15%] || 1 αν אA,B,C,D,W [85%] CP,HF,RP,TR,OC,NU

[7] εαν **f**^{35} P^{75}C [70%] CP,HF,RP,OC || αν אA,B,D,W [30%] TR,NU

[8] δεξωνται **f**^{35} D [66%] CP,HF,RP,TR,OC || δεξονται [20%] || δεχωνται אA,B,C,W [15%] NU || δεχονται [1%]

[9] και **f**^{35} A [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,C,D,W [2.5%] NU

[10] αποτιναξατε **f**^{35} A,C,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αποτινασσετε B [1%] NU || αποτινασσεται א [0.5%] || εκτειναζατε (D)

[11] ο τετραρχης **f**^{35} P^{75}A,B,D,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 τετρααρχης C,NU || --- א

[12] γινομενα *rell* || γενομενα A [14%]

[13] υπ αυτου **f**^{35} A,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,C(D) [1.5%] NU

[14] εγηγερται **f**^{35} A,N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || ηγερθη P^{75}אB,C [4%] NU || ανεστη (D)

[15] εκ **f**^{35} P^{75}אA,B,C(D)N,W [95.5%] HF,RP,TR,NU || 1 των [2.5%] OC || απο των [2%] CP

[16] εις **f**^{35} A,N,W [92%] CP,HF,RP,TR || τις אB,C [7%] OC,NU || --- D [1%]

[17] και ειπεν **f**^{35} A,N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε P^{75}אB,C,D [4%] NU

[18] ηρωδης **f**^{35} P^{75}אA,C,D,W [95%] CP,HF,RP,NU || ο 1 B,N [5%] TR,OC

[19] εγω **f**^{35} A,D,N,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,C [5%] NU

[20] τοπον ερημον πολεως καλουμενης **f**^{35} C,N,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2134 A [4%] || 134 [0.5%] || 12 א [0.5%] || πολιν καλουμενην P^{75}B [0.5%] NU || κωμην λεγομενην D || three other variants

[21] βηθσαιδα **f**^{35} B,C [46%] CP,TR,OC,NU || βηθσαιδαν A,W [52%] HF,RP || βηδσαιδα P^{75}D,N [0.5%] || five further spellings [1%] || --- א

[22] δεξαμενος **f**^{35} A,C,N(W) [93%] CP,HF,RP,TR,OC || αποδεξαμενος P^{75}אB,D [7%] NU

[23] αυτοις *rell* || 1 τα N [19%]

[24] ιατο *rell* || ιασατο C [6%] OC

12 Ἡ δε ἡμερα ηρξατο κλινειν, προσελθοντες δε οἱ δωδεκα ειπον[1] αυτω, "Απολυσον τον οχλον, ἱνα απελθοντες[2] εις τας κυκλω κωμας και τους[3] αγρους, καταλυσωσιν και εὑρωσιν επισιτισμον· ὁτι ὡδε εν ερημω τοπω εσμεν". 13 Ειπεν δε προς αυτους, "Δοτε αυτοις ὑμεις φαγειν!" Οἱ δε ειπον,[4] "Ουκ εισιν ἡμιν πλειον ἠ πεντε αρτοι[5] και ιχθυες δυο[6]—ει μητι πορευθεντες ἡμεις αγορασομεν[7] εις παντα τον λαον τουτον βρωματα" 14 (ησαν γαρ ὡσει ανδρες πεντακισχιλιοι). Ειπεν δε προς τους μαθητας αυτου, "Κατακλινατε αυτους κλισιας[8] ανα πεντηκοντα!" 15 Και εποιησαν οὑτως, και ανεκλιναν[9] ἁπαντας. 16 Λαβων δε τους πεντε αρτους και τους δυο ιχθυας, αναβλεψας εις τον ουρανον ευλογησεν αυτους και κατεκλασεν, και εδιδου τοις μαθηταις παρατιθεναι[10] τω οχλω. 17 Και εφαγον και εχορτασθησαν παντες, και ηρθη το περισσευσαν αυτοις κλασματων κοφινοι δωδεκα.

[Jesus ministers on the basis of His impending death]

["You are the Christ"]

9.18 Και εγενετο εν τω ειναι αυτον προσευχομενον κατα μονας, συνησαν αυτω οἱ μαθηται,[11] και επηρωτησεν αυτους λεγων, "Τίνα με λεγουσιν οἱ οχλοι ειναι?" 19 Οἱ δε αποκριθεντες ειπον,[12] "Ιωαννην τον Βαπτιστην, αλλοι δε Ηλιαν, αλλοι δε ὁτι προφητης τις των αρχαιων ανεστη". 20 Ειπεν δε αυτοις, "'Υμεις δε, τίνα με λεγετε ειναι?" Αποκριθεις δε Πετρος[13] ειπεν, "Τον Χριστον του Θεου!" 21 Ὁ δε επιτιμησας αυτοις παρηγγειλεν μηδενι ειπειν[14] τουτο, 22 ειπων ὁτι "Δει τον Υἱον του Ανθρωπου πολλα παθειν, και αποδοκιμασθηναι απο των πρεσβυτερων και αρχιερεων και γραμματεων, και αποκτανθηναι, και τη τριτη ἡμερα εγερθηναι."[15]

[To gain is to lose, to lose is to gain]

23 Ελεγεν δε προς παντας: "Ει τις θελει οπισω μου ελθειν,[16] απαρνησασθω[17] ἑαυτον και αρατω τον σταυρον αυτου,[18] και ακολουθειτω μοι. 24 'Ὃς γαρ εαν[19] θελη[20] την ψυχην αυτου σωσαι απολεσει αυτην, ὃς δ' αν απολεση[21] την ψυχην αυτου ἑνεκεν εμου, οὑτος σωσει αυτην. 25 Τί γαρ ωφελειται ανθρωπος κερδησας τον κοσμον ὁλον, ἑαυτον δε απολεσας ἠ ζημιωθεις? 26 'Ὃς γαρ αν[22] επαισχυνθη με και τους εμους λογους, τουτον ὁ Υἱος του Ανθρωπου επαισχυνθησεται, ὁταν ελθη εν τη δοξη αυτου και του Πατρος και των ἁγιων

---

1 ειπον *rell* || ειπαν NU
2 απελθοντες **f**^{35} N,W [95%] CP,HF,RP,TR || πορευθεντες P^{75}ℵA,B,C,D [5%] OC,NU
3 τους **f**^{35} A,C,D,N,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB [5%] NU
4 ειπον *rell* || ειπαν ℵB,C,D [1%] NU
5 πεντε αρτοι **f**^{35} A,D,N [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵB [0.3%] NU || επτα 2 C || 1 αρτων W
6 ιχθυες δυο **f**^{35} ℵA,B,C,W [94%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ 21 D,N [6%] TR
7 αγορασομεν **f**^{35} [30%] CP,OC || αγορασωμεν ℵA,B,C,D,N,W [70%] HF,RP,TR,NU
8 κλισιας **f**^{35} A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ωσει ℵB,C,D [1.5%] [NU]
9 ανεκλιναν **f**^{35} (A)C,N(W) [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || κατεκλιναν ℵ(B) [2.5%] NU || --- D
10 παρατιθεναι **f**^{35} A,D,W [94%] CP,HF,RP,TR || παραθειναι P^{75}ℵB,C,N [3%] OC,NU || παραθηναι [3%]
11 μαθηται *rell* || 1 αυτου N,W [13%]
12 ειπον *rell* || ειπαν P^{75}ℵB,D [0.3%] NU
13 αποκριθεις δε πετρος **f**^{35} W [71%] CP || 12 ο 3 A,D [27%] HF,RP,TR,OC || ~ 321 P^{75}ℵB,C [1%] NU || 12 σιμων 3 N || six further variants [1%]
14 ειπειν **f**^{35} [77%] CP,HF,RP,TR || λεγειν (P^{75})ℵA,B,C,D,W [23%] OC,NU
15 εγερθηναι **f**^{35} P^{75}ℵB,W [85%] CP,HF,TR,OC,NU || αναστηναι A,C,D [15%] RP
16 ελθειν **f**^{35} [89%] CP,HF,RP,TR || ερχεσθαι P^{75}ℵA,B,C,W [11%] OC,NU || ερχεσθε D
17 απαρνησασθω **f**^{35} P^{75}B,C,W [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αρνησασθω ℵA,D [4.5%] NU
18 αυτου **f**^{35} C(D) [87%] CP,HF,RP || 1 καθ ημεραν P^{75}ℵA,B,W [13%] TR,OC,NU
19 εαν **f**^{35} ℵC [75%] CP,HF,RP || αν A,B,D,W [25%] TR,OC,NU
20 θελη *rell* || θελει [19%]
21 απολεση *rell* || απολεσει W [18%]
22 αν *rell* || εαν C [12%] OC

αγγελων. 27 Λεγω δε ὑμιν αληθως:[1] εισιν τινες των ὡδε[2] ἑστωτων[3] οἱ[4] ου μη γευσωνται[5]
θανατου ἑως αν ιδωσιν την βασιλειαν του Θεου!”

[Peter, John and James see the “Kingdom”]

28 Εγενετο δε μετα τους λογους τουτους ὡσει ἡμεραι οκτω, και[6] παραλαβων[7] Πετρον
και Ιωαννην και Ιακωβον, ανεβη εις το ορος προσευξασθαι. 29 Και εγενετο εν τω προσ-
ευχεσθαι αυτον, το ειδος του προσωπου αυτου ἑτερον, και ὁ ἱματισμος αυτου λευκος εξασ-
τραπτων. 30 Και ιδου, ανδρες δυο συνελαλουν αυτω, οἱτινες ησαν Μωσης[8] και Ηλιας·
31 οἱ οφθεντες εν δοξη ελεγον την εξοδον αυτου, ἡν εμελλεν[9] πληρουν εν Ἱερουσαλημ.

32 Ὁ δε Πετρος και οἱ συν αυτω ησαν βεβαρημενοι ὑπνω· διαγρηγορησαντες δε
ειδον την δοξαν αυτου, και τους δυο ανδρας τους συνεστωτας αυτω. 33 Και εγενετο, εν τω
διαχωριζεσθαι αυτους απ’ αυτου, ειπεν ὁ[10] Πετρος προς τον Ιησουν: “Επιστατα, καλον εστιν
ἡμας ὡδε ειναι” και “Ποιησωμεν σκηνας τρεις: μιαν σοι, και μιαν Μωσει,[11] και μιαν
Ηλια?”—μη ειδως ὁ λεγει. 34 Ταυτα δε αυτου λεγοντος εγενετο νεφελη και επεσκιασεν[12]
αυτους· εφοβηθησαν δε εν τω εκεινους εισελθειν[13] εις την νεφελην. 35 Και **φωνη** εγενετο
εκ της νεφελης λεγουσα: “Οὑτος εστιν ὁ Υἱος μου, ὁ αγαπητος.[14] Αυτου ακουετε!” 36 Και
εν τω γενεσθαι την φωνην, εὑρεθη ὁ[15] Ιησους μονος. (Και αυτοι εσιγησαν και ουδενι
απηγγειλαν εν εκειναις ταις ἡμεραις ουδεν ὡν ἑωρακασιν.)[16]

[A violent demon]

37 Εγενετο δε εν τη ἑξης ἡμερα,[17] κατελθοντων αυτων απο του ορους, συνηντησεν
αυτω οχλος πολυς. 38 Και ιδου, ανηρ απο του οχλου ανεβοησεν[18] λεγων: “Διδασκαλε, δεομαι
σου, επιβλεψον[19] επι τον υἱον μου, ὁτι μονογενης εστιν μοι.[20] 39 Και ιδου, πνευμα λαμβανει
αυτον και εξαιφνης κραζει, και σπαρασσει αυτον μετα αφρου, και μογις αποχωρει απ’
αυτου, συντριβον αυτον! 40 Και εδεηθην των μαθητων σου ἱνα εκβαλωσιν[21] αυτο, και ουκ
ηδυνηθησαν.” 41 Αποκριθεις δε ὁ Ιησους ειπεν: “Ω γενεα απιστος και διεστραμμενη, ἑως
ποτε εσομαι προς ὑμας και[22] ανεξομαι ὑμων? Προσαγαγε τον υἱον σου ὡδε!”[23] 42 Ετι δε
προσερχομενου αυτου ερρηξεν αυτον το δαιμονιον και συνεσπαραξεν. Επετιμησεν δε ὁ

---

[1] αληθως *rell* || 1 οτι P^{45} [19%]
[2] ωδε **f**^{35} A,C,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτου P^{75}ℵB [0.5%] NU
[3] εστωτων **f**^{35} A,C,D,W [80%] CP,HF,RP || εστηκοτων ℵB [20%] TR,OC,NU
[4] οι *rell* || οιτινες A [13%]
[5] γευσωνται **f**^{35} P^{45}ℵA,B,C,D,W [60%] HF,RP,OC,NU || γευσονται [40%] CP,TR
[6] και **f**^{35} A,C,D,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- $P^{45,75v}$ℵB [3%]
[7] παραλαβων **f**^{35} $P^{45,75}$ℵA,B,C,D,N,W [95%] CP,HF,RP,NU || 1 τον [5%] TR,OC
[8] μωσης **f**^{35} P^{45}A [75%] CP,HF,RP,TR || μωυσης ℵB,C,D,N,W [25%] OC,NU
[9] εμελλεν **f**^{35} B [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ημελλεν P^{75}ℵA,C,N,W [2%] NU || εμελλον P^{45} || μελλει D || two other variants
[10] ο **f**^{35} $P^{45,75}$ℵB,C,D,N [40%] CP,TR,OC,NU || --- A,W [60%] HF,RP
[11] μιαν μωσει **f**^{35} A,C [66%] CP,HF || 1 μωση P^{45} [21%] RP || 1 μωυσει B,D,N,W [6%] OC,NU || 1 μωυση [4%] || ~ 21 ℵ [2%] TR || ~ μωση 1 [1%] || one other variant
[12] επεσκιασεν **f**^{35} P^{45}A,C,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || επεσκιαζεν P^{75}ℵB [1%] NU
[13] εκεινους εισελθειν **f**^{35} P^{45}A,D,N,W [95%] CP,HF,RP,TR || ~ 21 [4%] OC || αυτους 2 C [0.3%] || ~ 2 αυτους ℵB [0.3%] NU || 2 P^{75} || two other variants
[14] αγαπητος **f**^{35} A,C,N,W [89%] CP,HF,RP,TR,OC || εκλελεγμενος $P^{45,75}$ℵB [0.5%] NU || εκλεκτος [1%] || 1 εν ω ευδοκησα (D) [9.5%]
[15] ο **f**^{35} W [50%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵA,B,C,D [50%] NU
[16] εωρακασιν **f**^{35} ℵA [92%] CP,HF,RP,TR,OC || εωρακαν B [3%] NU || εορακεν P^{45} || εορακασιν C,W [4%] || εθεασαν D || two other variants
[17] εν τη εξης ημερα **f**^{35} A,C [97%] CP,HF,RP,TR,OC || 234 ℵB,W [2.5%] NU || της ημερας P^{45} || δια της ηερας D
[18] ανεβοησεν **f**^{35} A,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εβοησεν $P^{45,75v}$ℵB,C,D [2.5%] NU
[19] επιβλεψον **f**^{35} ℵD,W [55%] TR,OC || επιβλεψαι P^{45}A,B,C [45%] CP,HF,RP,NU
[20] εστιν μοι **f**^{35} W [85%] CP,HF,RP,TR || ~ 21 P^{45v}ℵA,B,C,D [15%] OC,NU
[21] εκβαλωσιν **f**^{35} ℵA,B,C,W [96%] CP,HF,RP,OC,NU || εκβαλλωσιν [4%] TR || απαλλαξωσιν D
[22] και *rell* || εως ποτε [18%]
[23] τον υιον σου ωδε **f**^{35} A,C,W [97%] CP,HF,RP,OC || ~ 4123 P^{75}ℵB [3%] TR,NU || 123 D

Ιησους τω πνευματι τω ακαθαρτω και ιασατο τον παιδα και απεδωκεν αυτον τω πατρι
αυτου. 43 Εξεπλησσοντο δε παντες επι τη μεγαλειοτητι του Θεου.

[Jesus foretells His death, again]

Παντων δε θαυμαζοντων επι πασιν οἱς εποιησεν[1] ὁ Ιησους,[2] ειπεν προς τους μαθητας
αυτου, 44 "Θεσθε ὑμεις εις τα ωτα ὑμων τους λογους τουτους, ὁ γαρ Υἱος του Ανθρωπου
μελλει παραδιδοσθαι εις χειρας ανθρωπων". 45 Οἱ δε ηγνοουν το ῥημα τουτο· και ἦν παρα-
κεκαλυμμενον απ' αυτων, ἱνα μη αισθωνται αυτο· και εφοβουντο ερωτησαι αυτον περι του
ῥηματος τουτου.

[He who is least will be great]

46 Εισηλθεν δε διαλογισμος εν αυτοις, το τίς αν ειη μειζων αυτων. 47 Ὁ δε Ιησους,
ιδων[3] τον διαλογισμον της καρδιας αυτων, επιλαβομενος παιδιου[4] εστησεν αυτο παρ' ἑαυτω,
48 και ειπεν αυτοις: "'Ὁς εαν δεξηται τουτο το παιδιον επι τω ονοματι μου εμε δεχεται·
και ὃς εαν[5] εμε δεξηται δεχεται τον αποστειλαντα με. Ὁ γαρ μικροτερος εν πασιν ὑμων[6]
ὑπαρχων, οὑτος εσται[7] μεγας."

49 Αποκριθεις δε ὁ[8] Ιωαννης ειπεν, "Επιστατα, ειδομεν[9] τινα επι[10] τω ονοματι σου
εκβαλλοντα[11] δαιμονια, και εκωλυσαμεν[12] αυτον, ὁτι ουκ ακολουθει μεθ' ἡμων". 50 Και
ειπεν[13] προς αυτον ὁ Ιησους, "Μη κωλυετε,[14] ὃς γαρ ουκ εστιν καθ' ἡμων[15] ὑπερ ἡμων[16]
εστιν."

[A Samaritan village]

51 Εγενετο δε εν τω συμπληρουσθαι τας ἡμερας της αναληψεως[17] αυτου, και αυτος
το προσωπον αυτου[18] εστηριξεν[19,20] του πορευεσθαι εις Ἱερουσαλημ, 52 και απεστειλεν
αγγελους προ προσωπου ἑαυτου.[21] Και πορευθεντες εισηλθον εις κωμην Σαμαρειτων, ὡστε[22]
ἑτοιμασαι αυτω. 53 Και ουκ εδεξαντο αυτον, ὁτι το προσωπον αυτου ἦν πορευομενον εις
Ἱερουσαλημ. 54 Ιδοντες δε οἱ μαθηται αυτου,[23] Ιακωβος και Ιωαννης, ειπον, "Κυριε, θελεις
ειπωμεν[24] πυρ καταβηναι απο του[25] ουρανου και αναλωσαι αυτους, ὡς και Ηλιας
εποιησεν?"[26] 55 Στραφεις δε επετιμησεν αυτοις και ειπεν: "Ουκ οιδατε οἱου πνευματος εστε

---

[1] εποιησεν **f**^{35} W [89%] CP,HF,RP,TR,OC || εποιει P^{75}(א)A,B,C,D [11%] NU
[2] ο ιησους **f**^{35} A,C,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}(א)B,D [3%] NU
[3] ιδων **f**^{35} A,C,D,W [84%] CP,HF,RP,TR,OC || ειδως P^{75v}אB [15%] NU || γνους [1%]
[4] παιδιου **f**^{35} אA,W [97.5%] HF,RP,TR,OC || παιδιον P^{75}B,C,D [2.5%] CP,NU
[5] εαν **f**^{35} A,C,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || αν P^{45}B [3.5%] NU || --- א(D) || δ αν P^{75}
[6] υμων **f**^{35} [20%] || υμιν P^{75}אA,B,C [79%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ημιν [1%]
[7] εσται **f**^{35} A,W [95%] CP,HF,RP,TR || εστιν P^{75}אB,C [4.5%] OC,NU || εστε D || εστιν ο P^{45}
[8] ο **f**^{35} אA [94.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{45,75}B(C)D,W [5.5%] NU
[9] ειδομεν *rell* || ιδομεν [12%] || ειδωμεν [4%] || ιδωμεν [3%] || two other variants
[10] επι **f**^{35} A,C,D,W [92.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εν P^{45,75}אB [7.5%] NU
[11] εκβαλλοντα *rell* || 1 τα [2%] TR
[12] εκωλυσαμεν **f**^{35} A,C,D,W [99.3%] CP,HF,RP,TR,OC || εκωλυομεν P^{75}אB [0.7%] NU
[13] και ειπεν **f**^{35} A,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε P^{45,75}אB,C,D [3.5%] NU
[14] κωλυετε *rell* || 1 ου γαρ εστιν καθ υμων [2.5%] OC
[15] ημων **f**^{35} [80%] CP,HF,RP,TR || υμων P$^{(45)75}$אA,B,C,D,W [20%] OC,NU
[16] ημων **f**^{35} אA [81%] CP,HF,RP,TR || υμων P^{45,75}B,C,D,W [19%] OC,NU
[17] αναληψεως **f**^{35} [99%] CP,HF,RP,TR,OC || αναλημψεως P^{45}א(A)B,C,D,W [1%] NU
[18] αυτου **f**^{35} אA,C,D(W) [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{45,75}B [2%] NU
[19] εστηριξεν **f**^{35} אA,D,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εστηρισεν P^{45,75}B,C [1.5%] NU
[20] το προσωπον αυτου εστηριξεν *rell* || ~ 4123 [3%] OC
[21] εαυτου **f**^{35} A [40%] || αυτου P^{75}אB,C,D,W [60%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || --- P^{45}
[22] ωστε **f**^{35} A,C,D,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ως P^{45,75}אB,NU
[23] αυτου **f**^{35} A,C,D,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{45,75}אB [2%] NU
[24] ειπωμεν *rell* || ειπομεν [17%]
[25] του *rell* || --- [1.5%] OC
[26] ως και ηλιας εποιησεν **f**^{35} A,C,D,W (97.3%) CP,HF,RP,TR,OC || 134 (1.8%) || --- P^{45,75}אB (1%) NU

ὑμεις.[1] 56 Ὁ γαρ Υἱος του Ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων απολεσαι, αλλα σωσαι."[2]
Και επορευθησαν εις ἑτεραν κωμην.

[The cost of discipleship]

57 Εγενετο δε[3] πορευομενων αυτων εν τη ὁδω, ειπεν τις προς αυτον, "Ακολουθησω
σοι ὁπου αν[4] απερχη, Κυριε".[5] 58 Και ειπεν αυτω ὁ Ιησους, "Αἱ αλωπεκες φωλεους εχουσιν
και τα πετεινα του ουρανου κατασκηνωσεις, ὁ δε Υἱος του Ανθρωπου ουκ εχει που την
κεφαλην κλινη".[6]

59 Ειπεν δε προς ἑτερον, "Ακολουθει μοι!" Ὁ δε ειπεν, "Κυριε,[7] επιτρεψον μοι
απελθοντι πρωτον θαψαι τον πατερα μου". 60 Ειπεν δε αυτω ὁ Ιησους,[8] "Αφες τους νεκρους
θαψαι τους ἑαυτων νεκρους, συ δε απελθων διαγγελλε[9] την βασιλειαν του Θεου."

61 Ειπεν δε και ἑτερος, "Ακολουθησω σοι, Κυριε· πρωτον δε επιτρεψον μοι απο-
ταξασθαι τοις εις τον οικον μου". 62 Ειπεν δε ὁ Ιησους προς αυτον,[10] "Ουδεις επιβαλων
την χειρα αυτου επ' αροτρον,[11] και βλεπων εις τα οπισω,[12] ευθετος εστιν εις την βασιλειαν[13]
του Θεου".

[Jesus sends out the Seventy]

10.1 Μετα δε ταυτα, ανεδειξεν ὁ Κυριος και[14] ἑτερους ἑβδομηκοντα,[15] και απεστει-
λεν αυτους ανα δυο[16] προ προσωπου αυτου εις πασαν πολιν και τοπον οὗ εμελλεν[17] αυτος
ερχεσθαι. 2 Ελεγεν ουν[18] προς αυτους: "'Ὁ μεν θερισμος πολυς, οἱ δε εργαται ολιγοι·
δεηθητε ουν του Κυριου του θερισμου ὁπως εκβαλη εργατας[19] εις τον θερισμον αυτου.

3 "'Ὑπαγετε! Ιδου, εγω[20] αποστελλω ὑμας ὡς αρνας εν μεσω λυκων. 4 Μη βαστα-
ζετε βαλαντιον,[21] μη πηραν, μη[22] ὑποδηματα· και μηδενα κατα την ὁδον ασπασησθε. 5 Εις
ἣν δ' αν οικιαν εισερχησθε,[23] πρωτον λεγετε, 'Εἰρηνη τω οικω τουτω'. 6 Και εαν μεν[24] ᾖ

---

[1] και ειπεν (λεγων 3.7%) ουκ οιδατε οιου (ποιου D 14.2% OC) πνευματος εστε υμεις (-υ. D 13.3%) $\mathbf{f^{35}}$ (D) (73.2%) CP,HF,RP,TR(OC) || --- $P^{45,75}$ℵA,B,C,W (26.8%) NU

[2] ο γαρ (-γ. 18.6% OC) υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων απολεσαι (αποκτειναι 9%) αλλα σωσαι $\mathbf{f^{35}}$ (72.8%) CP,HF,RP,TR(OC) || --- $P^{45,75}$ℵA,B,C,D,W (27.2%) NU

[3] εγενετο δε $\mathbf{f^{35}}$ A,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ και 1 D [1%] || και $P^{45,75}$ℵB,C [2%] NU

[4] αν $\mathbf{f^{35}}$ P^{75}ℵD,W [57%] CP,HF,RP,TR || εαν P^{45}A,B,C [43%] OC,NU

[5] κυριε $\mathbf{f^{35}}$ A,C,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{(45)75}$ℵB(D) [1.5%] NU

[6] κλινη *rell* || κλινει [32%]

[7] κυριε $\mathbf{f^{35}}$ $P^{45,75}$ℵA,C,N,W,0181 [99%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- B,D [1%]

[8] ο ιησους $\mathbf{f^{35}}$ A,C,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,D,0181 [1%] NU

[9] διαγγελλε $\mathbf{f^{35}}$ P^{45}ℵA,B,C,D,N,W [85%] HF,RP,TR,OC,NU || διαγγελε P^{75} [15%] CP

[10] ο ιησους προς αυτον $\mathbf{f^{35}}$ A,C,N,W [95%] CP,HF,RP,OC || ~ 3412 ℵ [3.5%] TR[NU] || 34 [1%] || 12 αυτω (D) || 12 $P^{45,75}$B,0181 [0.3%]

[11] αροτρον *rell* || αρωτρον CP

[12] επιβαλων (επιβαλλων A,W) την χειρα αυτου επ αροτρον και βλεπων εις τα οπισω $\mathbf{f^{35}}$ ℵ(A)C,N(W) [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 (επιβαλλων P^{75}0181) 23,5-11 P^{75}B,0181 [1%] NU || ~ 9-11,87 επιβαλλων 2-6 P^{45v}D

[13] εις την βασιλειαν $\mathbf{f^{35}}$ A,C,D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || τη βασιλεια ℵB,0181 [1%] NU || εν τη βασιλεια P^{75} [0.3%]

[14] και $\mathbf{f^{35}}$ ℵA,C,D,W [99.4%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}B,0181 [0.6%] NU

[15] εβδομηκοντα $\mathbf{f^{35}}$ ℵA,C,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 δυο P^{75}B,D,0181 [1%] [NU]

[16] δυο $\mathbf{f^{35}}$ ℵA,C,D,N,W,0181 [88%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 1 B [12%] [NU]

[17] εμελλεν $\mathbf{f^{35}}$ D [55%] CP,HF,RP,TR || ημελλεν ℵA,B,C,N,W,0181 [45%] OC,NU

[18] ουν $\mathbf{f^{35}}$ A,N,W,0181 [95%] CP,HF,RP,TR,OC || δε ℵB,C,D [5%] NU

[19] εκβαλη εργατας $\mathbf{f^{35}}$ ℵA,C,N,W [84%] CP,HF,RP,OC || εκβαλλη 2 [14.6%] TR || εκβαλει 2 [1%] || ~ 21 (P^{75})B,D,0181 [0.4%] [NU]

[20] εγω $\mathbf{f^{35}}$ C,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,0181 [1%] NU

[21] βαλαντιον $\mathbf{f^{35}}$ [70%] HF,RP,TR || βαλλαντιον P^{75}ℵA,B,C,D,N,W,0181 [30%] CP,OC,NU

[22] μη $\mathbf{f^{35}}$ P^{75}ℵB,D,0181 [26%] NU || μηδε A,C,W [74%] CP,HF,RP,TR,OC

[23] οικιαν εισερχησθε $\mathbf{f^{35}}$ A,W [94.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 εισερχεσθε [2.5%] || ~ εισελθητε 1 P^{75}(ℵ)B(D)0181 [0.5%] NU || 1 εισελθητε C [1.5%] || two other variants [1%]

[24] μεν $\mathbf{f^{35}}$ 0181 [25%] TR || --- P^{75}ℵA,B,C,D,W [75%] CP,HF,RP,OC,NU

εκει[1] υἱος[2] ειρηνης, επαναπαυσεται[3] επ' αυτον ἡ ειρηνη ὑμων· ει δε μη γε, εφ' ὑμας ανα-
καμψει.[4] 7 Εν αυτη δε τη οικια μενετε, εσθιοντες και πινοντες τα παρ' αυτων, αξιος γαρ
ὁ εργατης του μισθου αυτου εστιν.[5] Μη μεταβαινετε εξ οικιας εις οικιαν.
8 "Και εις ἣν δ' αν[6] πολιν εισερχησθε, και δεχωνται[7] ὑμας, εσθιετε τα παρατι-
θεμενα ὑμιν. 9 Και θεραπευετε τους εν αυτη ασθενεις και λεγετε αυτοις, 'Ηγγικεν εφ' ὑμας
ἡ βασιλεια του Θεου'. 10 Εις ἣν δ' αν πολιν εισερχησθε,[8] και μη δεχωνται[9] ὑμας, εξελθοντες
εις τας πλατειας αυτης ειπατε: 11 'Και τον κονιορτον τον[10] κολληθεντα ἡμιν εκ[11] της
πολεως ὑμων[12] απομασσομεθα ὑμιν. Πλην τουτο γινωσκετε, ὁτι ηγγικεν εφ' ὑμας[13] ἡ
βασιλεια του Θεου.' 12 Λεγω[14] ὑμιν ὁτι Σοδομοις εν τη ἡμερα εκεινη ανεκτοτερον εσται ἢ
τη πολει εκεινη.

[Jesus gives the example]

13 "Ουαι σοι, Χωραζιν![15] Ουαι σοι, Βηθσαιδα![16] Ὁτι ει εν Τυρω και Σιδωνι
εγενοντο[17] αἱ δυναμεις αἱ γενομεναι εν ὑμιν, παλαι αν εν σακκω και σποδω καθημεναι[18]
μετενοησαν. 14 Πλην Τυρω και Σιδωνι ανεκτοτερον εσται εν τη κρισει ἢ ὑμιν. 15 Και συ,
Καπερναουμ,[19] ἡ[20] ἑως του[21] ουρανου ὑψωθεισα,[22] ἑως[23] Ἁδου[24] καταβιβασθηση.[25]
16 "Ὁ ακουων ὑμων εμου ακουει, και ὁ αθετων ὑμας εμε αθετει· ὁ δε εμε αθετων
αθετει τον αποστειλαντα με!"

[The Seventy return and report]

17 Ὑπεστρεψαν δε οἱ ἑβδομηκοντα μετα χαρας[26] λεγοντες, "Κυριε, και τα δαιμο-
νια ὑποτασσεται ἡμιν εν τω ονοματι σου!" 18 Ειπεν δε αυτοις: "Εθεωρουν τον Σαταναν
ὡς αστραπην εκ του ουρανου πεσοντα. 19 Ιδου, διδωμι[27] ὑμιν την εξουσιαν του πατειν
επανω οφεων και σκορπιων, και επι πασαν την δυναμιν του εχθρου, και ουδεν ὑμας ου μη

---

[1] η εκει **f**^{35} א A,C,D,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}B [0.3%] NU

[2] υιος **f**^{35} P^{75}A,B,C,D,W [97%] CP,HF,RP,OC,NU || ο 1 א [3%] TR

[3] επαναπαυσεται **f**^{35} A,C(W) [98%] CP,HF,RP,TR,OC || επαναπαυσετε D [1%] || επαναπαησεται P^{75}א B,0181,NU || three other variants

[4] ανακαμψει *rell* || επανακαμψει OC

[5] εστιν **f**^{35} A,C,D,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}א B [2.5%] NU

[6] δαν **f**^{35} A [50%] CP,TR || αν P^{75}א B,D,W [50%] HF,RP,OC,NU

[7] δεχωνται **f**^{35} א A,B,C,D [55%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || δεχονται W [45%]

[8] εισερχησθε **f**^{35} A,W,0181 [92.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εισερχεσθε [5%] || εισελθητε $P^{45v,75}$א B,C,D [2.5%] NU

[9] δεχωνται **f**^{35} P^{75}א A,B,C,D,W [60%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || δεχονται [40%]

[10] τον *rell* || --- CP

[11] εκ *rell* || απο [1%] OC

[12] υμων **f**^{35} [79%] CP,HF,RP,TR || 1 εις τους ποδας $P^{(45)75}$א B,D [1%] NU || 1 εις τους ποδας ημων A,C(W) [20%] OC

[13] εφ υμας **f**^{35} A,C,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$א B,D,0181 [2%] NU

[14] λεγω **f**^{35} $P^{45,75}$A,B,C,W [80%] CP,HF,RP,NU || 1 δε א D [20%] TR,OC

[15] χωραζιν **f**^{35} N [35%] CP || χωραζειν [15%] || χοραζιν [29%] HF,RP,TR,OC,NU || χοραζειν $P^{45,75}$א A,B,C [20%] || χοραζαιν D || χορεζειν W || four other variants

[16] βηθσαιδα **f**^{35} C(N) [81%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || βηθσαιδαν P^{45}א W [15%] || βιθσαιδα [1.5%] || βηδσαιδα P^{75}A,B [0.3%] || βεδσαιδα D || nine other variants [2%]

[17] εγενοντο **f**^{35} A,C,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εγενηθησαν P^{45}א B,D [2%] NU || εγεννηθησαν P^{75}

[18] καθημεναι **f**^{35} P^{45}D [94%] CP,HF,RP,TR || καθημενοι P^{75}א A,B,C,N,W [6%] OC,NU

[19] καπερναουμ **f**^{35} A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || καφαρναουμ $P^{45,75}$א B,C,D [1%] NU

[20] η **f**^{35} A,C,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || μη $P^{45,75}$א B,D [1%] NU

[21] του **f**^{35} A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$א B,C,D [1.5%] NU

[22] υψωθεισα **f**^{35} A,C,N,W [93.5%] CP,HF,RP,TR,OC || υψωθησα [5%] || υψωθηση $P^{45,75}$א B,D [1.5%] NU

[23] εως **f**^{35} P^{45} A,C,D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 του P^{75}B [1.5%] NU || 1 ο א

[24] αδου *rell* || αιδου HF

[25] καταβιβασθηση **f**^{35} P^{45}א A,C,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || καταβηση P^{75}B,D [0.5%] NU

[26] οι εβδομηκοντα μετα χαρας **f**^{35} א C,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 3412 A [2%] || 12 δυο 34 $P^{45,75}$B,D [1%] [NU]

[27] διδωμι **f**^{35} P^{45}A,D,N [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || δεδωκα P^{75}א B,C,W [2.5%] NU

αδικηση.[1] 20 Πλην εν τουτω μη χαιρετε, ὁτι τα πνευματα ὑμιν ὑποτασσεται· χαιρετε δε[2] ὁτι τα ονοματα ὑμων εγραφη[3] εν τοις ουρανοις."

[Jesus worships His Father]

21 Εν αυτη τη ὡρα ηγαλλιασατο τω πνευματι ὁ Ιησους[4] και ειπεν: "Εξομολογουμαι σοι, Πατερ, Κυριε του ουρανου και της γης, ὁτι απεκρυψας ταυτα απο σοφων και συνετων, και απεκαλυψας αυτα νηπιοις. Ναι, ὁ Πατηρ, ὁτι οὑτως εγενετο ευδοκια[5] εμπροσθεν σου."

22 Και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν:[6] "Παντα μοι παρεδοθη[7] ὑπο του Πατρος μου· και ουδεις γινωσκει[8] τίς εστιν ὁ Υιος ει μη ὁ Πατηρ, και τίς εστιν ὁ Πατηρ ει μη ὁ Υἱος, και ᾧ εαν βουληται ὁ Υἱος αποκαλυψαι." 23 Και στραφεις προς τους μαθητας κατ' ιδιαν ειπεν: "Μακαριοι οἱ οφθαλμοι οἱ βλεποντες ἁ βλεπετε. 24 Λεγω γαρ ὑμιν ὁτι πολλοι προφηται και βασιλεις ηθελησαν ιδειν ἁ ὑμεις βλεπετε και ουκ ειδον,[9] και ακουσαι ἁ ακουετε και ουκ ηκουσαν."

[How to inherit eternal life]

25 Και ιδου, νομικος τις ανεστη, εκπειραζων αυτον και[10] λεγων, "Διδασκαλε, τί ποιησας ζωην αιωνιον κληρονομησω?" 26 Ὁ δε ειπεν προς αυτον: "Εν τω νομω τί γεγραπται? Πως αναγινωσκεις?" 27 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν: "Αγαπησεις Κυριον τον Θεον σου εξ ὁλης της[11] καρδιας σου, και εξ ὁλης της ψυχης[12] σου, και εξ ὁλης της ισχυος[13] σου, και εξ ὁλης της διανοιας[14] σου, και, τον πλησιον σου ὡς σεαυτον."[15] 28 Ειπεν δε αυτω, "Ὀρθως απεκριθης· τουτο ποιει και ζηση!" 29 Ὁ δε, θελων δικαιουν[16] ἑαυτον, ειπεν προς τον Ιησουν, "Και τίς εστιν μου πλησιον?"

[The good Samaritan]

30 Ὑπολαβων δε[17] ὁ Ιησους ειπεν: "Ανθρωπος τις κατεβαινεν απο Ἱερουσαλημ εις Ἱεριχω, και λησταις περιεπεσεν, οἱ και εκδυσαντες[18] αυτον και πληγας επιθεντες απηλθον, αφεντες ἡμιθανη τυγχανοντα.[19] 31 Κατα συγκυριαν δε ἱερευς τις κατεβαινεν εν τη ὁδω εκεινη, και ιδων αυτον αντιπαρηλθεν. 32 Ὁμοιως δε και Λευιτης, γενομενος[20] κατα τον τοπον, ελθων και ιδων[21] αντιπαρηλθεν. 33 Σαμαρειτης[22] δε τις, ὁδευων, ηλθεν κατ' αυτον, και ιδων αυτον[23] εσπλαγχνισθη· 34 και προσελθων κατεδησεν τα τραυματα αυτου, επιχεων

---

1 αδικηση *rell* || αδικησει ℵA,D,W [20%]

2 δε *rell* || 1 μαλλον [3%] TR

3 εγραφη **f35** P45vA,C,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εγγεγραπται P75ℵB [1%] NU || three other variants

4 τω πνευματι ο ιησους **f35** A,W (92.7%) CP,HF,RP,TR,OC || εν 1234 (0.2%) || ~ 34 εν 12 (N) (2.4%) || 12 (0.6%) || 34 (0.5%) || εν 12 P45v (0.1%) || 121 αγιω 34 C (2.8%) || 121 αγιω P75 B || εν 121 αγιω ℵD (0.2%) [NU] || three other readings (0.3%)

5 εγενετο ευδοκια **f35** ℵA,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P45v,75B,C [1%] NU

6 και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν **f35** A,C,N,W (77.7%) CP,HF,RP,TR,OC || 12345 αυτου 6 (11.7%) || --- P45,75ℵB,D (9.4%) NU || longer omissions (1.2%) (The TR underlying the AV and NKJV omits the clause.)

7 μοι παρεδοθη **f35** P75ℵA,B,C,D,N,W [95%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ 21 [1%] TR || 1 παρεδωθη [3%] || 1 παραδεδοται [1%]

8 γινωσκει *rell* || επιγινωσκει C [8%] OC

9 ειδον *rell* || ειδαν B [0.2%] NU || ιδαν P75ℵC,N [0.5%] || ιδον [6%]

10 και **f35** A,C,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵB [0.5%] NU

11 της **f35** ℵA,C,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P75B [1.5%] || τη (D)

12 εξ ολης της ψυχης **f35** A,C,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εν ολη τη ψυχη P45v,75ℵB,D [1%] NU

13 εξ ολης της ισχυος **f35** A,C,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εν ολη τη ισχυι P75ℵB,D [1%] NU

14 εξ ολης της διανοιας **f35** A,C,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εν ολη τη διανοια P75ℵB [1%] NU || --- D

15 σεαυτον *rell* || εαυτον A,N [20%] OC

16 δικαιουν **f35** A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || δικαιωσαι P45v,75ℵB,C(D) [1.5%] NU

17 δε **f35** A,D,N,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵB,C,NU

18 εκδυσαντες *rell* || εξεδυσαν [30%]

19 τυγχανοντα **f35** A(C)N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P45,75ℵB,D [2.5%] NU

20 γενομενος **f35** P45A,C,D,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P75B [2.5%] (Aleph omits the whole verse.)

21 ιδων *rell* || 1 αυτον A,D [15%]

22 σαμαρειτης *rell* || σαμαριτης ℵC,D,W [3.5%] || σαμαρειτις [13%] || two other variants N [0.5%]

23 αυτον **f35** A,C,D,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P45,75ℵB [2%] NU

ελαιον και οινον· επιβιβασας δε αυτον επι το ιδιον κτηνος, ηγαγεν αυτον[1] εις πανδοχειον, και επεμεληθη αυτου. 35 Και επι την αυριον εξελθων,[2] εκβαλων δυο δηναρια, εδωκεν[3] τω πανδοχει, και ειπεν αυτω,[4] ‘Επιμεληθητι αυτου· και ὅ τι αν προσδαπανησης, εγω εν τω επανερχεσθαι με αποδωσω σοι.’ 36 Τίς ουν[5] τουτων των τριων πλησιον, δοκει σοι,[6] γεγονεναι του εμπεσοντος εις τους ληστας?” 37 ‘Ο δε ειπεν, “‘Ο ποιησας το ελεος μετ’ αυτου”. Ειπεν ουν[7] αυτω ὁ Ιησους, “Πορευου και συ ποιει ὁμοιως!”

[Martha and Mary]

38 Εγενετο δε εν[8] τω πορευεσθαι αυτους, και[9] αυτος εισηλθεν εις κωμην τινα. Γυνη δε τις ονοματι Μαρθα ὑπεδεξατο αυτον εις τον οικον αυτης.[10] 39 Και τηδε ἦν αδελφη καλουμενη Μαρια,[11] ἣ[12] και παρακαθισασα[13] παρα[14] τους ποδας του Ιησου[15] ηκουεν των λογων[16] αυτου. 40 ‘Η δε Μαρθα περιεσπατο περι πολλην διακονιαν· επιστασα δε ειπεν: “Κυριε, ου μελει σοι ὁτι ἡ αδελφη μου μονην με κατελιπεν[17] διακονειν? Ειπε ουν αυτη ἱνα μοι συναντιλαβηται!” 41 Αποκριθεις δε ὁ Ιησους ειπεν αυτη:[18] “Μαρθα, Μαρθα, μεριμνας και τυρβαζη[19] περι πολλα, 42 ἑνος δε εστιν χρεια. Μαρια[20] δε[21] την αγαθην μεριδα εξελεξατο, ἡτις ουκ αφαιρεθησεται απ’[22] αυτης.”

[A model prayer]

11.1 Και εγενετο εν τω ειναι αυτον εν τοπω τινι προσευχομενον, ὡς επαυσατο ειπεν τις των μαθητων αυτου προς αυτον, “Κυριε, διδαξον ἡμας προσευχεσθαι, καθως και Ιωαννης εδιδαξεν τους μαθητας αυτου”. 2 Ειπεν δε αυτοις: “‘Οταν προσευχησθε[23] λεγετε: Πατερ ἡμων ὁ εν τοις ουρανοις,[24] ἁγιασθητω το ονομα σου. Ελθετω ἡ βασιλεια σου· γενηθητω το θελημα σου, ὡς εν ουρανω[25] και επι της γης.[26] 3 Τον αρτον ἡμων τον επιουσιον διδου ἡμιν το καθ’ ἡμεραν· 4 και αφες ἡμιν τας ἁμαρτιας ἡμων, και γαρ αυτοι αφιεμεν[27]

---

[1] αυτον *rell* || --- [6%] CP

[2] εξελθων **f**^{35} A(C)W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$אB,D [3.5%] NU

[3] δυο δηναρια εδωκεν **f**^{35} אA,C [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 $P^{45,75}$B,NU || ~ 213 D

[4] αυτω **f**^{35} אA,C,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$B,D [3%] NU

[5] ουν **f**^{35} A,C(D)W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$אB [1.5%] NU

[6] πλησιον δοκει σοι **f**^{35} P^{75}אA,B,C,W [94%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ 231 P^{45}D [6%] TR

[7] ουν **f**^{35} A,W [91%] CP,HF,RP,TR,OC || δε $P^{45,75}$אB,C,D [9%] NU

[8] εγενετο δε εν **f**^{35} A,C,D,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 32 $P^{45,75}$אB [1.5%] NU

[9] και **f**^{35} A,C,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{(45)75}$אB(D) [1%] NU

[10] εις τον οικον αυτης **f**^{35} A,D,W (99.2%) CP,HF,RP,TR,OC || 1 την οικιαν אC (0.4%) || --- $P^{45,75}$B,UN || three other variants (0.2%)

[11] μαρια **f**^{35} P^{45}A,B,D [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μαριαμ P^{75}אC,W [1.5%] NU

[12] η **f**^{35} A,B,C,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- $P^{45,75}$א [0.5%]

[13] παρακαθισασα **f**^{35} P^{45}D(W) [73%] CP,HF,RP,TR,OC || παρακαθησασα [26.5%] || παρακαθεσθεισα P^{75}(א)A,B,C [0.5%] NU

[14] παρα **f**^{35} P^{45}A,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || προς P^{75}אB,C [0.5%] NU

[15] ιησου **f**^{35} $P^{45,75}$A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || κυριου אB,C,D [1%] NU

[16] των λογων **f**^{35} [37%] CP || τον λογον $P^{45,75}$אA,B,C(D)W [63%] HF,RP,TR,OC,NU

[17] κατελιπεν **f**^{35} $P^{45,75}$א(D) [70%] CP,TR,OC,NU || κατελειπεν A,B,C [30%] HF,RP || ενκατελιψεν W

[18] ο ιησους ειπεν αυτη **f**^{35} D [40%] CP || ~ 3412 AC,W [59%] HF,RP,TR,OC || ~ 341 κυριος P^{75}אB [1%] NU || 1 κυριος 34 P^{45}

[19] τυρβαζη **f**^{35} A [89%] CP,HF,RP,TR,OC || τυρβαζει [10%] || θορυβαζη $P^{45,75}$אB,C(D)W [1%] NU

[20] μαρια **f**^{35} אA,C,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μαριαμ P^{75}B [0.5%] NU

[21] δε **f**^{35} A,C,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || γαρ P^{75}אB [6%] NU || --- D

[22] απ **f**^{35} P^{75}A,C,W [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D [0.4%] NU

[23] προσευχησθε *rell* || προσευχεσθε P^{75}A [10%] || προσευχεσθαι C,W [5%]

[24] ημων ο εν τοις ουρανοις **f**^{35} A,C,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB [1%] NU

[25] γενηθητω το θελημα σου ως εν ουνανω **f**^{35} אA,C,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}B [1%] NU

[26] και επι της γης **f**^{35} [92%] CP,HF,RP,TR,OC || 124 (א)A,C,D,W [7%] || --- P^{75}B [1%] NU

[27] αφιεμεν **f**^{35} א [74%] CP,HF,RP,TR,OC || αφιομεν P^{75}A,C [21%] NU || αφειομεν B,D,W [0.5%] || αφιωμεν [4%] || four other variants

παντι[1] οφειλοντι ἡμιν. Και, μη εισενεγκης ἡμας εις πειρασμον, αλλα ῥυσαι ἡμας απο του
πονηρου."[2]

[A request at midnight]

5 Και ειπεν προς αυτους: "Τίς εξ ὑμων ἑξει φιλον και πορευσεται προς αυτον
μεσονυκτιου και ειπη[3] αυτω, 'Φιλε, χρησον μοι τρεις αρτους, 6 επειδη φιλος[4] παρεγενετο
εξ ὁδου προς με, και ουκ εχω ὃ παραθησω αυτω'· 7 κακεινος εσωθεν αποκριθεις ειπη, 'Μη
μοι κοπους παρεχε· ηδη ἡ θυρα κεκλεισται, και τα παιδια μου μετ' εμου εις την κοιτην
εισιν· ου δυναμαι αναστας δουναι σοι'? 8 Λεγω ὑμιν, ει και ου δωσει αυτω αναστας δια
το ειναι αυτου φιλον,[5] δια γε την αναιδειαν αυτου εγερθεις δωσει αυτω ὁσον[6] χρηζει.

9 "Καγω ὑμιν λεγω: αιτειτε, και δοθησεται ὑμιν· ζητειτε, και εὑρησετε· κρουετε,
και ανοιγησεται[7] ὑμιν. 10 Πας γαρ ὁ αιτων λαμβανει, και ὁ ζητων εὑρισκει, και τω
κρουοντι ανοιγησεται.[8] 11 Τίνα δε[9] ὑμων τον πατερα αιτησει ὁ υἱος αρτον, μη λιθον
επιδωσει[10] αυτω?[11] Ἠ και[12] ιχθυν, μη[13] αντι ιχθυος οφιν επιδωσει αυτω?[14] 12 Ἠ και εαν[15]
αιτηση[16] ωον, μη[17] επιδωσει αυτω σκορπιον? 13 Ει ουν ὑμεις, πονηροι ὑπαρχοντες,[18,19]
οιδατε δοματα αγαθα[20] διδοναι τοις τεκνοις ὑμων, ποσω μαλλον ὁ Πατηρ ὁ εξ ουρανου[21]
δωσει Πνευμα Ἁγιον[22] τοις αιτουσιν αυτον!"

[A divided house]

14 Και ἠν εκβαλλων δαιμονιον, και αυτο ἠν[23] κωφον. Εγενετο δε, του δαιμονιου
εξελθοντος, ελαλησεν ὁ κωφος! Και εθαυμασαν[24] οἱ οχλοι. 15 Τινες δε εξ αυτων ειπον, "Εν
Βεελζεβουλ,[25] αρχοντι των δαιμονιων, εκβαλλει τα δαιμονια".[26] 16 Ἑτεροι δε πειραζοντες,
σημειον παρ' αυτου εζητουν εξ ουρανου.[27]

---

[1] παντι *rell* || 1 τω [8%] OC

[2] αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου **f**^{35} A,C,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB [1%] NU

[3] ειπη *rell* || ερει A,D,W [22%] OC

[4] φιλος **f**^{35} C [70%] CP,HF,RP || 1 μου P^{75}אA,B,W [30%] TR,OC,NU || μοι D

[5] αυτου φιλον **f**^{35} [92.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 $P^{45,75}$אB,C [2.5%] NU || 1 φιλος W [1%] || αυτον 2 A,D [4%]

[6] οσον **f**^{35} (D) [87%] CP,HF,RP || οσων $P^{45,75}$אA,B,C,W [13%] TR,OC,NU

[7] ανοιγησεται **f**^{35} P^{75}אA,B,C [60%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ανοιχθησεται D,W [40%]

[8] ανοιγησεται **f**^{35} C [50%] CP,HF,RP,TR[NU] [ανυγησεται (א)P^{45}] || ανοιχθησεται A(W) [50%] OC || ανοιγεται P^{75}B,D

[9] δε **f**^{35} [78%] CP,HF,RP,TR || 1 εξ $P^{(45)75}$אA,B,C,D,W [22%] OC,NU

[10] επιδωσει *rell* || δωσει CP

[11] αρτον μη λιθον επιδωσει αυτω **f**^{35} אA,C(D)W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$B [0.2%] NU

[12] η και **f**^{35} A(C)D,W [88%] CP,HF,RP,OC || ει 2 [10%] TR || 1 א [2%] || --- $P^{45,75}$B [0.2%] NU

[13] μη **f**^{35} אA,C,D,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || και $P^{45,75}$B,NU

[14] επιδωσει αυτω **f**^{35} P^{45}אA,C,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}B,D [0.5%] NU

[15] εαν **f**^{35} P^{45}(C)(D) [92.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αν A,W [6%] || --- P^{75}אB [1.5%] NU

[16] αιτηση **f**^{35} (P^{45})W [90%] CP,HF,RP,TR,OC || αιτησει P^{75}אA,B(C)(D) [10%] NU

[17] μη **f**^{35} אA(C)(D)W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$B [1%] NU

[18] υπαρχοντες *rell* || οντες אD [15%]

[19] πονηροι υπαρχοντες *rell* || ~ 21 OC

[20] δοματα αγαθα **f**^{35} P^{75}אA,B,C,D,W [97%] HF,RP,OC,NU || ~ 21 P^{45} [3%] CP,TR

[21] ο εξ ουρανου **f**^{35} A,B(C)D,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || 23 P^{75}א [2%] || 1 ουρανιος P^{45}

[22] αγιον *rell* || αγαθον P^{45} [1.5%] OC

[23] και ουτο ην **f**^{35} C,W (93.9%) CP,HF,RP,TR,OC[NU] || 1 αυτω 3 (3.9%) || 1 αυτον 3 (0.2%) || --- $P^{45,75}$אA,B (1.6%) || six other variants D (0.4%)

[24] εθαυμασαν *rell* || εθαυμαζον [1%] OC

[25] βεελζεβουλ **f**^{35} D,N [82%] CP,HF,RP,TR || 1 τω $P^{45,75}$אB,C,W [18%] OC,NU || 1 των A

[26] δαιμονια *rell* || 1 ο δε (και 9%) αποκριθεις ειπεν (-1234 3%) πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλλειν (εκβαλειν D 1%) A(D) [22%]

[27] παρ αυτου εζητουν (επεζητουν 4%) εξ ουρανου **f**^{35} N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 45312 $P^{45,75}$אA,B,C,D [2.5%] NU || at least eight further variants [1.5%]

17 Αυτος δε, ειδως αυτων τα διανοηματα,[1] ειπεν αυτοις: "Πασα βασιλεια εφ' ἑαυτην
διαμερισθεισα[2] ερημουται, και οικος επι[3] οικον πιπτει. 18 Ει δε και ὁ Σατανας εφ' ἑαυτον
διεμερισθη,[4] πως σταθησεται ἡ βασιλεια αυτου?—ὁτι λεγετε εν Βεελζεβουλ εκβαλλειν με[5]
τα δαιμονια! 19 Ει δε εγω εν Βεελζεβουλ εκβαλλω τα δαιμονια, οἱ υἱοι ὑμων εν τίνι εκ-
βαλλουσιν?[6] Δια τουτο κριται αυτοι ὑμων εσονται.[7] 20 Ει δε εν δακτυλω Θεου[8] εκβαλλω
τα δαιμονια, αρα εφθασεν εφ' ὑμας ἡ βασιλεια του Θεου.

21 "'Ὁταν ὁ ισχυρος, καθωπλισμενος, φυλασση[9] την ἑαυτου αυλην, εν ειρηνη εστιν
τα υπαρχοντα αυτου. 22 Επαν δε ὁ[10] ισχυροτερος αυτου επελθων, νικηση[11] αυτον, την πανο-
πλιαν αυτου αιρει εφ' ᾗ επεποιθει, και τα σκυλα αυτου διαδιδωσιν.

23 "'Ὁ μη ων μετ' εμου κατ' εμου εστιν, και ὁ μη συναγων μετ' εμου σκορπιζει.

[An empty house]

24 "'Ὁταν το ακαθαρτον πνευμα εξελθη απο του ανθρωπου, διερχεται δι' ανυδρων
τοπων ζητουν αναπαυσιν· και μη εὑρισκον[12] λεγει, 'Ὑποστρεψω εις τον οικον μου ὁθεν
εξηλθον'. 25 Και ελθον[13] εὑρισκει σεσαρωμενον και κεκοσμημενον. 26 Τοτε πορευεται και
παραλαμβανει ἑπτα ἑτερα πνευματα, πονηροτερα ἑαυτου,[14] και ελθοντα[15] κατοικει εκει· και
γινεται τα εσχατα του ανθρωπου εκεινου χειρονα των πρωτων."

[True blessedness]

27 Εγενετο δε,[16] εν τω λεγειν αυτον ταυτα, επαρασα τις γυνη φωνην[17] εκ του οχλου
ειπεν αυτω, "Μακαρια ἡ κοιλια ἡ βαστασασα σε, και μαστοι οὓς εθηλασας!" 28 Αυτος δε
ειπεν, "Μενουν γε,[18] μακαριοι οἱ ακουοντες τον λογον του Θεου και φυλασσοντες αυτον!"[19]

[Jonah is a sign]

29 Των δε οχλων επαθροιζομενων, ηρξατο λεγειν: "'Ἡ γενεα αὑτη[20] πονηρα εστιν.
Σημειον επιζητει,[21] και σημειον ου δοθησεται αυτη ει μη το σημειον Ιωνα του προφητου.[22]
30 Καθως γαρ εγενετο Ιωνας σημειον τοις Νινευιταις,[23] οὑτως εσται και ὁ Υἱος του
Ανθρωπου τη γενεα ταυτη.[24] 31 Βασιλισσα νοτου εγερθησεται εν τη κρισει μετα των ανδρων
της γενεας ταυτης, και κατακρινει αυτους, ὁτι ηλθεν εκ των περατων της γης ακουσαι την

---

[1] αυτων τα διανοηματα **f^{35}** P^{75}ℵB,C,D,N,W [92%] HF,RP,TR,OC,NU || ~ 231 P^{45}A [8%] CP
[2] διαμερισθεισα **f^{35}** P^{75}(ℵA)B(D) [80%] HF,RP,TR,OC,NU || μερισθεισα (P^{45})C,N,W [20%] CP
[3] επι *rell* || επ C,D [17%]
[4] διεμερισθη **f^{35}** P^{75}A,B,D,N [81%] HF,RP,TR,OC,NU || εμερισθη P^{45}ℵC,W [19%] CP
[5] εκβαλλειν με *rell* || ~ 21 OC
[6] εκβαλλουσιν *rell* || εκβαλουσιν N,W [17%] OC || εκβαλλωσιν [3.5%]
[7] κριται αυτοι υμων εσονται **f^{35}** [18%] || ~ 2134 A,C,W [30%] OC || ~ 1324 [52%] CP,HF,RP,TR || ~ 2314 P^{75}B,D,NU || ~ 2143 ℵ || ~ 2341 N || ~ 2431 P^{45}
[8] θεου **f^{35}** P^{45}ℵA,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 εγω P^{75}B,C(D,N) [6%] [NU]
[9] φυλασση *rell* || φυλασσει D [20%]
[10] ο **f^{35}** A,C,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,D [1.5%] NU
[11] νικηση *rell* || νικησει W [18%]
[12] ευρισκον **f^{35}** ℵA,C,D(W) [70%] HF,RP,TR,OC || ευρισκων P^{45} [27%] CP || 1 τοτε P^{75}B [3%] [NU]
[13] ελθον **f^{35}** P^{75}ℵA,B,W [62%] HF,RP,TR,OC,NU || ελθων P^{45}C,D [38%] CP
[14] επτα ετερα πνευματα πονηροτερα εαυτου **f^{35}** A,C(D)W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 23451 P^{75}ℵB [1.5%] NU
[15] ελθοντα **f^{35}** [70%] HF,RP || εισελθοντα P^{75}ℵA,B,C,D,W [30%] CP,TR,OC,NU
[16] εγενετο δε *rell* || ~ και 1 CP
[17] γυνη φωνην **f^{35}** A,C(D)W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}ℵB [0.3%] NU
[18] γε **f^{35}** C,D [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,W [5%] NU
[19] αυτον **f^{35}** [82%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}A,B,C,D,W [18%] NU || τον λογον του θεου ℵ
[20] αυτη **f^{35}** C,W [93.5%] CP,HF,RP,TR || 1 γενεα P^{75}ℵA,B,D [6.5%] OC,NU
[21] επιζητει **f^{35}** C,D,W [95%] CP,HF,RP,TR || ζητει $P^{45v,75}$ℵA,B [5%] OC,NU
[22] του προφητου **f^{35}** A,C,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,D [1%] NU
[23] σημειον τοις νινευιταις **f^{35}** (P^{45v})A(D)(W) [86%] CP,HF,RP,TR,OC || 12 νηνευιταις [12%] || ~ 231 C [1.5%] NU || ~ 2 νινευειταις 1 P^{75}ℵB
[24] ταυτη *rell* || 1 σημειον [1.5%] OC

σοφιαν Σολομωνος,[1] και ιδου, πλειον Σολομωνος[2] ὡδε. 32 Ανδρες Νινευι[3] αναστησονται
εν τη κρισει μετα της γενεας ταυτης, και κατακρινουσιν αυτην, ὁτι μετενοησαν εις το
κηρυγμα Ιωνα, και ιδου, πλειον Ιωνα ὡδε.

[Light inside the body]

33 “Ουδεις δε[4] λυχνον ἁψας, εις κρυπτην[5] τιθησιν ουδε ὑπο τον μοδιον,[6] αλλ’ επι
την λυχνιαν, ἱνα οἱ εισπορευομενοι το φεγγος[7] βλεπωσιν. 34 Ὁ λυχνος του σωματος εστιν
ὁ οφθαλμος.[8] Ὁταν ουν[9] ὁ οφθαλμος σου ἁπλους ᾖ,[10] ὁλον το σωμα σου φωτεινον[11] εστιν.[12]
Επαν δε πονηρος ᾖ, και το σωμα σου σκοτεινον.[13] 35 Σκοπει ουν μη το φως το εν σοι
σκοτος εστιν. 36 Ει ουν το σωμα σου ὁλον φωτεινον, μη εχον τι μερος[14] σκοτεινον, εσται
φωτεινον ὁλον, ὡς ὁταν ὁ λυχνος τη αστραπη φωτιζη σε.”

[Jesus derides scribes and Pharisees]

37 Εν δε τω λαλησαι,[15] ηρωτα[16] αυτον Φαρισαιος τις[17] ὁπως αριστηση παρ’ αυτω.
Εισελθων δε ανεπεσεν. 38 Ὁ δε Φαρισαιος, ιδων, εθαυμασεν ὁτι ου πρωτον εβαπτισθη προ
του αριστου. 39 Ειπεν δε ὁ Κυριος προς αυτον: “Νυν ὑμεις οἱ Φαρισαιοι το εξωθεν του
ποτηριου και του πινακος καθαριζετε, το δε εσωθεν ὑμων γεμει ἁρπαγης και πονηριας.
40 Αφρονες! Ουχ ὁ ποιησας το εξωθεν και το εσωθεν εποιησεν? 41 Πλην, τα ενοντα δοτε
ελεημοσυνην· και ιδου, παντα[18] καθαρα ὑμιν εστιν.[19]

42 “Αλλ’[20] ουαι ὑμιν τοις Φαρισαιοις! Ὁτι αποδεκατουτε το ἡδυοσμον και το
πηγανον και παν λαχανον, και παρερχεσθε την κρισιν και την αγαπην του θεου. Ταυτα[21]
εδει ποιησαι, κακεινα μη αφιεναι.[22] 43 Ουαι ὑμιν τοις Φαρισαιοις! Ὁτι αγαπατε την πρω-
τοκαθεδριαν εν ταις συναγωγαις, και τους ασπασμους εν ταις αγοραις. 44 Ουαι ὑμιν,
γραμματεις και Φαρισαιοι, ὑποκριται![23] Ὁτι εστε ὡς τα μνημεια τα αδηλα, και οἱ ανθρω-
ποι[24] περιπατουντες επανω ουκ οιδασιν.”

[Jesus derides lawyers]

45 Αποκριθεις δε τις των νομικων λεγει αυτω, “Διδασκαλε, ταυτα λεγων και ἡμας
ὑβριζεις!” 46 Ὁ δε ειπεν: “Και ὑμιν τοις νομικοις ουαι! Ὁτι φορτιζετε τους ανθρωπους
φορτια δυσβαστακτα, και αυτοι ἑνι των δακτυλων ὑμων ου προσψαυετε τοις φορτιοις.

---

[1] σολομωνος $\mathbf{f}^{35}$ $P^{45,75}$ℵA,B,D [72%] CP,HF,RP,NU || σολομονος [8%] || σολομωντος C,W [19%] TR,OC || five other spellings [1%]

[2] σολομωνος $\mathbf{f}^{35}$ $P^{45,75}$ℵA,B,D,W [70%] CP,HF,RP,NU || σολομονος [10%] || σολομωντος C [20%] TR,OC || three other spellings [0.5%]

[3] νινευι $\mathbf{f}^{35}$ [32%] CP,RP,TR,OC || νινευη [16%] HF || νηνευι [2%] || νινευιται A,C [35%] NU || νηνευιται [6%] || νινευηται [3.5%] || νινευειται $P^{45,75}$ℵB,W || seven other spellings [5%] (D omits verse)

[4] δε $\mathbf{f}^{35}$ A,W [88%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,C,D [12%] NU

[5] κρυπτην $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}ℵA,B,C,D,W [85%] CP,HF,RP,OC,NU || κρυπτον P^{45} [15%] TR

[6] ουδε υπο τον μοδιον $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,B,C,D,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- $P^{45,75}$ [2.5%]

[7] φεγγος $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}A,W [90%] CP,HF,RP,TR,OC || φως P^{75}ℵB,C,D [10%] NU

[8] οφθαλμος $\mathbf{f}^{35}$ [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 σου $P^{45,75}$ℵA,B,C,D,W [2%] NU

[9] ουν $\mathbf{f}^{35}$ A,C [94%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,D,W [6%] NU

[10] η $\mathbf{f}^{35}$ C,D [35%] CP || 1 και $P^{45,75}$ℵA,B,W [65%] HF,RP,TR,OC,NU

[11] φωτεινον *rell* || φωτινον P^{75}ℵA,C,D,W [18%]

[12] εστιν *rell* || εσται P^{45} [15%]

[13] σκοτεινον *rell* || 1 εστιν D [4.5%] || 1 εσται P^{45} [24%]

[14] τι μερος $\mathbf{f}^{35}$ ℵ [81%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}A,B,W [17%] NU || 2 C [1.5%] || ~ μελος 1 P^{45} (D omits verse)

[15] λαλησαι *rell* || 1 αυτον ταυτα [6.5%] OC || 1 αυτον A [1%]

[16] ηρωτα $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}C [93%] CP,HF,RP,TR,OC || ερωτα P^{75}ℵA,B,W [7%] NU || --- D

[17] τις $\mathbf{f}^{35}$ A,C(D)W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB [2%] NU

[18] παντα *rell* || απαντα P^{75} [3%] OC

[19] εστιν *rell* || εσται P^{45} [7.5%] OC

[20] αλλ $\mathbf{f}^{35}$ A,C [65%] CP,HF,RP,TR,OC || αλλα $P^{45,75}$ℵB,D,W [35%] NU

[21] ταυτα $\mathbf{f}^{35}$ ℵA(D)W [85%] CP,HF,RP,TR || 1 δε $P^{45,75}$B,C [15%] OC,NU

[22] αφιεναι $\mathbf{f}^{35}$ C,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || αφειναι P^{45}ℵ [1.5%] || παρειναι P^{75}B [1%] NU || παραφιεναι A || --- (D)

[23] γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται $\mathbf{f}^{35}$ A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,C [1%] NU || 123 D

[24] ανθρωποι $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}A(D)W [95%] CP,HF,RP,OC || 1 οι ℵB,C [5%] TR[NU]

47 Ουαι ὑμιν! Ὁτι οικοδομειτε τα μνημεια των προφητων, οἱ δε πατερες ὑμων απεκτειναν αυτους. 48 Αρα μαρτυρειτε[1] και συνευδοκειτε τοις εργοις των πατερων ὑμων· ὁτι αυτοι μεν απεκτειναν αυτους, ὑμεις δε οικοδομειτε αυτων τα μνημεια.[2] 49 Δια τουτο και 'ἡ σοφια του Θεου' ειπεν: 'Αποστελω εις αυτους προφητας και αποστολους, και εξ αυτων αποκτενουσιν και εκδιωξουσιν',[3] 50 ἱνα εκζητηθη το αἱμα παντων των προφητων το εκχυνομενον[4] απο καταβολης κοσμου απο της γενεας ταυτης, 51 απο του[5] αἱματος Αβελ[6] ἑως του[7] αἱματος Ζαχαριου, του απολομενου μεταξυ του θυσιαστηριου και του οικου. Ναι, λεγω ὑμιν, εκζητηθησεται απο της γενεας ταυτης! 52 Ουαι ὑμιν τοις νομικοις! Ὁτι ηρατε την κλειδα της γνωσεως· αυτοι ουκ εισηλθετε,[8] και τους εισερχομενους εκωλυσατε!"

53 Λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους,[9] ηρξαντο οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι δεινως συνεχειν[10] και αποστοματιζειν[11] αυτον περι πλειονων, 54 ενεδρευοντες αυτον, ζητουντες[12] θηρευσαι τι εκ του στοματος αυτου, ἱνα κατηγορησωσιν αυτου.[13]

[Beware of hypocrisy]

12.1 Εν οἷς επισυναχθεισων των μυριαδων του οχλου, ὡστε[14] καταπατειν αλληλους, ηρξατο λεγειν προς τους μαθητας αυτου πρωτον: "Προσεχετε ἑαυτοις απο της ζυμης των Φαρισαιων, ἡτις εστιν ὑποκρισις.[15] 2 Ουδεν δε συγκεκαλυμμενον εστιν ὃ ουκ αποκαλυφθησεται, και κρυπτον ὃ ου γνωσθησεται. 3 Ανθ' ὧν ὁσα εν τη σκοτια ειπατε εν τω φωτι ακουσθησεται, και ὃ προς το ους ελαλησατε εν τοις ταμειοις[16] κηρυχθησεται επι των δωματων.

[Don't fear assassins]

4 "Λεγω δε ὑμιν, τοις φιλοις μου: μη φοβηθητε απο των αποκτενοντων[17] το σωμα και μετα ταυτα μη εχοντων περισσοτερον[18] τι ποιησαι. 5 Ὑποδειξω δε ὑμιν τίνα φοβηθητε—φοβηθητε τον μετα το αποκτειναι εξουσιαν εχοντα[19] εμβαλειν εις την Γενναν· ναι, λεγω ὑμιν, τουτον φοβηθητε! 6 Ουχι πεντε στρουθια πωλειται[20] ασσαριων δυο? Και ἑν εξ αυτων ουκ εστιν επιλελησμενον ενωπιον του Θεου. 7 Αλλα και αἱ τριχες της κεφαλης ὑμων πασαι ηριθμηνται! Μη ουν[21] φοβεισθε· πολλω[22] στρουθιων διαφερετε![23]

[You confess Christ, He'll confess you]

---

[1] μαρτυρειτε $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}A,C,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μαρτυρες εστε אB [0.5%] NU

[2] αυτων τα μνημεια $\mathbf{f}^{35}$ A,C,W (96.4%) CP,HF,RP,TR,OC || 12 μνηματα (0.3%) || ~ 231 (1%) || ~ 213 (0.3%) || ~ τους ταφους 1 (1.1%) || --- P^{75}אB,D (0.6%) NU || two other variants (0.2%)

[3] εκδιωξουσιν $\mathbf{f}^{35}$ A,D,W [87%] CP,HF,RP,TR,OC || διωξουσιν P^{75}אB,C [13%] NU

[4] εκχυνομενον $\mathbf{f}^{35}$ P^{75} [94%] CP,HF,RP,TR,OC || εκχυννομενον אA,C,D,W [5%] || εκκεχυμενον P^{45v}B [1%] NU

[5] του $\mathbf{f}^{35}$ A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$אB,C,D [1%] NU

[6] αβελ *rell* || 1 του δικαιου [22%]

[7] του $\mathbf{f}^{35}$ A,C,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,D [2.5%] NU

[8] εισηλθετε $\mathbf{f}^{35}$ [92%] CP,HF,RP,TR,OC || εισηλθατε $P^{45,75}$אA,B,C,D,W [8%] NU

[9] λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους $\mathbf{f}^{35}$ A(D)W [98%] CP,HF,RP,TR || ~ 123564 [1%] OC || κακειθεν εξελθοντος (εξελθοντες P^{75}) αυτου $P^{45v(75)}$אB,C [1%] NU

[10] συνεχειν $\mathbf{f}^{35}$ [26%] CP || ενεχειν P^{75}אA,B,W [70%] HF,RP,TR,OC,NU || εχειν P^{45}D [2.5%] || επεχειν C || --- [1%]

[11] αποστοματιζειν *rell* || αποστομιζειν [15%]

[12] αυτον ζητουντες $\mathbf{f}^{35}$ A,C,W [90%] CP,HF,RP,OC || αυτω 2 [3%] || 1 και 2 [6%] TR || 1 $P^{45,75}$B [1%] NU || 2 (D) || --- א

[13] ινα κατηγορησωσιν αυτου $\mathbf{f}^{35}$ C [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 κατηγορησουσιν 3 A,W [2%] || 1 ευρωσιν κατηγορησαι 3 D || --- $P^{45,75}$אB [1.5%] NU

[14] ωστε *rell* || ως [1%] OC

[15] των φαρισαιων ητις εστιν υποκρισις $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}אA,C,D,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 34512 P^{75}B [0.3%] NU

[16] ταμειοις *rell* || ταμιειοις [14%] CP || ταμιοις אA,W [5%]

[17] αποκτενοντων $\mathbf{f}^{35}$ D,W [68%] CP,HF,RP || αποκτεννοντων אA [23%] OC || αποκτεινοντων $P^{45,75}$B [9%] TR,NU

[18] περισσοτερον *rell* || περισσον A,D [10%]

[19] εξουσιαν εχοντα $\mathbf{f}^{35}$ P^{45} [83%] CP,HF,RP,TR || ~ 21 P^{75}אA,B,D,W [17%] OC,NU

[20] πωλειται $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}D,W [94.5%] CP,HF,RP,TR,OC || πωλειτε A [4%] || πωλουνται P^{75}אB [1.5%] NU

[21] ουν $\mathbf{f}^{35}$ אA,D,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$B [1%] NU

[22] πολλω $\mathbf{f}^{35}$ [15%] CP || πολλων $P^{45,75}$אA,B(D)Q,W [85%] HF,RP,TR,OC,NU

[23] διαφερετε $\mathbf{f}^{35}$ $P^{45,75}$אA,B,Q,W [84%] HF,RP,TR,OC,NU || 1 υμεις D [16%] CP

8 "Λεγω δε ὑμιν, πας ὃς αν ὁμολογηση εν εμοι εμπροσθεν των ανθρωπων, και ὁ
Υἱος του Ανθρωπου ὁμολογησει εν αυτω[1] εμπροσθεν των αγγελων του Θεου. 9 Ὁ δε αρνη-
σαμενος με ενωπιον των ανθρωπων απαρνηθησεται ενωπιον των αγγελων του Θεου. 10 Και
πας ὃς ερει λογον εις τον Υἱον του Ανθρωπου, αφεθησεται αυτω· τω δε εις το Ἁγιον
Πνευμα βλασφημησαντι ουκ αφεθησεται. 11 Ὁταν δε προσφερωσιν[2] ὑμας επι τας συναγωγας
και τας αρχας και τας εξουσιας, μη μεριμνατε[3] πως ἠ τί απολογησεσθε,[4] ἠ τί ειπητε. 12 Το
γαρ Ἁγιον Πνευμα διδαξει ὑμας εν αυτη τη ὡρα ἃ δει ειπειν."

[Beware of materialism]

13 Ειπεν δε τις αυτω εκ του οχλου,[5] "Διδασκαλε, ειπε τω αδελφω μου μερισασθαι
μετ' εμου την κληρονομιαν".[6] 14 Ὁ δε ειπεν αυτω, "Ανθρωπε, τίς με κατεστησεν δικαστην
ἠ μεριστην[7] εφ' ὑμας?" 15 Ειπεν δε προς αυτους, "'Ορατε και φυλασσεσθε απο της[8] πλεονε-
ξιας, ὁτι ουκ εν τω περισσευειν τινι ἡ ζωη αυτου[9] εστιν εκ των ὑπαρχοντων αυτου."[10]

[Parable of a rich fool]

16 Ειπεν δε παραβολην προς αυτους λεγων: "Ανθρωπου τινος πλουσιου ευφορησεν
ἡ χωρα. 17 Και διελογιζετο εν ἑαυτω λεγων, 'Τί ποιησω, ὁτι ουκ εχω που συναξω τους
καρπους μου?' 18 Και ειπεν: 'Τουτο ποιησω· καθελω μου τας αποθηκας και μειζονας οικοδο-
μησω, και συναξω εκει παντα τα γενηματα[11] μου[12] και τα αγαθα μου. 19 Και ερω τη ψυχη
μου: Ψυχη, εχεις πολλα αγαθα κειμενα εις ετη πολλα· αναπαυου, φαγε, πιε, ευφραινου!'
20 Ειπεν δε αυτω ὁ Θεος: 'Αφρον![13] Ταυτη τη νυκτι την ψυχην σου απαιτουσιν απο σου·
ἃ δε ἡτοιμασας, τίνι εσται?' 21 Οὑτως ὁ θησαυριζων ἑαυτω και μη εις Θεον πλουτων."[14]

[The mentality of the Kingdom]

22 Ειπεν δε προς τους μαθητας αυτου:[15] "Δια τουτο λεγω ὑμιν,[16] μη μεριμνατε τη
ψυχη ὑμων,[17] τί φαγητε· μηδε τω σωματι,[18] τί ενδυσεσθε.[19] 23 Ἡ[20] ψυχη πλειων[21] εστιν της
τροφης, και το σωμα του ενδυματος. 24 Κατανοησατε τους κορακας: ὁτι ου σπειρουσιν ουδε
θεριζουσιν, οἷς ουκ εστιν ταμειον[22] ουδε αποθηκη, και ὁ Θεος τρεφει αυτους. Ποσω μαλλον
ὑμεις διαφερετε των πετεινων! 25 Τίς δε εξ ὑμων μεριμνων δυναται προσθειναι επι την

---

[1] αυτω *rell* || εαυτω CP

[2] προσφερωσιν **f**^{35} A,Q,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || εισφερωσιν $P^{45(75)}$ℵB [3.5%] NU || προσφερουσιν [4.5%] || φερωσιν D

[3] μεριμνατε **f**^{35} A,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || μεριμνησητε ℵB,Q [6%] NU || προσμεριμνατε D || μεριμνη μη μεριμνησητε P^{75}

[4] απολογησεσθε **f**^{35} [35%] CP || απολογησησθε $P^{45v,75}$ℵA,B,D,N,Q [63%] HF,RP,TR,OC,NU || απολογησασθε [1.5%] || απολογησεσθαι W

[5] αυτω εκ του οχλου **f**^{35} A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 P^{75}ℵB,Q [1%] NU

[6] μετ εμου την κληρονομιαν *rell* || ~ 3412 [2%] OC

[7] δικαστην η μεριστην **f**^{35} A,N,Q,W (93.7%) CP,HF,RP,TR,OC || ~ 321 (1.5%) || κριτην 23 P^{75}ℵB (2.1%) NU || αρχοντα και 3 (1%) || αρχοντα και 1 (0.2%) || αρχοντα και 123 (0.7%) || 1 (0.7%) || κριτην D || four other variants (0.2%)

[8] της **f**^{35} [78%] CP,HF,RP,TR || πασης P^{75}ℵA,B,D,N,Q,W [22%] OC,NU

[9] αυτου **f**^{35} P^{75}ℵA,B,Q [60%] CP,TR,OC,NU || αυτω [40%] HF,RP || αυτων W || --- D,N

[10] αυτου **f**^{35} ℵA,N [88%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτω P^{75}B,D,Q [12%] NU || αυτων W

[11] τα γενηματα **f**^{35} ℵA,D,N,Q,W [91%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 γεννηματα [7%] some TRs || τον σιτον P^{75}(B) [2%] NU

[12] μου **f**^{35} P^{75}ℵA,D,N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- B [1%] NU

[13] αφρον **f**^{35} [70%] CP,HF,RP,OC || αφρων P^{75}ℵA,B,D,N,Q,W [30%] TR,NU

[14] πλουτων *rell* || 1 ταυτα λεγων εφωνει ο εχων ωτα ακουειν ακουετω [35%]

[15] αυτου **f**^{35} ℵA,D,Q,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}B [0.2%]

[16] λεγω υμιν **f**^{35} P^{75}ℵB,D [28%] OC,NU || ~ 21 A,Q,W [72%] CP,HF,RP,TR

[17] υμων **f**^{35} P^{45}(B) [94.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,Q,W [3.5%] NU || ημων [2%]

[18] σωματι *rell* || 1 υμων [8.5%] OC

[19] ενδυσεσθε **f**^{35} [25%] || ενδυσησθε $P^{45,75}$ℵA,B,D,Q [74%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ενδυσησθαι W [1%]

[20] η **f**^{35} P^{45}A,W [76%] CP,HF,RP,TR || 1 γαρ P^{75}ℵB,D,Q [17%] NU || ουχι 1 [7%] OC

[21] πλειων **f**^{35} [23%] || πλειον $P^{45,75}$ℵA,B,Q,W [77%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || πλεον D

[22] ταμειον *rell* || ταμιειον [25%]

ἡλικιαν αυτου[1] πηχυν ἑνα?[2] 26 Ει ουν ουτε[3] ελαχιστον δυνασθε, τί περι των λοιπων
μεριμνατε?

27 "Κατανοησατε τα κρινα, πως αυξανει: ου κοπια ουδε νηθει· λεγω[4] ὑμιν,[5] ουδε
Σολομων εν παση τη δοξη αυτου περιεβαλετο ὡς ἐν τουτων. 28 Ει δε τον χορτον εν τω
αγρω σημερον οντα[6] και αυριον εις κλιβανον βαλλομενον ὁ Θεος οὑτως αμφιεννυσιν,[7] ποσω
μαλλον ὑμας, ολιγοπιστοι! 29 Και ὑμεις μη ζητειτε τί φαγητε ἢ[8] τί πιητε, και μη μετεω
ριζεσθε. 30 Ταυτα γαρ παντα τα εθνη του κοσμου επιζητει,[9] ὑμων δε ὁ Πατηρ οιδεν ὁτι
χρηζετε τουτων. 31 Πλην ζητειτε την βασιλειαν του Θεου,[10] και ταυτα παντα[11] προσ-
τεθησεται ὑμιν.

32 "Μη φοβου, το μικρον ποιμνιον, ὁτι ευδοκησεν ὁ Πατηρ ὑμων δουναι ὑμιν την
βασιλειαν. 33 Πωλησατε τα ὑπαρχοντα ὑμων και δοτε ελεημοσυνην. Ποιησατε ἑαυτοις
βαλαντια[12] μη παλαιουμενα, θησαυρον ανεκλειπτον εν τοις ουρανοις, ὁπου κλεπτης ουκ
εγγιζει, ουδε σης διαφθειρει. 34 Ὁπου γαρ εστιν ὁ θησαυρος ὑμων, εκει και ἡ καρδια
ὑμων εσται.

[Watchfulness enjoined]

35 "Εστωσαν ὑμων αἱ οσφυες[13] περιεζωσμεναι και οἱ λυχνοι καιομενοι, 36 και
ὑμεις ὁμοιοι ανθρωποις προσδεχομενοις τον κυριον ἑαυτων,[14] ποτε αναλυσει[15] εκ των
γαμων, ἱνα ελθοντος και κρουσαντος ευθεως ανοιξωσιν αυτω. 37 Μακαριοι οἱ δουλοι
εκεινοι, οὓς ελθων ὁ κυριος εὑρησει γρηγορουντας. Αμην λεγω ὑμιν ὁτι περιζωσεται και
ανακλινει αυτους, και παρελθων διακονησει αυτοις. 38 Και εαν ελθη εν τη δευτερα φυλακη,
και[16] εν τη τριτη φυλακη ελθη, και εὑρη οὑτως, μακαριοι εισιν οἱ δουλοι εκεινοι.[17]
39 Τουτο δε γινωσκετε, ὁτι ει ηδει[18] ὁ οικοδεσποτης ποια ὡρα ὁ κλεπτης ερχεται,
εγρηγορησεν αν, και[19] ουκ αν[20] αφηκεν διορυγηναι[21] τον οικον αυτου. 40 Και ὑμεις ουν[22]
γινεσθε ἑτοιμοι, ὁτι ᾗ ὡρα ου δοκειτε ὁ Υἱος του Ανθρωπου ερχεται."

41 Ειπεν δε αυτω[23] ὁ Πετρος, "Κυριε, προς ἡμας την παραβολην ταυτην λεγεις, ἢ
και προς παντας?" 42 Ειπεν δε[24] ὁ Κυριος: "Τίς αρα εστιν ὁ πιστος οικονομος και[25]

---

1 προσθειναι (προσθηναι 38%) επι την ηλικιαν αυτου $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}ℵA,D,Q,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 23451 P^{75}B [0.2%] NU
2 ενα $\mathbf{f}^{35}$ A,Q,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,D,NU
3 ουτε $\mathbf{f}^{35}$ A,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ουδε $P^{45,75}$ℵB,Q [3.5%] NU || --- (D)
4 λεγω $\mathbf{f}^{35}$ P^{45} [20%] || 1 δε P^{75}ℵA,B,Q,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU
5 υμιν *rell* || 1 οτι ℵA,D [19%]
6 τον χορτον εν τω αγρω σημερον οντα $\mathbf{f}^{35}$ [68%] CP,HF,RP,TR || ~ 126347 [11%] || ~ 126357 A,W [8%] || ~ 123576 [2%] || ~ 351276 P^{75}ℵB [0.5%] NU || ~ 356127 P^{45} || 12 του αγρου 67 D [10%] OC || several other variants
7 αμφιεννυσιν $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αμφιεζει $P^{45,75}$D [0.5%] NU || αμφιαζει B
8 η $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}A,D,W [95%] CP,HF,RP,TR || και P^{45}ℵB,Q [5%] OC,NU
9 επιζητει $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}A,N,Q [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || επιζητουσιν P^{75}ℵB(W) [1.5%] NU || ζητει D
10 του θεου $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}A,N,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτου ℵB,D [0.5%] NU || --- P^{75}
11 παντα $\mathbf{f}^{35}$ A,D,N [72%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,Q(W) [28%] NU
12 βαλαντια $\mathbf{f}^{35}$ [72%] CP,HF,RP,TR || βαλλαντια $P^{45,75}$ℵA,B,D,N,Q,W [28%] OC,NU
13 υμων αι οσφυες *rell* || ~ 231 A,N,Q [16%] || 1 η 3 D
14 εαυτων *rell* || αυτων D,W [10%]
15 αναλυσει $\mathbf{f}^{35}$ [87%] CP,HF,TR,OC || αναλυση P^{75}ℵA,B,D,N,Q,W [13%] RP,NU
16 και εαν ελθη εν τη δευτερα φυλακη και $\mathbf{f}^{35}$ A,N,Q [97%] CP,HF,RP,TR,OC || 1235 εσπερινη 78 D || καν 456 καν P^{75}ℵB [1%] NU || 12 W || at least seven other variants
17 οι δουλοι εκεινοι $\mathbf{f}^{35}$ A,N,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 3 P^{75}B,D [0.3%] NU || --- ℵ
18 ηδει *rell* || ηδη N [16%] || two other variants
19 εγρηγορησεν αν και $\mathbf{f}^{35}$ A,B,N,Q,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵ(D)NU
20 αν *rell* || --- B,W [19%] CP
21 διορυγηναι $\mathbf{f}^{35}$ A,N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || διορυχθηναι P^{75}ℵB [1%] NU || --- (D)
22 ουν $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W (97.9%) CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,Q (1.6%) NU || omit vs 40 (0.4%) || δε D
23 αυτω $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,N,Q,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}B(D) [2%] NU
24 ειπεν δε $\mathbf{f}^{35}$ A,N,Q,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ και 1 P^{75}ℵB,D [2.5%] NU
25 και $\mathbf{f}^{35}$ ℵA [74%] CP,HF,RP,TR,OC || ο P^{75}B,D,N,Q,W [22%] NU || --- [4%]

φρονιμος, ὃν καταστησει ὁ κυριος επι της θεραπειας αυτου, του διδοναι εν καιρω το[1]
σιτομετριον? 43 Μακαριος ο δουλος εκεινος, ὃν ελθων ὁ κυριος αυτου εὑρησει ποιουντα
οὑτως.[2] 44 Αληθως λεγω ὑμιν ὁτι επι πασιν τοις ὑπαρχουσιν αυτου καταστησει αυτον.
45 Εαν δε ειπη ὁ δουλος εκεινος εν τη καρδια αυτου, ‘Χρονιζει ὁ κυριος μου ερχεσθαι’,[3]
και αρξηται τυπτειν τους παιδας και τας παιδισκας, εσθιειν τε και πινειν και μεθυσ-
κεσθαι, 46 ἡξει ὁ κυριος του δουλου εκεινου εν ἡμερα ᾗ ου προσδοκα, και εν ὡρα ᾗ ου
γινωσκει, και διχοτομησει αυτον και το μερος αυτου μετα των απιστων θησει.

47 “Ἐκεινος δε ὁ δουλος ὁ γνους το θελημα του κυριου αυτου,[4] και μη ἑτοιμασας
μηδε[5] ποιησας προς το θελημα αυτου, δαρησεται πολλας. 48 Ὁ δε μη γνους, ποιησας δε αξια
πληγων, δαρησεται ολιγας. Παντι δε ᾧ εδοθη πολυ, πολυ ζητηθησεται παρ’ αυτου· και ᾧ
παρεθεντο πολυ, περισσοτερον αιτησουσιν αυτον.

[Christ causes division]

49 “Πυρ ηλθον βαλειν εις[6] την γην, και τί θελω ει ηδη ανηφθη! 50 Βαπτισμα δε
εχω βαπτισθηναι, και πως συνεχομαι ἑως οὗ[7] τελεσθη! 51 Δοκειτε ὁτι ειρηνην παρεγε-
νομην δουναι εν τη γη? Ουχι, λεγω ὑμιν, αλλ’ ἡ διαμερισμον. 52 Εσονται γαρ απο του
νυν πεντε εν οικω ἑνι[8] διαμεμερισμενοι: τρεις επι δυσιν και δυο επι τρισιν. 53 Διαμερισ-
θησεται[9] πατηρ επι[10] υἱω και υἱος επι πατρι, μητηρ επι θυγατρι[11] και θυγατηρ επι μητρι,[12]
πενθερα επι την νυμφην αυτης και νυμφη επι την πενθεραν αυτης.”[13]

[Discern the time]

54 Ελεγεν δε και τοις οχλοις: “‘Ὁταν ιδητε την[14] νεφελην ανατελλουσαν απο[15]
δυσμων, ευθεως λεγετε,[16] ‘Ὀμβρος ερχεται’, και γινεται οὑτως. 55 Και ὁταν νοτον πνεοντα,
λεγετε ὁτι ‘Καυσων εσται’, και γινεται. 56 ‘Ὑποκριται! Το προσωπον του ουρανου και της
γης[17] οιδατε δοκιμαζειν, τον δε καιρον[18] τουτον πως ου δοκιμαζετε?[19] 57 Τί δε, και αφ’
ἑαυτων, ου κρινετε το δικαιον?

[Pay your debts on time!]

58 “‘Ὡς γαρ ὑπαγεις μετα του αντιδικου σου επ’ αρχοντα, εν τη ὁδω δος εργασιαν
απηλλαχθαι απ’ αυτου, μηποτε κατασυρη σε προς τον κριτην, και ὁ κριτης σε παραδω[20] τω

---

1 το f^{35} ℵA,N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}B,D [1%]

2 ποιουντα ουτως *rell* || ~21 $P^{45,75}$ℵ [2.5%] OC

3 ερχεσθαι *rell* || ελθειν [16%]

4 αυτου f^{35} $P^{45,75}$ℵB,D,W [47%] CP,NU || εαυτου A,N [53%] HF,RP,TR,OC

5 μηδε f^{35} A,N [95%] CP,HF,RP,TR,OC || η P^{75}ℵB [2.5%] NU || --- (P^{45}D)(W) [2.5%]

6 εις f^{35} P^{45}D [75%] CP,HF,RP,TR || επι P^{75}ℵA,B,N,W [25%] OC,NU

7 ου f^{35} [79%] CP,HF,RP,TR,OC || οτου $P^{45,75}$ℵA,B,D,N [21%] NU || --- W

8 οικω ενι f^{35} P^{45}A,N,W [98.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~21 P^{75}B,D [1.3%] NU || --- (ℵ)

9 διαμερισθησεται f^{35} A,N,W [97%] CP,HF,RP,TR || διαμερισθησονται $P^{45,75}$ℵB,D [3%] OC,NU

10 επι *rell* || εφ A,D [20%] TR

11 θυγατρι f^{35} A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || την θυγατερα $P^{45,75}$ [1.5%] NU || θυγατερα ℵB,D [0.5%]

12 μητρι f^{35} A,N [98%] CP,HF,RP,TR,OC || την μητερα $P^{45,75}$B,D [1.5%] NU || μητερα ℵ [0.5%] || --- (W)

13 αυτης f^{35} A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,D [1%] NU

14 την f^{35} P^{45} D,W [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}ℵA,B,N [4.5%]

15 απο f^{35} P^{45}A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || επι P^{75}ℵB [0.5%] NU

16 λεγετε f^{35} D [82%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 οτι $P^{45,75}$B [12%] NU || λεγεται W [5%] || λεγεται οτι ℵA,N [1%]

17 του ουρανου και της γης f^{35} $P^{45,75}$D,N [40%] CP,OC || ~45312 ℵA,B,W [60%] HF,RP,TR,NU

18 τον δε καιρον f^{35} ℵA,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~132 P^{75}B [0.2%] NU || πλην 13 P^{45}D [0.2%] || one other variant

19 ου δοκιμαζετε f^{35} P^{45}A(D) (94.7%) CP,HF,RP,TR,OC || 1 δοκιμαζεται N,W (3.9%) || 2 (0.4%) || ουκ οιδατε δοκιμαζειν P^{75}ℵB (0.8%) NU || three other readings (0.2%)

20 παραδω f^{35} N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || παραδωσει (P^{45})ℵA,B(D) [1.5%] NU || παραδοσει P^{75}

πρακτορι, και ὁ πρακτωρ βαλη[1] σε[2] εις φυλακην. 59 Λεγω σοι, ου μη εξελθης εκειθεν ἑως
οὗ[3] και το[4] εσχατον λεπτον αποδως."

[Repent or perish]

13.1 Παρησαν δε τινες εν αυτω τω καιρω απαγγελλοντες αυτω περι των Γαλιλαιων
ὧν το αἱμα Πιλατος εμιξεν μετα των θυσιων αυτων. 2 Και αποκριθεις ὁ Ιησους[5] ειπεν
αυτοις: "Δοκειτε ὁτι οἱ Γαλιλαιοι οὑτοι ἁμαρτωλοι παρα παντας τους Γαλιλαιους εγενοντο,
ὁτι τοιαυτα[6] πεπονθασιν? 3 Ουχι, λεγω υμιν· αλλ' εαν μη μετανοητε[7] παντες ὡσαυτως[8] απο-
λεισθε! 4 Ἠ εκεινοι οἱ δεκα και[9] οκτω εφ' οὓς επεσεν ὁ πυργος εν τω Σιλωαμ και απεκτει-
νεν αυτους· δοκειτε ὁτι οὑτοι[10] οφειλεται εγενοντο παρα παντας[11] ανθρωπους τους κατοι-
κουντας εν[12] Ἱερουσαλημ? 5 Ουχι, λεγω ὑμιν· αλλ' εαν μη μετανοητε[13] παντες ὁμοιως[14]
απολεισθε!"

[Parable of a barren fig tree]

6 Ελεγεν δε ταυτην την παραβολην: "Συκην ειχεν τις[15] εν τω αμπελωνι αυτου
πεφυτευμενην,[16] και ηλθεν ζητων καρπον[17] εν αυτη και ουχ εὑρεν. 7 Ειπεν δε προς τον
αμπελουργον: 'Ιδου, τρια ετη[18] ερχομαι ζητων καρπον εν τη συκη ταυτη και ουχ εὑρισκω.
Εκκοψον[19] αυτην· ἱνατί και την γην καταργει?'[20] 8 Ὁ δε αποκριθεις λεγει[21] αυτω, 'Κυριε,
αφες αυτην και τουτο το ετος, ἑως ὁτου σκαψω περι αυτην και βαλω κοπρια,[22] 9 καν μεν
ποιηση[23] καρπον—ει δε μηγε, εις το μελλον[24] εκκοψεις[25] αυτην'."

[Jesus heals a woman bound by Satan]

10 Ἦν δε διδασκων εν μια των συναγωγων εν τοις σαββασιν. 11 Και ιδου, γυνη
ἦν[26] πνευμα εχουσα ασθενειας[27] ετη δεκα και[28] οκτω—και ἦν συγκυπτουσα και μη δυνα-
μενη ανακυψαι εις το παντελες. 12 Ιδων δε αυτην ὁ Ιησους προσεφωνησεν και ειπεν αυτη,
"Γυναι, απολελυσαι της ασθενειας σου!" 13 Και επεθηκεν αυτη τας χειρας, και παραχρη-
μα ανωρθωθη,[29] και εδοξαζεν τον Θεον.

---

1 βαλη **f35** A,N,W [80%] CP,HF,RP || βαλλη [5%] TR || βαλει P75ℵB,D [10%] OC,NU || βαλλει [5%]
2 βαλη σε **f35** D [24%] CP || ~21 P75ℵA,B,N,W [76%] HF,RP,TR,OC,NU
3 ου **f35** D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || του A || --- P75ℵB [1%] NU
4 το **f35** P75ℵB,N,W [60%] TR,OC,NU || τον A(D) [40%] CP,HF,RP
5 ο ιησους **f35** A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵB [0.5%] NU
6 τοιαυτα **f35** P75A,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ταυτα ℵB,D [2.5%] NU
7 μετανοητε **f35** P75ℵB,N,W [63%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || μετανοησητε A,D [13%] || μετανοειτε [22%] || μετανοησετε [2%]
8 ωσαυτως **f35** A,N,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ομοιως P75ℵB,D [5%] NU
9 και **f35** A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75ℵB,D [1.5%] NU
10 ουτοι **f35** N [81.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτοι P75ℵA,B,W [18%] NU || --- D [0.2%] || one other variant
11 παντας **f35** (N)W [90%] CP,HF,RP,TR || 1 τους P75ℵA,B,D [10%] OC,NU
12 εν **f35** ℵA,N,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75B,D [8%] NU
13 μετανοητε **f35** P75B,N,W [62%] CP,HF,RP,TR,NU || μετανοειτε W [16%] || μετανοησητε ℵA,D [21%] OC || μετανοησετε [1%] || μετανοηται [0.5%]
14 ομοιως **f35** P75A,D,N,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || ωσαυτως ℵB [6%] NU
15 ειχεν τις *rell* || ~21 D [13%]
16 εν τω αμπελωνι αυτου πεφυτευμενην **f35** A,N [94%] CP,HF,RP,TR,OC || ~51234 P75B,D,W [6%] NU || ~5134 ℵ
17 ζητων καρπον *rell* || ~21 [0.5%] TR
18 ετη **f35** A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 αφ ου P75ℵB,D [2%] NU
19 εκκοψον **f35** ℵB,D,N,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ουν P75A [8%] [NU]
20 καταργει *rell* || καταργη [25%]
21 λεγει *rell* || ειπεν [3%] OC
22 κοπρια **f35** P75ℵA,B,N,W [87%] CP,HF,RP,OC,NU || κοπριαν [12%] TR || κοπρον [1%] || κοφινον κοπριων D
23 ποιηση **f35** P45,75ℵA,B,D,N,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ποιησει [20%]
24 ει δε μηγε εις το μελλον **f35** P45vA,D,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~456123 P75ℵB [2.5%] NU
25 εκκοψεις *rell* || εκκοψης [14%]
26 ην **f35** A(D)(W) [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P45,75ℵB,N [2%] NU
27 ασθενειας *rell* || ασθενιας CP || ασθενεια (D)
28 και **f35** A,N [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,W [2%] NU || ιη P45,75
29 ανωρθωθη **f35** ℵN,W [59%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ανορθωθη P75A,B,D [40%] || ιαθη [1%]

14 Αποκριθεις δε ὁ αρχισυναγωγος, αγανακτων ὁτι τω[1] σαββατω εθεραπευσεν ὁ
Ιησους, ελεγεν τω οχλω,[2] "'Ἑξ ἡμεραι εισιν εν αἷς δει εργαζεσθαι· εν ταυταις[3] ουν ερχο-
μενοι θεραπευεσθε, και μη τη ἡμερα του σαββατου." 15 Απεκριθη ουν[4] αυτω ὁ Κυριος και
ειπεν: "'Ὑποκριται![5] Ἑκαστος ὑμων τω σαββατω ου λυει τον βουν αυτου ἡ τον ονον απο
της φατνης και απαγαγων ποτιζει? 16 Ταυτην δε, θυγατερα Ἁβρααμ ουσαν, ἣν εδησεν ὁ
Σατανας, ιδου δεκα και οκτω ετη, ουκ εδει λυθηναι απο του δεσμου τουτου τη ἡμερα του
σαββατου?" 17 Και ταυτα λεγοντος αυτου, κατησχυνοντο παντες οἱ αντικειμενοι αυτω· και
πας ὁ οχλος εχαιρεν επι πασιν τοις ενδοξοις τοις γινομενοις ὑπ' αυτου.

[Two parables]

18 Ελεγεν δε:[6] "Τίνι ὁμοια εστιν ἡ βασιλεια του Θεου, και τίνι ὁμοιωσω αυτην?
19 Ὁμοια εστιν κοκκω σιναπεως, ὃν λαβων ανθρωπος εβαλεν εις κηπον ἑαυτου,[7] και ηυξησεν
και εγενετο εις δενδρον μεγα,[8] και τα πετεινα του ουρανου κατεσκηνωσεν εν τοις κλαδοις
αυτου."

20 Παλιν[9] ειπεν: "Τίνι ὁμοιωσω την βασιλειαν του Θεου? 21 Ὁμοια εστιν ζυμη,
ἣν λαβουσα γυνη εκρυψεν[10] εις αλευρου σατα τρια ἑως οὗ εζυμωθη ὁλον."

[The narrow gate]

22 Και διεπορευετο κατα πολεις και κωμας διδασκων, και πορειαν ποιουμενος εις
Ἱερουσαλημ.[11] 23 Ειπεν δε τις αυτω, "Κυριε, ει ολιγοι οἱ σωζομενοι?" Ὁ δε ειπεν προς
αυτους: 24 "Αγωνιζεσθε εισελθειν δια της στενης πυλης,[12] ὁτι πολλοι, λεγω ὑμιν, ζητη-
σουσιν εισελθειν και ουκ ισχυσουσιν. 25 Αφ' οὗ αν εγερθη ὁ οικοδεσποτης και αποκλειση
την θυραν, και αρξησθε εξω ἑσταναι και κρουειν την θυραν λεγοντες, 'Κυριε, Κυριε,[13]
ανοιξον ἡμιν!' και αποκριθεις ερει ὑμιν, 'Ουκ οιδα ὑμας· ποθεν εστε?' 26 τοτε αρξεσθε[14]
λεγειν, 'Εφαγομεν ενωπιον σου και επιομεν, και εν ταις πλατειαις ἡμων εδιδαξας'. 27 Και
ερει: 'Λεγω[15] ὑμιν, ουκ οιδα ὑμας[16] ποθεν εστε. Αποστητε απ' εμου, παντες οἱ[17] εργαται
της[18] αδικιας.'

28 "Εκει εσται ὁ κλαυθμος, και ὁ βρυγμος των οδοντων, ὁταν οψεσθε[19] Ἁβρααμ και
Ισαακ και Ιακωβ και παντας τους προφητας εν τη βασιλεια του Θεου, ὑμας δε εκβαλλομενους
εξω. 29 Και ἡξουσιν απο ανατολων και δυσμων και[20] βορρα και νοτου, και ανακλιθησονται[21]
εν τη βασιλεια του Θεου. 30 Και ιδου, εισιν εσχατοι οἳ εσονται πρωτοι, και εισιν πρωτοι
οἳ εσονται εσχατοι."

[A word for Herod]

---

[1] τω *rell* || το [15%]
[2] οχλω **f**^{35} P^{45}A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 οτι P^{75}אB [1%] NU
[3] ταυταις **f**^{35} D [93%] CP,HF,RP,TR,OC || αυταις $P^{45,75}$אA,B,N,W [7%] NU
[4] ουν **f**^{35} A,N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || δε $P^{45,75}$אB,D [2.5%] NU || --- [1.5%]
[5] υποκριται **f**^{35} P^{75}אA,B,N [75%] CP,HF,RP,NU || υποκριτα P^{45}D,W [25%] TR,OC
[6] δε **f**^{35} A,D(N)W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ουν $P^{45,75}$אB [1.5%] NU
[7] εαυτου *rell* || αυτου P^{45}אD [15%]
[8] μεγα **f**^{35} P^{45}A,N,W (97.1%) CP,HF,RP,TR,OC || μεγαν (2.1%) || --- P^{75}אB(D) (0.8%) NU
[9] παλιν **f**^{35} A,N,W [95%] CP,HF,RP,OC || και 1 $P^{45,75}$אB [5%] TR,NU || D is wild
[10] εκρυψεν **f**^{35} P^{45}B,N [60%] CP,OC || ενεκρυψεν P^{75}אA,D,W [40%] HF,RP,TR[NU]
[11] ιερουσαλημ **f**^{35} A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ιεροσολυμα P^{75}א [0.5%] NU || εροσολυμα B
[12] πυλης **f**^{35} A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || θυρας $P^{(45)75}$אB,D [1%] NU
[13] κυριε **f**^{35} A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB [0.5%] NU
[14] αρξεσθε **f**^{35} P^{75}B [70%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || αρξησθε אA,D,N,W [30%]
[15] λεγω **f**^{35} P^{75}A,D,N,W (94.7%) CP,HF,RP,TR,OC || λεγων B (1.3%) NU || --- א (1.3%) || omit 26-27[a] (2.7%)
[16] υμας **f**^{35} אA(D)N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}B [1%]
[17] οι **f**^{35} A [75%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,D,N,W [25%] NU
[18] της **f**^{35} A,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB(D) [0.5%] NU
[19] οψεσθε **f**^{35} B,D [27%] CP,UBS || οψησθε P^{75}A,N,W [73%] HF,RP,TR,OC,N-A || ιδητε א
[20] και **f**^{35} אA,D,N,W [98%] CP,HF,RP || 1 απο B [2%] TR,OC,NU || απο P^{75}
[21] ανακλιθησονται *rell* || ανακληθησονται N [30%]

31 Εν αυτη τη ἡμερα[1] προσηλθον[2] τινες Φαρισαιοι λεγοντες αυτω, “Εξελθε και
πορευου εντευθεν, ὁτι Ἡρωδης θελει[3] σε αποκτειναι”. 32 Και ειπεν αυτοις: “Πορευθεντες
ειπατε τη αλωπεκι ταυτη: ‘Ἰδου, εκβαλλω δαιμονια και ιασεις επιτελω[4] σημερον και αυριον,
και τη τριτη τελειουμαι’. 33 Πλην δει με σημερον και αυριον και τη εχομενη πορευεσθαι,
ὁτι ουκ ενδεχεται προφητην απολεσθαι εξω Ἰερουσαλημ!

[Jesus laments over Jerusalem]

34 “‘Ἰερουσαλημ, Ἰερουσαλημ, ἡ αποκτενουσα[5] τους προφητας και λιθοβολουσα τους
απεσταλμενους προς αυτην! Ποσακις ηθελησα επισυναξαι τα τεκνα σου, ὃν τροπον ορνις[6]
την ἑαυτης νοσσιαν[7] ὑπο τας πτερυγας, και ουκ ηθελησατε! 35 Ιδου, αφιεται ὑμιν ὁ οικος
ὑμων ερημος.[8] Λεγω δε[9] ὑμιν ὁτι[10] ου μη με ιδητε[11] ἑως αν ἡξει ὁτε[12] ειπητε, ‘Ευλογημενος
ὁ ερχομενος εν ονοματι Κυριου’.”

[Jesus heals a man with dropsy]

14.1 Και εγενετο, εν τω ελθειν αυτον εις οικον τινος των αρχοντων των[13] Φαρι-
σαιων σαββατω φαγειν αρτον, και αυτοι ησαν παρατηρουμενοι αυτον. 2 Και ιδου, ανθρω-
πος τις ἦν ὑδρωπικος εμπροσθεν αυτου. 3 Και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν προς τους νομι-
κους και Φαρισαιους λεγων, “Ει[14] εξεστιν τω σαββατω θεραπευειν?”[15] 4 Ὁι δε ἡσυχασαν.
Και επιλαβομενος ιασατο αυτον και απελυσεν. 5 Και αποκριθεις[16] προς αυτους ειπεν,[17]
“Τίνος ὑμων, υἱος[18] ἢ βους εις φρεαρ εμπεσειται,[19] και ουκ ευθεως ανασπασει αυτον εν
τη[20] ἡμερα του σαββατου?” 6 Και ουκ ισχυσαν ανταποκριθηναι αυτω[21] προς ταυτα.

[A lesson about humility]

7 Ελεγεν δε προς τους κεκλημενους παραβολην, επεχων πως τας πρωτοκλισιας
εξελεγοντο, λεγων προς αυτους: 8 “‘Όταν κληθης ὑπο τινος εις γαμους, μη κατακλιθης[22] εις
την πρωτοκλισιαν, μηποτε εντιμοτερος σου ᾖ κεκλημενος ὑπ’ αυτου, 9 και ελθων ὁ σε και
αυτον καλεσας ερει, ‘Συ,[23] δος τουτω τοπον!’ και τοτε αρξη, μετ’[24] αισχυνης, τον εσχατον

---

1 ημερα **f**^{35} N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ωρα P^{75}ℵA,B,D [3%] NU

2 προσηλθον *rell* || προσηλθαν P^{75}B,D,NU

3 θελει *rell* || θελη [15%]

4 επιτελω **f**^{35} A,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αποτελω P^{75}ℵB [2%] NU || αποτελουμαι D || ποιουμαι και P^{45} || two other variants

5 αποκτενουσα **f**^{35} (A) [48%] HF,RP || αποκτεννουσα CP,OC || αποκτεινουσα $P^{45,75}$ℵB,D [49%] TR,NU || αποκτεινασα [3%] || αποκτινουσα N,W

6 ορνις *rell* || 1 επισυναγει CP

7 την εαυτης νοσσιαν *rell* || τα 2 νοσσια A(D) [12%]

8 ερημος **f**^{35} D,N [55%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45v,75}$ℵA,B,W [45%] NU

9 λεγω δε **f**^{35} P^{75}A,B,D,N,W [96.5%] CP,HF,RP,OC[NU] || ~ 21 [2%] || ~ αμην 21 [1%] TR || 1 P^{45}ℵ [0.4%]

10 οτι **f**^{35} A,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45v,75}$ℵB,D [3%] NU

11 με ιδητε **f**^{35} $P^{45,75}$D,N [85%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵA,B,W [15%] NU

12 αν ηξει οτε **f**^{35} A,N,W [45%] RP || 1 ηξη 3 [47%] CP,HF,TR,OC || 23 D [0.2%] [NU] || 1 P^{45}ℵ [6%] || 3 [1.5%] || --- P^{75}B [0.3%]

13 των **f**^{35} A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- $P^{45,75}$ℵB [1%]

14 ει **f**^{35} P^{45}A,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D [3%] NU

15 θεραπευειν **f**^{35} A,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || θεραπευσαι P^{45} || 1 η ου [1%] || θεραπευσαι η ου P^{75}ℵB,D [1.5%] NU

16 αποκριθεις **f**^{35} (ℵ)A,N(W) [80%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$B,D [20%] NU

17 προς αυτους ειπεν *rell* || ~ 312 A,D,W [13%]

18 υιος **f**^{35} $P^{45,75}$B,N,W [72.5%] HF,RP,OC,NU || ο 1 A [1.5%] || ονος ℵ [26%] CP,TR || προβατον D

19 εμπεσειται **f**^{35} (D,N) [90%] CP,HF,RP,TR,OC || πεσειται $P^{45,75}$ℵA,B,W [10%] NU

20 τη **f**^{35} A(D)N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB [1%] NU

21 αυτω **f**^{35} A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$ℵB,D [1%] NU || two other variants

22 κατακλιθης *rell* || κατακληθης [15%] || κατακλιθεις [3%] || κατακληθεις [5.5%] || κατακλινου P^{45} || one other variant

23 συ **f**^{35} [20%] || σοι $P^{45,75}$ℵA,B,D,N,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU

24 μετ **f**^{35} P^{45} [70%] CP,HF,RP,TR,OC || μετα P^{75}ℵA,B,D,N,W [30%] NU

τοπον κατεχειν. 10 Αλλ’ ὅταν κληθης, πορευθεις αναπεσε[1] εις τον εσχατον τοπον, ἵνα ὅταν
ελθη ὁ κεκληκως σε, ειπη[2] σοι, ‘Φιλε, προσαναβηθι ανωτερον’. Τοτε εσται σοι δοξα ενωπιον[3]
των συνανακειμενων σοι. 11 Ὅτι πας ὁ ὑψων ἑαυτον ταπεινωθησεται, και ὁ ταπεινων
ἑαυτον ὑψωθησεται.”

12 Ελεγεν δε και τω κεκληκοτι αυτον: “‘Ὅταν ποιης αριστον ἢ δειπνον, μη φωνει
τους φιλους σου, μηδε τους αδελφους σου, μηδε τους συγγενεις σου, μηδε γειτονας πλου-
σιους, μηποτε και αυτοι σε αντικαλεσωσιν,[4] και γενηται[5] σοι ανταποδομα.[6] 13 Αλλ’ ὅταν
ποιης δοχην,[7] καλει πτωχους, αναπηρους,[8] χωλους, τυφλους· 14 και μακαριος εση, ὅτι ουκ
εχουσιν ανταποδουναι σοι—ανταποδοθησεται γαρ σοι εν τη αναστασει των δικαιων.”

[An unusual banquet]

15 Ακουσας δε τις των συνανακειμενων ταυτα ειπεν αυτω, “Μακαριος ὃς[9] φαγε-
ται αριστον[10] εν τη βασιλεια του Θεου!” 16 Ὁ δε ειπεν αυτω: “Ανθρωπος τις εποιησεν[11]
δειπνον μεγα, και εκαλεσεν πολλους· 17 και απεστειλεν τον δουλον αυτου τη ὥρα του δειπ-
νου ειπειν τοις κεκλημενοις, ‘Ερχεσθε, ὅτι ηδη ἑτοιμα εστιν παντα’.[12] 18 Και ηρξαντο απο
μιας παραιτεισθαι παντες.[13] Ὁ πρωτος ειπεν αυτω: ‘Αγρον ηγορασα, και εχω αναγκην εξελ-
θειν και[14] ιδειν αυτον. Ερωτω σε, εχε με παρητημενον.’ 19 Και ἑτερος ειπεν: ‘Ζευγη βοων
ηγορασα πεντε, και πορευομαι δοκιμασαι αυτα. Ερωτω σε, εχε με παρητημενον.’ 20 Και
ἑτερος ειπεν, ‘Γυναικα εγημα, και δια τουτο ου δυναμαι ελθειν’. 21 Και παραγενομενος ὁ
δουλος εκεινος[15] απηγγειλεν τω κυριω αυτου ταυτα. Τοτε οργισθεις ὁ οικοδεσποτης ειπεν
τω δουλω αυτου, ‘Εξελθε ταχεως εις τας πλατειας και ῥυμας της πολεως, και τους πτωχους
και αναπηρους[16] και τυφλους και χωλους[17] εισαγαγε ὧδε’. 22 Και ειπεν ὁ δουλος, ‘Κυριε,
γεγονεν ὡς[18] επεταξας, και ετι τοπος εστιν’. 23 Και ειπεν ὁ κυριος προς τον δουλον: ‘Εξελθε
εις τας ὁδους και φραγμους και αναγκασον εισελθειν, ἵνα γεμισθη ὁ οικος μου.[19] 24 Λεγω
γαρ ὑμιν ὅτι ουδεις των ανδρων εκεινων των κεκλημενων γευσεται μου του δειπνου!’”[20]

[Jesus ministers (mainly) in Perea]

[Jesus defines discipleship]

14.25 Συνεπορευοντο δε αυτω οχλοι πολλοι, και στραφεις ειπεν προς αυτους: 26 “Ει τις
ερχεται προς με και ου μισει τον πατερα αυτου[21] και την μητερα, και την γυναικα και τα
τεκνα, και τους αδελφους και τας αδελφας, ετι δε[22] και την ἑαυτου ψυχην,[23] ου δυναται

---

[1] αναπεσε $\mathbf{f}^{35}$ $P^{45v,75}$אA,B,N,W [80%] CP,HF,RP,OC,NU || ανεπεσε [1%] || αναπεσον [4%] TR || αναπεσαι [15%] || αναπειπτε D

[2] ειπη $\mathbf{f}^{35}$ A,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ερει P^{75}אB,N [1%] NU

[3] ενωπιον $\mathbf{f}^{35}$ D,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 παντων P^{75}אA,B,N [5%] NU

[4] σε αντικαλεσωσιν $\mathbf{f}^{35}$ A,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}אB,D [2%] NU || αντικαλεσουσεν N

[5] γενηται *rell* || γενησεται [16%] OC || one other variant

[6] σοι ανταποδομα $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}אB,D [1%] NU

[7] ποιης δοχην $\mathbf{f}^{35}$ A,D,N,W [84%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 B,NU || ~ 2 ποιησης P^{75}א || ποιεις 2 [16%]

[8] αναπηρους $\mathbf{f}^{35}$ [90%] CP,HF,RP,TR,OC || αναπειρους P^{75}A,B,D,W [10%] NU || αναπιρους אN

[9] ος $\mathbf{f}^{35}$ A,D,N,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || οστις P^{75}B [3.5%] NU || omit whole line א

[10] αριστον $\mathbf{f}^{35}$ A,W [80%] CP,HF,RP,OC || αρτον P^{75}B,D,N [20%] TR,NU

[11] εποιησεν $\mathbf{f}^{35}$ A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εποιει P^{75}אB [0.5%] NU

[12] παντα $\mathbf{f}^{35}$ A(D)N,W (99.5%) CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45(75)}$(א)B (0.5%) NU

[13] παραιτεισθαι παντες $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}אB,D [1%] NU

[14] εξελθειν και $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εξελθων P^{75}אB,D [0.5%] NU || three other variants

[15] εκεινος $\mathbf{f}^{35}$ N [89%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$אA,B,D,W [11%] NU

[16] αναπηρους $\mathbf{f}^{35}$ N [97%] CP,HF,RP,TR,OC || αναπειρους P^{75}אA,B,D,W [3%] NU

[17] τυφλους και χωλους $\mathbf{f}^{35}$ $P^{45,75}$אB,D,W [42%] CP,NU || ~ 321 N [57%] HF,RP,TR,OC || 1 A [1%]

[18] ως $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ο $P^{45v,75}$אB,D [1%] NU || two other variants [1%]

[19] ο οικος μου $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 P^{75}אA,B,D,N [5%] NU

[20] δειπνου $\mathbf{f}^{35}$ $P^{45,75}$אA,B,D,N,W [55%] CP,HF,TR,OC,NU || 1 πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι [45%] RP

[21] αυτου $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}אA,D,N,W [96%] CP,HF,RP || εαυτου P^{75}B [4%] TR,OC,NU

[22] δε $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}אA,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || τε B [1%] NU || --- P^{75}

[23] εαυτου ψυχην $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}A,D,N,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}אB,NU

μου ειναι μαθητης.[1] 27 Και ὁστις[2] ου βασταζει τον σταυρον αυτου,[3] και ερχεται οπισω μου,
ου δυναται ειναι μου[4] μαθητης.
28 "Τίς γαρ εξ ὑμων, ὁ θελων[5] πυργον οικοδομησαι, ουχι πρωτον καθισας ψηφι-
ζει την δαπανην, ει εχει τα[6] προς[7] απαρτισμον? 29 Ἱνα μηποτε θεντος αυτου θεμελιον και
μη ισχυοντος[8] εκτελεσαι, παντες οἱ θεωρουντες αρξωνται[9] εμπαιζειν αυτω,[10] 30 λεγοντες
ὁτι 'Οὑτος ὁ ανθρωπος ηρξατο οικοδομειν και ουκ ισχυσεν εκτελεσαι!'
31 "Ἠ τίς βασιλευς, πορευομενος συμβαλειν ἑτερω βασιλει[11] εις πολεμον, ουχι
καθισας πρωτον[12] βουλευεται[13] ει δυνατος εστιν εν δεκα χιλιασιν απαντησαι[14] τω μετα
εικοσι χιλιαδων ερχομενω επ αυτον? 32 Ει δε μη γε, ετι πορρω αυτου[15] οντος, πρεσβειαν
αποστειλας ερωτα τα προς ειρηνην.
33 "Οὑτως ουν πας εξ ὑμων ὁς ουκ αποτασσεται πασιν τοις ἑαυτου ὑπαρχουσιν, ου
δυναται μου ειναι[16] μαθητης. 34 Καλον[17] το ἁλας· εαν δε[18] το ἁλας μωρανθη, εν τίνι αρτυ-
θησεται? 35 Ουτε εις γην ουτε εις κοπριαν ευθετον εστιν· εξω βαλλουσιν αυτο. Ὁ εχων
ωτα ακουειν, ακουετω!"

[Parable of a lost sheep]

15.1 Ησαν δε εγγιζοντες αυτω[19] παντες οἱ τελωναι και οἱ ἁμαρτωλοι ακουειν αυτου.
2 Και διεγογγυζον οἱ[20] Φαρισαιοι και οἱ γραμματεις λεγοντες ὁτι "Οὑτος ἁμαρτωλους
προσδεχεται και συνεσθιει αυτοις". 3 Ειπεν δε προς αυτους την παραβολην ταυτην λεγων:
4 "Τίς ανθρωπος εξ ὑμων, εχων ἑκατον προβατα και απολεσας ἑν εξ αυτων,[21] ου καταλειπει
τα ενενηκοντα εννεα εν τη ερημω και πορευεται επι το απολωλος ἑως[22] εὑρη αυτο? 5 Και
εὑρων επιτιθησιν επι τους ωμους αυτου[23] χαιρων. 6 Και ελθων εις τον οικον, συγκαλει[24]
τους φιλους και τους γειτονας, λεγων αυτοις, 'Συγχαρητε μοι, ὁτι εὑρον το προβατον μου
το απολωλος!' 7 Λεγω ὑμιν ὁτι οὑτως χαρα εσται εν τω ουρανω[25] επι ἑνι ἁμαρτωλω μετα-
νοουντι ἠ επι ενενηκοντα εννεα δικαιοις οἱτινες ου χρειαν εχουσιν μετανοιας.

[Parable of a lost coin]

---

[1] μου ειναι μαθητης $\mathbf{f}^{35}$ $P^{45,75}$N [36%] CP || ~ 132 A,D,W [60%] HF,RP,TR,OC || ~ 213 ℵB [4%] NU || one other variant

[2] και οστις $\mathbf{f}^{35}$ A(D)N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 $P^{45,75}$ℵ [0.5%] NU || 2 ουν B || two other variants

[3] αυτου $\mathbf{f}^{35}$ $P^{45,75}$ℵD [92%] CP,HF,RP,TR || εαυτου A,B,N,W [8%] OC,NU

[4] ειναι μου $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}ℵB,N,W [75%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ 21 P^{45}A(D) [25%] TR

[5] ο θελων $\mathbf{f}^{35}$ P^{45}W [70%] CP,HF,RP || 2 ℵA,B,D,N [30%] TR,OC,NU || θελει P^{75}

[6] τα $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,N [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- $P^{45,75}$B,D,W [1.5%] NU

[7] προς $\mathbf{f}^{35}$ [45%] CP,TR,OC || εις $P^{45,75}$ℵA,B,D,N,W [55%] HF,RP,NU

[8] ισχυοντος *rell* || ισχυσαντος [8%] OC || three other spellings

[9] αρξωνται *rell* || αρξονται N [18%]

[10] εμπαιζειν αυτω $\mathbf{f}^{35}$ P^{45v} [86%] CP,HF,RP,TR || ~ 21 P^{75}ℵA,B,N,W [13%] OC,NU || --- (D) || two other variants [1%]

[11] συμβαλειν ετερω βασιλει $\mathbf{f}^{35}$ W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 P^{75}(ℵ)A,B,D,N [2%] NU || two other variants

[12] καθισας πρωτον *rell* || ~ 21 [1%] OC

[13] βουλευεται $\mathbf{f}^{35}$ A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || βουλευσεται P^{75}ℵB [1%] NU

[14] απαντησαι $\mathbf{f}^{35}$ N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || υπαντησαι $P^{45,75}$ℵA,B(D) [3%] NU

[15] πορρω αυτου $\mathbf{f}^{35}$ A [95%] CP,HF,RP,OC || ~ 21 P^{75}ℵB,D,N,W [5%] TR,NU

[16] μου ειναι $\mathbf{f}^{35}$ A(D)N,W [99%] CP,HF,RP,TR || ~ 21 P^{75}ℵB [1%] OC,NU

[17] καλον $\mathbf{f}^{35}$ A,D,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ουν P^{75}ℵB [2%] NU

[18] δε $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}A,W [98.5%] CP,HF,RP,TR || 1 και ℵB,D,N [1.5%] OC,NU

[19] εγγιζοντες αυτω $\mathbf{f}^{35}$ D,N [82%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}ℵA,B,W [18%] NU

[20] οι $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 τε P^{75}ℵB,D [0.5%] NU

[21] εν εξ αυτων $\mathbf{f}^{35}$ A,N [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 P^{75}ℵB(D)W [1.5%] NU

[22] εως $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}B,D,W [70%] CP,HF,RP,TR,NU || 1 ου ℵA,N [30%] OC

[23] αυτου $\mathbf{f}^{35}$ P^{75}ℵB,D,N [45%] OC,NU || εαυτου A,W [55%] CP,HF,RP,TR

[24] συγκαλει *rell* || συγκαλειται D [16%] || συγκαλειτε N || one other variant

[25] εσται εν τω ουρανω $\mathbf{f}^{35}$ A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 P^{75}ℵB [1%] NU

8 "Ἠ τίς γυνη δραχμας εχουσα δεκα, εαν απολεση δραχμην μιαν, ουχι ἁπτει λυχνον
και σαροι την οικιαν και ζητει επιμελως ἑως ὁτου[1] εὑρη? 9 Και εὑρουσα, συγκαλειται[2] τας
φιλας και τας[3] γειτονας λεγουσα, 'Συγχαρητε μοι, ὁτι εὑρον την δραχμην ἣν απωλεσα!'
10 Οὑτως, λεγω ὑμιν, χαρα γινεται[4] ενωπιον των αγγελων του Θεου επι ἑνι ἁμαρτωλω
μετανοουντι."

[Parable of a lost son]

11 Ειπεν δε: "Ανθρωπος τις ειχεν δυο υἱους. 12 Και ειπεν ὁ νεωτερος αυτων τω
πατρι, 'Πατερ, δος μοι το επιβαλλον μερος της ουσιας'. Και[5] διειλεν αυτοις τον βιον.
13 Και μετ' ου πολλας ἡμερας, συναγαγων ἁπαντα,[6] ὁ νεωτερος υἱος απεδημησεν εις χωραν
μακραν· και εκει διεσκορπισεν την ουσιαν αυτου ζων ασωτως. 14 Δαπανησαντος δε αυτου
παντα, εγενετο λιμος ισχυρος[7] κατα την χωραν εκεινην, και αυτος ηρξατο[8] ὑστερεισθαι.
15 Και πορευθεις εκολληθη ἑνι των πολιτων της χωρας εκεινης, και επεμψεν αυτον εις
τους αγρους αυτου βοσκειν χοιρους· 16 και επεθυμει γεμισαι την κοιλιαν αυτου απο[9] των
κερατιων ὧν ησθιον οἱ χοιροι, και ουδεις εδιδου αυτω. 17 Εις ἑαυτον δε ελθων ειπεν:[10]
'Ποσοι μισθιοι του πατρος μου περισσευουσιν[11] αρτων, εγω δε λιμω[12] απολλυμαι! 18 Αναστας πορευσομαι προς τον πατερα μου και ερω αυτω: Πατερ, ἡμαρτον εις τον ουρανον και
ενωπιον σου, 19 και[13] ουκετι ειμι αξιος κληθηναι υἱος σου. Ποιησον με ὡς ἑνα των μισθιων
σου.'

20 "Και αναστας ηλθεν προς τον πατερα ἑαυτου.[14] Ετι δε αυτου μακραν απεχοντος,
ειδεν αυτον ὁ πατηρ αυτου και εσπλαγχνισθη· και δραμων επεπεσεν[15] επι τον τραχηλον
αυτου και κατεφιλησεν αυτον! 21 Ειπεν δε αυτω ὁ υἱος,[16] 'Πατερ, ἡμαρτον εις τον ουρανον και ενωπιον σου, και[17] ουκετι ειμι αξιος κληθηναι υἱος σου'.[18] 22 Ειπεν δε ὁ πατηρ
προς τους δουλους αυτου:[19] 'Εξενεγκατε την[20] στολην την πρωτην και ενδυσατε αυτον, και
δοτε δακτυλιον εις την χειρα αυτου και ὑποδηματα εις τους ποδας.[21] 23 Και ενεγκαντες[22]

---

1 οτου **f**^{35} A,N,W [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ου P^{75}אB [3%] NU || --- D [1%] || three other variants

2 συγκαλειται **f**^{35} (A)(D)W [86%] CP,HF,RP,TR || συγκαλει P^{75}(א)B,N [14%] OC,NU

3 τας **f**^{35} A(D)N,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || τους [3%] || --- P^{75}אB [0.5%] NU

4 χαρα γινεται **f**^{35} (A)N(W) [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ γεινεται 1 P^{75}אB [1%] NU || 1 εσται D

5 και **f**^{35} אD,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ο δε A,B [1%] NU || --- P^{75}

6 απαντα **f**^{35} אA,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || παντα P^{75}B,D [3%] NU

7 ισχυρος **f**^{35} N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ισχυρα P^{75}אA,B,D [1%] NU

8 ηρξατο *rell* || 1 του A [20%]

9 γεμισαι την κοιλιαν αυτου απο **f**^{35} A,N,Q (96.4%) CP,HF,RP,TR,OC || 1234 εκ (0.9%) || χορτασθηναι εκ P^{75}אB,D (2.2%) NU || χορτασθηναι 5 (0.5%) || 123 και χορτασθηναι 5 W

10 ειπεν **f**^{35} A,D,N,Q,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εφη P^{75}אB [1.5%] NU

11 περισσευουσιν **f**^{35} אD,N,Q,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || περισσευονται P^{75}A,B [2%] NU

12 λιμω **f**^{35} (A)Q,W [91.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ωδε (P^{75}אB) [2.5%] NU || ωδε 1 (D)N [6%]

13 και **f**^{35} N [58%] CP,HF,RP,TR || --- P^{75}אA,B,D,Q,W [42%] OC,NU

14 εαυτου **f**^{35} P^{75}A,B,W [42%] TR,NU || αυτου אD,N,Q [58%] CP,HF,RP,OC

15 επεπεσεν *rell* || επεσεν W [20%] || ενεπεσεν D

16 αυτω ο υιος **f**^{35} אA,N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 P^{75}B(D) [1%] NU

17 και **f**^{35} N,Q,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אA,B,D [6%] NU

18 σου **f**^{35} P^{75}A,N,Q,W (87.3%) CP,HF,RP,TR,OC,NU || 1 ποιησον με ως ενα των μισθιων 1 אB,D (12.5%) || long omissions (0.2%)

19 αυτου **f**^{35} A,N,Q,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ταχυ (P^{75}א)B [1%] NU || 1 ταχεως D [2%] || one other variant

20 την **f**^{35} P^{75} [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אA,B,D,N,Q,W [5%] NU

21 ποδας *rell* || 1 αυτου D [12%]

22 ενεγκαντες **f**^{35} A,Q,W [85%] CP,HF,RP,TR,OC || ενεγκοντες N [13%] || εξενεγκαντες [1%] || ενεγκατε D [0.5%] || φερετε P^{75}אB [0.5%] NU

τον μοσχον τον σιτευτον θυσατε, και φαγοντες ευφρανθωμεν· 24 ὁτι οὑτος ὁ υἱος μου νεκρος ἠν και ανεζησεν, και[1] απολωλως ἠν[2] και εὑρεθη!'[3] Και ηρξαντο ευφραινεσθαι.

25 "Ἠν δε ὁ υἱος αυτου ὁ πρεσβυτερος εν αγρω· και ὡς ερχομενος ηγγισεν τη οικια ηκουσεν συμφωνιας και χορων· 26 και προσκαλεσαμενος ἑνα των παιδων,[4] επυνθανετο τί[5] ειη ταυτα. 27 Ὁ δε ειπεν αυτω ὁτι 'Ὁ αδελφος σου ἡκει, και εθυσεν ὁ πατηρ σου τον μοσχον τον σιτευτον, ὁτι ὑγιαινοντα αυτον απελαβεν'. 28 Ωργισθη δε και ουκ ηθελεν εισελθειν. Ὁ ουν[6] πατηρ αυτου εξελθων παρεκαλει αυτον. 29 Ὁ δε αποκριθεις ειπεν τω πατρι:[7] 'Ιδου, τοσαυτα ετη δουλευω σοι και ουδεποτε εντολην σου παρηλθον, και εμοι ουδεποτε εδωκας εριφον ἱνα μετα των φιλων μου ευφρανθω. 30 Ὁτε δε ὁ υἱος σου οὑτος ὁ καταφαγων σου τον βιον μετα πορνων ηλθεν, εθυσας αυτω τον μοσχον τον σιτευτον!'[8] 31 Ὁ δε ειπεν αυτω: 'Τεκνον, συ παντοτε μετ' εμου εἶ, και παντα τα εμα σα εστιν. 32 Ευφρανθηναι δε και χαρηναι εδει, ὁτι ὁ αδελφος σου οὑτος νεκρος ἠν και ανεζησεν,[9] και[10] απολωλως[11] ἠν[12] και εὑρεθη.'"[13]

[Parable of a stupid steward]

16.1 Ελεγεν δε και[14] προς τους μαθητας αυτου:[15] "Ανθρωπος τις ἠν πλουσιος ὃς ειχεν οικονομον, και οὑτος διεβληθη αυτω ὡς διασκορπιζων τα ὑπαρχοντα αυτου. 2 Και φωνησας αυτον ειπεν αυτω: 'Τί τουτο ακουω περι σου? Αποδος τον λογον της οικονομιας σου, ου γαρ δυνηση ετι[16] οικονομειν.' 3 Ειπεν δε εν ἑαυτω ὁ οικονομος: 'Τί ποιησω, ὁτι ὁ κυριος μου αφαιρειται την οικονομιαν απ' εμου? Σκαπτειν ουκ ισχυω· επαιτειν αισχυνομαι—4 εγνων τί ποιησω, ἱνα ὁταν μετασταθω[17] της οικονομιας, δεξωνται με εις τους οικους αυτων.'[18] 5 Και προσκαλεσαμενος ἑνα ἑκαστον των χρεωφειλετων[19] του κυριου ἑαυτου,[20] ελεγεν τω πρωτω, 'Ποσον οφειλεις[21] τω κυριω μου?' 6 Ὁ δε ειπεν, 'Ἑκατον βατους ελαιου'. Και[22] ειπεν αυτω, 'Δεξαι σου το γραμμα[23] και καθισας ταχεως γραψον πεντηκοντα'. 7 Επειτα ἑτερω ειπεν, 'Συ δε ποσον οφειλεις?' Ὁ δε ειπεν, 'Ἑκατον κορους σιτου'. Και λεγει[24] αυτω, 'Δεξαι σου το γραμμα[25] και γραψον ογδοηκοντα'. 8 Και επηνεσεν ὁ

---

[1] και **f**^{35} N [84%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,D,Q(W) [16%] NU

[2] απολωλως ην **f**^{35} N [45.5%] CP,HF,RP,TR,OC || απολωλος 2 [50%] || ~ 21 A,B,NU || ~ 2 απολωλος ℵ || ~ 2 απολολως P^{75} || 1 D,Q [1%] || απολωλος [3%] [Though evidently a neuter participle in form, I suppose that απολωλος would be functioning as an adjective, parallel to νεκρος, should one choose that reading.]

[3] ευρεθη *rell* || ηυρεθη A,N [25%]

[4] παιδων *rell* || 1 αυτου [2%] TR

[5] τι **f**^{35} ℵA(D)W [84%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 αν P^{75}B,N,Q [8%] NU || τινα [8%]

[6] ουν **f**^{35} N,Q,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || δε P^{75}ℵA,B,D [2%] NU

[7] πατρι **f**^{35} ℵW [91%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 αυτου P^{75}A,B,D,N,Q [9%] NU

[8] μοσχον τον σιτευτον **f**^{35} A,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 31 P^{75}ℵ(B)(D)Q [0.5%] NU

[9] ανεζησεν **f**^{35} A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εζησεν P^{75}ℵB [0.5%] NU

[10] και *rell* || --- ℵD [13%]

[11] απολωλως **f**^{35} P^{75}ℵA,B,D,N,W [60%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || απολωλος [40%]

[12] ην **f**^{35} ℵN [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}A,B,D(W) [5%] NU

[13] ευρεθη *rell* || ηυρεθη A,N [15%]

[14] και *rell* || --- [14%]

[15] αυτου **f**^{35} A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D [1%] NU

[16] δυνηση ετι **f**^{35} A,N [92%] CP,HF,RP,TR || δυνη 2 P^{75}B,D,W [8%] OC,NU || ~ 2 δυνη ℵ

[17] μετασταθω **f**^{35} A,W [88.5%] HF,RP,TR || μεταστω [3.5%] CP || 1 εκ P^{75}ℵB,D,N [6%] OC,NU || 1 απο [1%] || five other variants [1%]

[18] αυτων *rell* || εαυτων ℵB,N [2%] OC

[19] χρεωφειλετων **f**^{35} [75%] CP,HF,RP,TR,OC || χρεοφειλετων P^{75}B [5%] NU || χρεοφιλετων ℵA,D,N [20%] || χρεωστων W

[20] εαυτου **f**^{35} P^{75}A,B,N,W [70%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || αυτου ℵD [30%]

[21] οφειλεις *rell* || 1 συ [2%] OC

[22] και **f**^{35} N,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ο δε P^{75}ℵA,B [3.5%] NU || δε (D)

[23] το γραμμα **f**^{35} A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || τα γραμματα P^{75}ℵB,D,N [1%] NU

[24] και λεγει **f**^{35} A,N,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 P^{75}B [6%] NU || ~ 2 δε ℵ [1%] || ο δε 2 D

[25] το γραμμα **f**^{35} A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || τα γραμματα P^{75}ℵB,D,N [1%] NU

κυριος τον οικονομον της αδικιας, ὁτι φρονιμως εποιησεν. Ὁτι οἱ[1] υἱοι του αιωνος τουτου φρονιμωτεροι ὑπερ τους υἱους του φωτος εις την γενεαν την ἑαυτων εισιν.

[A bit of irony]

9 "Καγω[2] ὑμιν λεγω, ποιησατε ἑαυτοις[3] φιλους εκ του μαμωνα της αδικιας, ἱνα ὁταν εκλειπητε,[4] δεξωνται ὑμας εις τας αιωνιους σκηνας! 10 Ὁ πιστος εν ελαχιστω και εν πολλω πιστος εστιν, και ὁ εν ελαχιστω αδικος και εν πολλω αδικος εστιν. 11 Ει ουν εν τω αδικω μαμωνα πιστοι ουκ εγενεσθε, το αληθινον τίς ὑμιν πιστευσει? 12 Και ει εν τω αλλοτριω πιστοι ουκ εγενεσθε, το ὑμετερον τίς ὑμιν δωσει? 13 Ουδεις οικετης δυναται δυσι κυριοις δουλευειν· ἢ γαρ τον ἑνα μισησει και τον ἑτερον αγαπησει, ἢ ἑνος ανθεξεται και του ἑτερου καταφρονησει. Ου δυνασθε Θεω δουλευειν και μαμωνα!"

[The Law will not fail]

14 Ηκουον δε ταυτα παντα και[5] οἱ Φαρισαιοι, φιλαργυροι ὑπαρχοντες, και εξεμυκτηριζον αυτον. 15 Και ειπεν αυτοις: "'Υμεις εστε οἱ δικαιουντες ἑαυτους ενωπιον των ανθρωπων, ὁ δε Θεος γινωσκει τας καρδιας ὑμων. Ὁτι το εν ανθρωποις ὑψηλον βδελυγμα ενωπιον του Θεου.[6] 16 Ὁ νομος και οἱ προφηται ἑως[7] Ιωαννου· απο τοτε ἡ βασιλεια του Θεου ευαγγελιζεται, και πας εις αυτην βιαζεται. 17 Ευκοπωτερον δε εστιν τον ουρανον και την γην παρελθειν, ἢ του νομου μιαν κεραιαν πεσειν.

18 "Πας ὁ απολυων την γυναικα αυτου και γαμων ἑτεραν μοιχευει,[8] και πας ὁ[9] απολελυμενην απο ανδρος γαμων μοιχευει.

[A rich man and beggar Lazarus]

19 "Ανθρωπος δε τις ἦν πλουσιος, και ενεδιδυσκετο πορφυραν και βυσσον, ευφραινομενος καθ' ἡμεραν λαμπρως. 20 Πτωχος δε τις ἦν[10] ονοματι Λαζαρος, ὃς[11] εβεβλητο προς τον πυλωνα αυτου, ἡλκωμενος,[12] 21 και επιθυμων χορτασθηναι απο των ψιχιων των πιπτοντων[13] απο της τραπεζης του πλουσιου—αλλα και οἱ κυνες ερχομενοι απελειχον[14] τα ἑλκη αυτου! 22 Εγενετο δε αποθανειν τον πτωχον και απενεχθηναι αυτον ὑπο των αγγελων εις τον κολπον του[15] Ἀβρααμ.

"Απεθανεν δε και ὁ πλουσιος και εταφη. 23 Και εν τω Ἁδη επαρας τους οφθαλμους αυτου, ὑπαρχων εν βασανοις, ὁρα τον[16] Ἀβρααμ απο μακροθεν, και Λαζαρον εν τοις κολποις αυτου. 24 Και αυτος φωνησας ειπεν, 'Πατερ Ἀβρααμ, ελεησον με και πεμψον Λαζαρον, ἱνα βαψῃ το ακρον του δακτυλου αυτου ὑδατος και καταψυξῃ την γλωσσαν μου· ὁτι οδυνωμαι εν τῃ φλογι ταυτῃ!' 25 Ειπεν δε Ἀβρααμ: 'Τεκνον, μνησθητι ὁτι απελαβες

---

[1] οι *rell* || --- [13%]
[2] καγω **f^{35}** A,D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || και εγω P^{75}ℵB [1.5%] NU
[3] ποιησατε εαυτοις **f^{35}** A,D,N,W [88%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 εαυτους [11.5%] || ~ 21 P^{75}ℵB [0.5%] NU
[4] εκλειπητε **f^{35}** [65%] CP,HF || εκλιπητε [30%] RP,TR,OC || εκλιπη P^{75}ℵB,D,N [2.5%] NU || εκλειπη A [2%] || εκλειπηται W || one other variant
[5] ταυτα παντα και **f^{35}** A,N,W (82.8%) CP,HF,RP,TR,OC || ~ 213 (3%) || 12 P^{75}(ℵ)B (3.2%) NU || 13 (6.2%) || 23 (1.7%) || ~ 21 (0.4%) || 1 D (0.5%) || 2 (0.2%) || 1 παντες 3 (0.4%) || παντες 3 (0.5%) || παντες (1.3%)
[6] του θεου **f^{35}** P^{75}ℵA,D,N,W [62%] HF,RP,OC,NU || 12 εστιν [38%] TR || 12 ην CP || κυριου B
[7] εως **f^{35}** A,D,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μεχρι P^{75}ℵB [2.5%] NU
[8] μοιχευει *rell* || μοιχαται [16%]
[9] πας ο **f^{35}** ℵA,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ο B,D [3%] NU || --- P^{75}
[10] ην **f^{35}** A,N,W (95.3%) CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D (4.7%) NU
[11] ος **f^{35}** A,N,W (98.6%) CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D (1.4%) NU [Note that in the space of four words in the Text the same four early uncials are 'followed' by a rather different array of other attestation; we have independent lines of transmission.]
[12] ηλκωμενος **f^{35}** [84%] CP,HF,RP,TR,OC || ειλκωμενος P^{75}ℵA,B,D,N,W [16%] NU
[13] των ψιχιων των πιπτοντων **f^{35}** A(D)N,W (98.7%) CP,HF,RP,TR,OC || ~ 342 (0.4%) || 34 P^{75}ℵB (0.3%) NU || 12 (0.1%) || --- (0.4%) || three other variants (0.2%)
[14] απελειχον **f^{35}** N(W) [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || επελειχον ℵA,B [1%] NU || ελειχον D [0.5%]
[15] του **f^{35}** W [26%] CP,TR || --- P^{75}ℵA,B(D)N [74%] HF,RP,OC,NU
[16] τον **f^{35}** A,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D [0.5%] NU

συ τα αγαθα σου[1] εν τη ζωη σου, και Λαζαρος ὁμοιως τα κακα· νυν δε ὁδε[2] παρακαλει-
ται, συ δε οδυνασαι. 26 Και επι[3] πασι τουτοις, μεταξυ ἡμων και ὑμων χασμα μεγα εστη-
ρικται, ὁπως οἱ θελοντες διαβηναι ενθεν[4] προς ὑμας μη δυνωνται, μηδε οἱ[5] εκειθεν προς
ἡμας διαπερωσιν.' 27 Ειπεν δε, 'Ερωτω ουν σε,[6] πατερ, ἱνα πεμψης αυτον εις τον οικον
του πατρος μου, 28 εχω γαρ πεντε αδελφους, ὁπως διαμαρτυρηται αυτοις, ἱνα μη και αυτοι
ελθωσιν εις τον τοπον τουτον της βασανου'. 29 Λεγει[7] αυτω[8] Ἀβρααμ, 'Ἐχουσι Μωσεα[9] και
τους προφητας· ακουσατωσαν αυτων'. 30 'Ὁ δε ειπεν, 'Οὐχι, πατερ Ἀβρααμ—αλλ' εαν τις
απο[10] νεκρων πορευθη προς αυτους, μετανοησουσιν!'[11] 31 Ειπεν δε αυτω, 'Εἰ Μωσεως[12] και
των προφητων ουκ ακουουσιν, ουδε[13] εαν τις εκ νεκρων αναστη πεισθησονται'."

[Don't offend, forgive]

17.1 Ειπεν δε[14] προς τους μαθητας:[15] "Ανενδεκτον εστιν του μη ελθειν τα σκαν-
δαλα,[16] ουαι δε[17] δι' οὗ ερχεται! 2 Λυσιτελει αυτω ει μυλος ονικος[18] περικειται περι τον
τραχηλον αυτου και ερριπται εις την θαλασσαν, ἢ ἱνα σκανδαλιση ἑνα των μικρων
τουτων.[19] 3 Προσεχετε ἑαυτοις: εαν δε[20] ἁμαρτη εις σε[21] ὁ αδελφος σου, επιτιμησον αυτω·
και εαν μετανοηση,[22] αφες αυτω. 4 Και εαν ἑπτακις της ἡμερας ἁμαρτη[23] εις σε, και ἑπτα-
κις της ἡμερας[24] επιστρεψη,[25] λεγων, 'Μετανοω', αφησεις αυτω."

[Faith like a mustard seed has]

5 Και ειπον[26] οἱ αποστολοι τω κυριω, "Προσθες ἡμιν πιστιν". 6 Ειπεν δε ὁ Κυριος:
"Ει ειχετε[27] πιστιν ὡς κοκκον σιναπεως, ελεγετε αν τη συκαμινω ταυτη,[28] 'Ἐκριζωθητι,
και φυτευθητι εν τη θαλασσῃ', και ὑπηκουσεν αν ὑμιν.

[The thanks that a slave gets]

7 "Τίς δε εξ ὑμων, δουλον εχων αροτριωντα ἢ ποιμαινοντα, ὃς εισελθοντι εκ του
αγρου, ερει[29] ευθεως, 'Παρελθων αναπεσε'?[30] 8 Αλλ' ουχι ερει αυτω, "Ἑτοιμασον τί

---

[1] συ τα αγαθα σου **f**^{35} W [87%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 A || 234 P^{75}ℵB,D,N [13%] NU

[2] οδε **f**^{35} [30%] CP,TR || ωδε P^{75}ℵA,B,D,N,W [70%] HF,RP,OC,NU [the emphatic pronoun is better—'<u>he</u>' VS 'here'—Abraham is contrasting the situation of the two men]

[3] επι **f**^{35} A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εν P^{75}ℵB [0.5%] NU

[4] ενθεν **f**^{35} P^{75}ℵA,B,N [89%] CP,HF,RP,OC,NU || εντευθεν [11%] TR || --- D,W

[5] οι **f**^{35} A,N,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D,NU

[6] ουν σε **f**^{35} P^{75}ℵN [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 A,B,D [2%] NU || 2 W

[7] λεγει **f**^{35} [67%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 δε P^{75}ℵA,B,N,W [33%] NU || ειπεν δε D

[8] αυτω **f**^{35} A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB [0.5%] NU

[9] μωσεα **f**^{35} ℵA,W [91%] CP,HF,RP,TR || μωυσεα P^{75}B,D,N [9%] OC,NU || one other variant

[10] απο *rell* || 1 των [14%] || εκ D [3%]

[11] μετανοησουσιν *rell* || μετανοησωσιν [23%]

[12] μωσεως **f**^{35} ℵA,B [91%] CP,HF,RP,TR || μωυσεως P^{75}D,N,W [8%] OC,NU || three other variants [1%]

[13] ουδε *rell* || ουδ NU

[14] ειπεν δε *rell* || ελεγεν 2 και OC

[15] μαθητας **f**^{35} N,W [84%] CP,HF,RP,TR || 1 αυτου P^{75}ℵA,B,D [16%] OC,NU

[16] μη ελθειν τα σκανδαλα **f**^{35} A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 3412 P^{75}ℵB [0.5%] NU

[17] ουαι δε **f**^{35} A,N(W) [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ πλην 1 P^{75}ℵB,D [2.5%] NU

[18] μυλος ονικος **f**^{35} A,N [94%] CP,HF,RP,TR || λιθος μυλικος P^{75}ℵB,D [6%] OC,NU || λιθος 2 W

[19] ενα των μικρων τουτων **f**^{35} A(D)N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 ℵ(B) [0.5%] NU

[20] δε **f**^{35} A,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,N [3%] NU

[21] εις σε **f**^{35} D,N [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵA,B,W [4.5%] NU

[22] μετανοηση *rell* || μετανοησει [11%]

[23] αμαρτη **f**^{35} ℵ [96%] CP,HF,RP,TR,OC || αμαρτηση A,B,D,N,W [4%] NU

[24] της ημερας **f**^{35} A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D [2%] NU

[25] επιστρεψη **f**^{35} N,W [92%] CP,HF,RP || 1 επι σε [3%] TR || 1 προς σε ℵA,B,D [4%] OC,NU || 1 εις σε [1%] || one other variant (15% have επιστρεφει scattered among the variants)

[26] ειπον *rell* || ειπαν ℵB,D [1%] NU

[27] ειχετε **f**^{35} D [50%] CP,TR || εχετε P^{75}ℵA,B [50%] HF,RP,OC,NU || εχεται N,W

[28] ταυτη **f**^{35} A,B,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}ℵ(D) [0.5%]

[29] ερει **f**^{35} A,W [93.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 αυτω P^{75}ℵB,D,N [6.5%] NU

[30] αναπεσε **f**^{35} P^{75}ℵB,D,W [80%] CP,HF,RP,OC,NU || αναπεσαι A,N [18%] TR || αναπεσον [2%] || three other variants

δειπνησω, και περιζωσαμενος διακονει μοι ἑως[1] φαγω και πιω, και μετα ταυτα φαγεσαι και πιεσαι συ'? 9 Μη χαριν εχει[2] τω δουλω εκεινω[3] ὁτι εποιησεν τα διαταχθεντα? Ου δοκω![4] 10 Οὑτως και ὑμεις, ὁταν ποιησητε παντα τα διαταχθεντα ὑμιν, λεγετε ὁτι 'Δουλοι αχρειοι εσμεν, ὁτι[5] ὃ ωφειλομεν[6] ποιησαι πεποιηκαμεν'."

[Jesus cleanses ten lepers]

11 Και εγενετο εν τω πορευεσθαι αυτον[7] εις Ἱερουσαλημ, και αυτος διηρχετο δια μεσου[8] Σαμαρειας και Γαλιλαιας. 12 Και εισερχομενου αυτου εις τινα κωμην, απηντησαν αυτω[9] δεκα λεπροι ανδρες, οἳ εστησαν πορρωθεν. 13 Και αυτοι ηραν φωνην λεγοντες, "Ιησου, Επιστατα, ελεησον ἡμας!" 14 Και ιδων ειπεν αυτοις, "Πορευθεντες επιδειξατε ἑαυτους τοις ἱερευσιν". Και εγενετο εν τω ὑπαγειν αυτους εκαθαρισθησαν! 15 Εἱς δε εξ αυτων, ιδων ὁτι ιαθη, ὑπεστρεψεν μετα φωνης μεγαλης δοξαζων τον θεον· 16 και επεσεν επι προσωπον παρα τους ποδας αυτου, ευχαριστων αυτω—και αυτος ἠν Σαμαρειτης![10] 17 Αποκριθεις δε ὁ Ιησους ειπεν: "Ουχι οἱ δεκα εκαθαρισθησαν? Οἱ δε εννεα[11] που? 18 Ουχ εὑρεθησαν ὑποστρεψαντες δουναι δοξαν τω Θεω ει μη ὁ αλλογενης οὑτος!" 19 Και ειπεν αυτω, "Αναστας πορευου· ἡ πιστις σου σεσωκεν σε."

[The coming of the Kingdom]

20 Επερωτηθεις δε ὑπο των Φαρισαιων ποτε ερχεται ἡ βασιλεια του Θεου, απεκριθη αυτοις και ειπεν: "Ουκ ερχεται ἡ βασιλεια του Θεου μετα παρατηρησεως· 21 ουδε ερουσιν, 'Ιδου ὡδε!' ἢ[12] 'Ιδου[13] εκει!' ιδου γαρ ἡ βασιλεια του Θεου εντος ὑμων εστιν."

22 Ειπεν δε[14] προς τους μαθητας: "Ελευσονται ἡμεραι ὁτε επιθυμησετε[15] μιαν των ἡμερων του Υἱου του Ανθρωπου ιδειν, και ουκ οψεσθε. 23 Και ερουσιν ὑμιν, 'Ιδου ὡδε!' ἢ 'Ιδου εκει!'[16] Μη απελθητε μηδε διωξητε. 24 Ὡσπερ γαρ ἡ αστραπη ἡ[17] αστραπτουσα εκ της ὑπ'[18] ουρανον εις την υπ' ουρανον λαμπει, οὑτως εσται[19] ο Υἱος του Ανθρωπου εν τη ἡμερα αυτου.[20] 25 Πρωτον δε δει αυτον πολλα παθειν και αποδοκιμασθηναι απο της γενεας ταυτης. 26 Και καθως εγενετο εν ταις ἡμεραις[21] Νωε, οὑτως εσται και εν ταις ἡμεραις του Υἱου του Ανθρωπου. 27 Ησθιον, επινον, εγαμουν, εξεγαμιζοντο,[22] αχρι ἡς ἡμερας εισηλθεν Νωε εις την κιβωτον, και ηλθεν ὁ κατακλυσμος και απωλεσεν ἁπαντας.[23] 28 Ὁμοιως και ὡς[24] εγενετο εν ταις ἡμεραις Λωτ· ησθιον, επινον, ηγοραζον, επωλουν, εφυτευον, ωκοδομουν

---

[1] εως *rell* || 1 αν A,N [19%]
[2] χαριν εχει **f**^{35} A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}ℵB,D [1%] NU
[3] τω δουλω εκεινω **f**^{35} N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 12 P^{75}A,B,D [1%] NU || --- ℵ
[4] ου δοκω **f**^{35} A,N,W (93.8%) CP,HF,RP,OC || αυτω 12 D (2.8%) TR || αυτω (0.2%) || παντα . . . αυτω 12 (0.6%) || παντα . . . 12 (0.3%) || two other readings (0.1%) || --- P^{75}B (1.5%) NU || long omissions ℵ (0.6%)
[5] οτι **f**^{35} N,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,D [5%] NU
[6] ωφειλομεν **f**^{35} P^{75}A,B,D [55%] HF,TR,OC,NU || ωφειλαμεν ℵ [0.5%] || οφειλομεν W [45%] CP,RP || οφιλομεν N
[7] αυτον **f**^{35} A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB [1%] NU
[8] μεσου **f**^{35} A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || μεσον P^{75}ℵB(D) [0.5%] NU || ανα μεσον [1.5%]
[9] αυτω **f**^{35} ℵA,N,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}B(D) [0.3%]
[10] σαμαρειτης *rell* || σαμαριτης ℵD,N,W [3.5%] NU || σαμαρειτις [4%] || one other variant
[11] εννεα *rell* || εννε CP
[12] η *rell* || --- [13%] CP || και W
[13] ιδου **f**^{35} A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB [1%] NU
[14] δε *rell* || 1 και CP || 1 ουν D
[15] επιθυμησετε *rell* || επιθυμησητε N [10%] || επιθυμησεται ℵA,W [10%] || επιθυμησηται B
[16] ωδε η ιδου εκει **f**^{35} A [52%] HF,RP,TR || 134 D,W [15%] CP,OC || 1 και 34 [5%] || 1234 ο χριστος N [15%] || 134 ο Χριστος [9%] || 124 [4%] || ~ 4231 P^{75}B[NU] || ~ 4 και 31 ℵ
[17] η **f**^{35} A,D [88%] CP,HF,RP,TR || --- P^{75}ℵB,N,W [12%] OC,NU
[18] υπ **f**^{35} N [92%] CP,HF,RP,TR,OC || υπο τον P^{75}ℵA,B,D,W [7%] NU (at least 1% have των ουρανων)
[19] εσται **f**^{35} P^{75}ℵA,B,W [92.5%] CP,HF,RP,NU || 1 και D,N [7.5%] TR,OC
[20] εν τη ημερα αυτου **f**^{35} ℵA,N,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}B,D
[21] ημεραις *rell* || 1 του [3%] TR
[22] εξεγαμιζοντο **f**^{35} A,N,W [82%] CP,HF,RP,TR,OC || εγαμιζοντο P^{75}ℵB,D [18%] NU
[23] απαντας **f**^{35} ℵA,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || παντας P^{75}B,D [2%] NU
[24] και ως **f**^{35} A,D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || καθως P^{75}ℵB [1.5%] NU

—29 ᾗ δε ἡμερα εξηλθεν Λωτ απο Σοδομων, εβρεξεν πυρ και θειον απ' ουρανου και απωλεσεν ἁπαντας.[1] 30 Κατα ταυτα[2] εσται ᾗ ἡμερα ὁ Υἱος του Ανθρωπου αποκαλυπτεται.

31 “Ἐν εκεινη τη ἡμερα, ὃς εσται επι του δωματος, και τα σκευη αυτου εν τη οικια, μη καταβατω αραι αυτα· και ὁ εν τω[3] αγρω ὁμοιως μη επιστρεψατω εις τα οπισω. 32 Μνημονευετε της γυναικος Λωτ! 33 “Ὃς εαν ζητηση την ψυχην αυτου σωσαι[4] απολεσει[5] αυτην, και ὃς εαν[6] απολεση[7] αυτην[8] ζωογονησει αυτην. 34 Λεγω ὑμιν: ταυτη τη νυκτι δυο εσονται[9] επι κλινης μιας·[10] εἱς παραληφθησεται[11] και ὁ ἑτερος αφεθησεται. 35 Δυο εσονται[12] αληθουσαι επι το αυτο·[13] μια παραληφθησεται[14] και ἡ[15] ἑτερα αφεθησεται.”[16]

37 Και αποκριθεντες λεγουσιν αυτω, “Που, Κυριε?” Ὁ δε ειπεν αυτοις, “‘Ὅπου το σωμα,[17] εκει συναχθησονται και οἱ αετοι.”[18]

[Parable of a persistent widow]

18.1 Ελεγεν δε και[19] παραβολην αυτοις προς το δειν παντοτε προσευχεσθαι[20] και μη εκκακειν,[21] 2 λεγων: “Κριτης τις ἦν εν τινι πολει τον Θεον μη φοβουμενος και ανθρωπον μη εντρεπομενος. 3 Χηρα δε[22] ἦν εν τη πολει εκεινη, και ηρχετο προς αυτον, λεγουσα, ‘Εκδικησον με απο του αντιδικου μου’. 4 Και ουκ ηθελεν[23] επι χρονον· μετα δε ταυτα ειπεν εν ἑαυτω, ‘Ει και τον Θεον ου φοβουμαι και ανθρωπον ουκ[24] εντρεπομαι, 5 δια γε το παρεχειν μοι κοπον[25] την χηραν[26] ταυτην, εκδικησω αυτην, ἱνα μη εις τελος ερχομενη ὑπωπιαζη[27] με!’”

6 Ειπεν δε ὁ Κυριος: “Ακουσατε τί ὁ κριτης της αδικιας λεγει. 7 Ὁ δε Θεος ου μη ποιηση[28] την εκδικησιν των εκλεκτων αυτου των βοωντων προς αυτον[29] ἡμερας και νυκτος,

---

[1] απαντας **f**^{35} ℵA,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || παντας B,D [2.5%] NU
[2] ταυτα **f**^{35} ℵA,W [94%] CP,HF,RP,TR || τα αυτα B,D,N [6%] OC,NU
[3] τω **f**^{35} A,D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB [1.5%] NU
[4] σωσαι **f**^{35} ℵA,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || περιποιησασθαι P^{75}B [0.3%] NU || ζωογονησαι (D)
[5] απολεσει *rell* || απολεση W [14%] || one other variant
[6] και ος εαν **f**^{35} A,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 δαν P^{75}ℵB [1%] NU || 12 αν D [1%] || three other variants
[7] απολεση *rell* || απολεσει A,N [16%]
[8] αυτην **f**^{35} A,N,W [92.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D [1.5%] NU || 1 ενεκεν εμου [5%] || την ψυχην αυτου [1%]
[9] δυο εσονται **f**^{35} A,N,W [48%] OC || ~ 21 P^{75}ℵB(D) [52%] CP,HF,RP,TR,NU
[10] μιας **f**^{35} A,D,N,W [97%] CP,HF,RP,OC || 1 ο P^{75}ℵB [3%] TR,NU
[11] παραληφθησεται *rell* || παραλημφθησεται P^{75}ℵA,B,N,W [1.5%] NU || παραλειφθησεται [4%] || παραλαμβανεται [7%] || παραλαμβανετε D
[12] δυο εσονται **f**^{35} A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P^{75}B,D,Q [1%] NU || two other variants (ℵ omits verse)
[13] αυτο **f**^{35} A,N,W [89%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 η P^{75}B,D,Q [11%] NU
[14] παραληφθησεται *rell* || παραλημφθησεται P^{75}ℵA,B,N,Q,W [1%] NU || παραλειφθησεται [3.5%] || παραλαμβανεται [1.5%]
[15] και η **f**^{35} A,D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 1 δε P^{75}B,Q [1.5%] NU
[16] αφεθησεται **f**^{35} P^{75}ℵA,B,N,Q,W [80%] HF,RP,TR,NU || αφεθησεται 36 δυο εσονται (-ε. OC) εν τω αγρω ο (-o OC) εις παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται (with variations) (D) [20%] CP,some TRs(OC)
[17] σωμα *rell* || πτωμα [16%]
[18] συναχθησονται και οι αετοι **f**^{35} [29%] || 134 A,D,N,W [68%] CP,HF,RP,TR || ~ 234 επισυναχθησονται ℵB [0.5%] NU || ~ 341 [1%] || επισυναχθησονται 34 Q [1%] || επισυναχθησονται 234 OC
[19] και **f**^{35} A,D,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,Q [3%] NU
[20] προσευχεσθαι **f**^{35} D [57%] CP,HF,RP,TR || 1 αυτους ℵA,B,N,Q,W [43%] OC,NU
[21] εκκακειν **f**^{35} W [88%] CP,HF,RP,TR,OC || εγκακειν (ℵA,B,D,Q)N [12%] NU
[22] δε *rell* || 1 τις N [16%]
[23] ηθελεν **f**^{35} ℵA,B,D,N,Q,W [47%] NU || ηθελησεν [53%] CP,HF,RP,TR,OC
[24] και ανθρωπον ουκ **f**^{35} A,D,N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ ουδε 2 ℵB [1%] NU
[25] κοπον *rell* || κοπους ℵN [13%]
[26] χηραν *rell* || χηρα [17%]
[27] υπωπιαζη **f**^{35} ℵA,B,D,Q [45%] TR,NU || υποπιαζη (N) [42%] CP,HF,RP,OC || υποπιεζη [6.5%] || υποπιαζει [6%] || υποπταζη W || one other variant
[28] ποιηση **f**^{35} P^{75}ℵB,D,N,Q [63%] CP,HF,RP,OC,NU || ποιησει A,W [37%] TR
[29] προς αυτον **f**^{35} A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτω P^{75}ℵB,Q [1%] NU || αυτων D

και μακροθυμων[1] επ' αυτοις? 8 Λεγω[2] ὑμιν ὁτι ποιησει την εκδικησιν αυτων εν ταχει. Πληv ὁ Υἱος του Ανθρωπου ελθων, αρα εὑρησει την πιστιν επι της γης?"

[Parable of a Pharisee and a publican]

9 Ειπεν δε[3] προς τινας τους πεποιθοτας εφ' ἑαυτοις ὁτι εισιν δικαιοι και εξουθενουντας τους λοιπους την παραβολην ταυτην: 10 "Ανθρωποι δυο ανεβησαν εις το ἱερον προσευξασθαι, ὁ εἱς Φαρισαιος και ὁ ἑτερος τελωνης. 11 Ὁ Φαρισαιος σταθεις προς ἑαυτον ταυτα προσηυχετο: 'Ὁ Θεος, ευχαριστω σοι ὁτι ουκ ειμι ὡσπερ οἱ λοιποι των ανθρωπων—ἁρπαγες, αδικοι, μοιχοι—ἢ και ὡς οὑτος ὁ τελωνης. 12 Νηστευω δις του σαββατου· αποδεκατω παντα ὁσα κτωμαι.' 13 Και ὁ[4] τελωνης, μακροθεν ἑστως, ουκ ηθελεν ουδε τους οφθαλμους εις τον ουρανον επαραι,[5] αλλ' ετυπτεν εις[6] το στηθος αυτου λεγων, 'Ὁ Θεος, ἱλασθητι μοι τω ἁμαρτωλω!' 14 Λεγω ὑμιν, κατεβη οὑτος δεδικαιωμενος εις τον οικον αυτου ἢ γαρ εκεινος·[7] ὁτι πας ὁ ὑψων ἑαυτον ταπεινωθησεται, ὁ δε ταπεινων ἑαυτον ὑψωθησεται."

[You enter the Kingdom like a child does]

15 Προσεφερον δε αυτω και τα βρεφη, ἱνα αυτων ἁπτηται· ιδοντες δε[8] οἱ μαθηται,[9] επετιμησαν[10] αυτοις. 16 Ὁ δε Ιησους προσκαλεσαμενος αυτα ειπεν:[11] "Αφετε τα παιδια ερχεσθαι προς με, και μη κωλυετε αυτα, των γαρ τοιουτων εστιν ἡ βασιλεια του Θεου. 17 Αμην λεγω ὑμιν, ὃς εαν[12] μη δεξηται την βασιλειαν του Θεου ὡς παιδιον ου μη εισελθη εις αυτην."

[An upright, rich ruler]

18 Και επηρωτησεν τις αυτον αρχων λεγων, "Διδασκαλε αγαθε, τί ποιησας ζωην αιωνιον κληρονομησω?" 19 Ειπεν δε αυτω ὁ Ιησους: "Τί με λεγεις αγαθον? Ουδεις αγαθος ει μη εἱς, ὁ Θεος. 20 Τας εντολας οιδας: 'Μη μοιχευσης, Μη φονευσης, Μη κλεψης, Μη ψευδομαρτυρησης, Τιμα τον πατερα σου και την μητερα σου'."[13] 21 Ὁ δε ειπεν, "Ταυτα παντα[14] εφυλαξαμην[15] εκ νεοτητος μου".[16] 22 Ακουσας δε ταυτα[17] ὁ Ιησους ειπεν αυτω, "Ετι ἑν σοι λειπει: παντα ὁσα εχεις πωλησον και διαδος[18] πτωχοις, και ἑξεις θησαυρον εν ουρανω·[19] και δευρο, ακολουθει μοι." 23 Ὁ δε ακουσας ταυτα περιλυπος εγενετο,[20] ἦν γαρ πλουσιος σφοδρα.

[Riches tend to keep people out of the Kingdom]

[1] μακροθυμων **f35** N,W [94.5%] CP,HF,RP,TR,OC || μακροθυμει ℵA,B(D)Q [5.5%] NU
[2] λεγω *rell* || ναι 1 N [12%] CP
[3] δε **f35** A,W [86%] CP,HF,RP || 1 και P75ℵB,D,N,Q [14%] TR,OC,NU
[4] και ο **f35** A,D,N,Q,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε P75vℵB,T [5%] NU
[5] εις τον ουρανον επαραι **f35** A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4123 ℵB,Q,T [1%] NU
[6] εις **f35** A,N,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,Q,T [5%] NU
[7] η γαρ εκεινος **f35** A,N,Q [98%] CP,HF,RP,OC || 13 W [1%] TR || παρ εκεινον ℵB,T [1%] NU || D is wild
[8] ιδοντες δε *rell* || ~ και 1 [1.5%] OC
[9] μαθηται *rell* || 1 αυτου [13%]
[10] επετιμησαν **f35** (A)N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || επετιμων ℵ(B)(D)T [4%] NU
[11] προσκαλεσαμενος αυτα ειπεν **f35** A,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || προσεκαλεσατο 2 λεγων ℵ [0.5%] NU || προσεκαλειτο 2 λεγων D [2%] || προσεκαλεσατο λεγων B
[12] εαν **f35** A,N [97%] CP,HF,RP,TR,OC || αν ℵB,D,W [3%] NU
[13] σου **f35** ℵN [80%] CP,HF,RP,TR,OC || --- A,B,D,W [20%] NU
[14] ταυτα παντα *rell* || ~ 21 A,N [11%]
[15] εφυλαξαμην **f35** D,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || εφυλαξα ℵA,B [2%] NU
[16] μου **f35** ℵA,N,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || --- B,D,NU
[17] ταυτα **f35** A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D [1.5%] NU
[18] διαδος *rell* || δος ℵA,D,N [11%]
[19] ουρανω **f35** N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ουρανοις ℵA [1%] || τοις ουρανοις B,D[NU] || two other variants
[20] εγενετο **f35** A,D,N,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || εγενηθη ℵB [0.3%] NU

24 Ιδων δε αυτον ὁ Ιησους περιλυπον γενομενον[1] ειπεν: "Πως δυσκολως οἱ τα
χρηματα εχοντες εισελευσονται εις την βασιλειαν του Θεου![2] 25 Ευκοπωτερον γαρ εστιν
καμηλον δια τρυμαλιας ῥαφιδος[3] εισελθειν ἠ πλουσιον εις την βασιλειαν του Θεου εισ-
ελθειν!" 26 Ειπον δε οἱ ακουσαντες, "Και τίς δυναται σωθηναι?" 27 Ὁ δε ειπεν, "Τα
αδυνατα παρα ανθρωποις δυνατα εστιν παρα τω Θεω."[4]

28 Ειπεν δε[5] Πετρος, "Ιδου, ἡμεις αφηκαμεν παντα και[6] ηκολουθησαμεν σοι!" 29 Ὁ
δε ειπεν αυτοις, "Αμην λεγω ὑμιν ὁτι ουδεις εστιν ὃς αφηκεν οικιαν ἠ γονεις ἠ αδελφους
ἠ γυναικα[7] ἠ τεκνα, ἑνεκεν της βασιλειας του Θεου, 30 ὃς ου[8] μη απολαβη[9] πολλαπλασιονα
εν τω καιρω τουτω, και εν τω αιωνι τω ερχομενω ζωην αιωνιον."

[Jesus declares His coming death and resurrection—third time]

31 Παραλαβων δε τους δωδεκα ειπεν προς αυτους: "Ιδου, αναβαινομεν εις Ἱεροσο-
λυμα,[10] και τελεσθησεται[11] παντα τα γεγραμμενα δια των προφητων τω Υἱω του Ανθρω-
που: 32 Παραδοθησεται γαρ τοις εθνεσιν, και εμπαιχθησεται και ὑβρισθησεται και εμπτυσ-
θησεται, 33 και μαστιγωσαντες αποκτενουσιν αυτον. Και τη ἡμερα τη τριτη[12] αναστησεται."
34 Και αυτοι ουδεν τουτων συνηκαν, και ἠν το ρημα τουτο κεκρυμμενον απ' αυτων, και
ουκ εγινωσκον τα λεγομενα.

[A blind man near Jericho]

35 Εγενετο δε εν τω εγγιζειν αυτον εις Ιεριχω, τυφλος τις εκαθητο παρα την ὁδον
προσαιτων.[13] 36 Ακουσας δε οχλου διαπορευομενου, επυνθανετο τί[14] ειη τουτο.[15] 37 Απηγ-
γειλαν δε αυτω ὁτι Ιησους ὁ Ναζωραιος παρερχεται. 38 Και εβοησεν λεγων, "Ιησου, Υἱε
Δαυιδ, ελεησον με!" 39 Και οἱ προαγοντες επετιμων αυτω ἱνα σιωπηση·[16] αυτος δε πολλω
μαλλον εκραζεν, "Υἱε Δαυιδ, ελεησον με!" 40 Σταθεις δε ὁ Ιησους εκελευσεν αυτον αχθηναι
προς αυτον. Εγγισαντος δε αυτου επηρωτησεν αυτον λεγων,[17] 41 "Τί σοι θελεις ποιησω?"
Ὁ δε ειπεν, "Κυριε, ἱνα αναβλεψω!" 42 Και ὁ Ιησους ειπεν αυτω: "Αναβλεψον! Ἡ πιστις
σου σεσωκεν σε." 43 Και παραχρημα ανεβλεψεν, και ηκολουθει αυτω δοξαζων τον Θεον.
Και πας ὁ λαος ιδων εδωκεν αινον τω Θεω.

[Zacchaeus]

19.1 Και εισελθων[18] διηρχετο την Ιεριχω. 2 Και ιδου, ανηρ ονοματι καλουμενος
Ζακχαιος—και αυτος ἠν αρχιτελωνης, και οὑτος ἠν[19] πλουσιος! 3 Και εζητει ιδειν τον
Ιησουν τίς εστιν, και ουκ ηδυνατο απο του οχλου, ὁτι τη ἡλικια μικρος ἠν. 4 Και

---

[1] περιλυπον γενομενον $\mathbf{f}^{35}$ A(D)N,W (98.9%) CP,HF,RP,TR,OC[NU] || 1 (0.2%) || --- ℵ(B) (0.9%)

[2] εισελευσονται εις την βασιλειαν του θεου $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [88%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 234561 ℵD [1%] || ~ 23456 εισπορευονται B [0.2%] NU || 1234 των ουρανων [11%]

[3] τρυμαλιας ραφιδος $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 βελονης [1%] || τρηματος βελονης ℵB,D,NU || τρυπηματος βελονης [1%]

[4] εστιν παρα τω θεω $\mathbf{f}^{35}$ A,N [92%] CP,HF,RP,TR || ~ 2341 ℵB [6%] OC,NU || 124 [2%] || ~ 241 D,W

[5] δε $\mathbf{f}^{35}$ A,W [85%] CP,HF,RP || 1 ο ℵB,D,N [15%] TR,OC,NU

[6] αφηκαμεν παντα και $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || αφεντες τα ιδια B [0.2%] NU || τα ιδια αφεντες D || αφεντες 2 τα ιδια [1%] || 2 τα ιδια αφεντες [0.5%]

[7] γονεις η αδελφους η γυναικα $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 52341 ℵB [0.5%] NU || 123 η αδελφας 45 D [2%] || several other variants

[8] ος ου $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ουχι ℵB [1%] NU || και 2 Q [1.5%] || 1 [2%] || εαν D

[9] απολαβη $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,N,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || λαβη B,D [8%]

[10] ιεροσολυμα $\mathbf{f}^{35}$ A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ιερουσαλημ ℵB,D [1%] NU

[11] τελεσθησεται *rell* || τελειωθησεται [3%] OC

[12] ημερα τη τριτη *rell* || ~ 32 [20%]

[13] προσαιτων $\mathbf{f}^{35}$ A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || επαιτων ℵB(D)Q,T [0.5%] NU

[14] τι $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,B,T,W [70%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || 1 αν D,Q [30%]

[15] τουτο *rell* || ταυτα [1%] OC

[16] σιωπηση $\mathbf{f}^{35}$ ℵA,Q [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || σιωπησει [2%] || σιγηση (B,D,W)T [2.5%] NU

[17] λεγων $\mathbf{f}^{35}$ A,Q,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,T [1.5%] NU

[18] εισελθων *rell* || 1 ο ιησους [13%] || two other variants

[19] ουτος ην $\mathbf{f}^{35}$ A(W)Q [92%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτος 2 [1%] || αυτος B,T [6%] NU || 2 ℵ [1%] || --- D

προδραμων[1] εμπροσθεν[2] ανεβη επι συκομοραιαν,[3] ἱνα ιδη αυτον, ὁτι[4] εκεινης ημελλεν[5]
διερχεσθαι. 5 Και ὡς ηλθεν επι τον τοπον, αναβλεψας ὁ Ιησους ειδεν αυτον, και[6] ειπεν
προς αυτον, "Ζακχαιε, σπευσας καταβηθι, σημερον γαρ εν τω οικω σου δει με μειναι".
6 Και σπευσας κατεβη, και ὑπεδεξατο αυτον χαιρων. 7 Και ιδοντες, παντες[7] διεγογγυζον,
λεγοντες ὁτι "Παρα ἁμαρτωλω ανδρι εισηλθεν καταλυσαι!"
8 Σταθεις δε Ζακχαιος ειπεν προς τον Κυριον,[8] "Ιδου, τα ἡμιση[9] των ὑπαρχοντων
μου,[10] Κυριε, διδωμι τοις πτωχοις,[11] και ει τινος τι εσυκοφαντησα, αποδιδωμι τετρα-
πλουν." 9 Ειπεν δε προς αυτον ὁ Ιησους ὁτι "Σημερον σωτηρια τω οικω τουτω εγενετο,
καθοτι και αυτος υἱος Ἀβρααμ εστιν· 10 ηλθεν γαρ ὁ Υἱος του Ανθρωπου ζητησαι[12] και
σωσαι το απολωλος."

[Parable of the despised king]

11 Ακουοντων δε αυτων ταυτα, προσθεις ειπεν παραβολην, δια το εγγυς αυτον ειναι
Ἱερουσαλημ[13] και δοκειν αυτους ὁτι παραχρημα μελλει ἡ βασιλεια του Θεου αναφαινεσθαι.
12 Ειπεν ουν: "Ανθρωπος τις ευγενης επορευθη εις χωραν μακραν λαβειν ἑαυτω βασιλειαν
και ὑποστρεψαι. 13 Καλεσας δε δεκα δουλους ἑαυτου, εδωκεν αυτοις δεκα μνας, και ειπεν
προς αυτους, 'Πραγματευσασθε[14] ἑως[15] ερχομαι'. 14 Οἱ δε πολιται αυτου εμισουν αυτον, και
απεστειλαν πρεσβειαν οπισω αυτου λεγοντες, 'Ου θελομεν[16] τουτον βασιλευσαι εφ' ἡμας'.
15 Και εγενετο εν τω επανελθειν αυτον, λαβοντα την βασιλειαν,[17] ειπεν φωνηθηναι αυτω
τους δουλους τουτους οἱς εδωκεν[18] το αργυριον, ἱνα γνω[19] τις τι διεπραγματευσατο.[20]
16 Παρεγενετο δε ὁ πρωτος λεγων, 'Κυριε, ἡ μνα[21] σου προσειργασατο δεκα[22] μνας!' 17 Και
ειπεν αυτω: 'Ευ,[23] αγαθε δουλε! Ὁτι εν ελαχιστω πιστος εγενου, ισθι εξουσιαν εχων επανω
δεκα πολεων!' 18 Και ηλθεν ὁ δευτερος λεγων, 'Κυριε, ἡ μνα[24] σου[25] εποιησεν πεντε μνας'.

---

[1] προδραμων **f^{35}** ℵA,B,Q [67%] HF,RP,TR,OC,NU || προσδραμων T,W [20%] CP || δραμων [13%] || προλαβων D

[2] εμπροσθεν **f^{35}** A,D,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εις το 1 ℵB,T [1%] NU

[3] συκομοραιαν **f^{35}** [58%] || συκομωραιαν T,W [33%] HF,RP,TR || συκομωρεαν D,Q [7%] CP || συκομορεαν ℵB [2%] OC,NU || συκωμοραιαν A

[4] οτι **f^{35}** ℵA,B(D)Q,T,W [75%] CP,HF,RP,OC,NU || 1 δι [25%] TR

[5] ημελλεν **f^{35}** ℵA,B,D,Q,T,W [60%] TR,OC,NU || εμελλεν [40%] CP,HF,RP

[6] ειδεν αυτον και **f^{35}** A(D)Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,T [1%] NU

[7] παντες **f^{35}** ℵA,B,D,Q,T,W [90%] CP,HF,RP,OC,NU || απαντες [10%] TR

[8] κυριον *rell* || ιησουν [21%]

[9] ημιση **f^{35}** Q [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ημισια ℵB [2%] NU || ημισεια [0.5%] || ημισυ A(W) [1%] || ημυσοι D

[10] των υπαρχοντων μου **f^{35}** A,Q,W [89%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 ℵB [1%] NU || 12 μοι D [10%]

[11] διδωμι τοις πτωχοις **f^{35}** A,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 ℵ,D,Q [1%] NU || 13 [2%] || ~ 31 B

[12] ζητησαι *rell* || ζητεισαι CP

[13] αυτον ειναι ιερουσαλημ **f^{35}** A(D)W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 213 Q [3%] || ~ 231 ℵB [0.5%] NU || three other variants

[14] πραγματευσασσθε *rell* || πραγματευσασθαι ℵA [1%] || πραγματευεσθε [11%] || πραγματευεσθαι D,W [1.5%]

[15] εως **f^{35}** [91%] CP,HF,RP,TR || εν ω ℵA,B,D,W [9%] OC,NU

[16] θελομεν *rell* || θελωμεν [18%]

[17] βασιλειαν **f^{35}** [37%] CP || 1 και ℵA,B,D,W [63%] HF,RP,TR,OC,NU

[18] εδωκεν **f^{35}** A,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || δεδωκει ℵB,D [3%] NU || εδωθη [1%] || δεδωκε [1.5%] || εδεδωκει [1.5%]

[19] γνω **f^{35}** A,W [98%] CP,HF,RP,TR || γνοι ℵB,D [0.5%] NU || επιγνω [1.5%] OC

[20] τις τι διεπραγματευσατο **f^{35}** A (93.3%) CP,HF,RP,TR,OC || 12 επραγματευσατο W (5.3%) || 2 διεπραγματευσαντο ℵB,D (0.7%) NU || 12 διεπραξατο (0.7%) (There are a number of small variations, but all told only 0.8% omit τις and 0.7% omit τι, while there are at least eight further variations of the verb.)

[21] μνα **f^{35}** ℵA,B,D,W [55%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || μνας [45%]

[22] προσειργασατο δεκα **f^{35}** W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || προσηργασατο 2 A [2%] || ειργασατο 2 [1.5%] || εποιησε 2 [1.5%] || ~ 2 προσηργασατο (ℵ)B(D) [1%] NU

[23] ευ **f^{35}** ℵA,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || ευγε B,D [0.2%] NU

[24] μνα **f^{35}** ℵA,B,D,W [55%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || μνας N [45%]

[25] κυριε η μνα σου **f^{35}** A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 ℵB [0.3%] NU || ~ 2 μνας 41 [0.2%]

19 Ειπεν δε και τουτω, ‘Και συ γινου επανω[1] πεντε πολεων’. 20 Και ἑτερος[2] ηλθεν λεγων:
‘Κυριε, ιδου ἡ μνα[3] σου, ἣν ειχον αποκειμενην εν σουδαριω—21 εφοβουμην γαρ σε, ὁτι
ανθρωπος αυστηρος εἶ· αιρεις ὃ ουκ εθηκας και θεριζεις ὃ ουκ εσπειρας.’[4] 22 Λεγει δε[5]
αυτω: ‘Εκ του στοματος σου κρινω σε, πονηρε δουλε! Ηδεις ὁτι εγω ανθρωπος αυστηρος
ειμι,[6] αιρων ὃ ουκ εθηκα και θεριζων ὃ ουκ εσπειρα.[7] 23 Και δια τί ουκ εδωκας το αργυ-
ριον μου[8] επι την τραπεζαν,[9] και εγω[10] ελθων[11] συν τοκω αν επραξα αυτο?’[12] 24 Και τοις
παρεστωσιν ειπεν, ‘Αρατε απ’ αυτου την μναν και δοτε τω τας δεκα μνας εχοντι’. 25 (Και
ειπον[13] αυτω, ‘Κυριε, εχει δεκα μνας’.) 26 ‘Λεγω γαρ[14] ὑμιν, ὁτι παντι τω εχοντι δοθησεται·
απο δε του μη εχοντος, και ὃ εχει αρθησεται απ’ αυτου.[15] 27 Πλην τους εχθρους μου εκει-
νους,[16] τους μη θελησαντας με βασιλευσαι επ’ αυτους, αγαγετε ὡδε και κατασφαξατε[17]
εμπροσθεν μου!’”

[The last week]

[The ‘Triumphal Entry’]

19.28 Και ειπων ταυτα επορευετο εμπροσθεν, αναβαινων εις Ἱεροσολυμα. 29 Και εγενετο
ὡς ηγγισεν εις Βηθσφαγη[18] και Βηθανιαν,[19] προς το ορος το καλουμενον Ελαιων, απεσ-
τειλεν δυο των μαθητων αυτου[20] 30 ειπων:[21] “‘Ὑπαγετε εις την κατεναντι κωμην, εν ᾗ
εισπορευομενοι εὑρησετε πωλον δεδεμενον, εφ’ ὃν ουδεις πωποτε ανθρωπων εκαθισεν.[22]
Λυσαντες αυτον αγαγετε. 31 Και εαν τις ὑμας ερωτα, ‘Δια τί λυετε?’ οὑτως ερειτε αυτω[23]
ὁτι “Ὁ Κυριος αυτου χρειαν εχει’.”

[A steed for the King]

32 Απελθοντες δε οἱ απεσταλμενοι εὑρον καθως ειπεν αυτοις.[24] 33 Λυοντων δε αυτων
τον πωλον, ειπον[25] οἱ κυριοι αυτου προς αυτους, “Τί λυετε τον πωλον?” 34 Οἱ δε ειπον,[26]
“‘Ὁ Κυριος αυτου χρειαν εχει”. 35 Και ηγαγον αυτον προς τον Ιησουν· και επιρριψαντες[27]

---

[1] γινου επανω **f35** (A)(D)N(W) [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 (אB) [1%] NU
[2] ετερος **f35** A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ο 1 B,D [2%] NU || οτερος א
[3] μνα **f35** אA,B,D,W [55%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || μνας N [45%]
[4] εσπειρας *rell* || 1 και συναγεις οθεν ου διεσκορπισας N [13%] OC
[5] δε **f35** A,W [73%] CP,HF,RP,TR || --- אB,N [27%] OC,NU || ο 1 ειπεν D
[6] εγω ανθρωπος αυστηρος ειμι *rell* || ~ 2341 OC
[7] εσπειρα *rell* || 1 και συναγων οθεν ου διεσκορπισα N [5%] OC (with variations [3%])
[8] το αργυριον μου **f35** D,N [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 אA,B,W [1.5%] NU
[9] την τραπεζαν **f35** [23%] TR,OC || 2 אA,B,D,N,W [77%] HF,RP,NU || της τραπεζιταις CP
[10] και εγω **f35** A,N,W [99%] (CP)HF,RP,TR,OC || καγω אB,D [1%] NU
[11] εγω ελθων *rell* || ~ 21 [3%] CP
[12] επραξα αυτο **f35** D,N,W [89.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 אB [0.5%] NU || ~ 2 ανεπραξα A || 1 αυτω [10%]
[13] ειπον *rell* || ειπαν אB [0.5%] NU || --- (D,W)
[14] γαρ **f35** A D,N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || --- (א)B [4%] NU
[15] απ αυτου **f35** A,D,N,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB [0.2%] NU
[16] εκεινους **f35** A(D)N,W [91%] CP,HF,RP,TR,OC || τουτους אB [8%] NU || --- [1%]
[17] κατασφαξατε **f35** A,D,W [96%] CP,HF,RP,TR || 1 αυτους (א)B,N [4%] OC,NU
[18] βηθσφαγη **f35** B [53%] CP,HF,RP,OC || βηθφαγη אA,D,N,W [43%] TR,NU || βηθσφαγην [3%] || βηθφαγην [1%] [Three consonants in a row are decidedly more difficult to pronounce than two—it is hard to imagine why anyone would add the *sigma*.]
[19] βηθανιαν **f35** A,N,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || βιθανιαν [5.5%] || βηθανια אB,D [0.5%]
[20] αυτου **f35** A,D,N,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB [0.3%] NU
[21] ειπων **f35** A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || λεγων אB,D [1.5%] NU
[22] εκαθισεν **f35** אA,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και B [1%] NU || long omission D
[23] αυτω **f35** A,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτον [1%] || --- אB,D [1.5%] NU
[24] αυτοις *rell* || 1 εστωτα τον πωλον [4%] OC
[25] ειπον *rell* || ειπαν אB [0.5%] NU || one other variant (also in verse 34)
[26] ειπον **f35** [72%] CP,HF,RP,TR || 1 οτι אA,B,D,N,W [28%] OC,NU
[27] επιρριψαντες **f35** [90%] CP,HF,RP,TR,OC || επιριψαντες אA,B,N,W [10%] NU || επεριψαν D

ἑαυτων[1] τα ἱματια επι τον πωλον, επεβιβασαν τον Ιησουν. 36 Πορευομενου δε αυτου,
ὑπεστρωννυον τα ἱματια αυτων[2] εν τη ὁδω.

[Rejoicing and praising]

37 Εγγιζοντος δε αυτου ηδη προς τη καταβασει του Ορους των Ελαιων, ηρξαντο[3]
ἁπαν το πληθος των μαθητων χαιροντες αινειν τον Θεον φωνη μεγαλη περι πασων ὧν
ειδον δυναμεων, 38 λεγοντες: "Ευλογημενος ὁ ερχομενος[4] Βασιλευς εν ονοματι Κυριου!
Ειρηνη εν ουρανω[5] και δοξα εν ὑψιστοις!"

[A sour note]

39 Και τινες των Φαρισαιων απο του οχλου ειπον[6] προς αυτον, "Διδασκαλε, επι-
τιμησον τοις μαθηταις σου!" 40 Και αποκριθεις ειπεν αυτοις,[7] "Λεγω ὑμιν ὁτι[8] εαν οὑτοι
σιωπησωσιν,[9] οἱ λιθοι κεκραξονται!"[10]

[Jesus weeps over Jerusalem]

41 Και ὡς ηγγισεν, ιδων την πολιν εκλαυσεν επ' αυτη,[11] 42 λεγων ὁτι "Ει εγνως
και συ, και γε εν τη ἡμερα σου ταυτη,[12] τα προς ειρηνην σου![13] Νυν δε εκρυβη απο οφθαλ-
μων σου. 43 Ὁτι ἡξουσιν ἡμεραι επι σε και περιβαλουσιν[14] οἱ εχθροι σου χαρακα σοι· και
περικυκλωσουσιν σε και συνεξουσιν σε παντοθεν. 44 Και εδαφιουσιν σε, και τα τεκνα σου
εν σοι—και ουκ αφησουσιν εν σοι λιθον επι λιθω[15]—ανθ' ὧν ουκ εγνως τον καιρον της
επισκοπης σου."

[Jesus cleanses the temple]

45 Και εισελθων εις το ἱερον ηρξατο εκβαλλειν τους πωλουντας εν αυτω και αγο-
ραζοντας,[16] 46 λεγων αυτοις, "Γεγραπται:[17] 'Ο οικος μου οικος προσευχης εστιν',[18] ὑμεις
δε αυτον εποιησατε σπηλαιον ληστων!"

47 Και ἦν διδασκων το καθ' ἡμεραν εν τω ἱερω· οἱ δε αρχιερεις και οἱ γραμμα-
τεις εζητουν αυτον απολεσαι, και οἱ πρωτοι του λαου, 48 και ουχ εὑρισκον το τί ποιησου-
σιν,[19] ὁ λαος γαρ ἁπας εξεκρεματο αυτου ακουων.

[Jesus' authority questioned]

20.1 Και εγενετο εν μια των ἡμερων εκεινων,[20] διδασκοντος αυτου τον λαον εν τω
ἱερω και ευαγγελιζομενου, επεστησαν οἱ ἱερεις[21] και οἱ[22] γραμματεις συν τοις

---

1 εαυτων **f35** A,N,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτων ℵB(D) [8%] NU
2 αυτων *rell* || εαυτων A,B,N,W [12%]
3 ηρξαντο **f35** ℵA,B,N [70%] CP,HF,RP,TR,NU || ηρξατο D,W [30%] OC
4 ερχομενος **f35** A,N(W) [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ο (ℵ)B(D) [0.5%] NU
5 ειρηνη εν ουρανω **f35** D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 B [0.5%] NU || 12 ουρανοις A || 232 ιρηνη ℵ
6 ειπον *rell* || ειπαν ℵA,B,D [0.5%] NU
7 αυτοις **f35** A(D)(N)W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB [0.5%] NU
8 οτι **f35** ℵA,D,N [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- B,W [4.5%] NU
9 σιωπησωσιν **f35** [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || σιωπησουσιν ℵA,B,N,W [2.5%] NU || σειγησουσιν D
10 κεκραξονται **f35** A,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || κραξουσιν ℵB [0.2%] NU || κραζονται D || one other variant
11 αυτη **f35** N [78%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτην ℵA,B,D,W [22%] NU
12 και συ (σοι 1.1%) και γε εν τη ημερα σου ταυτη **f35** N,W (88.1%) CP,HF,RP,TR,OC || 1234567-9 A (9.3%) || ~ 567912 ℵB (1%) NU || 125679 D (0.2%) || 12345 ταις ημεραις ταυταις (1.1%) || three other readings (0.2%)
13 σου **f35** (A)N,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || σοι D [7%] || --- ℵB [0.3%] NU
14 περιβαλουσιν **f35** A,B,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || περιβαλλουσιν [4%] || παρεμβαλουσιν ℵC [1%] NU || παραβαλουσιν N || βαλουσιν (D) || one other variant
15 εν σοι λιθον επι λιθω **f35** A,C,N,W [90%] CP,HF,RP,TR,OC || 12343 [8%] || ~ 34312 ℵB [0.5%] NU || ~ 3431 ολη 2 D [0.5%] || eight other variants [1%]
16 εν αυτω και αγοραζοντας **f35** A,D,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || 34 N [2%] || 3 τους 4 C || --- ℵB [1%] NU
17 γεγραπται **f35** ℵ [82%] CP,HF,RP,TR || 1 οτι A,C,D,N,W [15%] OC || 1 και εσται B [2%] NU || --- [1%]
18 εστιν **f35** A,C,D,N,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || κληθησεται [5%] || --- ℵB [2%] NU
19 ποιησουσιν **f35** W [44%] CP,OC || ποιησωσιν ℵA,B,C,D,N,Q [56%] HF,RP,TR,NU
20 εκεινων **f35** A,C,N,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D,Q [3.5%] NU
21 ιερεις **f35** A,W [84%] HF,RP,OC || αρχιερεις ℵB,C,D,N,Q [16%] CP,TR,NU
22 οι *rell* || --- A [15%]

πρεσβυτεροις 2 και ειπον[1] προς αυτον λεγοντες,[2] "Ειπε ἡμιν[3] εν ποια εξουσια ταυτα ποιεις· ἢ τίς εστιν ὁ δους σοι την εξουσιαν ταυτην?" 3 Αποκριθεις δε ειπεν προς αυτους: "Ερωτησω ὑμας καγω ἑνα λογον,[4] και ειπατε μοι: 4 Το βαπτισμα Ιωαννου—εξ ουρανου ἦν ἢ εξ ανθρωπων?" 5 Οἱ δε συνελογισαντο προς ἑαυτους λεγοντες ὁτι "Εαν ειπωμεν, 'Εξ ουρανου', ερει, 'Δια τί[5] ουκ επιστευσατε αυτω?' 6 Εαν δε ειπωμεν, 'Εξ ανθρωπων', πας ὁ λαος[6] καταλιθασει ἡμας, πεπεισμενος γαρ εστιν Ιωαννην προφητην ειναι." 7 Και απεκριθησαν μη ειδεναι ποθεν. 8 Και ὁ Ιησους ειπεν αυτοις, "Ουδε εγω λεγω ὑμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω."

[Parable of some perverse tenants]

9 Ηρξατο δε προς τον λαον λεγειν την παραβολην ταυτην: "Ανθρωπος[7] εφυτευσεν αμπελωνα, και εξεδοτο[8] αυτον γεωργοις, και απεδημησεν χρονους ἱκανους. 10 Και εν[9] καιρω απεστειλεν προς τους γεωργους δουλον, ἱνα απο του καρπου του αμπελωνος δωσιν[10] αυτω. Οἱ δε γεωργοι δηραντες[11] αυτον εξαπεστειλαν[12] κενον. 11 Και προσεθετο[13] πεμψαι ἑτερον[14] δουλον· οἱ δε κακεινον δηραντες[15] και ατιμασαντες εξαπεστειλαν κενον. 12 Και προσεθετο πεμψαι τριτον·[16] οἱ δε και τουτον τραυματισαντες εξεβαλον. 13 Ειπεν δε ὁ κυριος του αμπελωνος: 'Τί ποιησω? Πεμψω τον υἱον μου τον αγαπητον· ισως τουτον ιδοντες[17] εντραπησονται.' 14 Ιδοντες δε αυτον οἱ γεωργοι, διελογιζοντο προς ἑαυτους[18] λεγοντες: 'Οὑτος εστιν ὁ κληρονομος. Δευτε,[19] αποκτεινωμεν αυτον, ἱνα ἡμων γενηται ἡ κληρονομια.' 15 Και εκβαλοντες[20] εξω του αμπελωνος, απεκτειναν. Τί ουν ποιησει αυτοις ὁ κυριος του αμπελωνος? 16 Ελευσεται και απολεσει τους γεωργους τουτους, και δωσει τον αμπελωνα αλλοις." Ακουσαντες δε ειπον,[21] "Μη γενοιτο!"

17 Ὁ δε εμβλεψας αυτοις ειπεν: "Τί ουν εστιν το γεγραμμενον τουτο: 'Λιθον ὃν απεδοκιμασαν οἱ οικοδομουντες, οὑτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας'? 18 Πας ὁ πεσων επ' εκεινον τον λιθον συνθλασθησεται· εφ' ὃν δ' αν πεση—λικμησει αυτον!"

---

[1] ειπον *rell* || ειπαν ℵB [1%] NU

[2] προς αυτον λεγοντες **f**^{35} A,N,Q,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 12 C,D [1.5%] || ~ 312 ℵB [1%] NU

[3] ειπε ημιν **f**^{35} A,D,N,Q,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ειπον 2 B [1%] NU || --- ℵC [1.5%]

[4] ενα λογον **f**^{35} C,D,N,Q [82%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 A [16%] || 2 ℵB,W [2%] NU

[5] τι **f**^{35} ℵB,W [83%] CP,HF,RP,NU || 1 ουν A,C,D,N,Q [17%] TR,OC

[6] πας ο λαος **f**^{35} A,C,N,Q,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 23 απας ℵB(D) [1.5%] NU

[7] ανθρωπος **f**^{35} ℵB(C,D)N,Q [87%] CP,HF,RP || 1 τις A,W [13%] TR,OC[NU]

[8] εξεδοτο **f**^{35} D,N,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC,UBS || εξεδετο ℵA,B,C [0.5%] N-A (One of the rare places where UBS and N-A are not the same.)

[9] εν **f**^{35} A,W [93%] CP,HF,RP,TR || 1 τω C,N,Q [6%] OC || τω [0.5%] || --- ℵB(D) [0.5%] NU

[10] δωσιν **f**^{35} C,D,N,W [93%] CP,HF,RP,TR || δωσουσιν ℵA,B,Q [4%] OC,NU || --- [3%] || one other variant

[11] δηραντες **f**^{35} [20%] || δειραντες ℵA,B,C(D)N,Q,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU (Is the verb δαιρω or δερω? By far the more common, the literal meaning of δερω is to skin or flay a dead animal, to beat or whip being a derived meaning. Some have doubted the independent existence of δαιρω, but it occurs in Hermas, *sim*.6.2.6 [2nd cent.]. The meaning is presumably 'to beat severely'. That many copyists might change an unfamiliar form to a closely related familiar one is not hard to imagine, but who would change a familiar one to an unfamiliar one?)

[12] δηραντες αυτον εξαπεστειλαν **f**^{35} A,C(D)N,Q [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 321 ℵB [0.3%] NU || 12 απεστειλαν [2.5%] || 1232 W [0.5%]

[13] προσεθετο *rell* || 1 αυτοις Q [2%] OC

[14] πεμψαι ετερον **f**^{35} N,Q,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵA,B [4%] NU || επεμψεν 2 D || 1 αυτοις 2 C

[15] δηραντες **f**^{35} [20%] || δειραντες ℵA,B,C,D,N,Q,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU

[16] πεμψαι τριτον **f**^{35} A,C,N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵB [1%] NU || ~ 2 επεμψεν D

[17] ιδοντες **f**^{35} A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,C,D,Q [1.5%] NU

[18] εαυτους **f**^{35} A,C,N,Q,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || αλληλους ℵB,D [1.5%] NU || two other variants [0.5%]

[19] δευτε **f**^{35} ℵC,D [90%] CP,HF,RP,TR,OC || --- A,B,N,Q,W [10%] NU

[20] εκβαλοντες **f**^{35} [24%] || 1 αυτον ℵA,B,D,N,Q,W [76%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || λαβοντες αυτον εξεβαλον C (some 7% have εκβαλλοντες)

[21] ειπον *rell* || ειπαν ℵB,D,Q [1.5%] NU

19 Και εζητησαν οἱ αρχιερεις και οἱ γραμματεις[1] επιβαλειν επ᾽ αυτον τας χειρας
εν αυτη τη ὡρα· και εφοβηθησαν[2]—εγνωσαν γαρ ὁτι προς αυτους την παραβολην ταυτην
ειπεν.[3]

[To Caesar, Caesar's; to God, God's]

20 Και παρατηρησαντες απεστειλαν εγκαθετους, ὑποκρινομενους ἑαυτους δικαιους
ειναι, ἱνα επιλαβωνται[4] αυτου λογου,[5] εις το[6] παραδουναι αυτον τη αρχη και τη εξουσια
του ἡγεμονος. 21 Και επηρωτησαν αυτον λεγοντες: "Διδασκαλε, οιδαμεν ὁτι ορθως λεγεις
και διδασκεις, και ου λαμβανεις προσωπον αλλ᾽ επ᾽ αληθειας την ὁδον του Θεου διδασκεις.
22 Εξεστιν ἡμιν[7] Καισαρι φορον δουναι, ἠ ου?"

23 Κατανοησας δε αυτων την πανουργιαν ειπεν προς αυτους: "Τί με πειραζετε?[8]
24 Επιδειξατε[9] μοι δηναριον[10]—τίνος εχει εικονα και επιγραφην?" Αποκριθεντες[11] δε
ειπον,[12] "Καισαρος". 25 Ὁ δε ειπεν αυτοις,[13] "Αποδοτε τοινυν[14] τα Καισαρος Καισαρι, και
τα του Θεου τω Θεω". 26 Και ουκ ισχυσαν επιλαβεσθαι αυτου ῥηματος εναντιον του λαου·
και θαυμασαντες επι τη αποκρισει αυτου, εσιγησαν.

[Sadducees deny resurrection]

27 Προσελθοντες δε τινες των Σαδδουκαιων, οἱ αντιλεγοντες[15] αναστασιν μη ειναι,[16]
επηρωτησαν αυτον 28 λεγοντες: "Διδασκαλε, Μωσης[17] εγραψεν ἡμιν, εαν τινος αδελφος
αποθανη εχων γυναικα και οὑτος ατεκνος αποθανη,[18] ἱνα ὁ αδελφος αυτου λαβη[19] την
γυναικα και εξαναστηση[20] σπερμα τω αδελφω αυτου. 29 Ἑπτα ουν αδελφοι ησαν: και ὁ
πρωτος λαβων γυναικα απεθανεν ατεκνος· 30 και ελαβεν[21] ὁ δευτερος την γυναικα, και
οὑτος απεθανεν ατεκνος·[22] 31 και ὁ τριτος ελαβεν αυτην·[23] ὡσαυτως δε και οἱ ἑπτα[24]—ου
κατελιπον[25] τεκνα, και απεθανον. 32 Ὑστερον δε παντων,[26] απεθανεν και ἡ γυνη.[27] 33 Εν
τη ουν[28] αναστασει,[29] τινος αυτων γινεται γυνη? Οἱ γαρ ἑπτα εσχον αυτην γυναικα."

---

[1] αρχιερεις και οι γραμματεις **f³⁵** ℵD,N [88%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4231 A,B,W [12%] NU || ~ 423 φαρισαιοι C || three other variants
[2] εφοβηθησαν **f³⁵** [65%] CP,HF,RP || 1 τον λαον ℵA,B,C(D) [35%] TR,OC,NU || 1 τον οχλον N,W
[3] την παραβολην ταυτην ειπεν **f³⁵** A,C,N,W [93%] CP,HF,RP,TR || ~ 4123 ℵB [3%] NU || ~ ειρηκεν 123 D || 124 [3%] || τας παραβολας ελεγεν [1%] OC || two other variants
[4] επιλαβωνται *rell* || επιλαβονται [21%]
[5] λογου *rell* || λογον C,N [18%] || λογων D
[6] εις το **f³⁵** A,N,W [99%] (CP)HF,RP,TR,OC || ωστε ℵB,C,D [1%] NU
[7] ημιν **f³⁵** C(D)W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ημας ℵA,B [2.5%] NU || --- N || one other variant
[8] τι με πειραζετε **f³⁵** A(C)D,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB [1.5%] NU
[9] επιδειξατε **f³⁵** C,N [85%] CP,HF,RP,TR || δειξατε ℵA,B,D,W [15%] OC,NU
[10] δηναριον *rell* || 1 οι δε εδειξαν και ειπε (ℵ)C,N [20%] (plus several minor variations)
[11] αποκριθεντες **f³⁵** A,C(D,W) [97%] CP,HF,RP,TR,OC || οι ℵB,N [3%] NU
[12] ειπον *rell* || ειπαν ℵB,C [0.5%] NU
[13] αυτοις **f³⁵** A,C,D,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || προς αυτους ℵB [3%] NU
[14] αποδοτε τοινυν **f³⁵** A,C,N,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵB [2%] NU || 1 D || 1 ουν [6%]
[15] αντιλεγοντες **f³⁵** A,W (94.3%) CP,HF,RP,TR[NU] || λεγοντες ℵB,C,D,N (5.4%) OC || three other variants (0.3%)
[16] αναστασιν μη ειναι *rell* || ~ 231 N [2.5%] OC
[17] μωσης **f³⁵** ℵA [60%] HF,RP,TR || μωυσης B,D,N,W [40%] CP,OC,NU
[18] αποθανη **f³⁵** A,N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || η B [4%] NU || D is wild || three other variants || ℵ omits whole line
[19] ο αδελφος αυτου λαβη **f³⁵** [20%] || ~ 4123 A,B,D,N,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC,NU
[20] εξαναστηση **f³⁵** ℵB,D,N [67%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || εξαναστησει A,W [33%]
[21] ελαβεν **f³⁵** A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D [0.5%] NU
[22] την γυναικα και ουτος απεθανεν ατεκνος **f³⁵** A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D [1%] NU
[23] αυτην **f³⁵** ℵB(D)W [55%] CP,HF,TR,OC,NU || 1 ωσαυτως A [45%] RP
[24] επτα **f³⁵** ℵA,B,D [73%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || 1 και W [27%] some TRs
[25] κατελιπον *rell* || κατελειπον A [18%] || αφηκαν D || two other variants
[26] δε παντων **f³⁵** A,W [60%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 [35%] || 1 [2%] || --- ℵB,D [0.3%] NU
[27] απεθανεν και η γυνη **f³⁵** A,W [98%] CP,HF,RP,TR || ~ 2341 ℵB,D [2%] OC,NU
[28] εν τη ουν **f³⁵** A,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 12 ℵ || ~ η γυνη 312 B [0.5%] NU
[29] ουν αναστασει *rell* || ~ 21 [0.5%] OC

34 Και αποκριθεις[1] ειπεν αυτοις ὁ Ιησους: "Οἱ υἱοι του αιωνος τουτου γαμουσιν
και εκγαμισκονται·[2] 35 οἱ δε καταξιωθεντες του αιωνος εκεινου τυχειν, και της αναστα-
σεως της εκ νεκρων, ουτε γαμουσιν ουτε εκγαμιζονται.[3] 36 Ουτε[4] γαρ αποθανειν ετι δυναν-
ται, ισαγγελοι γαρ εισιν—και υἱοι εισιν του[5] Θεου, της αναστασεως υἱοι οντες. 37 Ὁτι
δε εγειρονται οἱ νεκροι, και Μωυσης[6] εμηνυσεν επι της βατου, ὡς λεγει: 'Κυριον τον Θεον
Ἀβρααμ και τον[7] Θεον Ισαακ και τον[8] Θεον Ιακωβ'. 38 Θεος δε ουκ εστιν νεκρων, αλλα
ζωντων—παντες γαρ αυτω ζωσιν." 39 Αποκριθεντες δε τινες των γραμματεων ειπον,[9]
"Διδασκαλε, καλως ειπας". 40 Ουκετι δε[10] ετολμων επερωταν αυτον ουδεν.

[Is the Christ David's Son?]

41 Ειπεν δε προς αυτους: "Πως λεγουσιν[11] τον Χριστον Υἱον Δαυιδ ειναι?[12] 42 Και
αυτος[13] Δαυιδ λεγει εν Βιβλω[14] Ψαλμων, 'Ειπεν ὁ[15] Κυριος τω Κυριω μου: Καθου εκ δεξιων
μου 43 ἑως αν θω τους εχθρους σου ὑποποδιον των ποδων σου'. 44 Δαυιδ ουν Κυριον
αυτον[16] καλει, και πως Υἱος αυτου[17] εστιν?"

[Jesus denounces the scribes]

45 Ακουοντος δε παντος του λαου, ειπεν τοις μαθηταις αυτου:[18] 46 "Προσεχετε απο
των γραμματεων, των θελοντων περιπατειν εν στολαις, και φιλουντων ασπασμους εν ταις
αγοραις, και πρωτοκαθεδριας εν ταις συναγωγαις και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις·
47 οἱ κατεσθιουσιν τας οικιας των χηρων, και προφασει μακρα προσευχονται. Οὑτοι
ληψονται[19] περισσοτερον κριμα."

[A lesson in giving]

21.1 Αναβλεψας δε ειδεν τους βαλλοντας τα δωρα αυτων εις το γαζοφυλακιον[20]
πλουσιους. 2 Ειδεν δε τινα και[21] χηραν πενιχραν βαλλουσαν εκει δυο λεπτα.[22] 3 Και ειπεν:
"Αληθως λεγω ὑμιν ὁτι ἡ χηρα ἡ πτωχη αὑτη[23] πλειον παντων εβαλεν· 4 ἁπαντες[24] γαρ

---

[1] αποκριθεις **f³⁵** A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D [1%] NU

[2] εκγαμισκονται **f³⁵** Q [74%] CP,HF,RP,TR || εκγαμιζονται A,W [23%] OC || γαμισκονται ℵB [2%] NU || γαμιζονται [1%] || γαμουνται D || two other variants

[3] εκγαμιζονται **f³⁵** A,W [84%] CP,HF,RP || εκγαμισκονται [9%] TR || γαμιζονται ℵD,Q [4%] OC,NU || γαμισκονται B [3%]

[4] ουτε **f³⁵** ℵQ,W [94.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ουδε A,B,D [5.5%] NU

[5] του **f³⁵** Q,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || τω D || --- ℵA,B [0.3%] NU

[6] μωυσης **f³⁵** B,D,Q,W [55%] CP,OC,NU || μωσης ℵA [45%] HF,RP,TR

[7] τον **f³⁵** A,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D [1%] NU

[8] τον **f³⁵** A,Q [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D [1%] NU || W omits phrase

[9] ειπον *rell* || ειπαν ℵB,D [0.5%] NU

[10] δε **f³⁵** A,D,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || γαρ ℵB [1%] NU

[11] λεγουσιν *rell* || 1 τινες A [17%]

[12] υιον δαυιδ ειναι **f³⁵** A,Q,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 321 ℵB [0.3%] NU || ~ 312 [1%] || 12 D || υιος 2 εστιν [1%]

[13] και αυτος **f³⁵** A,D,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 γαρ ℵB [2%] NU || 12 γαρ Q

[14] βιβλω *rell* || 1 των D,W [8.5%] OC

[15] ο **f³⁵** ℵA,Q,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || --- B(D)NU

[16] κυριον αυτον *rell* || ~ 21 A,B,Q [17%] OC

[17] υιος αυτου **f³⁵** ℵD,Q,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 A,B [8%] NU

[18] αυτου **f³⁵** ℵA,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || αυτους (Q) || εαυτου [1.5%] || --- B,D [0.3%]

[19] ληψονται *rell* || λημψονται ℵA,B,D,W [1%] NU

[20] τα δωρα αυτων εις το γαζοφυλακιον **f³⁵** A,Q,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 456123 ℵB,D [3%] NU || four other variants

[21] τινα και **f³⁵** (A)Q,W [84%] CP,HF,RP || ~ 21 D [11%] TR || 1 ℵB [5%] OC,NU

[22] δυο λεπτα **f³⁵** A(D)W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 ℵB,Q [1%] NU

[23] η πτωχη αυτη **f³⁵** A,Q,W [95%] HF,RP,TR,OC || ~ 312 ℵB(D) [5%] CP,NU

[24] απαντες **f³⁵** A,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || παντες ℵB(D) [1%] NU

οὗτοι εκ του περισσευοντος αυτοις εβαλον εις τα δωρα του Θεου,[1] αὕτη δε, εκ του ὑστε-
ρηματος αυτης, ἅπαντα[2] τον βιον ὃν ειχεν εβαλεν.”[3]

[Jerusalem will be destroyed]

5 Και τινων λεγοντων περι του ἱερου, ὅτι λιθοις καλοις και αναθημασιν κεκοσ-
μηται, ειπεν, 6 “Ταυτα ἃ θεωρειτε—ελευσονται ἡμεραι εν αἷς ουκ αφεθησεται λιθος επι
λιθον[4] ὃς ου καταλυθησεται.”

[The Olivet Discourse]

21.7 Επηρωτησαν δε αυτον λεγοντες: “Διδασκαλε, ποτε ουν ταυτα εσται?” και “Τί το ση-
μειον ὅταν μελλῃ[5] ταυτα γινεσθαι?” 8 Ὁ δε ειπεν: “Βλεπετε μη πλανηθητε, πολλοι γαρ
ελευσονται επι τω ονοματι μου λεγοντες ὅτι[6] ‘Εγω ειμι’ και ‘Ὁ καιρος ηγγικεν’. Μη ουν[7]
πορευθητε οπισω αυτων. 9 Ὅταν δε ακουσητε πολεμους και ακαταστασιας, μη πτοηθητε· δει
γαρ ταυτα γενεσθαι πρωτον, αλλ’ ουκ ευθεως το τελος.”

[Things are going to get bad, really bad]

10 Τοτε ελεγεν αυτοις: “Εγερθησεται εθνος επι[8] εθνος και βασιλεια επι βασιλειαν.
11 Σεισμοι τε μεγαλοι κατα τοπους και[9] λιμοι και λοιμοι εσονται, φοβητρα τε και σημεια
απ’ ουρανου μεγαλα εσται.[10] 12 Προ δε τουτων ἁπαντων,[11] επιβαλουσιν εφ’ ὑμας τας χειρας
αυτων και διωξουσιν, παραδιδοντες εις[12] συναγωγας και φυλακας, αγομενους[13] επι βασιλεις
και ἡγεμονας ἕνεκεν του ονοματος μου. 13 Αποβησεται δε[14] ὑμιν εις μαρτυριον. 14 Θεσθε[15]
ουν εις τας καρδιας[16] ὑμων μη προμελεταν απολογηθηναι· 15 εγω γαρ δωσω ὑμιν στομα
και σοφιαν ᾗ ου δυνησονται αντειπειν ἢ αντιστηναι[17] παντες[18] οἱ αντικειμενοι ὑμιν.
16 Παραδοθησεσθε δε και ὑπο γονεων και συγγενων και φιλων και αδελφων,[19] και θανα-
τωσουσιν εξ ὑμων. 17 Και εσεσθε μισουμενοι ὑπο παντων δια το ονομα μου.[20] 18 (Και θριξ
εκ της κεφαλης ὑμων ου μη αποληται—19 εν τη ὑπομονη ὑμων κτησασθε τας ψυχας ὑμων.)

[Jerusalem will be destroyed]

20 “Ὅταν δε ιδητε κυκλουμενην ὑπο στρατοπεδων την[21] Ἱερουσαλημ, τοτε γνωτε
ὅτι ηγγικεν ἡ ερημωσις αυτης. 21 Τοτε οἱ εν τη Ιουδαια φευγετωσαν εις τα ορη, και οἱ
εν μεσω αυτης εκχωρειτωσαν, και οἱ εν ταις χωραις μη εισερχεσθωσαν εις αυτην. 22 Ὅτι

---

1 του θεου **f**^{35} A,D,Q,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB [1.5%] NU

2 απαντα **f**^{35} A,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || παντα ℵB,D,Q [1.5%] NU

3 εβαλεν *rell* || 1 ταυτα λεγων εφωνει ο εχων ωτα ακουειν ακουετω [20%] (there are a few minor variations)

4 λιθος επι λιθον **f**^{35} W (32.2%) CP || 12 λιθω A,Q (65.1%) HF,RP,TR,OC,NU || 12 λιθων (0.3%) || 12 λιθω ωδε ℵB(D) (0.5%) || 123 ωδε (0.4%) || ωδε 12 λιθω (0.5%) || ωδε 32 λιθω (0.5%) || ωδε 123 (0.2%) || two other variants (0.2%)

5 μελλη *rell* || μελλει W [12%]

6 οτι **f**^{35} A,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB [1%] NU

7 ουν **f**^{35} A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- (ℵ)B,D [1%] NU

8 επι **f**^{35} B,W [91%] CP,HF,RP,TR,OC || επ ℵA,D [9%] NU

9 κατα τοπους και **f**^{35} A,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 312 ℵB [0.5%] NU

10 και (-κ. 0.6%) σημεια (-σ. 0.4%) απ ουρανου (-α. ο. 0.3%) μεγαλα (-μ. A 0.3%) εσται (-ε. 0.2%) **f**^{35} (A)W (85.9%) CP,HF,RP,TR,OC || ~ 125346 ℵ (5.8%) || ~ 512346 (1.6%) || ~ 123465 (0.4%) || ~ 125634 (0.2%) || ~ 341256 D (0.2%) || ~ 134256 B,NU || 12345 εσωνται (4.3%) || ~ 12534 εσωνται (1%) || five further variants (0.5%)

11 απαντων **f**^{35} [34%] CP,TR || παντων ℵA,B,D,W [66%] HF,RP,OC,NU

12 εις **f**^{35} A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 τας ℵB,D [0.5%] NU

13 αγομενους **f**^{35} A,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || απαγομενους ℵB,D [1.5%] NU

14 δε **f**^{35} A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB,D [0.5%] NU

15 θεσθε **f**^{35} [97%] CP,HF,RP,TR,OC || θετε ℵA,B,D,W [3%] NU

16 εις τας καρδιας **f**^{35} W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || εν ταις καρδιαις ℵA,B,D [3%] NU

17 αντειπειν η αντιστηναι **f**^{35} A [30%] || ~ 321 ℵB [1.5%] NU || 1 ουδε 3 W [68%] CP,HF,RP,TR,OC || 3 D || two other variants

18 παντες **f**^{35} ℵA,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || απαντες B [0.5%] NU

19 συγγενων και φιλων και αδελφων **f**^{35} [75%] CP,HF,RP,OC || ~ 54123 ℵB(D) [23%] TR,NU || 54 συγγενεων 23 A,W || at least eight further variants [2%]

20 υπο παντων δια το ονομα μου *rell* || ~ 345612 [20%]

21 την **f**^{35} A [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵB(D)W [0.5%] NU

ἡμεραι εκδικησεως αὑται εισιν, του πληρωθηναι[1] παντα τα γεγραμμενα. 23 Ουαι δε[2] ταις
εν γαστρι εχουσαις και ταις θηλαζουσαις εν εκειναις ταις ἡμεραις! Εσται γαρ[3] αναγκη
μεγαλη επι της γης, και οργη εν[4] τω λαω τουτω. 24 Και πεσουνται στοματι μαχαιρας,[5] και
αιχμαλωτισθησονται εις παντα τα εθνη.[6] Και Ἱερουσαλημ εσται πατουμενη ὑπο εθνων,
αχρι[7] πληρωθωσιν καιροι εθνων.

[Christ will return to the earth]

25 "Και εσται[8] σημεια εν ἡλιω και σεληνη και αστροις, και επι της γης συνοχη
εθνων, εν απορια, ηχουσης[9] θαλασσης και σαλου· 26 αποψυχοντων ανθρωπων απο φοβου
και προσδοκιας των επερχομενων τη[10] οικουμενη—αἱ γαρ δυναμεις των ουρανων σαλευθη-
σονται. 27 Και τοτε οψονται τον Υἱον του Ανθρωπου ερχομενον εν νεφελη μετα δυνα-
μεως και δοξης πολλης. 28 Αρχομενων δε τουτων γινεσθαι, ανακυψατε και επαρατε τας
κεφαλας ὑμων, διοτι εγγιζει ἡ απολυτρωσις ὑμων."

[Parable of the fig tree]

29 Και ειπεν παραβολην αυτοις: "Ιδετε την συκην και παντα τα δενδρα. 30 Ὁταν
προβαλλωσιν[11] ηδη, βλεποντες αφ' ἑαυτων γινωσκετε ὁτι ηδη[12] εγγυς το θερος εστιν.
31 Οὑτως και ὑμεις, ὁταν ιδητε ταυτα γινομενα, γινωσκετε ὁτι εγγυς εστιν ἡ βασιλεια του
Θεου. 32 Αμην λεγω ὑμιν ὁτι ου μη παρελθη ἡ γενεα αὑτη ἑως αν παντα γενηται. 33 Ὁ
ουρανος και ἡ γη παρελευσεται,[13] οἱ δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν.[14]

[Watch and pray]

34 "Προσεχετε δε ἑαυτοις, μηποτε βαρηθωσιν[15] ὑμων αἱ καρδιαι εν κραιπαλη και
μεθη και μεριμναις βιωτικαις, και αιφνιδιος[16] εφ' ὑμας επιστη[17] ἡ ἡμερα εκεινη. 35 Ὡς
παγις γαρ επελευσεται[18] επι παντας τους καθημενους επι προσωπον πασης της γης. 36 Α-
γρυπνειτε ουν[19] εν παντι καιρω, δεομενοι ἱνα καταξιωθητε[20] εκφυγειν παντα[21] τα μελλοντα
γινεσθαι, και σταθηναι εμπροσθεν του Υἱου του Ανθρωπου."

[His daily routine]

37 Ἠν δε τας ἡμερας εν τω ἱερω διδασκων, τας δε νυκτας εξερχομενος ηυλιζετο εις
το ορος το καλουμενον Ελαιων. 38 Και πας ὁ λαος ωρθριζεν προς αυτον εν τω ἱερω
ακουειν αυτου.

[Judas joins the plot against Jesus]

---

1 πληρωθηναι **f35** C [56%] CP,TR,OC || πλησθηναι אA,B,D,N,W [44%] HF,RP,NU
2 δε **f35** אA,C,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- B,D [1%] NU
3 γαρ *rell* || 1 τοτε [2.5%] OC
4 εν **f35** W [87%] CP,HF,RP,TR || --- אA,B,C,D,N [13%] OC,NU
5 μαχαιρας **f35** אA,C,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || μαχαιρης B [0.5%] NU || μαχαιραις W || ρομφαιας D [0.5%]
6 παντα τα εθνη **f35** A,C,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 אB [1%] NU
7 αχρι **f35** A,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ου אB,N [1.5%] NU || αχρις ου C,D [4%] || 1 ουν [1%] || two other variants
8 εσται **f35** A,C,N,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || εσονται אB,D,NU
9 ηχουσης **f35** D,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || ηχους אA,B,C,N [7%] NU
10 τη *rell* || εν 1 CP
11 προβαλλωσιν **f35** [28%] || προβαλωσιν אA,B,C,W [66%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || προσβαλωσιν [5%] || προβαλουσιν N || προβασωσιν D || three other variants
12 ηδη *rell* || --- N [15%]
13 παρελευσεται **f35** C,W [32%] || παρελευσονται אA,B,D,N [68%] CP,HF,RP,TR,OC,NU
14 παρελθωσιν **f35** A,C,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || παρελευσονται אB,D,T,W [1%] NU
15 βαρηθωσιν **f35** אA,B,C,T,W [75%] CP,HF,RP,OC,NU || βαρυνθωσιν D [20%] TR || βαρυθωσιν N [5%]
16 αιφνιδιος *rell* || αιφνιδιως [18%] || εφνιδιος א || εφνειδιον N || ενιφνιος D || one other variant
17 αιφνιδιος εφ υμας επιστη **f35** C,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4231 (א)B(D)T [1%] NU || ~ 1423 A,N [3%] || four other variants [1%]
18 γαρ επελευσεται **f35** A,C,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ελευσεται [3%] || ~ επεισελευσεται 1 (אB,D)NU
19 ουν **f35** A,C,N,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || δε אB,D,NU
20 καταξιωθητε **f35** A,C,D,N [98%] CP,HF,RP,TR,OC || κατισχυσητε אT(W) [1.5%] NU || κατισχυσηται B [0.2%]
21 παντα **f35** א [85%] CP,HF,RP,OC || ταυτα 1 B,D [11%] TR,NU || 1 ταυτα A,C,N,W [4%] || two other variants

22.1 Ηγγιζεν δε ἡ ἑορτη των αζυμων, ἡ λεγομενη Πασχα. 2 Και εζητουν οἱ
αρχιερεις και οἱ γραμματεις το πως ανελωσιν αυτον, εφοβουντο γαρ τον λαον. 3 Εισ-
ηλθεν δε ὁ[1] Σατανας εις Ιουδαν (τον επικαλουμενον[2] Ισκαριωτην), οντα εκ του αριθμου των
δωδεκα. 4 Και απελθων συνελαλησεν τοις αρχιερευσιν και[3] στρατηγοις το πως αυτον
παραδω αυτοις.[4] 5 Και εχαρησαν, και συνεθεντο αυτω αργυρια[5] δουναι. 6 Και εξωμο-
λογησεν, και εζητει ευκαιριαν του παραδουναι αυτον αυτοις ατερ οχλου.[6]

[The last night]

[Preparation for the last Passover]

22.7 Ηλθεν δε ἡ ἡμερα των αζυμων, εν[7] ᾗ εδει θυεσθαι το Πασχα. 8 Και απεστειλεν Πετρον
και Ιωαννην ειπων, "Πορευθεντες ἑτοιμασατε ἡμιν το Πασχα, ἱνα φαγωμεν". 9 Οἱ δε ειπον[8]
αυτω, "Που θελεις ἑτοιμασομεν?"[9] 10 Ὁ δε ειπεν αυτοις: "Ιδου, εισελθοντων ὑμων εις την
πολιν συναντησει ὑμιν ανθρωπος κεραμιον ὑδατος βασταζων· ακολουθησατε αυτω εις την
οικιαν οὗ[10] εισπορευεται. 11 Και ερειτε τω οικοδεσποτη της οικιας, 'Λεγει σοι ὁ Διδασ-
καλος: Που εστιν το καταλυμα ὁπου το Πασχα μετα των μαθητων μου φαγω?' 12 Κακεινος
ὑμιν δειξει αναγαιον[11] μεγα, εστρωμενον· εκει ἑτοιμασατε." 13 Απελθοντες δε εὑρον καθως
ειρηκεν[12] αυτοις, και ἡτοιμασαν το Πασχα.

[They eat the Passover]

14 Και ὁτε εγενετο ἡ ὡρα, ανεπεσεν, και οἱ δωδεκα[13] αποστολοι συν αυτω. 15 Και
ειπεν προς αυτους: "Επιθυμια επεθυμησα τουτο το Πασχα φαγειν μεθ' ὑμων προ του με
παθειν. 16 Λεγω γαρ ὑμιν ὁτι ουκετι[14] ου μη φαγω εξ αυτου[15] ἑως ὁτου πληρωθη εν τη
βασιλεια του Θεου." 17 Και δεξαμενος[16] ποτηριον ευχαριστησας ειπεν: "Λαβετε τουτο και
διαμερισατε ἑαυτοις.[17] 18 Λεγω γαρ ὑμιν ὁτι[18] ου μη πιω[19] απο του γενηματος[20] της αμπελου
ἑως ὁτου[21] ἡ βασιλεια του Θεου ελθη."

[Jesus institutes the Lord's Supper]

19 Και λαβων αρτον, ευχαριστησας, εκλασεν και εδωκεν αυτοις λεγων, "Τουτο εστιν
το σωμα μου, το ὑπερ ὑμων διδομενον· τουτο ποιειτε εις την εμην αναμνησιν". 20 Ὡσαυτως

---

[1] ο **f**^{35} [47%] TR,OC || --- ℵA,B,C,D,N,W [53%] CP,HF,RP,NU

[2] επικαλουμενον **f**^{35} A,C,N [92%] CP,HF,RP,TR,OC || καλουμενον ℵB,D,W [3.5%] NU || λεγομενον [4%] || two other variants

[3] και **f**^{35} ℵA,B(D) [75%] HF,RP,NU || 1 τοις C,W [21%] CP,TR || 1 γραμματευσιν 1 N [4%] OC

[4] αυτον παραδω αυτοις **f**^{35} A,N,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 321 P^{75v}ℵB,C [7%] NU || ~ 21 (D) || one other variant

[5] αργυρια **f**^{35} A,C [49%] OC || αργυριον P^{75}ℵB,D,N,W [51%] CP,HF,RP,TR,NU

[6] αυτοις ατερ οχλου **f**^{35} N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 P^{75}ℵA,B,C [1%] NU || 23 D || 1 [3%]

[7] εν **f**^{35} ℵA,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- B,C,D [1%]

[8] ειπον *rell* || ειπαν P^{75}ℵB,C,D [1.5%] NU || ειπων [1%]

[9] ετοιμασομεν **f**^{35} [60%] CP,HF,RP || ετοιμασωμεν P^{75}ℵA(B)C(D)N,W [40%] TR,OC,NU

[10] ου **f**^{35} D,W [86%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 εαν A,N [12%] || εις ην ℵB,C [1.5%] NU || three other variants [0.5%]

[11] αναγαιον **f**^{35} A,B(D)N [45%] NU || ανωγαιον [27%] CP,OC || ανωγεον [17%] HF,RP,TR || ανωγεων [5%] || ανογαιον [4%] || αναγεον C,W [1%] || ανωγαιαν ℵ || three other variants [1%]

[12] ειρηκεν **f**^{35} A,N,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || ειρηκει P^{75}ℵB,C,D [1%] NU || ειπεν [5%]

[13] δωδεκα **f**^{35} A,C,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,D [0.5%] NU

[14] ουκετι **f**^{35} (D)N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75v}ℵA,C,B [3%] NU || one other variant

[15] εξ αυτου **f**^{35} A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || απ 2 D [1%] || αυτο ℵB,C [1%] NU || one other variant

[16] δεξαμενος *rell* || 1 το A,D,W [12%] OC || 1 και [3%]

[17] εαυτοις **f**^{35} A,D,N,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || εις εαυτους B,C [6%] NU || εις αυτους [1%] || αλληλοις ℵ || two other variants

[18] οτι **f**^{35} ℵA,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- B,C,D [2%]

[19] ου μη πιω **f**^{35} A,C,N [92.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 123 απο του νυν P^{75v}ℵB [6%] NU || ~ απο του νυν 123 D [1.5%] || 123 νυν W

[20] γενηματος **f**^{35} P^{75}ℵA,B,C,D,N,W [85%] CP,HF,RP,OC,NU || γεννηματος [15%] TR

[21] οτου **f**^{35} A,D,N [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ου ℵB,C [2%] NU || του W

και το ποτηριον,[1] μετα το δειπνησαι, λεγων: "Τουτο το ποτηριον ἡ καινη διαθηκη εν τω αἱματι μου, το ὑπερ ὑμων εκχυνομενον.[2]

[The betrayer is present]

21 "Πλην ιδου, ἡ χειρ του παραδιδοντος με μετ' εμου επι της τραπεζης! 22 Και[3] ὁ μεν Υἱος[4] του Ανθρωπου πορευεται κατα το ὡρισμενον,[5] πλην ουαι τω ανθρωπω εκεινω δι' οὗ παραδιδοται!" 23 (Και αυτοι ηρξαντο συζητειν προς ἑαυτους το τίς αρα ειη εξ αυτων ὁ τουτο μελλων πρασσειν.)

[Wanting to be 'the greatest' is not a valid option]

24 Εγενετο δε και φιλονεικια εν αυτοις το τίς αυτων δοκει ειναι μειζων. 25 Ὁ δε ειπεν αυτοις: "Οἱ βασιλεις των εθνων κυριευουσιν[6] αυτων, και οἱ εξουσιαζοντες αυτων ευεργεται καλουνται. 26 Ὑμεις δε ουχ[7] οὑτως—αλλ' ὁ μειζων εν ὑμιν γενεσθω[8] ὡς ὁ νεωτερος, και ὁ ἡγουμενος ὡς ὁ διακονων. 27 Τίς γαρ μειζων, ὁ ανακειμενος ἢ ὁ διακονων? Ουχ[9] ὁ ανακειμενος? Εγω δε ειμι εν μεσω ὑμων[10] ὡς ὁ διακονων. 28 Ὑμεις δε εστε οἱ διαμεμενηκοτες μετ' εμου εν τοις πειρασμοις μου. 29 Καγω διατιθεμαι ὑμιν, καθως διεθετο μοι ὁ Πατηρ μου, βασιλειαν, 30 ἱνα εσθιητε[11] και πινητε επι της τραπεζης μου εν τη βασιλεια μου·[12] και καθισεσθε[13] επι θρονων κρινοντες τας δωδεκα φυλας[14] του Ισραηλ!"

[Peter will deny Him]

31 Ειπεν δε ὁ Κυριος:[15] "Σιμων, Σιμων! Ιδου ὁ Σατανας εξητησατο ὑμας του σινιασαι[16] ὡς τον σιτον. 32 Εγω δε εδεηθην περι σου, ἱνα μη εκλιπη[17] ἡ πιστις σου· και συ, ποτε επιστρεψας, στηριξον[18] τους αδελφους σου." 33 Ὁ δε ειπεν αυτω, "Κυριε, μετα σου ἑτοιμος ειμι και εις φυλακην και εις θανατον πορευεσθαι!" 34 Ὁ δε ειπεν, "Λεγω σοι, Πετρε, ου μη[19] φωνηση[20] σημερον αλεκτωρ πριν ἢ[21] τρις απαρνηση μη ειδεναι με!"[22]

["Buy a sword"]

35 Και ειπεν αυτοις, "Ὁτε απεστειλα ὑμας ατερ βαλαντιου[23] και πηρας και ὑποδηματων, μη τινος ὑστερησατε?"[24] Οἱ δε ειπον,[25] "Ουδενος".[26] 36 Ειπεν ουν[27] αυτοις: "Αλλα

---

1 ωσαυτως και το ποτηριον **f^{35}** A,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 P^{75v}ℵB [0.5%] NU || D has long omission
2 εκχυνομενον **f^{35}** N(W) [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εκχυννομενον ℵA,B,T [3.5%] NU
3 και **f^{35}** A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || οτι P^{75}ℵB,D,T [1%] NU
4 μεν υιος **f^{35}** A(D)N,W [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 ℵ || ~ 21 P^{75v}B,T [0.3%] NU
5 πορευεται κατα το ωρισμενον **f^{35}** A,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 P^{75v}ℵB,D,T [3%] NU
6 κυριευουσιν *rell* || κυριευσουσιν [3.5%] || κατακυρευουσιν N [13%]
7 ουχ *rell* || ουκ CP
8 γενεσθω **f^{35}** A,N,W [96.5%] CP,HF,RP,TR || γινεσθω (ℵB,D)T [3.5%] OC,NU
9 ουχ **f^{35}** (D) [33%] || ουχι P^{75}ℵA,T [67%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ουχει B,N,W
10 ειμι εν μεσω υμων **f^{35}** (A)N,Q^{v},W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 ℵB,T [0.5%] NU || D is wild
11 εσθιητε **f^{35}** A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εσθητε P^{75}B,D,T,NU || εσθιηται ℵQ || εσθειηται W || εσθειεται N
12 εν τη βασιλεια μου **f^{35}** P^{75}ℵA,B,N,Q,T,W [60%] CP,HF,TR,OC,NU || 123 D || --- [40%] RP [homoioteleuton]
13 καθισεσθε **f^{35}** [64%] CP,HF,RP,OC || καθησεσθε ℵN [23%] NU || καθισησθε [12%] TR || καθησθε B,T [0.5%] || καθησεσθαι A,Q,W || καθεζησθε D || two other variants
14 κρινοντες τας δωδεκα φυλας **f^{35}** ℵA,N,Q,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 P^{75}(B)T [0.3%] NU || 134 D
15 ειπεν δε ο κυριος **f^{35}** ℵA,D,N,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}B,T [0.5%] NU
16 σινιασαι *rell* || συνιασαι OC || σεινιασαι P^{75v}A,B,D,N,Q,T,W || ζινιασαι ℵ
17 εκλιπη **f^{35}** ℵB,D,N,T [52%] HF,RP,OC,NU || εκλειπη A,Q,W [48%] CP,TR
18 στηριξον **f^{35}** D,N,W [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || στηρισον ℵA,B,Q,T [4.5%] NU || three other variants
19 μη **f^{35}** A,D,N,W [95.5%] CP,HF,RP,TR || --- P^{75v}ℵB,T [4.5%] OC,NU
20 φωνηση **f^{35}** N,W [64%] CP,HF,RP || φωνησει ℵA,B,D,T [36%] TR,OC,NU
21 πριν η **f^{35}** A,N,W [90.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 Q [2%] || εως ℵB,T [1.5%] NU || εως ου [6%] || εως οτου D
22 απαρνηση μη ειδεναι με **f^{35}** A(D)N,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4123 [1%] || 123 [1%] || 134 [1.5%] || ~ 413 ℵB,T [0.5%] NU || ~ 143 Q [1%] || απαρνησει 234 [3%]
23 βαλαντιου **f^{35}** [63%] HF,RP,TR || βαλλαντιου P^{75v}ℵA,B,D,N,Q,T,W [37%] CP,OC,NU
24 υστερησατε *rell* || υστερηθητε [2%] OC || υστερησαται ℵN || three other variants
25 ειπον *rell* || ειπαν B,D,T [0.5%] NU || ειπεν A
26 ουδενος **f^{35}** ℵD [52%] CP,TR || ουθενος P^{75}A,B,N,Q,T,W [48%] HF,RP,OC,NU
27 ειπεν ουν **f^{35}** A,N,Q,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 δε P^{75}B,T [1.5%] NU || ο δε 1 ℵD [0.2%] || --- [0.5%]

νυν, ὁ εχων βαλαντιον[1] αρατω, ὁμοιως και πηραν· και ὁ μη εχων πωλησει[2] το ἱματιον αυτου και αγορασει[3] μαχαιραν. 37 Λεγω γαρ ὑμιν ὁτι ετι[4] τουτο το γεγραμμενον δει τελεσθηναι εν εμοι: το 'Και μετα ανομων ελογισθη'· και γαρ τα[5] περι εμου τελος εχει." 38 Οἱ δε ειπον,[6] "Κυριε, ιδου μαχαιραι ὡδε δυο". Ὁ δε ειπεν αυτοις, "'Ικανον εστιν."

[Gethsemane]

39 Και εξελθων επορευθη κατα το εθος εις το Ορος των Ελαιων· ηκολουθησαν δε αυτω και οἱ μαθηται αυτου.[7] 40 Γενομενος δε επι του τοπου, ειπεν αυτοις, "Προσευχεσθε, μη εισελθειν εις πειρασμον". 41 Και αυτος απεσπασθη απ' αυτων ὡσει λιθου βολην, και θεις τα γονατα προσηυχετο 42 λεγων, "Πατερ, ει βουλει παρενεγκειν[8] το ποτηριον τουτο[9] απ' εμου—πλην, μη το θελημα μου, αλλα το σον, γενεσθω!"[10] 43 Ωφθη δε αυτω αγγελος απ' ουρανου ενισχυων αυτον. 44 Και γενομενος εν αγωνια εκτενεστερον προσηυχετο· εγενετο δε[11] ὁ ἱδρως[12] αυτου ὡσει θρομβοι αἱματος, καταβαινοντες επι την γην.[13] 45 Και αναστας απο της προσευχης, ελθων προς τους μαθητας[14] εὑρεν αυτους κοιμωμενους[15] απο της λυπης. 46 Και ειπεν αυτοις: "Τί καθευδετε? Ανασταντες προσευχεσθε, ἱνα μη εισελθητε εις πειρασμον."

[Betrayal and arrest]

47 Ετι δε[16] αυτου λαλουντος, ιδου οχλος· και ὁ λεγομενος Ιουδας, εἱς των δωδεκα, προηρχετο[17] αυτους![18] Και ηγγισεν τω Ιησου φιλησαι αυτον (τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις, "'Ὃν αν φιλησω, αυτος εστιν").[19] 48 Ὁ δε Ιησους[20] ειπεν αυτω, "Ιουδα, φιληματι τον Υἱον του Ανθρωπου παραδιδως?"

49 Ιδοντες δε οἱ περι αυτον το εσομενον ειπον[21] αυτω,[22] "Κυριε, ει παταξομεν[23] εν μαχαιρα?"[24] 50 Και επαταξεν εἱς τις εξ αυτων τον δουλον του αρχιερεως[25] και αφειλεν αυτου το ους[26] το δεξιον! 51 Αποκριθεις δε ὁ Ιησους ειπεν, "Εατε ἑως τουτου!" και ἁψαμενος του ωτιου αυτου[27] ιασατο αυτον.

---

[1] βαλαντιον **f**^{35} [60%] HF,RP,TR || βαλλαντιον ℵA,B,D,N,Q,T,W [40%] CP,OC,NU

[2] πωλησει **f**^{35} N [64%] CP,HF,RP,OC || πωλησατω P^{75v}ℵA,B,Q,T,W [28%] TR,NU || πολησει [4%] || πωλιση [4.5%] || πωλησαι D

[3] αγορασει **f**^{35} D [77%] CP,HF,RP,OC || αγορασατω P^{75v}ℵA,B,Q,T,W [21%] TR,NU || αγοραση N [2%]

[4] ετι **f**^{35} N [94%] CP,HF,RP,TR,OC || --- ℵA,B,D,Q,T,W [6%] NU

[5] τα **f**^{35} A,N [99%] CP,HF,RP,TR,OC || το ℵB,D,Q(T)W [1%] NU

[6] ειπον *rell* || ειπαν P^{75}ℵB,D,Q,T [1%] NU || ειπων [1%]

[7] αυτου **f**^{35} N [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,D,Q,T,W [3%] NU

[8] παρενεγκειν **f**^{35} A,N,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC || παρενεγκε P^{75}B(D)Q,T [13%] NU || παρενεγκαι ℵ [7%]

[9] το ποτηριον τουτο **f**^{35} A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR || ~312 P^{75}B(D)Q,T [1%] OC,NU || ~3123 ℵ

[10] γενεσθω **f**^{35} P^{69}(D)N [77%] CP,HF,RP,TR || γινεσθω (P^{75}ℵA,B)Q,T,W [23%] OC,NU

[11] εγενετο δε **f**^{35} D,Q [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ~και 1 ℵ [3.5%] NU || omit verses 43-44 $P^{69,75}$A,B,N,T,W (1.3%) (NU puts them in [[ ]])

[12] ιδρως *rell* || υδρως CP

[13] have verses 43-44 **f**^{35} (ℵ)D,Q (98.7%) CP,HF,RP,TR,OC[[NU]] || omit verses 43-44 $P^{69,75}$A,B,N,T,W (0.9%) || place them after Mt. 26:39 (C) (0.4%)

[14] μαθητας *rell* || 1 αυτου [3%] TR

[15] αυτους κοιμωμενους **f**^{35} A,N,Q,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~21 P^{75}ℵB,D,T,0171 [1.5%] NU

[16] δε **f**^{35} D,0171 [83%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵA,B,N,T,W [17%] NU

[17] προηρχετο *rell* || προηγεν D [8%] OC || προσηρχετο P^{75} [2%]

[18] αυτους **f**^{35} $P^{69,75}$ℵA,B,D,N,T [85%] CP,HF,RP,OC,NU || αυτων [15%] TR || αυτου W

[19] τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις ον αν φιλησω αυτος εστιν **f**^{35} D [45%] (with minor variations) CP,OC || --- P^{75}ℵA,B,N,T,W [55%] HF,RP,TR,NU

[20] ο δε ιησους **f**^{35} A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~32 P^{75}ℵB,T [1%] NU

[21] ειπον *rell* || ειπαν P^{75}ℵB,D,T [1%] NU

[22] αυτω **f**^{35} A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,T [1%] NU || τω κυριω D

[23] παταξομεν *rell* || παταξωμεν [22%]

[24] μαχαιρα **f**^{35} A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || μαχαιρη P^{75}ℵB,D,T [1%] NU

[25] τον δουλον του αρχιερεως **f**^{35} P^{75}A,D,W,0171^{v} [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~3412 ℵB,T [1.5%] NU

[26] αυτου το ους **f**^{35} A,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || ~231 P^{75}ℵB,T,0171 [2%] NU || 12 ωτιον D [2%]

[27] αυτου **f**^{35} A [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}ℵB,T,W [2.5%] NU || D is wild

52 Ειπεν δε ὁ Ιησους[1] προς τους παραγενομενους προς[2] αυτον αρχιερεις και
στρατηγους του ἱερου και πρεσβυτερους: "Ὡς επι ληστην εξεληλυθατε[3] μετα μαχαιρων και
ξυλων? 53 Καθ' ἡμεραν οντος μου μεθ' ὑμων εν τω ἱερω, ουκ εξετεινατε τας χειρας επ' εμε.
Αλλα[4] αὑτη ὑμων εστιν[5] ἡ ὡρα· και ἡ εξουσια του σκοτους!"

[Peter denies Jesus]

54 Συλλαβοντες δε αυτον, ηγαγον και εισηγαγον[6] εις τον οικον[7] του αρχιερεως· ὁ
δε Πετρος ηκολουθει μακροθεν. 55 Ἁψαντων[8] δε πυρ[9] εν μεσω της αυλης και συγκα-
θισαντων αυτων,[10] εκαθητο ὁ Πετρος εν μεσω[11] αυτων. 56 Ιδουσα δε αυτον παιδισκη τις
καθημενον προς το φως και ατενισασα αυτω ειπεν, "Και οὑτος συν αυτω ἠν". 57 Ὁ δε
ηρνησατο αυτον[12] λεγων, "Γυναι, ουκ οιδα αυτον!"[13]

58 Και μετα βραχυ ἑτερος ιδων αυτον εφη, "Και συ εξ αυτων εἶ". Ὁ δε Πετρος
ειπεν,[14] "Ανθρωπε, ουκ ειμι!" 59 Και διαστασης ὡσει ὡρας μιας, αλλος τις διισχυριζετο
λεγων, "Επ' αληθειας και οὑτος μετ' αυτου ἠν, και γαρ Γαλιλαιος εστιν". 60 Ειπεν δε ὁ
Πετρος, "Ανθρωπε, ουκ οιδα ὃ λεγεις!" Και παραχρημα, ετι λαλουντος αυτου,[15] εφωνησεν[16]
αλεκτωρ.

61 Και στραφεις ὁ Κυριος ενεβλεψεν τω Πετρω, και ὑπεμνησθη ὁ Πετρος του
λογου[17] του Κυριου, ὡς ειπεν αυτω ὁτι "Πριν αλεκτορα φωνησαι,[18] απαρνηση με τρις".
62 Και εξελθων εξω[19] εκλαυσεν πικρως.

[Guards mistreat Jesus]

63 Και οἱ ανδρες οἱ συνεχοντες τον Ιησουν[20] ενεπαιζον αυτω, δαιροντες.[21] 64 Και
περικαλυψαντες αυτον, ετυπτον αυτου το προσωπον και επηρωτων αυτον[22] λεγοντες: "Προ-
φητευσον! Τίς εστιν ὁ παισας σε?" 65 Και ἑτερα πολλα βλασφημουντες ελεγον εις αυτον.

[Crucifixion day]

[Jesus judged by the Council]

22.66 Και ὡς εγενετο ἡμερα, συνηχθη το πρεσβυτεριον του λαου, αρχιερεις τε[23] και γραμ-
ματεις, και απηγαγον[24] αυτον εις το συνεδριον αυτων,[25] λεγοντες, 67 "Ει συ εἶ ὁ Χριστος,

---

1 ο ιησους **f35** W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 2 P75אA,B,T [0.5%] NU || --- D [1%]

2 προς **f35** א [33%] CP || επ P75A,B,D,T,W,0171 [67%] HF,RP,TR,OC,NU

3 εξεληλυθατε **f35** A,W [80%] CP,HF,RP,TR,OC || εξηλθατε P75אB,D,T [4%] NU || εξηλθετε 0171 [16%]

4 αλλα **f35** D,T [46%] || αλλ P75אA,B [54%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || αλλ η W

5 υμων εστιν **f35** A [80%] CP,HF,RP,TR || ~21 P75B,D,T,W [20%] OC,NU || 2 א

6 εισηγαγον **f35** P75אA,B,T [37%] CP,NU || 1 αυτον [55%] HF,RP,TR,OC || συνηγαγον αυτον W || --- (D) [8%]

7 τον οικον **f35** A,D,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || την οικιαν P75אB,T [7%] NU

8 αψαντων **f35** A,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || περιαψαντων P75אB,T [0.5%] NU

9 πυρ *rell* || πυραν [2.5%] OC

10 αυτων **f35** A,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB(D)T [5%] NU

11 εν μεσω **f35** א(A)W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || μεσος P75B,T,0171v [1%] NU || μετ D

12 αυτον **f35** A,D,N,W [68%] CP,HF,RP,TR || --- P75אB,T [32%] OC,NU

13 γυναι ουκ οιδα αυτον **f35** A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~2341 P75אB,T [1%] NU || 234 D [0.5%]

14 ειπεν **f35** P69A,D,N,W [90%] CP,HF,RP,TR,OC || εφη P75אB,T [10%] NU

15 αυτου *rell* || του πετρου [15%]

16 εφωνησεν *rell* || 1 ο [3%] TR

17 λογου **f35** A,D,N,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ρηματος P69,75אB,T [3.5%] NU

18 φωνησαι **f35** A,D,N,W [87%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 σημερον P75אB,T [12%] NU || σημερον 1 [1%]

19 εξω **f35** P75אB,D,T [47%] NU || 1 ο πετρος A,N,W [53%] CP,HF,RP,TR,OC

20 τον ιησουν **f35** A,N,W [96.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτον P75אB,D,T,0171v [3.5%] NU

21 δαιροντες **f35** [35%] || δεροντες P75אA,B,N,T,W [65%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || --- D,0171

22 αυτον ετυπτον αυτου το προσωπον και επηρωτων αυτον **f35** A,N,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || ~2134578 [4%] || ~345216 D || ~87 P75B,T [2%] NU || 78 א

23 τε **f35** P75אA,B,N,T,W [50%] CP,TR,NU || --- (D) [50%] HF,RP,OC

24 απηγαγον **f35** P75אB,D,T [24%] CP,NU || ανηγαγον A,W [75%] HF,RP,TR,OC || ηγαγον N [1%]

25 αυτων **f35** P75אB,D,T [74%] CP,HF,RP,NU || εαυτων A,N,W [23%] TR,OC || αυτον [2%] || three other variants [1%]

ειπε[1] ἡμιν". Ειπεν δε αυτοις: "Εαν ὑμιν ειπω, ου μη πιστευσητε. 68 Εαν δε και[2] ερωτησω, ου μη αποκριθητε μοι ἢ απολυσητε.[3] 69 Απο του νυν[4] εσται ὁ Υἱος του Ανθρωπου καθημενος εκ δεξιων της δυναμεως του Θεου." 70 Ειπον[5] δε παντες, "Συ ουν εἶ ὁ Υἱος του Θεου?" Ὁ δε προς αυτους εφη, "'Υμεις λεγετε ὁτι ΕΓΩ ΕΙΜΙ!" 71 Οἱ δε ειπον:[6] "Τί ετι χρειαν εχομεν μαρτυριας?[7] Αυτοι γαρ ηκουσαμεν απο του στοματος αυτου!"

[Jesus taken to Pontius Pilate]

23.1 Και ανασταν ἁπαν το πληθος αυτων ηγαγον[8] αυτον επι τον Πιλατον. 2 Ηρξαντο δε κατηγορειν αυτου λεγοντες, "Τουτον εὑρομεν[9] διαστρεφοντα το εθνος,[10] και κωλυοντα Καισαρι φορους[11] διδοναι,[12] λεγοντα ἑαυτον Χριστον βασιλεα ειναι." 3 Ὁ δε Πιλατος επηρωτησεν[13] αυτον λεγων, "Συ εἶ ὁ βασιλευς των Ιουδαιων?" Ὁ δε αποκριθεις αυτω εφη, "Συ λεγεις!" 4 Ὁ δε Πιλατος ειπεν προς τους αρχιερεις και τους οχλους,[14] "Ουδεν εὑρισκω αιτιον εν τω ανθρωπω τουτω". 5 Οἱ δε επισχυον, λεγοντες ὁτι "Ανασειει τον λαον, διδασκων καθ' ὁλης της Ιουδαιας,[15] αρξαμενος απο της Γαλιλαιας ἑως ὡδε."

[Jesus taken to Herod]

6 Πιλατος δε ακουσας 'Γαλιλαιαν',[16] επηρωτησεν ει ὁ ανθρωπος Γαλιλαιος εστιν. 7 Και επιγνους ὁτι εκ της εξουσιας Ἡρωδου εστιν, ανεπεμψεν αυτον προς Ἡρωδην, οντα και αυτον εν Ἱεροσολυμοις εν ταυταις ταις ἡμεραις. 8 Ὁ δε Ἡρωδης ιδων τον Ιησουν εχαρη λιαν, ἠν γαρ θελων εξ ἱκανου[17] ιδειν αυτον, δια το ακουειν[18] πολλα[19] περι αυτου· και ηλπιζεν τι[20] σημειον ιδειν ὑπ αυτου γινομενον. 9 Επηρωτα δε αυτον εν λογοις ἱκανοις· αυτος δε ουδεν απεκρινατο αυτω. 10 Εἱστηκεισαν δε οἱ αρχιερεις και οἱ γραμματεις,[21] ευτονως κατηγορουντες αυτου. 11 Εξουθενησας δε αυτον[22] ὁ Ἡρωδης συν τοις στρατευμασιν αυτου, και εμπαιξας, περιβαλων αυτον[23] εσθητα λαμπραν, ανεπεμψεν αυτον τω Πιλατω. 12 (Εγενοντο δε φιλοι ὅ τε Πιλατος και ὁ Ἡρωδης[24] εν αυτη τη ἡμερα μετ' αλληλων—προυπηρχον γαρ εν εχθρα οντες προς ἑαυτους.)[25]

[Pilate sentences Jesus]

---

[1] ειπε **f³⁵** A,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ειπον P⁷⁵ℵB,T [0.5%] NU || --- D
[2] και **f³⁵** A,N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P⁷⁵ℵB(D)T [1.5%] NU
[3] μοι η απολυσητε **f³⁵** A,D,N,W (94.3%) CP,HF,RP,TR,OC || 12 (three variations of the verb) (0.5%) || ~ 23 με (0.3%) || 23 (2.4%) || 1 (1.6%) || --- P⁷⁵ℵB,T (0.4%) NU || four other variants (0.4%)
[4] νυν **f³⁵** N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 δε P⁷⁵ℵA,B,D,T [1.5%] NU
[5] ειπον *rell* || ειπαν P⁷⁵ℵB,T [1%] NU || one other reading
[6] ειπον *rell* || ειπαν P⁷⁵ℵB,D,T [1%] NU
[7] χρειαν εχομεν μαρτυριας **f³⁵** ℵA,D,N,W [85%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 P⁷⁵B,T [0.5%] NU || 1 εχωμεν 3 [12%] || 12 μαρτυρων D [2.5%]
[8] ηγαγον *rell* || ηγαγεν [1%] CP,TR
[9] ευρομεν *rell* || ευραμεν B,T [1%] NU || ευρον D || ευρωμεν [1%] || two other variants
[10] εθνος **f³⁵** A,W [70%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ημων P⁷⁵ℵB,D,N,T [30%] NU
[11] καισαρι φορους **f³⁵** (N)W [91%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P⁷⁵ℵB(D)T [1%] NU || 1 φορον A [8%]
[12] διδοναι **f³⁵** A(D)N,W [96%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P⁷⁵ℵB,T [4%] NU
[13] επηρωτησεν **f³⁵** A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ηρωτησεν P⁷⁵ℵB,T [0.5%] NU
[14] οχλους *rell* || 1 οτι [1%] OC
[15] ιουδαιας **f³⁵** P⁷⁵A(D)N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και ℵB,T [0.5%] NU
[16] γαλιλαιαν **f³⁵** A,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P⁷⁵ℵB,T [0.5%] NU || γαλιλαιας N || four other spellings
[17] θελων εξ ικανου **f³⁵** A [72%] CP,HF,RP,TR || ~ 231 [4%] OC || 123 χρονου N,W [20%] || 12 ικανων χρονων D || ~ 23 χρονου 1 [3.5%] || ~ 2 ικανων χρονων 1 P⁷⁵ℵB,T [0.5%] NU || several other variants
[18] ακουειν *rell* || 1 αυτου [3%] OC
[19] πολλα **f³⁵** A,N,W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P⁷⁵ℵB,D,T [5%] NU
[20] τι *rell* || ετι CP
[21] αρχιερεις και οι γραμματεις *rell* || ~ 4231 OC
[22] αυτον **f³⁵** A,B,D(W) [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P⁷⁵N,T [2.5%] [NU] || και ℵ
[23] αυτον **f³⁵** A(D)N,T,W [89%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτω [6%] || --- P⁷⁵ℵB [5%] NU || one other variant
[24] πιλατος και ο ηρωδης **f³⁵** A(D)N [74%] CP,HF,RP,TR || ~ 4231 P⁷⁵ℵB,T [1.5%] OC,NU || 124 W [24.5%]
[25] εαυτους **f³⁵** A,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτους P⁷⁵ℵB,T [0.5%] NU || D has long omission

13 Πιλατος δε συγκαλεσαμενος τους αρχιερεις και τους αρχοντας και τον λαον,
14 ειπεν προς αυτους: "Προσηνεγκατε μοι τον ανθρωπον τουτον ὡς αποστρεφοντα[1] τον
λαον, και ιδου, εγω ενωπιον ὑμων ανακρινας ουδεν[2] εὑρον εν τω ανθρωπω τουτω αιτιον
ὧν κατηγορειτε κατ' αυτου. 15 Αλλ' ουδε Ἡρωδης (ανεπεμψα γαρ ὑμας προς αυτον)·[3] και
ιδου, ουδεν αξιον θανατου εστιν πεπραγμενον αυτω. 16 Παιδευσας ουν αυτον απολυσω."
17 (Αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα ἑορτην ἑνα.)[4]

18 Ανεκραξαν[5] δε παμπληθει[6] λεγοντες: "Αιρε τουτον! Απολυσον δε ἡμιν[7] Βα-
ραββαν"—19 ὁστις ἦν δια στασιν τινα γενομενην εν τη πολει, και φονον, βεβλημενος εις
φυλακην.[8] 20 Παλιν ουν[9] ὁ Πιλατος προσεφωνησεν,[10] θελων απολυσαι τον Ιησουν. 21 Οἱ δε
επεφωνουν λεγοντες: "Σταυρωσον! Σταυρωσον[11] αυτον!" 22 Ὁ δε τριτον ειπεν προς αυτους:
"Τί γαρ κακον εποιησεν οὑτος? Ουδεν αιτιον[12] θανατου εὑρον εν αυτω· παιδευσας ουν
αυτον απολυσω." 23 Οἱ δε επεκειντο φωναις μεγαλαις, αιτουμενοι αυτον σταυρωθηναι! Και
κατισχυον αἱ φωναι αυτων, και των αρχιερεων.[13] 24 Ὁ δε[14] Πιλατος επεκρινεν γενεσθαι
το αιτημα αυτων. 25 Απελυσεν δε[15] τον δια στασιν και φονον βεβλημενον εις την[16] φυλακην,
ὃν ητουντο· τον δε Ιησουν παρεδωκεν τω θεληματι αυτων.

[Jesus is crucified]

26 Και ὡς απηγαγον αυτον, επιλαβομενοι Σιμωνος τινος Κυρηναιου (ερχομενου[17]
απ' αγρου), επεθηκαν αυτω τον σταυρον φερειν οπισθεν[18] του Ιησου. 27 Ηκολουθει δε αυτω
πολυ πληθος του λαου, και γυναικων αἱ και[19] εκοπτοντο και εθρηνουν αυτον. 28 Στραφεις
δε προς αυτας ὁ Ιησους[20] ειπεν: "Θυγατερες Ἱερουσαλημ, μη κλαιετε επ' εμε· πλην εφ' ἑαυτας
κλαιετε και επι τα τεκνα ὑμων. 29 Ὁτι ιδου, ερχονται ἡμεραι εν αἷς ερουσιν, 'Μακαριαι
αἱ στειραι, και[21] κοιλιαι αἳ ουκ εγεννησαν και μαστοι οἳ ουκ εθηλασαν!'[22] 30 Τοτε αρξονται
λεγειν τοις ορεσιν, 'Πεσετε εφ' ἡμας!' και τοις βουνοις, 'Καλυψατε ἡμας!' 31 Ὁτι ει εν τω
ὑγρω ξυλω ταυτα ποιουσιν, εν τω ξηρω τί γενηται?"[23]

---

[1] αποστρεφοντα *rell* || διαστρεφοντα [14%]

[2] ουδεν **f**^{35} A,D,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ουθεν P^{75}אB,T [1%] NU

[3] ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον **f**^{35} A,D,N,W [82%] CP,HF,RP,TR,OC || ανεπεμψεν 2345 [2%] || ~ 12543 [2%] || ~ ανεπεμψεν 2543 [2%] || ~ ανεπεμψεν 254 ημας P^{75}אB,T [12%] NU

[4] have verse 17 (with a variety of minor variations) **f**^{35} (א)(D)(N)W (97.9%) CP,HF,RP,TR,OC || omit verse 17 P^{75}A,B,T (1.9%) NU || longer omissions (0.2%)

[5] ανεκραξαν **f**^{35} A,D,N(W) [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ανεκραγον P^{75}אB,T [1.5%] NU

[6] παμπληθει *rell* || παμπληθη CP

[7] ημιν **f**^{35} A,D,W [88%] HF,RP,OC || 1 τον P^{75}אB,N,T [12%] CP,TR,NU

[8] βεβλημενος εις φυλακην **f**^{35} A,D,N [93.5%] CP,HF,RP,TR || 12 την 3 W [6%] OC || βληθεις εν τη φυλακη P^{75}B,T [0.5%] NU || εν τη φυλακη א

[9] ουν **f**^{35} N,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || δε P^{75}אA,B,D,T [1.5%] NU || one other variant

[10] προσεφωνησεν **f**^{35} A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 αυτοις P^{75}אB,T [2%] NU || 1 αυτους D

[11] σταυρωσον σταυρωσον **f**^{35} A,N [95%] CP,HF,RP,TR,OC || σταυρου σταυρου P^{75}אB,D [0.3%] NU || 1 W [5%]

[12] αιτιον *rell* || αξιον [2%] OC

[13] και των αρχιερεων **f**^{35} A(D)N,W (99%) CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB (0.5%) NU || six other readings (0.4%)

[14] ο δε **f**^{35} A(D)N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || και P^{75}אB [0.5%] NU

[15] δε **f**^{35} P^{75}אA,B,D,N,W [70%] CP,HF,RP,NU || 1 αυτοις [20%] TR || 1 αυτοις τον βαραββαν [10%] OC

[16] την **f**^{35} P^{75}A,C,N [90%] CP,HF,RP,TR,OC || --- אB,D [10%] NU || τη W

[17] σιμωνος τινος κυρηναιου ερχομενου **f**^{35} (A)N,W [96%] CP,HF,RP,OC || 123 του 4 [2%] TR || σιμωνα τινα κυρηναιον ερχομενον P^{75}אB [2%] NU || τινα σιμωνα κυρηναιον ερχομενον C,D

[18] οπισθεν *rell* || οπισω [3%] OC

[19] αι και **f**^{35} W [95%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 P^{75}A,B,C(D)N [5%] NU || --- א

[20] προς αυτας ο ιησους **f**^{35} A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || ~ 3412 C(D) [1%] || 124 P^{75}אB [0.3%] || three other variants

[21] και **f**^{35} P^{75}A,D,W [90%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 αι אB,C,N [10%] NU

[22] εθηλασαν **f**^{35} A,N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || εθρεψαν P^{75}אB,C [1%] NU || εξεθρεψαν D [1%]

[23] γενηται *rell* || γινεται [9%] || γενησεται [10%]

32 Ηγοντο δε και ἑτεροι δυο, κακουργοι,[1] συν αυτω αναιρεθηναι. 33 Και ὁτε
απηλθον[2] επι τον τοπον τον καλουμενον Κρανιον, εκει εσταυρωσαν αυτον· και τους
κακουργους, ὃν μεν εκ δεξιων, ὃν δε εξ αριστερων.
34 Ὁ δε Ιησους ελεγεν, "Πατερ, αφες αυτοις, ου γαρ οιδασιν τί ποιουσιν"·[3] δια-
μεριζομενοι δε τα ἱματια αυτου εβαλον[4] κληρον.[5] 35 Και εἱστηκει ὁ λαος θεωρων. Εξε-
μυκτηριζον δε και οἱ αρχοντες συν αυτοις[6] λεγοντες, "Αλλους εσωσεν· σωσατω ἑαυτον, ει
οὑτος εστιν ὁ Χριστος, ὁ του Θεου εκλεκτος!"[7] 36 Ενεπαιζον[8] δε αυτω και οἱ στρατιωται,
προσερχομενοι και[9] οξος προσφεροντες αυτω, 37 και λεγοντες, "Ει συ εἶ ὁ βασιλευς των
Ιουδαιων, σωσον σεαυτον!"
38 Ἠν δε και[10] επιγραφη γεγραμμενη επ' αυτω,[11] γραμμασιν Ἑλληνικοις και
Ῥωμαικοις και Ἑβραικοις:[12]

ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ[13]

39 Εἱς δε των κρεμασθεντων κακουργων εβλασφημει αυτον λεγων, "Ει[14] συ εἶ ὁ
Χριστος, σωσον σεαυτον και ἡμας!" 40 Αποκριθεις δε ὁ ἑτερος επετιμα[15] αυτω λεγων:[16]
"Ουδε φοβη συ τον Θεον, ὁτι εν τω αυτω κριματι εἶ? 41 Και ἡμεις μεν δικαιως, αξια γαρ
ὧν επραξαμεν απολαμβανομεν· οὑτος δε ουδεν ατοπον επραξεν." 42 Και ελεγεν τω[17] Ιησου,
'Μνησθητι μου, Κυριε,[18] ὁταν ελθης εν τη βασιλεια[19] σου". 43 Και ειπεν αυτω ὁ Ιησους,[20]
"Αμην λεγω σοι,[21] σημερον μετ' εμου εση εν τω Παραδεισω."

[Jesus dismisses His spirit]

44 Ἠν δε[22] ὡσει ὡρα ἑκτη, και σκοτος εγενετο εφ' ὁλην την γην ἑως ὡρας ενα-
της.[23] 45 Και εσκοτισθη ὁ ἡλιος·[24] και εσχισθη[25] το καταπετασμα του ναου μεσον. 46 Και

---

1 δυο κακουργοι **f35** A,C,D,N,Q,W [99.8%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P75אB,NU

2 απηλθον **f35** A,N,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ηλθον P75אB,C(D)Q [2.5%] NU || three other variants

3 ο δε ιησους ελεγεν πατερ αφες αυτοις ου γαρ οιδασιν τι ποιουσιν **f35** א(A)C,N(Q) (99.2%—with a variety of minor variations) CP,HF,RP,TR,OC[[NU]] || --- P75B,D,W (0.8%)

4 εβαλον *rell* || εβαλλον N [9%] OC

5 κληρον **f35** P75אB,C,D,Q,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || κληρους A,N [3%] NU

6 συν αυτοις **f35** A,N,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB,C,Q [3%] NU || D is wild

7 ο του θεου εκλεκτος **f35** A,N,Q [95%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 1423 C [0.5%] || ~ 2314 B,W [1%] NU || ~ 12314 א || 1 υιος 2314 P75 [3%] || D is wild

8 ενεπαιζον **f35** A,N,Q [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ενεπαιξαν P75אB [0.5%] NU || ενεπαιξον C,D,W

9 και **f35** N,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אA,B,C [1%] NU || τε D

10 και **f35** P75אA,B,N,Q,W [75%] HF,RP,TR,OC,NU || 1 η C,D [22.5%] CP || η [1.5%] || --- [1%]

11 γεγραμμενη επ αυτω **f35** N,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 C [1.5%] || 23 P75אB [0.5%] NU || επιγεγραμμενη 23 A,D,Q

12 γραμμασιν ελληνικοις και ρωμαικοις και εβραικοις **f35** A,N,Q,W [98%] CP,HF,RP,TR,OC || 1246 אD [1%] || --- P75B,C [0.5%] NU || several minor variations

13 ουτος εστιν ο βασιλευς των ιουδαιων **f35** A,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || 12 ιησους 3456 N,Q [2%] || ~ 345612 D || ~ 34561 P75אB [0.5%] NU || 3456 C

14 ει **f35** A,N,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ουχι P75אB,C [0.5%] NU || D has long omission

15 επετιμα **f35** A(D)N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || επετιμων P75אB,C [1%] NU || one other variant

16 λεγων **f35** A(D)N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εφη P75אB,C [1%] NU

17 τω **f35** A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB,C [0.3%] NU || αυτω (D)

18 κυριε **f35** A,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB,C [3%] NU || D is wild

19 εν τη βασιλεια **f35** אA,C,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || εις την βασιλειαν P75B [0.3%] NU || D is wild

20 ο ιησους **f35** A,C(D)W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB [0.3%] NU

21 λεγω σοι **f35** אA,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 P75B,C [0.5%] NU || D is wild

22 ην δε **f35** A,D,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ και 1 א || ~ και 1 ηδη P75B,C [0.5%] NU

23 ενατης **f35** P75אA,B,C,D,Q,W [70%] CP,HF,RP,OC,NU || εννατης [30%] TR

24 και εσκοτισθη ο ηλιος **f35** A,Q,W (96.8%) CP,HF,RP,TR || ~ 2 δε 34 D || του ηλιου εκλειποντος B (0.4%) OC || του ηλιου εκλιποντος P75אC (0.4%) NU || του ηλιου εσκοτισθεντος (0.7%) || conflations (1.2%) || two other variants (0.2%) || --- (0.4%)

25 και εσχισθη **f35** A(D)W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε P75אB,C [1%] NU

φωνησας φωνη μεγαλη, ὁ Ιησους ειπεν, "Πατερ, εις χειρας σου παραθησομαι[1] το πνευμα
μου". Και ταυτα[2] ειπων εξεπνευσεν.

[Various reactions]

47 Ιδων δε ὁ ἑκατονταρχος[3] το γενομενον, εδοξασεν[4] τον Θεον λεγων, "Οντως ὁ
ανθρωπος οὑτος δικαιος ἠν!" 48 Και παντες οἱ συμπαραγενομενοι οχλοι επι την θεωριαν
ταυτην, θεωρουντες τα γενομενα,[5] τυπτοντες ἑαυτων[6] τα στηθη ὑπεστρεφον. 49 Εἱστηκεισαν
δε παντες οἱ γνωστοι αυτου[7] μακροθεν,[8] και γυναικες αἱ συνακολουθησασαι[9] αυτω απο της
Γαλιλαιας, ὁρωσαι ταυτα.

[Jesus' body is buried]

50 Και ιδου, ανηρ ονοματι Ιωσηφ, βουλευτης ὑπαρχων,[10] ανηρ αγαθος και δικαιος
51 (οὑτος ουκ ἠν συγκατατεθειμενος τη βουλη και τη πραξει αυτων), απο Αριμαθαιας,[11]
πολεως των Ιουδαιων, ὃς προσεδεχετο και αυτος[12] την βασιλειαν του Θεου: 52 οὑτος προσ-
ελθων τω Πιλατω ητησατο το σωμα του Ιησου. 53 Και καθελων αυτο[13] ενετυλιξεν αυτο[14]
σινδονι, και εθηκεν αυτο[15] εν μνηματι λαξευτω, οὗ ουκ ἠν ουδεπω ουδεις[16] κειμενος.
54 Και ἡμερα ἠν Παρασκευη·[17] σαββατον[18] επεφωσκεν. 55 Κατακολουθησασαι δε[19] γυναικες,
αἱτινες ησαν συνεληλυθυιαι αυτω εκ της Γαλιλαιας,[20] εθεασαντο το μνημειον και ὡς ετεθη
το σωμα αυτου. 56 Ὑποστρεψασαι δε ἡτοιμασαν αρωματα και μυρα. Και το μεν σαββατον
ἡσυχασαν κατα την εντολην.

[Resurrection Day]

["He is not here, but is risen!"]

24.1 Τη δε μια των σαββατων, ορθρου βαθεος,[21] ηλθον επι το μνημα[22] φερουσαι ἃ ἡτοι-
μασαν αρωματα, και τινες συν αυταις.[23] 2 Εὑρον δε τον λιθον αποκεκυλισμενον απο του
μνημειου· 3 και εισελθουσαι[24] ουχ εὑρον το σωμα του Κυριου Ιησου. 4 Και εγενετο, εν τω
διαπορεισθαι[25] αυτας περι τουτου, και ιδου, ανδρες δυο[26] επεστησαν αυταις εν εσθησεσιν

---

1 παραθησομαι **f35** [77%] CP,HF,RP,TR || παρατιθεμαι P75אA,B,C,Q,W [11%] OC,NU || παρατιθημι (D) [12%]
2 και ταυτα **f35** A [83%] CP,HF,RP,TR,OC || τουτο δε P75אB,C(D)W [1.5%] NU || 1 τουτο Q [15.5%]
3 εκατονταρχος **f35** A,C,D,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εκατονταρχης P75אB [1%] NU
4 εδοξασεν **f35** A,C,Q,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || εδοξαζεν P75אB,D [1%] NU
5 θεωρουντες τα γενομενα **f35** Q,W [93%] CP,HF,RP,TR,OC || 12 γινομενα [5%] || θεωρησαντες 23 P75אB,C,D [1.5%] NU || --- A [0.5%]
6 εαυτων **f35** Q [90%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτων W [8.5%] || --- P75אA,B,C,D [1.5%] NU
7 αυτου **f35** אC,D,W [97%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτω P75A,B [3%] NU
8 μακροθεν **f35** A,C,W [95.5%] CP,HF,RP,TR || απο 1 P75אB,D [4.5%] OC,NU
9 συνακολουθησασαι **f35** A,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || συνακολουθουσαι P75אB,C [1%] NU || one other variant
10 υπαρχων **f35** A,B(D)W [98%] CP,HF,RP,TR || 1 και P75אC [2%] OC[NU]
11 αριμαθαιας **f35** CP,HF,RP,TR,OC || ἁριμαθαιας NU
12 ος προσδεχετο και αυτος **f35** [32%] CP,OC || 1 και 234 A,W [52%] HF,RP,TR || ~ 1 και 42 [13%] || 12 P75אB,C,D [1%] NU || 1 και 2 [2%]
13 αυτο **f35** A,W [95.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB,C,D [3%] NU || αυτον [1.5%]
14 αυτο *rell* || --- W [3.5%] OC
15 αυτο **f35** P75A,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || αυτον אB,C,D [1%] NU || αυτω [2%] || --- [3%]
16 ουδεπω ουδεις **f35** [74%] CP,HF,RP,TR || ~ 21 אC,W [20%] OC || ~ 2 ουπω P75A,B [1%] NU || ουπω 2 D || ουδεποτε 2 [5%]
17 παρασκευη **f35** A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || παρασκευης P75אB,C [1%] NU || προσσαββατου D
18 σαββατον **f35** A,W [90%] CP,HF,RP,OC || και 1 P75אB,C [10%] TR,NU || --- D
19 δε **f35** אA,C,W [90%] CP,HF,RP || 1 και [2%] TR || 1 αι P75B [7%] OC,NU || 1 δυο D || --- [1%]
20 αυτω εκ της γαλιλαιας **f35** A,W [94%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 P75א(B) [0.5%] NU || 234 C || απο 34 (D) [5%]
21 βαθεος **f35** W [50%] RP,TR,OC || βαθεως P75אA,B,C,D [50%] CP,HF,NU
22 ηλθον επι το μνημα **f35** A,W [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2341 (B) [0.3%] NU || 123 μνημειον C [2%] || ~ 23 μνημειον 1 P75(א) || ηρχοντο 234 D
23 και τινες συν αυταις **f35** A(D)W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB,C [0.5%] NU
24 και εισελθουσαι **f35** A,W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 2 δε P75אB,C,D [1.5%] NU
25 διαπορεισθαι **f35** A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || απορεισθαι P75אB,C,D [0.5%] NU || διαπορειν [0.5%]
26 ανδρες δυο **f35** P75אA,B,C,W [98%] CP,HF,RP,OC,NU || ~ 21 D [2%] TR

αστραπτουσαις.[1] 5 Εμφοβων δε γενομενων αυτων και κλινουσων το προσωπον[2] εις την γην,
ειπον[3] προς αυτας: "Τί ζητειτε τον ζωντα μετα των νεκρων? 6 Ουκ εστιν ὡδε, αλλ'[4] ηγερθη!
Μνησθητε ὡς ελαλησεν ὑμιν ετι ων εν τη Γαλιλαια, 7 λεγων ὁτι 'Δει τον Υἱον του
Ανθρωπου[5] παραδοθηναι εις χειρας ανθρωπων ἁμαρτωλων, και σταυρωθηναι, και τη τριτη
ἡμερα αναστηναι'." 8 Και εμνησθησαν των ῥηματων αυτου.

[The women report]

9 Και ὑποστρεψασαι απο του μνημειου, απηγγειλαν ταυτα παντα[6] τοις ἑνδεκα, και
πασιν τοις λοιποις. 10 Ησαν δε[7] ἡ Μαγδαληνη[8] Μαρια και Ιωαννα και Μαρια ἡ[9] Ιακωβου,
και αἱ λοιπαι συν αυταις, αἳ[10] ελεγον προς τους αποστολους ταυτα. 11 Και εφανησαν ενω-
πιον αυτων ὡσει ληρος τα ῥηματα αυτων,[11] και ηπιστουν αυταις. 12 (Ὁ δε Πετρος αναστας
εδραμεν επι το μνημειον, και παρακυψας βλεπει τα οθονια κειμενα μονα·[12] και απηλθεν
προς ἑαυτον θαυμαζων το γεγονος.)

[The 'Emmaus' incident]

13 Και ιδου, δυο εξ αυτων ησαν πορευομενοι εν αυτη τη ἡμερα[13] εις κωμην απε-
χουσαν σταδιους ἑξηκοντα απο Ἱερουσαλημ, ᾗ ονομα Εμμαους. 14 Και αυτοι ὡμιλουν προς
αλληλους περι παντων των συμβεβηκοτων τουτων. 15 Και εγενετο εν τω ὁμιλειν αυτους
και συζητειν, και αυτος ὁ[14] Ιησους εγγισας συνεπορευετο αυτοις. 16 Οἱ δε οφθαλμοι αυτων
εκρατουντο του μη επιγνωναι αυτον. 17 Ειπεν δε προς αυτους, "Τίνες οἱ λογοι οὑτοι οὑς
αντιβαλλετε προς αλληλους περιπατουντες, και εστε[15] σκυθρωποι?"

18 Αποκριθεις δε ὁ[16] εἱς ᾧ ονομα[17] Κλεοπας,[18] ειπεν προς αυτον, "Συ μονος παρ-
οικεις[19] Ἱερουσαλημ, και ουκ εγνως τα γενομενα εν αυτη εν ταις ἡμεραις ταυταις?" 19 Και
ειπεν αυτοις, "Ποια?" Οἱ δε ειπον[20] αυτω: "Τα περι Ιησου του Ναζωραιου,[21] ὡς[22] εγενετο
ανηρ προφητης δυνατος εν εργω και λογω εναντιον του Θεου και παντος του λαου, 20 ὁπως
τε παρεδωκαν αυτον οἱ αρχιερεις και οἱ αρχοντες ἡμων εις κριμα θανατου, και εσταυρωσαν
αυτον. 21 Ἡμεις δε ηλπιζομεν[23] ὁτι αυτος εστιν ὁ μελλων λυτρουσθαι τον Ισραηλ! Αλλα
γε[24] συν πασιν, τουτοις τριτην ταυτην ἡμεραν αγει σημερον[25] αφ' οὑ ταυτα εγενετο. 22 Αλ-
λα και γυναικες τινες εξ ἡμων εξεστησαν ἡμας—γενομεναι ορθριαι[26] επι το μνημειον,

---

[1] εσθησεσιν αστραπτουσαις **f35** A,C,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || εσθητι αστραπτουση P75אB,D,NU
[2] το προσωπον **f35** A,W [92%] CP,HF,RP,TR,OC || τα προσωπα P75אB,C,D [8%] NU
[3] ειπον *rell* || ειπαν P75אB,C,D [0.5%] NU || ειπεν [6%] || one other reading
[4] αλλ **f35** A [99%] CP,HF,RP,TR,OC || αλλα P75אB(W) [0.6%] NU || --- C(D)
[5] οτι δει τον υιον του ανθρωπου **f35** A,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 345612 P75אB,Cv [0.5%] NU
[6] ταυτα παντα **f35** P75A,B,W [55%] CP,HF,RP,TR,OC,NU || ~ 21 אD [45%]
[7] ησαν δε *rell* || --- A,D,W [22%]
[8] μαγδαληνη *rell* || μαγδαλινη [13%] || five further spellings
[9] η **f35** P75אA,B,D,W [50%] NU || --- [50%] CP,HF,RP,TR,OC
[10] αι **f35** [65%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אA,B,D,W [35%] NU
[11] αυτων **f35** A,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ταυτα P75אB,D [1%] NU
[12] κειμενα μονα **f35** [95%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 A [4.5%] || 2 P75B,W [0.3%] NU || --- א(D) || one other variant
[13] ησαν πορευομενοι εν αυτη τη ημερα (ωρα A) **f35** (A)(D)W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 345612 P75B,NU ||
~ 35461 δε 2 א
[14] ο **f35** D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אA,B [0.5%] NU
[15] εστε **f35** N [97%] CP,HF,RP,TR,OC || εσταθησαν P75אA,B [0.5%] NU || εσται W [2%] || --- D || two other variants
[16] ο **f35** A,W [88%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB,D,N [12%] NU
[17] ω ονομα **f35** A,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || ονοματι P75אB,N [1%] NU
[18] κλεοπας *rell* || κλεωπας [14%]
[19] παροικεις **f35** P75אA,B,D,N,W [80%] CP,HF,RP,NU || 1 εν [18.5%] TR,OC || 1 εις [1.5%]
[20] ειπον *rell* || ειπαν P75אB [0.4%] NU || ειπεν [1%] || --- D
[21] ναζωραιου **f35** A,D,N,W (99.1%) CP,HF,RP,TR,OC || ναζαρηνου P75אB (0.5%) NU || ναζαραιου (0.4%)
[22] ως **f35** [32%] || ος P75אA,B,D,N,W [68%] CP,HF,RP,TR,OC,NU
[23] ηλπιζομεν *rell* || ελπιζομεν [14%] || ελπιζωμεν [1%] || ηλπισαμεν B || ηλπικαμεν P75
[24] γε **f35** A,N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 και P75אB,D [1%] NU
[25] σημερον **f35** A(D)W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P75אB [0.5%] NU
[26] ορθριαι **f35** [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ορθριναι P75אA,B,D,W [3%] NU

23 και μη εὑρουσαι το σωμα αυτου, ηλθον λεγουσαι και οπτασιαν αγγελων ἑωρακεναι, οἳ
λεγουσιν αυτον ζην. 24 Και απηλθον τινες των συν ἡμιν επι το μνημειον και εὑρον οὑτως
καθως και αἱ γυναικες ειπον· αυτον δε ουκ ειδον.”

25 Και αυτος ειπεν προς αυτους: “Ὦ ανοητοι, και βραδεις τη καρδια του πιστευ-
ειν επι πασιν οἷς ελαλησαν οἱ προφηται! 26 Ουχι ταυτα εδει παθειν τον Χριστον, και
εισελθειν εις την δοξαν αυτου?” 27 Και αρξαμενος απο Μωσεως,[1] και απο παντων των
προφητων, διηρμηνευεν[2] αυτοις εν πασαις ταις Γραφαις τα περι ἑαυτου.[3]

28 Και ηγγισαν εις την κωμην οὗ επορευοντο, και αυτος προσεποιειτο[4] πορρω-
τερω[5] πορευεσθαι. 29 Και παρεβιασαντο αυτον λεγοντες, “Μεινον μεθ’ ἡμων, ὁτι προς ἑσπε-
ραν εστιν και κεκλικεν[6] ἡ ἡμερα”. Και εισηλθεν του μειναι συν αυτοις. 30 Και εγενετο
εν τω κατακλιθηναι αυτον μετ’ αυτων, λαβων τον αρτον ευλογησεν, και κλασας επεδιδου
αυτοις. 31 Αυτων δε διηνοιχθησαν οἱ οφθαλμοι και επεγνωσαν αυτον· και αυτος αφαντος
εγενετο απ’ αυτων. 32 Και ειπον[7] προς αλληλους, “Ουχι ἡ καρδια ἡμων καιομενη ἦν εν
ἡμιν[8] ὡς ελαλει ἡμιν εν τη ὁδω, και[9] ὡς διηνοιγεν ἡμιν τας Γραφας?”

[The two report]

33 Και αναστantες αυτη τη ὡρα ὑπεστρεψαν εις Ἱερουσαλημ, και εὑρον συνη-
θροισμενους[10] τους ἑνδεκα· και τους συν αυτοις, 34 λεγοντας ὁτι “Ἠγερθη ὁ Κυριος οντως,[11]
και ωφθη Σιμωνι!” 35 Και αυτοι εξηγουντο τα εν τη ὁδω, και ὡς εγνωσθη αυτοις εν τη
κλασει του αρτου.

[Jesus appears to the disciples]

36 Ταυτα δε αυτων λαλουντων, και[12] αυτος ὁ Ιησους[13] εστη εν μεσω αυτων, και
λεγει αυτοις, “Ειρηνη ὑμιν!” 37 Πτοηθεντες δε, και εμφοβοι γενομενοι, εδοκουν πνευμα
θεωρειν. 38 Και ειπεν αυτοις: “Τί τεταραγμενοι εστε?” και “Δια τί διαλογισμοι αναβαι-
νουσιν εν ταις καρδιαις[14] ὑμων? 39 Ιδετε τας χειρας μου και τους ποδας μου, ὁτι αυτος
εγω ειμι![15] Ψηλαφησατε με και ιδετε, ὁτι πνευμα σαρκα και οστεα ουκ εχει, καθως εμε
θεωρειτε εχοντα.” 40 Και τουτο ειπων επεδειξεν[16] αυτοις τας χειρας και τους ποδας.
41 Ετι δε απιστουντων αυτων, απο της χαρας, και θαυμαζοντων, ειπεν αυτοις, “Ἐχετε τί
βρωσιμον ενθαδε?” 42 Οἱ δε επεδωκαν αυτω ιχθυος οπτου μερος, και απο μελισσειου[17]
κηριου.[18] 43 Και λαβων ενωπιον αυτων εφαγεν.

---

[1] μωσεως $\mathbf{f}^{35}$ אA,D [92%] CP,HF,RP,TR || μωυσεως P^{75}B,T,W [8%] OC,NU

[2] διηρμηνευεν $\mathbf{f}^{35}$ [82%] CP,HF,RP,TR,OC || διερμηνευεν A,T [17%] || διερμηνευειν אW || διερμηνευσεν P^{75}B [0.2%] NU || ερμηνευειν D || two other variants

[3] εαυτου *rell* || αυτου D,W [11%]

[4] προσεποιειτο $\mathbf{f}^{35}$ W [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || προσεποιησατο P^{75}אA,B,D [1.5%] NU

[5] πορρωτερω $\mathbf{f}^{35}$ D,W [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC [πορρωτερωτερω א] || πορρωτερον P^{75}A,B [0.3%] NU

[6] κεκλικεν $\mathbf{f}^{35}$ A(D)(W) [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 ηδη P^{75}אB,T^{v} [2.5%] NU

[7] ειπον *rell* || ειπαν P^{75}אB [0.4%] NU

[8] εν ημιν $\mathbf{f}^{35}$ אA,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}B,D [1%]

[9] και $\mathbf{f}^{35}$ A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,D [0.5%] NU

[10] συνηθροισμενους $\mathbf{f}^{35}$ A,W [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || ηθροισμενους P^{75}אB,D [0.4%] NU

[11] ηγερθη ο κυριος οντως $\mathbf{f}^{35}$ A [97%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 4123 P^{75}אB,D [2%] NU || ~ 1423 [1%] || 123 W

[12] και $\mathbf{f}^{35}$ [32%] CP || --- P^{75}אA,B,D,W [68%] HF,RP,TR,OC,NU [The και is emphatic.]

[13] ο ιησους $\mathbf{f}^{35}$ A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,D [0.5%] NU

[14] ταις καρδιαις $\mathbf{f}^{35}$ אW [99.7%] CP,HF,RP,TR,OC || τη καρδια P^{75}A,B,D,NU

[15] αυτος εγω ειμι $\mathbf{f}^{35}$ A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 P^{75}אB [0.4%] NU || ~ 213 D

[16] επεδειξεν $\mathbf{f}^{35}$ A,W [85%] CP,HF,RP,TR,OC || εδειξεν P^{75}אB [15%] NU || εδιξεν N || one other variant || D omits verse

[17] μελισσειου $\mathbf{f}^{35}$ [30%] CP || μελισσιου *rell* [see next note]

[18] και απο μελισσειου κηριου $\mathbf{f}^{35}$ N (94%) CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אA,B,D,W (0.7%) NU || 123 κηριον (4.8%) || 123 κυριου (0.4%)

44 Ειπεν δε αυτοις,[1] "Οὑτοι οἱ λογοι[2] οὑς ελαλησα προς ὑμας ετι ων συν ὑμιν, ὁτι
δει πληρωθηναι παντα τα γεγραμμενα εν τω Νομω Μωσεως[3] και[4] Προφηταις και Ψαλμοις
περι εμου." 45 Τοτε διηνοιξεν αυτων τον νουν του συνιεναι τας Γραφας. 46 Και ειπεν
αυτοις ὁτι "Οὑτως γεγραπται, και οὑτως εδει[5] παθειν τον Χριστον και αναστηναι εκ νεκ-
ρων τη τριτη ἡμερα, 47 και κηρυχθηναι επι τω ονοματι αυτου μετανοιαν και[6] αφεσιν ἁμαρ-
τιων εις παντα τα εθνη, αρξαμενον[7] απο Ἱερουσαλημ. 48 Ὑμεις δε[8] εστε μαρτυρες[9] τουτων.
49 Και ιδου,[10] εγω αποστελλω την επαγγελιαν του Πατρος μου εφ' ὑμας· ὑμεις δε καθισατε
εν τη πολει Ἱερουσαλημ[11] ἑως οὗ ενδυσησθε δυναμιν εξ ὑψους."[12]

[Jesus ascends to Heaven]

24.50 Εξηγαγεν δε αυτους εξω[13] ἑως εις[14] Βηθανιαν, και επαρας τας χειρας αυτου ευλο-
γησεν αυτους. 51 Και εγενετο εν τω ευλογειν αυτον αυτους, διεστη απ' αυτων και ανεφε-
ρετο εις τον ουρανον. 52 Και αυτοι προσκυνησαντες αυτον, ὑπεστρεψαν εις Ἱερουσαλημ
μετα χαρας μεγαλης· 53 και ησαν δια παντος εν τω ἱερω, αινουντες και[15] ευλογουντες τον
Θεον. Αμην.[16,17,18]

---

[1] αυτοις **f**^{35} A(D)N,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC || προς αυτους P^{75}אB [1%] NU

[2] λογοι **f**^{35} אW [97%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 μου P^{75}A,B,D,N [3%] NU

[3] μωσεως **f**^{35} אA [88%] CP,HF,RP,TR || μωυσεως P^{75}B,D,N,W [12%] OC,NU

[4] και **f**^{35} A,D,N,W [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || 1 τοις P^{75}B [0.3%] NU || εν τοις א

[5] και ουτως εδει **f**^{35} A,N [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || 23 W || --- P^{75}אB,C,D [0.5%] NU

[6] και **f**^{35} A,C,D,N,W (99.4%) CP,HF,RP,TR,OC || εις P^{75}אB (0.5%) NU || two other variants (0.1%)

[7] αρξαμενον **f**^{35} P^{75}A,W (94.8%) CP,HF,RP,TR,OC || αρξαμενοι אB,C,N (1.1%) NU || αρξαμενος (3.5%) || αρξαμενων D (0.4%) || two other variants (0.2%)

[8] δε **f**^{35} A,D,N,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,C [0.5%] NU

[9] εστε μαρτυρες **f**^{35} א [98%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 21 C || εσται 2 A,N,W [2%] || 2 P^{75}B,D,NU

[10] ιδου **f**^{35} A,B,C,N(W) [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}(א)D [0.5%]

[11] ιερουσαλημ **f**^{35} A,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,C,D [0.5%] NU

[12] δυναμιν εξ υψους **f**^{35} A,D,W [99.5%] CP,HF,RP,TR,OC || ~ 231 P^{75}אB,C [0.5%] NU

[13] εξω **f**^{35} A,D,W [99%] CP,HF,RP,TR,OC[NU] || --- P^{75}אB,C [1%]

[14] εις **f**^{35} A [97.5%] CP,HF,RP,TR,OC || προς P^{75}אB,C,D [1%] NU || --- W [1.5%]

[15] αινουντες και **f**^{35} A(D)W [99.6%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אB,C [0.4%] NU

[16] αμην **f**^{35} A,B [98.5%] CP,HF,RP,TR,OC || --- P^{75}אC,D,W [1.5%] NU

[17] In the colophons, **f**^{35} [50%] have, "published fifteen years after the ascension of Christ". For 50% of the MSS to have this information probably means that the tradition is ancient; and of course, I have demonstrated, to my own satisfaction at least, that **f**^{35} goes back at least to the 3rd century. If this information is correct, then Luke was 'published' in 45 AD. The same sources have Matthew published seven years earlier (38) and Mark five years earlier (40), while John was 'published' thirty-two years after the ascension, or 62 AD. Not only were the authors eyewitnesses of the events, but many others were still alive when the Gospels appeared. They could attest to the veracity of the accounts, but could also be the source of textual variants, adding tidbits here and there, or 'correcting' something that they remembered differently.

[18] The citation of **f**^{35} is based on the following forty-three MSS—18, 35, 128, 201, 204, 246, 479, 510, 547, 553, 586, 691, 757, 769, 781, 789, 824, 867, 897, 928, 1072, 1147, 1339, 1384, 1435, 1461, 1493, 1496, 1503, 1621, 1637, 1652, 1667, 1713, 2253, 2352, 2367, 2382, 2466, 2503, 2554, 2765 and l.2110, all of which I collated myself. I also took account of 83, 480, 1247, 2322 and 2399 that were collated for the IGNTP Luke, without checking the collation (they also collated 66, a marginal family member, and 2096, out on the fringe). None of them is a 'perfect' representative of **f**^{35} in Luke, as it stands [an unreasonable expectation, presumably, for a book this size, besides being a Gospel]. But several come very close; the exemplar of 789 probably was, and those of 35 and 769 were off by one variant. [This refers to the MSS I have collated—there may be even better ones out there. In fact, since I have collated less than 20% of the family representatives for this book, there probably are better ones out there.] The uniformity is impressive. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos, Constantinople, Lesbos, Aegean, Athens, Tirana, Andros, Meteora, Mt. Athos [five different monasteries], Corinth[?], Bucharest, Moscow, Modena, Bologna, Grottaferrata, Vatican, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception.

In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant within either ( ) or [ ]. I have used ( ) for the evidence taken from *TuT*, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there, I mainly depended on the IGNTP Luke (*The Gospel according to St. Luke*, ed. the American and British Committees of the International Greek New Testament Project. 2 vols. Oxford: Clarendon Press, 1984 and 1987). I occasionally supplemented from Swanson, Scrivener and von Soden—the percentages offered, I have used [ ] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources.

I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed ± 2%; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed ± 4%; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed ± 15%—since my sources had collated a lower percentage of the extant MSS than

ECM for the General Epistles, for example, my guesses as to percentages are more tentative than they were there, except that I guarantee the witness of **f**[35]. Please see the last footnote for Matthew for further information.